

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

25/2020. (XII. 2.) AB határozat	az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 219. §-ára vonatkozó alkotmányos követelmény megállapítása.....	2433
26/2020. (XII. 2.) AB határozat	a Kúria Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasításáról	2452
3432/2020. (XII. 9.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	2470
3433/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2476
3434/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2480
3435/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2488
3436/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2492
3437/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2495
3438/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2501
3439/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2508
3440/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2514
3441/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2519
3442/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2524
3443/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2528
3444/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2530
3445/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2534
3446/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2539
3447/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2543
3448/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2546
3449/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2551
3450/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2556
3451/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2559
3452/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2562
3453/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2566
3454/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2569
3455/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2572
3456/2020. (XII. 9.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2575

1008/2020. (XII. 2.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság háromtagú állandó tanácsának összetételéről és a tanácsvezető személyéről	2578
1009/2020. (XII. 2.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról	2580

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 25/2020. (XII. 2.) AB HATÁROZATA

az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 219. §-ára vonatkozó alkotmányos követelmény megállapítása

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Juhász Imre*, *dr. Pokol Béla* és *dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 219. §-ának alkalmazása esetén az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy az adóhatóság az adóbírság kiszabásakor hivatalból mérlegelje a határozathozatal időtartamát. Ha azt állapítja meg, hogy elsőfokú határozatát a törvényi határidőt túllépve, észszerűtlenül hosszú időt követően hozta meg, az adózónak okozott sérelemmel arányos mértékben mérsékelni köteles az adóbírság mértékét, vagy különösen indokolt esetben mellőzheti annak kiszabását, és e mérlegelésről számot kell adnia döntése indokolásában.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.454/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (Kristófik és Borfői Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Kristófik Zoltán) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó kérelme annak a megállapítására irányult, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.454/2018/5. számú ítélete sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, és ezért azt az Alkotmánybíróság semmisítse meg.
- [2] 2. Az Alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege a következők szerint foglalható össze az Alkotmánybíróság számára rendelkezésre bocsátott teljes iratanyag alapján.
- [3] 2.1. Az elsőfokú adóhatóság [Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatósága] az indítványozónál hivatalból általános forgalmi adó (a továbbiakban: áfa) adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló pénzüsszeg kiutalása előtti ellenőrzést folytatott le 2012 novemberére és decemberére, valamint a 2013. évre. Az indítványozó 2017. január 12-én átvette az ellenőrzést lezáró jegyzőkönyvet, amire észrevételt tett a számára nyitva álló 15 napos határidő utolsó napján. Az elsőfokú adóhatóság végzésével az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 128. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határozathozatali határidőt a régi Art. 5/A. § (1a) bekezdése alapján 30 nappal meghosszabbította. Az így megállapított határidő 2017. április 12-én lejárt.

- [4] Az elsőfokú adóhatóság 2017. április 21-én hozta meg 5507499470 ügyszámú határozatát, amelyben teljes egészében jogosulatlan igénylésnek minősülő áfa különbözetet állapított meg az indítványozó terhére, és 25%-os mértékkel számolva 10 952 000 Ft összegű adóbírságot szabott ki a régi Art. 170. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú adóhatóság (NAV Fellebbviteli Igazgatósága) 2017. szeptember 15-én kelt, 2235154241 ügyszámú határozatával az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [5] 2.2. Az indítványozó keresettel támadta a másodfokú határozatot a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) előtt. A jogalap és az adóbírság tekintetében is kérte annak hatályon kívül helyezését. A KMB a 44.K.33.388/2017/15. számú ítéletével a kérelmet elutasította a jogalap tekintetében, az adóbírság körében azonban hatályon kívül helyezte az alperesi határozatot az elsőfokú határozatra is kiterjedően.
- [6] A KMB a kereset adóbírságra vonatkozó részének értékelésekor figyelemmel volt egyrészt az 5/2017. (III. 10.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh1.), amely értelmében – a KMB indokolása szerint – a határozathozatali határidő leteltét követően közigazgatási szankció nem szabható ki. Másrészt felhívta a Kúria Kfv.I.35.760/2016/6. számú ítéletét is, amely a régi Art. 128. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határidő elmulasztását úgy értékelte, hogy az olyan törvénysértés a hatóság részéről, amely kizárja az adóbírság kiszabását.
- [7] 2.3. A másodfokú adóhatóság felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. Ebben előadta, hogy az adóbírság kiszabhatóságával kapcsolatban a régi Art. 170. § (1) bekezdése nem tartalmaz jogvesztő határidőt. A túllépés az adóbírság mértékét sem befolyásolja. Lényegesnek tekintette azt is, hogy a késedelmes napok száma mindösszesen 9 volt. A Kúria korábbi döntése a határidő túllépés jelentős időtartamára helyezte a hangsúlyt.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte az adóbírság tekintetében. Ebben kiemelte, hogy időközben az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálta a Kúria Kfv.I.35.760/2016/6. számú ítéletét. Az erről szóló 17/2019. (V. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) azonban az Alkotmánybíróság nem tett megállapítást az adóbírságra.
- [9] A Kúria Kfv.I.35.454/2018/5. számú ítéletével az adóbírság körében a KMB ítéletét hatályon kívül helyezte, tehát helyt adott az alperesi hatóság felülvizsgálati kérelemének, aminek következtében az indítványozó kötelese vált megfizetni az adóbírságot. A sérelmezett ítélet indokolásának [20]–[21] bekezdéseiben a Kúria vizsgálta azt a kérdést is, hogy: „Az előterjesztett alkotmányjogi panasz tartalmára tekintettel ezt a kérdést az Abh2. nem vizsgálta. Az Abh2. általános jelleggel tért ki arra a [104] pontban, hogy az ügyintézési határidő elmulasztása más, a tisztességes hatósági eljárás alapjogilag értékelhető sérelmének az okozásával együtt járva lehet alkalmas arra, hogy összességében értékelve lerontsa az eljárás minőségét. Az elsőfokú bíróság előtt ítéletének meghozatalakor még nem volt ismert az Abh2. határozat, így ítéletében megfelelően alkalmazta a Kúria Kfv.I.35.760/2016/6. számú határozatát, helytállóan fejtette ki, hogy a jogszabály erejénél fogva nincs lehetőség a határidő túllépésére. Megjegyzendő, hogy azon kúriai ítélet tényállása szerint az ellenőrzési jegyzőkönyvet 2014. október 17-én postai úton kézbesítették, az elsőfokú határozat meghozatalára pedig csak 2015. május 11-én került sor, és a Kúria a [35] pontban hangsúlyozta is a határidő jelentős túllépését. Ennek következtében az időközben meghozott Abh2. határozatra tekintettel az alperes által helybenhagyott elsőfokú határozat következmények nélkül rögzíthette, hogy bár az adóhatóság tudatában volt a meghosszabbított régi Art. 128. § (1) bekezdés szerinti határidő túllépésének, a 9 napos mulasztás nem vezetett az adóbírság mellőzésére.”
- [10] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz az Abtv. 27. §-a alapján. Az indítványozó által előadottak szerint a Kúria támadott ítélete a következők miatt ellentétes az Alaptörvénnyel.
- [11] A Kúria döntése sérti a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés], ha figyelembe vesszük az Abh1. és az Abh2. tartalmát is. Az Abh2.-ben ugyanis az Alkotmánybíróság csak azt mondta ki, hogy az előbbi alapjog nem zárja ki az ügyintézési határidőt követő határozathozatalt. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a határidőt követően hozott határozatban adóbírság mint szankció kiszabható lenne, hiszen az ellentétes az Abh1.-ben írtakkal. Az indítványozó álláspontja szerint adóbírság alkalmazására az adóhatóságnak abban az esetben sincs lehetősége, ha magának az adóhatósági határozat meghozatalának a célja egyébként nem önmagában a szankcionálás volt.
- [12] Az indítványozó előadta azt is, hogy a 60 napos törvényi határidő meghosszabbításra került az ügyében. Az adóhatóság a jogszabály szerint rendelkezésre álló, valamint „a saját maga által prolongált ügyintézési

határidőt is elmulasztotta” – szól az indítvány. Amennyiben az Abh1. és Abh2. együttes értelmezéséből az a következtetés vonható le, hogy önmagában az ügyintézési határidő elmulasztása objektíve nem szünteti meg az adóbírság kiszabhatóságát, azt is értékelni kell, hogy ügyében az egyoldalú hatósági aktussal meghosszabbított határidőt mulasztották el. „Amennyiben a határidő megtartására kötelezett hatóság az egyoldalú aktussal meghosszabbított ügyintézési határidőt is elmulasztja, függetlenül annak mértékétől, akkor kétséget kizáróan a tisztességes hatósági eljáráshoz fűződő jog olyan sérelmét jelenti, amely az adóbírság mellőzésére ad okot.”

- [13] 4. Az Alkotmánybíróság eljárása során a (meghosszabbított) határozathozatali határidőn túl kiszabott adóbírsággal kapcsolatos joggyakorlat néhány elemének kifejtésére kérte a Kúria elnökét és a NAV-ot vezető államtitkárt, valamint a pénzügyminiszter állásfoglalását kérte koncepcionális kérdésekben. Az állásfoglalások beérkezésével az Alkotmánybíróság hivatalos tudomást szerzett az abban adott válaszokról, amiket figyelembe vett a jelen határozat IV. (Indokolás [20] és köv.) és V. (Indokolás [69] és köv.) pontjában írtak szerint.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezése:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

- [15] 2. A régi Art. alapügyben alkalmazott rendelkezései:

„5/A. § (1) Adóügyekben – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – az ügyintézési határidő 30 nap.

(1a) Az eljáró adóhatóság vezetője az ügyintézési határidőt – a 120. § (1), (3) és (4) bekezdése szerinti eljárásokban – annak letelte előtt kivételesen indokolt esetben egy alkalommal, legfeljebb 30 nappal meghosszabbíthatja. A határidő meghosszabbításáról rendelkező végzésben a határidő-hosszabbítás indokait kifejezetten meg kell jelölni.”

„104. § (1) Az adóhatóság a megállapításait jegyzőkönyvbe foglalja. [...] Az ellenőrzés a jegyzőkönyv átadásával fejeződik be. Amennyiben a jegyzőkönyvet kézbesíteni kell, az ellenőrzés a postára adás napjával zárul.”

„120. § (2) A hatósági eljárás hivatalból vagy az adózó kérelmére (bejelentésére, bevallására) indul.

[...]

(4) Hivatalból indul különösen:

[...]

c) az ellenőrzés megállapításairól szóló határozat meghozatala érdekében lefolytatott hatósági eljárás.”

„128. § (1) Az adóhatóság utólag állapítja meg az ellenőrzés során feltárt adókülönbözetet. Törvény az adóhatóságot más esetekben is kötelezheti az adó megállapítására. A határozat meghozatalára nyitvaálló határidő utólagos adómegállapítás esetén 60 nap, a hatósági eljárás kezdő időpontjának a jegyzőkönyv, kiegészítő jegyzőkönyv átadásának, kézbesítésének napját kell tekinteni.”

„170. § (1) Adóhiány esetén adóbírságot kell fizetni. Az adóbírság mértéke – ha e törvény másként nem rendelkezik – az adóhiány 50%-a. [...] Adóbírságot állapít meg az adóhatóság akkor is, ha az adózó jogosulatlanul nyújtotta be támogatási, adó-visszaigénylési, adó-visszatérítési kérelmét, vagy igénylésre, támogatásra, visszatérítésre vonatkozó bevallását, és a jogosultság hiányát az adóhatóság a kiutalás előtt megállapította. A bírság alapja ilyen esetben a jogosulatlanul igényelt összeg.”

„171. § (1) Az adóbírság mértéke kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén hivatalból vagy kérelemre mérsékelhető, illetőleg kiszabása mellőzhető, ha a körülményekből megállapítható, hogy az adózó, illetve intézkedő képviselője, alkalmazottja, tagja vagy megbízottja az adott helyzetben a tőle elvárható körültekintéssel

járt el. Az adóbírság mérséklésénél az eset összes körülményét mérlegelni kell, különösen az adóhiány nagyságát, keletkezésének körülményeit, az adózó jogellenes magatartásának (tevékenységének vagy mulasztásának) súlyát, gyakoriságát.”

- [16] 3. Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) hatályos rendelkezései, amelyek az előző pontban idézett szabályok helyébe léptek:

„29. § [Az adóigazgatási eljárás megindítása]
Az adóigazgatási eljárás kérelemre vagy hivatalból indul.”

„50. § [Az ügyintézési határidő]
[...]

(2) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, az ügyintézési határidő harminc nap, amelyet az adóhatóság vezetője egy alkalommal – indokolás mellett – harminc nappal meghosszabbíthat. Az eljárási határidő meghosszabbításának van helye, ha

- a) az előkérdés bíróság hatáskörébe tartozik,
- b) az előkérdés más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanannak az adóhatóságnak az adott üggyel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el,
- c) az ügyben külföldi szervet kell megkeresni,
- d) az adózó mulasztása vagy késedelme azt indokolja,
- e) szakértő bevonására került sor, vagy
- f) törvény az eljárási határidő meghosszabbítását lehetővé teszi.”

„115. § [Az ellenőrzés befejezése]

(1) Az adóhatóság a megállapításait – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – jegyzőkönyvbe foglalja. [...] Az ellenőrzés a jegyzőkönyv átadásával fejeződik be. Ha a jegyzőkönyvet kézbesíteni kell, az ellenőrzés a postára adás, illetve a tárhelyen történő elhelyezés napjával zárul.”

- [17] 4. Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) hatályos rendelkezései, amelyek a II/2. pontban (Indokolás [15]) idézett szabályok helyébe léptek:

„144. § [Utólagos adómegállapítás]

(1) Az adóhatóság utólag, határozatban állapítja meg az adóellenőrzés során feltárt adókülönbözetet. Törvény az adóhatóságot más esetekben is kötelezheti az adó megállapítására. A határozat meghozatalára nyitva álló határidő utólagos adómegállapítás esetén hatvan nap, a hatósági eljárás kezdő időpontjának a jegyzőkönyv, kiegészítő jegyzőkönyv átadásának, kézbesítésének napját, adózói észrevétel esetén a jegyzőkönyvre tett észrevétel beérkezésének napját kell tekinteni.”

„215. § [Az adóbírság alapja, mértéke]

(1) Adóhiány esetén adóbírságot kell fizetni. Adóbírságot állapít meg az adóhatóság akkor is, ha az adózó jogosulatlanul nyújtotta be támogatási, adó-visszaigénylési, adó-visszatérítési kérelmét, vagy igénylésre, támogatásra, visszatérítésre vonatkozó bevallását.

[...]

(3) Az adóbírság mértéke – ha e törvény másként nem rendelkezik – az adóhiány, illetve jogosulatlan igénylés ötven százaléka.”

„219. § [Az adóbírság mérséklése, a kiszabás mellőzése]

(1) Az adóbírság mértéke kivételes méltánylást érdemlő körülmény esetén hivatalból vagy kérelemre mérsékelhető vagy kiszabása mellőzhető.

(2) Az adóbírság mérséklésénél vagy a kiszabás mellőzésénél az ügy összes körülményét mérlegelni kell, különösen az adóhiány nagyságát, keletkezésének körülményeit, az adózó jogellenes magatartásának (tevékenységének vagy mulasztásának) súlyát, gyakoriságát, illetve azt, hogy a körülményekből megállapíthatóan

az adózó, illetve intézkedő képviselője, foglalkoztatottja, tagja vagy megbízottja az adott helyzetben a tőle elvárható körütekintéssel járt el.”

III.

- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg, és azt az Alkotmánybíróság tanácsa befogadta. Az alkotmányjogi panasz alapján ugyanis felmerült a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételev (lásd: Abtv. 29. §). Az a kérdés vetődött fel, hogy sérti-e a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] az a hatósági és kúriai döntés, amely úgy értelmezi az alapul szolgáló adójogszabályokat, hogy az azokban rögzített határozathozatali (60 napos), illetve meghosszabbított (+30 napos) határozathozatali határidő néhány nappal való túllépése önmagában nem zárja ki az adóbírság kiszabását.
- [19] Nem volt tehát akadálya az érdemi vizsgálatnak, amelyet az Alkotmánybíróság teljes ülése az alábbiak szerint folytatott le.

IV.

- [20] Az Alkotmánybíróság először áttekintette a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogról szóló általános és adóigazgatási ügyekben folytatott speciális gyakorlatát {a határozat indokolásának IV/1. pontja (Indokolás [21] és köv.)}, majd azt vizsgálta, hogy ezekből milyen tartalmi következtetés vonható le az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése részét képező azon fordulatra, miszerint „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok [...] ésszerű határidőn belül intézzék” {a határozat indokolásának IV/2. pontja (Indokolás [31] és köv.)}. Ezt követően feltárta azt a szabályozási környezetet és hatósági, illetve felsőbbbírói gyakorlatot, amelyben az ésszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jognak érvényesülnie kell úgy az alapügyben alkalmazott adójogszabályok között, mint a jelenleg hatályos adójogi rezsimben {a határozat indokolásának IV/3. pontja (Indokolás [39] és köv.)} és összefoglalta mindazt, ami utóbbiakból alkotmányjogi szempontból következik {a határozat indokolásának IV/4. pontja (Indokolás [55] és köv.)}.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdéséhez fűzött gyakorlatát tekintette át.
- [22] 1.1. Egyik legutóbbi határozatában {8/2020. (V. 13.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [36]–[42]}, valamint az abban felhívott és más döntéseiben {lásd különösen: 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.), Indokolás [25]–[35]; 3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [30]; Abh2., Indokolás [36]–[39]; 28/2019. (XI. 4.) AB határozat, Indokolás [73]–[77]; 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [58]–[59]} az Alkotmánybíróság összefoglalta a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogról szóló általános gyakorlatát. Ennek lényege a következő.
- [23] A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] nem azonosítható a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Jogállami keretek között a „tisztességes” (*fair*, méltányos, kiegyensúlyozott) karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért a sajátosságok figyelembe vétele mellett, de a hatósági eljárásban is megfelelő módon és tartalommal meg kell jelennie a *fair* eljárás alkotmányjogi követelményeinek, amelyeket az alapjogi jogalanyisággal rendelkező ügyfeleknek alanyi jogként, végső fokon alapjogként ki kell tudni kényszeríteni. E jogok érvényesíthetősége a hatóság működésének korlátja, jogszerű eljárásának pedig alaptörvényi mércéje. Ezen jogállami követelménynek a megnyilvánulása az, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke önállóan, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a *fair* hatósági eljáráshoz való jogot.
- [24] Az alapjogi jogvédelem kiterjed a hatóságok részrehajlás nélküli, tisztességes módon és ésszerű határidőn belüli ügyintézésére, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés], valamint a közigazgatási jogkörben okozott kár törvényben meghatározottak szerinti megtérítésére [Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdés]. Ezeket túl a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmaként az Alkotmánybíróság számos olyan részjogosítványra mutatott rá gyakorlatában, amelyek az ügyfelet helyezik középpontba, és amelyek érvényesítése a vizsgálati típusú hatósági eljárás alaki és anyagi hatékonyságát (gyorsaságát, szakszerűségét, törvényességét), összességében jognak alárendeltségét hivatottak szolgálni. Ilyennek minősül például a határozat közlése {6/2017. (III. 10.) AB határozat, Indokolás [37]–[39]} és a közlés módja

{17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [109], megerősítette: 35/2015. (XII. 16.) AB határozat, Indokolás [27]}; a fegyveregyenlőség az olyan hatósági eljárásokban, amelyek ellenérdekű ügyfelek részvételével zajlanak {10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]–[63]} és az iratbetekintéshez való jog (Abh4., Indokolás [36]). Az Alkotmánybíróság azt is megállapította már, hogy „az eljárás megindulásáról való értesítés joga, valamint a bizonyítékok megismerésének joga a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik” {3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [33]}. Legutóbb azt fejtette ki az Alkotmánybíróság, hogy jelenlegi gyakorlata szerint nem szerepel a mérlegelt hatósági döntéshez való ügyféli jog a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog általános részjogosítványai között. (Abh3., Indokolás [42]).

- [25] 1.2. Az Alkotmánybíróság már elvi érveléssel rámutatott arra, hogy „a tisztességes hatósági eljárás követelménye egyetlen hatósági eljárásban sem sérülhet, jóllehet az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményrendszer eltérő lehet az egyes szakigazgatási eljárásokban, azok sajátosságaira tekintettel” (legutóbb: Abh4., Indokolás [34]). Ennek a megállapításnak a talaján állva a testület a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog általános tanát az adóigazgatási eljárás specialitásainak megfelelően alkalmazta. E körben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy az Abh2.-ben vizsgálta, hogy a régi Art. 128. § (1) bekezdése szerinti határidőn túl hozható-e adóhatósági határozat, abban adóhiány megállapítható-e, késedelmi pótlék felszámítható-e és végül azt, hogy önmagában az ügyintézési határidő elmulasztása összességében tisztességtelenné teszi-e az adóigazgatási eljárást. Ezekre a kérdésekre a következő válaszokat adta.
- [26] „[A] tisztességes hatósági eljáráshoz való jog annyiban különös jelentéstartalmat hordozhat az adóeljárásban mint a közigazgatási hatósági eljárás egyik szakosított változatában, amennyiben azt indokoltá teszik az adózás sajátosságai. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem teremt konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot a hatósági döntésekre nézve, továbbá a törvényi határidő nem azonosítható mechanikusan az alapjog szerinti észszerű határidővel. Ehelyett az Alaptörvény elvi szinten szól az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogról, amely a *fair* hatósági eljárás egyik Alaptörvényben nevesített részjogosítványát képezi.” (Abh2., Indokolás [45]) „A többfunkciós adóhatósági határozat okán a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] – az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel együtt értelmezve – nem zárja ki az ügyintézési határidőt követő határozathozatalt az elévülésség.” (Abh2., Indokolás [75])
- [27] Az adózás sajátosságai között az Alkotmánybíróság az Alaptörvény N) cikk (1) bekezdésével és XXX. cikk (1) bekezdésével való összefüggésre mutatott rá. „Az állami költségvetés bevételi oldalát alapvetően a közteherviselési kötelezettség alapján teljesített adóbevételek biztosítják. [...] A közteherviselési kötelezettség az alapvető kötelezettségek egyike, az Alaptörvény Szabadság és felelősség című részében található. E kötelezettség érvényesülése hiányában fenntarthatatlanná válna a demokratikus jogállam működése, mert nem állnának rendelkezésre a szükséges anyagi erőforrások a közfeladatok ellátásához. Ezért rendelkezik úgy az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése, hogy »[t]ehérbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.« [...] A jogállami keretek között érvényesülő általános, egyenlő és arányos közteherviselési kötelezettség folytán senki sem köteles arra, hogy több adót fizessen annál, mint amennyi a törvényből következik, de mindenki köteles arra, hogy annyi adót megfizessen, amennyi a törvényből következik. [...] Az Alkotmánybíróság az előbbiek alapján hangsúlyozza, hogy az adófizetési kötelezettség nem sorolható az adójogi szankciók közé [...], hanem az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében rögzített közteherviselési kötelezettség egyik részeleme.” (Abh2., Indokolás [80] és [84]).
- [28] Az Abh2.-ben megállapításra került az ügyintézési határidő jogi természete. A régi „Art. szerinti ügyintézési határidő elmulasztása nem vezet az adóhiányt előíró adóhatósági határozat meghozatalának a kizártságához. Ez azért van így, mert
- az Art. 128. § (1) bekezdésében szabályozott időtartam nem konkrét határnapot, hanem ügyintézési határidőt rögzít;
 - az adóhiány megfizetése része az Alaptörvényből következő közteherviselési kötelezettség teljesítésének; és érdemi sajátosságok jelentkeznek
 - mind az adójogi normában;
 - mind az adóigazgatási eljárás alapügyben alkalmazott változatában.” (Abh2., Indokolás [85])
- [29] Az Alkotmánybíróság korábbi döntésében elemezte az adójogi jogkövetkezmények karakterét is (lásd: Abh2., Indokolás [91]–[101]). Az Abh2. azt állapította meg, hogy az adóbírság az anyagi adójogi főkötelezettség

megsértését torolja meg, tehát represszív célokat szolgál. A késedelmi pótlékon felüli terhek – így különösen az adóbírság – kiszabása jelenti a szankcionálást az adójogban alapjogi szempontból.

- [30] Végül az Alkotmánybíróság azzal foglalkozott, hogy az ügyintézési határidő elmulasztása mely esetben fosztja meg a hatósági eljárás egészét a tisztességes minőségétől. Az „ügyintézési határidő elmulasztása más, a tisztességes hatósági eljárás alapjogilag értékelhető sérelmének az okozásával együtt járva alkalmas lehet arra, hogy összességében értékelve lerontsa az eljárás minőségét. [...] Ezek tükrében hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog alapjogilag egységként értékelt és védett minőségének a megóvása nem önmagában azon múlik, hogy hány nap telt el az ügyintézési határidőt követően, hanem azon, hogy mekkora a határozathozatali határidő elmulasztásával okozott járulékos adózói jogsérelem mértéke, ami ügyenként azonosítandó be. Ugyanakkor az általánosságban megállapítható, hogy minél hosszabb idő telik el a határidőt követően, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy jelentősnek értékelendő jogsérelem áll elő az adózó oldalán.” (Abh2., Indokolás [103]–[106])
- [31] 2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a fentiekben összefoglalt általános és adóigazgatási ügyekben folytatott speciális gyakorlatából milyen következtetés adódik az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogra.
- [32] 2.1. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése az összes hatósági eljárásra vonatkozik. Jogosultja az ügyfél, kötelezettje a hatóság. Mérceként szolgál a szakjogi szabályok szerint folyó hatósági eljárások számára. Egyfelől megtestesíti a hatósági eljárás alapjogilag egységként értékelt és védett minőségét. Másfelől részjogosítványokból épül föl. A részjogosítványok katalógusában vannak olyanok, amelyeket az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése maga nevesít, mint ahogyan találhatók benne olyanok is, amelyeket az Alkotmánybíróság vezetett le.
- [33] Előbbiek közé tartozik az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog, ami nem konkrét, számszerűsített határidőt vagy határnapot ír elő a hatósági eljárást befejező döntésekre nézve, de nem is a törvényi határidőket hívja fel, hanem magas absztrakciós szinten teremt jogot mindenkinek arra, hogy ügyeit a hatóságok észszerű határidőn belül intézzék el, fejezzék be. Tartalmát tehát nem az eljárási törvények alakítják, hanem belőle bonthatók ki a tisztességes hatósági eljárással szemben támasztott követelmények.
- [34] Ezzel szemben az Alaptörvény számos szabálya kifejezetten a törvények tartalmára hivatkozik. A legközelebbi ilyen szabály éppen az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés második mondatában az indokolási kötelezettség vonatkozásában, valamint a (2) bekezdésében a hatósági jogkörben okozott kár megtérítése tekintetében lefektetett „törvényben meghatározottak szerint” fordulat. Ennek a két részjogosítványnak a tartalmát tehát eltérő technikával határozza meg az Alaptörvény, mint az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogét, aminél absztrakt és önálló alapjogi kifejezést (észszerű határidő) használ a törvényre való hagyatkozás helyett.
- [35] 2.2. Az adóigazgatási eljárás a hatósági eljárások egyik szakosított változata, amely az Alaptörvényre visszavezethető sajátosságokkal rendelkezik [lásd: Alaptörvény N) cikk (1) bekezdés, XXX. cikk (1) bekezdés]. Ezek nem lerontják, hanem specializálják a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmát adóügyekben. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság már megkülönböztette az Abh1. alapját képező jogkérdés (csatornabírság határidőn túl történő kiszabása) alkotmányossági megítélését azoktól a problémáktól, amelyek az Abh2.-ben felmerültek. Az Abh1. tehát adóügyekre vonatkozó határidőkre nem irányadó.
- [36] 2.3. Az előző két pont oda konkludál, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése részét képező észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog általános követelményt támaszt az egyedi ügyben folyó olyan adóigazgatási eljárással szemben is, amelyet törvényi határidőn túl (vagy éppen azon belül) adóbírságot tartalmazó elsőfokú határozattal zárnak le. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog itt elemzett részjogosítványa ugyanis is hézagmentesen vonatkozik a hatósági ügyek intézésére, igazodik azonban az adóügyben folytatott eljárások, illetve az abban hozott határozatok sajátosságaihoz, továbbá nemcsak a normával, hanem az egyedi hatósági döntéssel szemben is érvényesíthető az azt felülvizsgáló bírósági döntés alkotmányossági felülvizsgálatán keresztül.
- [37] Konkrétumok alapján mérlegelhető, hogy az adott eljárásban érvényesült-e az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog. Annak érdekében tehát, hogy az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog állított sérelme – a törvényi határidőn túl kiszabott adóbírság esetében – elbírálhatóvá váljon, az adott hatósági eljárás Alaptörvényre visszavezethető sajátosságainak, az elmulasztott határidő jogi természetének és egyéb jellemzőinek, valamint a kiszabott közigazgatási szankció karakterének elemzésére van szükség. Az ezek

vizsgálatából származó megállapításokat az egyedi ügy konkrét körülményeire kell vetíteni a teszt utolsó mozzanataként.

- [38] Annak ellenére, hogy a teszt első három elemével kapcsolatban már számos megállapítást tett az Alkotmánybíróság, további vizsgálatokra volt szükség, mert az Abh2. nem arra kereste a választ, hogy adóigazgatási eljárásban önmagában a határozathozatali határidő elmulasztása kizárja-e az adóbírság kiszabását az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján (lásd: Abh2., Indokolás [33]).
- [39] 3. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta a jogszabályi környezetet és az ahhoz kapcsolódó hatósági, illetve felsőbírósági gyakorlatot. Ennek során az idézett törvényi szabályokra {a határozat indokolásának IV/2–4. pontjai (Indokolás [31] és köv.)} és a beérkezett állásfoglalásokra támaszkodott.
- [40] 3.1. Előjáróban azt szükséges felidézni, hogy a magyar adórendszer a vállalkozási tevékenységet végzők esetében az önadózásra épül, ami azt jelenti, hogy az adózók önként követik az adójogot. Az adóigazgatási eljárást azonban már az adóhatóság folytatja le. Ez a speciális eljárás tagolt szerkezetű fő szabály szerint. Adóügyekben ugyanis a tényállás feltárását szolgáló ellenőrzés elválik az arra épülő döntéshozattól (hatósági eljárástól) (vesd össze: Abh2., Indokolás [50]). Mindkét szakasz az adóeljárás törvényekben meghatározott eljárási cselekményekkel veszi kezdetét és zárul le. Mindkettőnek törvényben rögzített határideje van. Ellenőrzést folytatni a hatósági eljárásban kivételesen lehet, amire nem került sor az indítványozó ügyében.
- [41] Ebben az alkotmányossági felülvizsgálatban az indítvány alapján az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogot nem az ellenőrzési, hanem a határozathozatali határidő túllépésére kellett alkalmazni, jóllehet egy adóigazgatási eljárásban akár együttes sérelmük is előállhat. A hatósági eljárás kérelemre vagy hivatalból indul. Előbbi módon jellemzően akkor veszi kezdetét, amikor az adózó jogát vagy jogosultságát kívánja gyakorolni, kedvezményt akar szerezni vagy érvényesíteni. Ezekben az esetekben a határozathozatali határidő túllépése másként lehet alkalmas arra, hogy sérelmet okozzon az adózónak, mint azoknak az eljárásoknak az elhúzó-dása, amelyeket hivatalból rendelnek el és adóbírság kiszabásához vezet(het)nek. Az alapügy utóbbiak közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az alábbiakban kizárólag ezeket vizsgálta.
- [42] 3.2. Az utólagos adómegállapítás az ellenőrzés megállapításairól szóló határozat meghozatala érdekében hivatalból lefolytatott hatósági eljárás. Az ellenőrzést lezáró jegyzőkönyvre épül, ami a hatósági gyakorlat értelmében „minden esetben külön fejezetben tartalmazza az adóbírság alapját képező adóhiányt, jogosulatlan igénylést, és az adóhatóság által feltárt, a bírság kiszabása során figyelembe veendő körülményeket. Ezzel [...] az adózó számíthat arra, hogy az elsőfokú határozatban adóbírság kiszabására kerül sor.” (NAV állásfoglalása 6. oldal)
- [43] Az utólagos adómegállapítást tartalmazó határozat meghozatalának időtartamát behatárolják az adóeljárásjogi törvények. Ahogyan a NAV állásfoglalása összefoglalja: az ügyintézési határidő az az időintervallum, amelyen belül az ügyet el kell intézni, azaz a hatóságnak az eljárást lezáró döntését meg kell hoznia. Az eljárás megindításától annak befejezéséig tart. „Az ügyintézési határidő fontossága a jogbiztonság szempontjából is kiemelkedő jelentőséggel bír, hiszen az teszi lehetővé a hatóságok vagy jogintézmények működésének kiszámíthatóságát.” (NAV állásfoglalása 3-4. oldal)
- [44] Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény 75. § (4) bekezdésének 1998. január 1-jétől hatályos módosításától kezdve 60 nap a határozathozatali határidő utólagos adómegállapítás esetén. Az adóügyekre vonatkozó 30 napos általános ügyintézési határidőnek tehát a duplája áll az elsőfokú adóhatóság rendelkezésére. Ezen az időtartamon az Art. sem változtatott.
- [45] A pénzügyminiszter rámutatott a következőkre: a határozathozatalra nyitva álló ügyintézési határidőnek alkalmazni kell lennie arra, hogy ez idő alatt megalapozott döntés születessen. Az utólagos ellenőrzések során feltárt tényállások jellemzően összetettek, értékelésük, elemzésük, jogi minősítésük hosszabb időt vesz igénybe (Pénzügyminisztérium állásfoglalása 5. oldal).
- [46] Az ügyintézési határidő 30 nappal történő meghosszabbítását már az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) is lehetővé tette háttérjogszabályként [lásd: Áe. 15. § (3) bekezdés, majd átszámozás miatt 15. § (5) bekezdés]. Ezt a lehetőséget tartotta fenn a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 33. § (7) bekezdése, egészen addig, amíg a 2009. évi LVI. törvény 284. § (3) bekezdése a régi Art.-be be nem iktatta az 5/A. §-t. Ezzel a jogalkotó adóügyekben leválasztotta a határidőkre vonatkozó szabályozást a Ket.-ben bevezetett

új megoldástól, a munkanapokban való számítástól. Adóigazgatási eljárásban fennmaradt a korábbi rendszer, a napokban való számolás. A bürokráciacsökkentő program keretében az igazgatási eljárások egyszerűsítése és gyorsítása céljából hatályon kívül helyezték a Ket. 33. § (7) bekezdését 2016. január 1-jével. Adóügyekben azonban nem vezették ki az ügyintézési határidő meghosszabbításának lehetőségét. A régi Art. 5/A. § (1) bekezdésének a módosításával szűk körben – köztük az utólagos adómegállapítás esetében – fennmaradt a 30 napos hosszabbítás lehetősége az adóigazgatási eljárások speciális jellegére, az ügyek bonyolultságára tekintettel. Feltételévé vált azonban a kifejezett indokolási kötelezettség, ami abba az irányba hatott, hogy az adóhatóság csak akkor éljen vele, amikor valóban hosszabb időre van szüksége a megalapozott határozat meghozatalához. Ezt erősítette az is, hogy kivételesen indokolt esetben és csak egy alkalommal kerülhetett rá sor a régi Art. 5/A. § (1a) bekezdése szerint.

- [47] A régi Art.-t hatályon kívül helyezték 2017. december 31-ével, és megszüntették azt a kodifikációs megoldást is, amelyben az adóigazgatási eljárást és az általános közigazgatási eljárást a *lex specialis – lex generalis* relációjában kezelték. Az adóügyek eljárási szabályai a hatályos jogban elkülönülnek az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvénytől (a továbbiakban: Ákr.). Ez is azt fejezi ki, hogy el kell ismerni: az adóigazgatási eljárás sajátos jegyeket mutat. Hangsúlyozni szükséges azonban, hogy a reform ellenére az Air. és az Art. szinte változatlan tartalommal követi a régi Art.-t a határozathozatali határidő szabályozása körében.
- [48] Az évtizedes hagyományok megőrzésének magyarázatát adta a Pénzügyminisztérium állásfoglalása a következők szerint. Nem volt tapasztalható korszerűsítési vagy újrakodifikálási igény, mint ahogyan gyakorlati probléma sem az adóhatóság részéről. Az európai és a nemzetközi szabályozás sem vetített előre új megközelítési módot. Az egy alkalommal, indokolás mellett 30 nappal meghosszabbítható 60 napos határozathozatali határidőt utólagos adómegállapítás esetében tehát fenntartotta a törvényalkotó, jóllehet korunkban egyre több olyan kihívás éri az adóhatóságot, mint amilyen például a társadalmi és gazdasági viszonyok bonyolódása, a nemzetközi adózás fejleményei és a dinamikusan fejlődő csalárd adózói magatartások [a Pénzügyminisztérium állásfoglalása 7-8. oldal]. A miniszteri álláspont összegzése úgy szól, hogy „meggyőződésünk szerint az utólagos adómegállapítás tekintetében a határozathozatalra biztosított 60 napos ügyintézési határidő a lehető legrövidebb, amely mellett megalapozott, minden szempontra és körülményre kiterő döntést lehet hozni” (Pénzügyminisztérium állásfoglalása 8. oldal).
- [49] 3.3. A NAV állásfoglalásában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy „a jelenleg hatályos szabályozás szerint az eljáró adóhatóság nem tudja figyelembe venni az adóbírság mértékének hivatalból vagy kérelemre történő mérséklésénél, mellőzésénél a határozathozatalra előírt határidő elteltét. Az eljáró adóhatóság az adóbírság mértékének megállapításakor mérlegelési szempontként a határidő megsértését kizárólag az Alaptörvény, illetve annak alkotmánybírósági értelmezése alapján veheti figyelembe.” (NAV állásfoglalása 4. oldal) Ezek azt támasztják alá, hogy az adóhatóság akkor is kiszabja az adóbírságot, ha az elsőfokú határozatot az ügyintézési határidőn túl hozza meg. Azt sem veszi figyelembe, hogy az alaphatáridőt vagy a meghosszabbított határidőt lépi-e át, és azt sem, hogy mennyivel. A határidő megsértése nem befolyásolja az adóbírság kiszabásának jogalapját (lásd: régi Art. 170. §, Art. 215. §) és mértékét a hatósági gyakorlatban.
- [50] Ehhez képest az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az adóhatóságnak a régi Art. és az Art. értelmében az adóbírság mértékét az egyedi ügy jellemzőihez kell igazítania mérlegelés útján (vesd össze: régi Art. 171. §, Art. 219. §). Az adóbírság mértéke ugyanis nincs rögzítve egy konkrét százalékban. Épp ellenkezőleg: széles skálán mozoghat (0-200%). A szabályozás nem határozza meg zártkörű felsorolásban a mérséklés, mellőzés figyelembe veendő szempontjait. Csupán jellemző példákat sorol fel. A fő szabály azonban az, hogy az adóbírság mérséklésénél vagy a kiszabás mellőzésénél az ügy összes körülményét gondosan mérlegelni köteles az adóhatóság.
- [51] A határozathozatali határidőt azonban kevés ügyben sérti meg az adóhatóság. Ezt támasztja alá a NAV által az Alkotmánybíróság rendelkezésére bocsátott alapos statisztikai kimutatás, amely a 2017-2019. évek adatait dolgozza fel. Ebben a három évben összesen 58 490 adóellenőrzést folytatott le a NAV. Ebből átlagosan 1,26%-ot (736 db) zárt le határidőn túl meghozott, adóbírságot tartalmazó határozattal. Az arány minden egyes évben csökkent. Az elemzett három évben összesen 27 929 adóbírságot tartalmazó határozatot hozott a NAV. Ehhez képest a határidőn túl meghozott, adóbírságot tartalmazó határozatok átlagos aránya 2,64% volt, ami minden egyes évben csökkent. A késedelem mértéke alapján is csoportosította a NAV a döntéseket. Elválasztotta egymástól az 1-5 nap (1. kategória), 6-10 nap (2. kategória), 11-20 nap (3. kategória) és a 20 nap

feletti (4. kategória) túllépéseket. A szóban forgó három évben a határidőn túl meghozott, adóbírságot tartalmazó határozatok közül 226 esett az 1. kategóriába, 97 esett a 2. kategóriába, 85 esett a 3. kategóriába és 328 esett a 4. kategóriába. Megjegyzendő, hogy utóbbi időintervallum önmagában véve is széles skálát takar, hiszen felülről nyitott.

- [52] A NAV határozathozatali fegyelmét tanúsítja a Kúria állásfoglalása is. Eszerint viszonylag csekély számú felülvizsgálati ügyben merült fel az elmúlt években a határozathozatali határidő adóhatósági megsértése azzal, hogy a Kúria az ellenőrzési határidők elmulasztására is kitért.
- [53] A határozathozatali határidővel kapcsolatban volt olyan ügy, amelyben a határidő túllépése nem volt megállapítható (Kúria Kfv.I.35.046/2018/10. számú ítélet). Olyan ítéletet is hozott a Kúria, amiben kimondta, hogy a bíróság által megismételtetett eljárásban az alapeljárás határidő sérelme már nem vizsgálható (Kúria Kfv.I.35.096/2018/9. számú ítélet). Egy másik döntésében arra adott iránymutatást a Kúria az elsőfokú bíróságnak, hogy az ne a mulasztási bírságot, hanem az adóbírságot vizsgálja a kapcsolódó vizsgálat határidejével kapcsolatban (Kúria Kfv.I.35.262/2019/9. számú végzés). Az Abh2. alapját képező ügyben a Kúria hatályon kívül helyezte az adóbírságot, mert a határozathozatali határidő közel hét hónappal sérült (Kúria Kfv.I.35.760/2016/6. számú ítélet).
- [54] Ezek alapján állásfoglalásában azt állapította meg a Kúria, hogy „összetett vizsgálatot folytat le a határidő túllépésével kapcsolatban. Elsősorban annak mértékét és kihatását vizsgálja a felperesi joggyakorlásra, különös tekintettel a tisztességes eljárás alkotmányos követelményeinek érvényesülésére.” (Kúria állásfoglalása 3. oldal)
- [55] 4. Az Alkotmánybíróság összefoglalta, hogy a fentiekben áttekintett szabályozási környezetből és annak hatósági, illetve felsőbbbíróági gyakorlatából – a XXVIII. cikk (1) bekezdésétől eltérően – milyen alkotmányjogi következtetések vonhatók le az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog tartalmára nézve.
- [56] 4.1. Az adóigazgatási eljárás Alaptörvényre visszavezethető sajátosságai közé tartozik, hogy azt a költségvetési gazdálkodás alapelvei [Alaptörvény N) cikk (1) bekezdés] és a közteherviselési kötelezettség [Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdés] markánsan megkülönbözteti az általános hatósági eljárástól. A 2018. január 1-jén hatályba lépett reform is leképezte ezt, amikor önálló jogszabályi alapokra helyezte az adóeljárást (lásd: Air. és Art.). A régi és az új rezsim is tiszteletben tartotta, illetve tartja az adóigazgatási eljárás tagolt szerkezetét, amelyben a második rész szolgál a jellemzően összetett, sok munkaidőt igénylő adóügyekben való döntéshozatalra.
- [57] Az adóbírságot tartalmazó határozat meghozatala sem kaphat felmentést az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alól; azt is észszerű határidőn belül kell intéznie az elsőfokú adóhatóságnak. Az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog azonban nem a törvényben rögzített határidőn belüli határozathozatalt oltalmazza. Ez a részjogosítvány ugyanis nem a törvényi határidőket veszi alapul, hanem belőle következik a döntéshozatal időbeliségének alapjogi determináltsága. Azt a követelményt támasztja a hatósági ügyintézésrel szemben, hogy az adóbírságot tartalmazó adóhatósági döntés ne bármikor meglepetésként érhesse az adózót, hanem azt várható időn belül hozzák meg. A határozat időtartamával szembeni észszerűségi elvárás tehát azt célozza, hogy kiszámíthatóvá váljon az adózó számára a hatósági működés. Az ellenőrzési jegyzőkönyv kézbesítése és az elévülési idő közötti időtartamban a hatóság nem akármikor hozhatja meg az adóbírságot tartalmazó határozatát, hanem olyan időben, amely az ügy objektív tényei alapján indokolt. Ez nem feltétlenül esik egybe a fő szabály szerint betartandó törvényi határidővel, mégis időbeli kiszámíthatóságot garantál. Az ügyintézési határidőt megállapító szakjogi szabály, amely egy fontos törvényi garancia, az Alaptörvény XXIV. cikk érvényesítésére hivatott, ám a részjogosítvány tartalmát nem ez adja.
- [58] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata azzal kapcsolatban, hogy a jogállamiságnak [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. „A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, és egyértelműek legyenek. Működésüket tekintve kiszámíthatónak és előreláthatónak kell lenniük a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.” [Lásd az Alaptörvény hatálybalépését követően először: 31/2012. (VI. 29.) AB határozat, Indokolás [25]; egyik legutóbbi döntés: Abh2., Indokolás [68]]
- [59] A jogbiztonságból fakadó kiszámíthatóság követelményét minimálisan az biztosítja az adózó számára, hogy az adóhatóság az ellenőrzést lezáró jegyzőkönyv önálló fejezetébe foglalja a várható adóbírság alapját és azokat a szempontokat, amelyeket a bírságmérték meghatározásakor mérlegelés alá fog vonni a hatósági eljárásban.

Az adózó erre felkészülhet, észrevételeit előadhatja. Azt is figyelembe kell venni, hogy mindaddig, amíg az adóbírságot ki nem szabják és az azt megállapító határozat (első- vagy másodfokon) véglegessé nem válik, nincs kötelezettsége megfizetni. A késedelmes kiszabás tehát kvázi halasztott fizetési kötelezettséggel jár együtt minden esetben.

- [60] 4.2. Az elmulasztott határidő jogi természetével és egyéb jellemzőivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy ügyintézési, azaz eljárási határidőről van szó. Elmulasztása nem jár együtt automatikusan a határozathozatali lehetőség elenyészésével. Az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog azonban ezt is keretek közé szorítja. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az anyagi jogi természetű határidők elmulasztásának más jogkövetkezményei vannak {lásd legutóbb: 9/2020. (V. 28.) AB határozat, Indokolás [41]–[42]}.
- [61] 4.3. Ezeket követően az Alkotmánybíróság a kiszabott közigazgatási szankció karakterét vizsgálta. Az adóbírság jogi karakterét áthatja a represszió. Az adóhatóságot a közigazgatási szankcionálás kifejezett szándéka vezérli. Egyrészt meg kívánja torolni a múltban előállt jogsértő adózói magatartást, másrészt prevenciót akar gyakorolni a jövőre nézve. Az adóbírság megfizetésének kötelezettsége tehát nem a közteherviselési kötelezettségből [Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdés] fakad. A kiegyensúlyozott és a fenntartható költségvetési gazdálkodás elvével [Alaptörvény N) cikk (1) bekezdés] sem támasztható alá, mert az adóbírság funkcióján kívül esik ezeknek a fiskális céloknak az elérése. Ezeken felül a költségvetés érdeke pontosan azt diktálná, hogy minél rövidebb időn belül szabják ki az adóbírságot azért, hogy az minél hamarabb befizetésre kerüljön vagy végrehajthatóvá váljon. Az Alaptörvény előbbiekben felhívott bekezdései tehát nem legitimálják az adóbírság határidőn túl történő kiszabását. Ugyanakkor ez nem jelenti egyben azt is, hogy a költségvetés fenntarthatóságát és kiegyensúlyozottságát ne érintené az adóbírság kiszabását megalapozó adózói magatartás, illetve az adóbírság kiesése a bevételi előirányzatokból. Az Európai Unió egységes belső piacának szabályozása ugyanis a gyakorlatban – elsősorban a közösségen belüli áfa ügyletek körében – lehetőséget teremt a jelentősebb volumenű adóelkerülést célzó adózói magatartások növekedésének, valamint megnehezíti és időigényesebbé teszi a megalapozott és jogszerű tagállami adóellenőrzést. Mindennek adott esetben jelentős negatív hatása lehet a költségvetési tervek érvényesülésére és ezen keresztül az állam gazdálkodására. Következésképpen az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy az adóbírság kiszabásakor az Alaptörvény N) cikkében rögzített elvekre is figyelemmel kell lenni.
- [62] A fentiek miatt minden olyan esetben, amikor a (meghosszabbított) határozathozatali határidőn túl adóbírságot szab ki az elsőfokú adóhatóság, gondosan köteles mérlegelni, hogy a törvénysértés ellenére az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogot maga, hatóságként tiszteletben tartotta-e. A törvényi határidő és az Alaptörvény szerinti észszerű határidő megsértése ugyanis fogalmilag nem esik egybe. Ugyanakkor az is hangsúlyozandó, hogy az adóhatóságot a törvények kötik. Mindazonáltal valamely törvénysértés nem minősül automatikusan alaptörvény-sértésnek is.
- [63] Az Alkotmánybíróság már az Abh2.-ben is hangsúlyozta: „A szakjogági élő jognak harmóniában kell állnia az Alaptörvénnyel, amelynek tartalmát az Alkotmánybíróság bontja ki hatásköreinek gyakorlása során. A testület rámutat arra, hogy a fentiek szerinti alapjogi tartalom ott hatol be az adójogi értelmezésbe, ahol lehetőség van különös méltánylást érdemlő okból mérsékelni vagy elengedni az adójogi szankciót.” (Abh2., Indokolás [107])
- [64] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a régi Art. 171. § (1) bekezdése, illetve az Art. 219. § (1)–(2) bekezdése hivatalból is lehetővé teszi az adóbírság mellőzését, amelyhez az ügy összes körülményét mérlegelni kell. Ellentétben tehát azzal az adóhatósági állásponttal, amely szerint a hatóság a jelenleg hatályos szabályozás szerint nem tudja figyelembe venni a határozathozatalra előírt határidő elteltét a mérlegelési szempontok között, az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy erre nem csak lehetősége van, hanem egyenesen köteles lefolytatni az alapjogi tartalomnak megfelelő mérlegelést. Ez egyszerre feladata (kötelezettsége) és joga is az adóhatóságnak, ami a független és pártatlan közigazgatási bíróság törvényességi kontrollja alatt áll és ennek a keretében maga a bíróság is fokozott felelősséget visel azért, hogy a törvényesség mellett a jogállamiság követelményei és az alapjogi elvárások is érvényre jussanak.
- [65] Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján – a rendelkező rész 1. pontja szerinti alkotmányos követelményt fűzte a jelenleg hatályos Art. 219. §-ához, annak érdekében, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése részét képező jogbiztonság, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése részét képező észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog érvényre jusson azokban az adóigazgatási eljárásokban, amelyekben az elsőfokú adóhatóság adóbírságot szabna ki törvényi határidőn túl.

- [66] Az elmúlt három év statisztikai adatai azt vetítik előre, hogy bár szó sincs az ügyek tömeges elhúzódsáról, valószínűsíthető, hogy a jövőben is felmerül majd azon adózók alapjogi jogvédelem iránti igénye, akiknek/ amelyeknek adóbírságot tartalmazó határozatát késedelmesen hozzák meg. Figyelemmel arra, hogy a határozathozatali határidőre, továbbá az adóbírság kiszabása mellőzésére vonatkozó törvényi szabályozás, valamint az arra épülő hatósági gyakorlat koncepcionálisan semmit sem változott 2018. január 1-jével, nem volt akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság a régi Art. 171. § (1) bekezdése helyett az Art. 219. §-ához fűzze az alkotmányos követelményt. Egyebekben a régi Art. 171. § (1) bekezdését is az alkotmányos követelményben megfogalmazott tartalommal kell értelmezni.
- [67] A fent kifejtettekből az az alkotmányos követelmény fogalmazható meg, hogy az adóhatóság az adóbírság kiszabásakor köteles hivatalból vizsgálni, hogy elsőfokú határozatát a törvényi határidőn túl, de még észszerűnek minősülő határidőn belül hozta-e meg. Ha azon kívül határozott, vagyis hivatalból folytatott vizsgálódása eredményeként azt állapítja meg, hogy a törvényi határidő megsértésén túl a határozata meghozatala észszerűtlenül hosszú időt vett igénybe, úgy az adóhatóság az adózónak okozott sérelemmel arányos mértékben mérsékelni köteles az adóbírság mértékét vagy akár mellőzheti is annak kiszabását, ha az adózó előadásai alapján arra a következtetésre jut, hogy az adózó jelentős sérelmet szenvedett el a határozathozatal elhúzódsá miatt. A mérlegelés elvégzését szükséges megjeleníteni a döntés indokolásában.
- [68] A következő pontban az Alkotmánybíróság sorra vette azokat az objektív szempontokat, amelyek vizsgálata alapján különösképpen megítélhető, hogy észszerűtlenül hosszú időt követően vagy még észszerű határidőn belül hozott-e adóbírságot tartalmazó elsőfokú határozatot az adóhatóság a törvényi határidőn túl.

V.

- [69] Az indítvány nem megalapozott.
- [70] 1. Az Alkotmánybíróság először felidézte az egyedi ügy releváns körülményeit.
- [71] Az indítványozóval szemben hivatalból folytatott ellenőrzést lezáró jegyzőkönyv III. fejezete tartalmazza az adóbírság forintban kifejezett alapját, valamint az adóbírság mértékére vonatkozó törvényi szabályozást és utal a mérséklés, illetve a kiszabás mellőzése szempontjait meghatározó szabályra [rég Art. 171. § (1) bekezdés]. Az ellenőrzés a 60 oldalas jegyzőkönyv 2017. január 10-i postára adásával befejeződött. A határozathozatali határidő két nappal később vette kezdetét, amikor a jegyzőkönyvet sikeresen kézbesítették az indítványozónak. Az indítványozó 2017. január 27-én postára adta a jegyzőkönyvre tett észrevételét, amit az adóhatóság 2017. január 31-én érkeztetett. Az indítványozó észrevételében az ellenőrzési határidő megsértésével kapcsolatban adta elő érveit és egyéb kifogásokat emelt. Megjegyzendő, hogy alkotmányjogi panaszában már nem az ellenőrzési határidő megtartását sérelmezte.
- [72] Az elsőfokú hatósági eljárásban a törvényi szabályoknak megfelelően 2017. március 1-jén kelt végzéssel 30 nappal meghosszabbították a régi Art. 128. § (1) bekezdése szerinti 60 napos határozathozatali határidőt. Ezt azzal indokolták, hogy az indítványozó által benyújtott észrevételben foglaltak értékelése vált szükségessé. A meghosszabbított határidő utolsó napja 2017. április 12. volt. Ezt az elsőfokú adóhatóság 9 nappal mulasztotta el, amit rögzített az 54 oldalas határozata indokolásának elején. Az adóbírság kiszabását a hatóság nem mellőzte. A bírság mértékét az általános 50% helyett 25%-ban határozta meg a megbízható adózói minősítésre tekintettel. Az adóbírság összege így 10 952 000 Ft lett. Az adóbírság mértéke megállapításánál az elsőfokú adóhatóság nem értékelte, hogy a határozathozatali határidőt elmulasztotta. Azt azonban rögzítette határozatában, hogy a meghosszabbított határidőn túl hozta meg érdemi döntését, és azt is, hogy az adóhatóság jogi álláspontja szerint ez az ügyintézési határidő nem jogvesztő.
- [73] Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot hatályában fenntartotta. Döntésében rögzítette, hogy a 25%-os mértékű adóbírság további mérséklése, vagy kiszabásának mellőzése nem indokolt, tekintettel arra, hogy az indítványozó nem tanúsította a tőle elvárható magatartást [vesd össze: régi Art. 171. § (1) bekezdés].
- [74] 2. Az előzőeket áttekintve az Alkotmánybíróság megállapította: az adóhatóság annak ellenére nem vizsgálta, hogy az elsőfokú határozatot észszerűnek minősülő határidőn belül hozták-e meg, hogy túllépte a határozathozatali határidőt. Elmulasztotta vizsgálni az olyan objektív tényeket, mint amilyen például az adóügy összetett-

sége, a túllépés mértéke és a határidő-hosszabbítás jellemzői. Ezeken felül azt se vizsgálta, hogy az adózó előre láthatta-e, hogy adóbírság kiszabása milyen szempontok alapján várható.

- [75] 2.1. A hatósági határozatok közvetlenül nem támadhatók alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság előtt az Abtv. 27. §-a értelmében. A valódi panasz a bírói döntéssel szemben nyújtható be. Az Alkotmánybíróság csak akkor semmisítheti meg a bírói döntéssel felülvizsgált hatósági döntéseket, ha magát a támadott bírói döntést megsemmisíti [vesd össze: Abtv. 43. § (4) bekezdés]. A közigazgatás törvényessége felett elsősorban a közigazgatási bíróság őrökdi. Az indítványozó a Kúria ítéletét sérelmezte, ami helyt adott a NAV felülvizsgálati kérelmének és az indítványozó keresetét az adóbírság körében is elutasította. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett vizsgálnia, hogy a támadott ítélet sérti-e az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése részét képező észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogot, amiből az Alkotmánybíróság levezette az alkotmányos követelményt. A vizsgálatot annak a szellemében folytatta le a testület, hogy „a hatósági döntéseket felülvizsgáló közigazgatási bíróságok nem kötelesek az alapjogi dogmatikát és terminológiát használni határozataik szövegezésekor. Ugyanis a szakjogágak fogalomkészlete szerint ítéleznek. Döntéseiket azonban úgy kell megfogalmazniuk, hogy tartalmuk lefordítható legyen az alkotmányjog nyelvére. [...] Felismerhetőnek kell lennie, hogy a bíróság határozatában értő módon felfigyelt az alapjogi összefüggésekre, és amikor tartalmat adott a perben alkalmazandó jognak, akkor döntése indokolásában kifejezte az alapjogilag értékelendő mérlegelési szempontokat.” (Abh2., Indokolás [108])
- [76] Az Alkotmánybíróság jelen határozat indokolásának 1/2.3. pontjában (Indokolás [7] és köv.) idézte a sérelmezett kúriai ítélet [20]–[21] bekezdéseit. Az ott írtak lényege az, hogy a Kúria röviden értékelte, hogy az indítványozó ügyében a törvényi határidőt csak 9 nappal lépték túl. Rámutatott továbbá arra, hogy ezzel szemben abban a másik ügyben (Kúria Kfv.I.35.760/2016/6. számú ítélet), amelyben a Kúria hatályon kívül helyezte az adóbírságot, közel hét hónappal sértették meg a határozathozatali határidőt. A Kúria kifejezetten rögzítette, hogy alkalmazta az akkor rendelkezésre álló Abh1.-t és Abh2.-t. Ezek értelmezése útján törvénykezett úgy, hogy a 9 napos késedelem nem vezet az adóbírság mellőzésére.
- [77] 2.2. Az adóigazgatási eljárásban hozott elsőfokú határozat adóbírság megfizetéséről rendelkezett a meghosszabbított határidőn túl. Ez aggályokat vet fel. Az általánosítás magas foka következtében – a törvényi határidővel ellentétben – az észszerű határidő nem éles cezúrával határolt időbeli sávot jelöl ki a határozathozatalra, ahogyan azt fentebb megállapította az Alkotmánybíróság. Sokkal inkább egy olyan intervallumot határol be, amelyben az idő múlása fokozatosan, egy átmeneti szakasz után teszi észszerűtlenül hosszúvá a döntés időtartamát. A kérdés a konkrét ügyben arra szűkölt le, hogy a 9 napos túllépés még e sávon belül található vagy már azon kívül helyezkedik el.
- [78] A 9 napos túllépés a meghosszabbított, 90 napos ügyintézési határidőnek pontosan 10%-át jelenti. A NAV állásfoglalásában alkalmazott négy kategória közül a másodikba tartozik a túllépés mértéke, amivel együtt 99 napon belül hozta meg határozatát az elsőfokú adóhatóság az indítványozó ügyében. Ezzel a késedelemmel nem váltott időbeli léptéket az ügy elintézése. Nem olyan késedelemről van szó, amit célszerű lenne napok helyett hetekben, hónapokban vagy esetleg években kifejezni. A 4. kategóriába tartozó ügyek többségéről ez már aligha lenne elmondható.
- [79] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ügyének összetettségével kapcsolatban objektív tényekre emlékeztet. Terjedelmes jegyzőkönyv alapján hozták a szintén terjedelmes elsőfokú határozatot, amelyben számos gazdasági eseményt, kapcsolódó vizsgálati anyagot, szerződést, nyilatkozatot és tanúvallomást értékelt az adójogi szempontból. A kiszámíthatóság követelményével összefüggésben hangsúlyozandó, amit az ellenőrzést lezáró jegyzőkönyv III. fejezete tartalmazott, továbbá az, hogy az indítványozó ügyében az észrevétel értékelése érdekében, szabályszerűen indokolva hosszabbították meg a határozathozatali határidőt.
- [80] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében a meghosszabbított ügyintézési határidő lejártát 9 nappal követően hozott, adóbírságot tartalmazó adóhatósági határozatot hatályában fenntartó kúriai döntés nem áll ellentétben az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való joggal, mert az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése alapján az egyedi ügy konkrét körülményei között nem tekintendő észszerűtlenül hosszúnak a 99 napos ügyintézési időtartam. A törvényi határidő kisebb mértékű túllépésével az adóhatóság nem tette időben kiszámíthatatlanná az összetett adóügy intézését, miközben az adózó előre láthatta, hogy adóbírság kiszabása várható és tisztában volt a bírságkiszabás szempontjaival is.

- [81] A III. részben (Indokolás [18]) feltett kérdésre azt a választ kell tehát adni a jelen ügyben, hogy nem sérti az észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jogot az a kúriai döntés, amely úgy értelmezi az alapul szolgáló adójogszabályokat, hogy az azokban rögzített határozathozatali (60 napos), illetve meghosszabbított (+30 napos) határozathozatali határidő néhány nappal való túllépése önmagában nem zárja ki az adóbírság kiszabását olyan konkrét körülmények között, mint amilyenek az alapügyet jellemzik. A Kúria terhére azt nem lehet értékelni, hogy más értelmezéssel jutott ugyanerre az eredményre.
- [82] 3. Mindezek alapján a támadott kúriai ítéletről nem volt megállapítható az indítvány alapján, hogy túlterjeszkedett volna az alkotmányos értelmezési tartományon, ezért az Alkotmánybíróság a rendelkező rész 2. pontja szerint elutasította az alkotmányjogi panaszt.

VI.

- [83] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] részjogosítványát képező észszerű határidőn belüli ügyintézéshez való jog alkotmányjogi jelentőségére és az alkotmányos követelmény megállapítására tekintettel rendelte el.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [84] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, az indokolást illetően fontosnak tartom kiemelni a következőket.
- [85] 1. A határozat egyértelművé teszi, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a fair hatósági eljáráshoz való jogot.
- [86] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a fair eljárás egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes {3303/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [50]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]}. Ezeket az általános szempontokat az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben dolgozta ki, ugyanakkor a testület egyértelművé tette azt is, hogy jogállami keretek között a „tisztességes” karakter minden közhatalom erejével felruházott eljárással szemben követelmény. Ezért a sajátosságok figyelembe vétele mellett, de a hatósági eljárásban is meg kell jelennie a fair eljárás követelményeinek {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [87] 2. Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben több döntésében rámutatott: az alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy az eljárás egésze szempontjából történt-e olyan beavatkozás, amely az eljárás tisztességtelenségét eredményezi {3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [51]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ezért: „Az eljárás egyes elemeinek törvénysértő volta önmagában nem eredményez szükségképpen alaptörvény-ellenességet, és – mivel eljárása során az Alkotmánybíróság előtt mérceül kizárólag az Alaptörvény áll –, csak alapos alkotmányjogi mérlegelés után dönthető el, hogy [...] egyes szabálysértések, akár külön-külön, akár összességükben alaptörvény-ellenességhez vezettek-e.” {3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [50]}
- [88] Ebből következően az esetleges eljárási hibák önmagukban nem vezetnek szükségképpen a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapítására {lásd különösen: az eljáró bírói tanács tagjaiban bekövetkezett változás kapcsán: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; ügyelosztási rendbe foglalt helyettesítési rendtől eltérő átszignálás kapcsán: 3118/2019. (V. 29.) AB határozat, Indokolás [32]; kizárólagos illetékességi szabály megsértése kapcsán: 3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [89] A fentiek alapján megállapítható, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatot folytat: nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, ezért az esetleges eljárási hibák önmagukban nem feltétlenül vezetnek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapítására.
- [90] 3. Az Alkotmánybíróság több határozatában vizsgálta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog korlátozhatóságának mércéit. Ezzel összefüggésben – általánosságban arra mutatott rá –, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye {például: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [28]}. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság jellemzően az általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}.
- [91] Hangsúlyozta ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy emellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban egyes alapjogok esetében további kritériumok határozhatók meg, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltokban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett {3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [29]; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [92] Ezekben az esetekben a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely a korlátozásnak az alkotmányos szempontrendszerét kijelöli. Ez a szempontrendszer pedig jellemzően igazodik az adott eljárás sajátosságaihoz, és az adott eljárási szak sajátos eljárási szabályaihoz is.
- [93] Összességében tehát megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság az egyes részjogosítványokból fakadó garanciákat – igazodva az egyes részjogosítványhoz kapcsolódó alapjogi teszthez –, mindig az adott eljárásfajta

keretein belül vizsgálja. Az Alkotmánybíróság jellemzően az adott eljárás egészének a figyelembevételével értékeli, hogy az eljárás tisztességes volt-e {3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [45]}.

- [94] 4. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó észszerű határidőn belüli befejezéshez való joggal összefüggésben – különösen a büntetőeljárások vonatkozásában – egyértelmű gyakorlattal rendelkezik.
- [95] Ennek lényege szerint e részjogosítvány vizsgálatakor is alkalmazni kell azt az alkotmányos megközelítést, amely szerint egyszerre kell megítélni a bírósági eljárás egészét és egyes részelemeit annak érdekében, hogy az eljáró bíróságnak a vád észszerű határidőn belüli elbírálására irányuló törekvése megállapítható legyen. Amennyiben a vizsgált bírósági eljárás cselekményeiből, a per történetéből arra lehet következtetni, hogy a bíróság nem tartotta szem előtt az észszerű határidőn belüli elbírálás alaptörvényi követelményét, akkor az adott büntetőeljárás elhúzódása, az érintett bíróság tétlensége, az ún. inaktivitás következtében – az eljárás időtartamától függetlenül – megállapítható. Ennek alapján egy abszolút értelemben rövid időtartamú büntetőeljárás is lehet elhúzódó, ha a büntetőeljárás tényeiből nem állapítható meg az eljáró bíróságok azon erőfeszítése, amely arra irányul, hogy a vádról a tisztességes eljárás követelményrendszerének szem előtt tartása mellett mielőbb döntést hozzanak. A büntetőeljárás időtartama – a büntetőeljárásra vonatkozó törvény betartása esetén is – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók és a büntetőper kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [82]}.
- [96] Az Alkotmánybíróság az észszerű határidőn belüli befejezés jogával összefüggésben alapvetően azt az alkotmányos követelményt érvényesíti, hogy az eljárás elhúzódása akkor vezet az eljárás tisztességtelenségére, ha nem állapítható meg az eljáró bíróságok azon erőfeszítése, amely arra irányul, hogy mielőbb döntést hozzanak.
- [97] 5. A fenti szempontok, úgy gondolom, a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben is megfelelően irányadók. Az Alaptörvény XXIV. cikkéből fakadó alkotmányos követelmény lényege ezért, hogy a hatóságok az eljárást észszerű időn belül fejezzék be. Különösen azokban az ügyekben, amelyekben a hatóságok olyan eljárást folytatnak le, amely szankció kiszabásához vezethet, az adott eljárás keretei között észszerű gyorsasággal járjanak el.
- [98] A fentiekből következően az alkotmányos vizsgálatnak arra kell kiterjednie, hogy a hatóságok az adott eljárás szabályozási környezetére és az eljárás körülményeire figyelemmel az észszerű ügyintézéshez való jog sérelmét megvalósítva jártak-e el. Erre tekintettel, úgy gondolom, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének vizsgálata körében nem annak van meghatározó jelentősége, hogy az eljáró hatóság megsérti-e az ügyintézési határidőt, mert ez a körülmény az alkotmányos szempontok körében az egyik értékelendő szempont, hanem annak, hogy az eljárás egésze tekintetében megállapítható-e az eljáró hatóságok azon erőfeszítése, amely arra irányul, hogy mielőbb döntést hozzanak.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [99] A határozat rendelkező részével és részben annak indokolásával nem értek egyet, így a többségi határozatot nem támogatom, az alábbiak szerint.
- [100] A többségi határozat indokolása nagyon fontos, a törvényi rendelkezések primátusát, ezen keresztül a jogállam elveinek és garanciáinak tiszteletben tartását hangsúlyozó tételeket tartalmaz, amelyekkel természetesen egyet értek. Ugyanakkor úgy ítélem meg, hogy a többségi határozatban a konkrét ügyre – ezen elvekből – levont következtetések, különösen az alkotmányos követelmény elfogadása nem szolgálja a jogállam elveinek és garanciáinak tiszteletben tartását.
- [101] A tárgyi alkotmányos követelmény – álláspontom szerint – sajnos nem azt az üzenetet hordozza, hogy nem lehet a törvényi határidőt jelentősen átlépni, hanem azt, hogy nem jár (alkotmányjogi) jogkövetkezésménnyel

a törvényi határidő túllépése. Ez azonban nem felel meg a tisztességes hatósági eljárás követelményének. E téves értelmezés elvezethet oda, hogy a többségi határozat okán a bírósági eljárásokkal összefüggésben sem lehet alkotmányjogi jogkövetkezménye az eljárás észszerűtlenül hosszú idő alatt történő lefolytatásának. Véleményem szerint ennek káosz és a jogrend fellazulása lesz az eredménye, annak ellenére, hogy nyilván nem ez a cél vezérelte a többséget a határozat elfogadásakor.

- [102] Hasonló üzenettel bír, és emiatt nem tudtam támogatni a 2. rendelkező részi pontot, azaz a Kúria határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítvány elutasítását sem. Utóbbi vonatkozásában szeretném hangsúlyozni – elvileg is, és egy az ezzel az ügygel párhuzamosan vizsgált más hasonló panaszra tekintettel is –, hogy a jelen ügyben a törvényi határidő túllépése napjainak száma nem releváns, mert az Alkotmánybíróság döntései az egyedi ügyekben is előremutatóak, és meghatározzák az adott terület joggyakorlatának alakulását.
- [103] Meggyőződésem, hogy a határozatnak az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében rögzített elvből kellett volna kiindulnia, és ezt kellett volna következetesen követnie. A többségi határozat azonban elsősorban az Alaptörvény N) cikkével összefüggésben értékelte az Alaptörvény sérelmét.
- [104] A jogállamiság legfőbb őre Magyarországon az Alkotmánybíróság, amely az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében rögzített elvből levezetve, esetről esetre meg kell, hogy állapítsa: A jogállamiság axióma-szerű követelménye, hogy a törvényeknek és más jogforrásoknak a rendelkezéseit a jogalkalmazók pontosan kövessék és tartsák be.
- [105] Hangsúlyozom, hogy az esetleges joghézagok, illetve jogértelmezési kérdések tekintetében a Kúriának vannak a joggyakorlat egységesítésével kapcsolatos jogkörei. Az Alkotmánybíróság pedig alkotmányos követelményt ugyan kimondhat, de ezzel jogot nem alkothat.
- [106] A jogalkalmazó csak akkor rendelkezik mérlegelési jogkörrel – akár anyagi jogi, akár eljárási jogi határidők esetén – ha a jogalkotó erre nézve kategorikus rendelkezésével egyértelműen felhatalmazza. (A határnapok tekintetében a szabályozás általában egyértelmű a tekintetben, hogy lehetőséget biztosít-e a jogalkotó, illetve milyen esetekben új határnap tűzésére.)
- [107] Fentiek alapján a jogállamiság követelményének az a megközelítés felel meg, hogy a jogszabályok – így az időtartamra, pl. a határidőkre vonatkozó szabályok is – mindenkire nézve (a természetes személyekre, a gazdasági, civil stb. szektorokban működő jogi személyekre, a közigazgatási szervekre és a bíróságokra is) kötelezőek.
- [108] A jogszabályok rendelkezhetnek olyan helyzetekről, amelyek a fenti egyértelmű kiindulási ponttól egyértelmű eltérést tesznek indokolttá. Ilyen rendelkezések lehetnek pl. veszélyhelyzet, vagy hasonló rendkívüli eseményekre vonatkozó speciális jogszabályi rendelkezések, keretszabályok (*vis major*).
- [109] Arra is rá kell mutatni, hogy a közigazgatási és bírósági döntések alanyai tekintetében ugyanakkor éppen a határozat rendelkező részének 1. pontjával ellentétes mozgás rajzolódik ki számos jogalkalmazási területen, a jogszabályi rendelkezések alapján. Ez a tendencia megfigyelhető a döntéshozó oldalán is. Még a polgári nemperes eljárások esetében is találhatóak erre példák: egyszerűsített eljárás esetén mind bizonyos cég típusok, mind egyes egyszerűbb működésű civil szervezetek a bíróság rendelkezésére álló rövid határidő eltelte után, a kért adatokkal automatikusan bejegyzésre kerülnek. Továbbá, ha a közjegyző a 3 munkanapos kibocsátási határidőt elmulasztja, a határidő utolsó napját követő munkanapon a MOKK rendszere útján a közjegyző nevében a fizetési meghagyás automatikusan kibocsátásra kerül.
- [110] Meggyőződésem szerint e mérleg elbillentésének támogatása már önmagában is ellentétes lenne a jogállamiság eszméjével és az Alaptörvényben foglalt egyes rendelkezésekkel. Az Alkotmánybíróság feladata, hogy a jogállamiság védelme érdekében határozatain keresztül a közigazgatási szerveket is a határidők fentiek szerinti tiszteletére hívja fel. Különösen igaz ez az olyan törvényi határidők esetén, amelyek hivatalból indult eljárások esetén alkalmazandóak.
- [111] Fentiek alapján csak olyan megközelítést tudtam volna támogatni, amely közigazgatási döntések esetén sem ad objektív ismérvek nélküli mérlegelési lehetőséget a fenti elvekkel és jogszabályi rendelkezésekkel ellentétesen.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [112] Az adóhatóság által az utólagos adómegállapításra irányuló eljárást lezáró, adóbírságot megállapító, de a rendelkezésre álló törvényi határidő túllépése mellett meghozott határozatok mikénti megítélése tekintetében a jogalkalmazásban nagyfokú bizonytalanság tapasztalható. Ennek okán a jelen ügy (és az ehhez hasonló ügyek) kapcsán magam is fontosnak tartom alkotmányos követelmény megfogalmazását a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, és a jogbiztonság elve érvényesülésének biztosítása érdekében. A határozat rendelkező részének 1. pontjában foglalt alkotmányos követelmény megállapítását azonban csak lényegesen eltérő tartalommal tudtam volna támogatni, az alábbi okok miatt.
- [113] 1. Fontosnak tartom, hogy a hatóság vegye figyelembe a döntésének meghozatala során, hogy az általa elkövetett határidő-túllépés a „puszta” törvénysértésen felül egyben alkotmányjogi szempontból fontos garanciális előírás megsértését is jelenti, és ezért a saját törvénysértő eljárása tekintetében már ő maga jogosult és köteles legyen a határidő-túllépés szükséges konzekvenciáinak levonására. Ezzel összefüggésben szintén fontos a hatóság idevágó mérlegelési kötelezettsége szempontjainak meghatározása is.
- [114] Ugyanakkor koncepcionálisan elhibázott megoldásnak tartom, hogy a többségi határozat a hatósági méltányosság keretében kívánja kezelni a problémát.
- [115] Eleve problematikusnak tartom a méltányossági jogkör gyakorlásának konkrétan meghatározott esetre történő kötelező előírását. A mérlegelésen alapuló méltányossági jogkör ilyen jellegű szabályozását e jogkör természetétől idegennek tartom; az alkotmányos követelmény ebben a formában olyan mértékben avatkozik be e jogkör gyakorlásába, ami nézetem szerint már jogalkotásnak tekinthető. Az alkotmányos követelménynek annak értelmezésére kellene szorítkoznia, hogy érintheti-e az adóbírság kiszabásának lehetőségét a határozathozatali határidő elmulasztása.
- [116] Túlmenően az előbbieken a többségi határozat nincs tekintettel arra sem, hogy a törvény bizonyos esetekben [lásd régi Art. 171. § (1)–(2) bekezdések] – ráadásul az adózó magatartásának minősítése tekintetében éppen magának az adóhatóságnak a megelőző ellenőrzési eljárásban tett megállapításaira tekintettel – kizárja az adóbírság méltányosságból történő mérséklésének vagy elengedésének lehetőségét. Ezek a kógens törvényi előírások függetlenek attól, hogy az adóhatóság különben túllépte-e az eljárási határidőt, és ha igen, mennyivel. Az Alkotmánybíróságnak ezért olyan – akár összetett – követelményrendszert kellett volna előírnia a jogalkalmazás számára, amely az adózó személyétől és magatartásától függetlenül mindenki számára biztosítja a hatóság késedelmének azonos megítélését és a késedelem következményeinek azonos érvényesülését. Ebből adódóan nyilvánvalóan és különösen nem értek egyet az alkotmányos követelmény azon a szóhasználatával, amely az adóbírság mellőzésének (kivételes) lehetőségére utal; nézetem szerint az alkotmányosság szintjére felérő mértékű határidősértés esetén ez az adóhatóságnak nem pusztán lehetősége kellene legyen, hanem ilyen esetben indokolt, hogy az adóbírság ne legyen kiszabható. Egy ilyen tartalmú alkotmányos követelmény egyben annak előmozdítására is alkalmas lett volna, hogy az adóhatóság a legteljesebb mértékben az eljárási határidők megtartására törekedjen, az adóbírság jogkövetkezményének megállapíthatósága érdekében az eljárási határidő tiszteletben tartásában maximálisan érdekelt legyen. Az a megközelítés, amely lehetővé teszi, hogy egy hatóság – akár az ügy bonyolultságára, vagy éppen az ügyfél magatartására hivatkozva – a saját késedelmét a törvényi határidő megsértésének ténye ellenére „menthetővé”, döntését észszerű időben meghozottá nyilváníthassa, véleményem szerint ez ellen, valamint az Alaptörvény érintett rendelkezéseinek érvényesülése ellen hat.
- [117] 2. Azzal ugyan egyetértek, hogy a vizsgált fogalmak egymásnak nem szinonimái, mégis szükségesnek tartottam volna a „törvényi határidő” és „az észszerű határidőn” belüli döntéshez való jog kevésbé éles elhatárolását. Ez, a többségi határozatban foglalt értelemben ugyanis inkább már-már szembeállításként értelmezhető. Ezt nem csak azért nem tartom megengedhetőnek, mert a szembeállítás egyben a konkrét törvényi határidőnek (de akár általában az eljárási határidőknek) az észszerűség követelményének való megfelelésége megkérdőjelezéséhez is elvezethet; jóllehet a törvényi határidők vélelmezetten eleve nem tekinthetők észszerűtlennek. (Ilyen irányú felvetés egyébként sem az indítványozó, sem pedig a jelen ügyben megkeresett jogalkotó, de még az adóhatóság részéről sem merült fel.) Ennél is fontosabb szempont azonban ezzel a megközelítéssel szemben, hogy a hatóság számára túlságosan megengedő, éles elhatárolás – valamint a többségi határozat által ahhoz kapcsolt, a hatóság számára biztosított széles mérlegelési jog – a gyakorlatban természetesen és bizonyosan a törvényi határidő(k) relativizálódását fogja eredményezni. Ez a jogbiztonság szempontjából legalább annyira elfogadhatatlan következmény, mint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog szempontjából. Az alkotmányos követelmény ebben a formában ugyanis a későbbiekben akár az adóhatóság számára arra

adott „felhatalmazásként” is értelmezhető lehet, hogy a jogalkotó által egyébként elégségesnek tartott törvényi határidőt az utólagos adómegállapítási eljárás során szabadon felülmérlegelje; illetve még azt is szabadon határozza meg, hogy annak túllépéséhez milyen mértékű következmény társuljon, vagy társuljon-e egyáltalán.

- [118] 3. A jelen határozatban rögzített koncepció azáltal, hogy a határidő túllépésének az adóbírság megállapíthatóságára történő kihatásával kapcsolatos mérlegelést kizárólag a hatóság megítélésére bízta, egyúttal (e tekintetben legalábbis) kiüresíti a bírósági felülvizsgálatot is. A joggyakorlat – és ezt többé-kevésbé az Alkotmánybíróság gyakorlata is megerősíti – a hatósági mérlegelési vagy méltányossági jogkörben hozott döntést általában nem tekinti törvénysértés megállapítását esetlegesen megalapozó döntésnek; a bíróságok tartózkodnak azok felülbírálatától. Mivel pedig az Alkotmánybíróság nem végez ténybíráskodást, az ilyen tartalmú döntések felülbírálatától szintén tartózkodik.
- [119] A törvényi határidők megtartása fontos alkotmányossági garanciális szerepet tölt be a hatósági (és a bírósági) eljárások kapcsán. A többségi határozat ugyanakkor könnyen arra a nem kívánatos eredményre vezethet, hogy az ügyfélnek a hatóság által a saját törvénysértő eljárásával okozott – a határidő-túllépés mértékétől függően adott esetben akár az alkotmányosság szintjére is felérő – sérelem értékelése tekintetében maga a törvénysértést elkövető hatóság, nem pedig a bíróság (sem az Alkotmánybíróság) mondja ki a végső szót. Ilyen, bármely hatóságnak biztosított „túlhatalom” véleményem szerint jogállamban nem engedhető meg, a jogalkalmazás rendszerének magyarországi alkotmányos struktúrája (törvényességi és alkotmányossági kontrol alatt álló hatósági döntéshozatal) pedig ezt biztosan nem teszi lehetővé vagy akár indokolhatóvá. Az Alaptörvény N) cikkének rendelkezései véleményem szerint szintén nem nyújthatnak hivatkozási alapot a határidő megsértése mellett történő adóbírság-megállapításra. A felelős költségvetési gazdálkodás elve az adójog adózói oldaláról nyilvánvalóan a jogkövetésre és az adókötelezettségek teljesítésére (esetleg ennek utólagos „behajtására”, lásd: adóhiány, késedelmi pótlék), nem pedig a szankcionálásra épül. Az N) cikkből a törvényi (eljárási) garanciák sérelme mellett történő szankcionálásra irányuló kötelezettség (vagy akár csak jogosultság) bizonyosan nem vezethető le.
- [120] 4. Mindezekre tekintettel a magam részéről csak olyan tartalmú alkotmányos követelményt tartottam volna elfogadhatónak, mely a határidőn túli adóbírság-kiszabást kizárólag abban az esetben tartja megengedhetőnek, ha a késedelem az adóhatóság rendes működési körén kívül eső és elháríthatatlan okból áll elő; vagy a késedelem – mint a jelen ügyben is – annak csekély mértéke okán az adózó számára lényeges (adott esetben az alaptörvény-ellenesség szintjére is felérő) érdeksérelem okozására nem lehetett alkalmas. Kiemelten fontosnak tartottam volna továbbá annak hangsúlyozását is, hogy a fenti feltételek megítélése tárgyában történő érdemi vizsgálatra és döntéshozatalra vita esetén, végső fokon nem az ügyben érintett hatóság, hanem a bíróság (továbbá alkotmányjogi panasz esetén az Alkotmánybíróság) a jogosult.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

- [121] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/114/2020.

Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 266. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 26/2020. (XII. 2.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon és dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Pokol Béla, dr. Salamon László és dr. Juhász Imre* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (képviseli: Andreas Köhler ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Kérte az Alkotmánybíróságtól a Kúria Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy az indítvánnyal összefüggésben az alábbiakban foglalható össze. Az indítványozó magyarországi fióktelepe közbeszerzési eljáráson nyert egy konzorcium tagjaként. A konzorcium két alvállalkozója felszámolás alá került, és az indítványozó által a felszámolási eljárás során bejelentett hitelezői követelések nyilvántartásba vételét a közös felszámolóbiztos megtagadta. Az indítványozó által tett kifogásokat követően a hitelezői igényeket nyilvántartásba vették, azonban az indítványozó költségei csak részben térültek meg. A felszámoló felhívás ellenére sem fizette meg a bíróság által megállapított költségek és az indítványozónál felmerült költség különbözetét, ezért az indítványozó a felszámoló ellen kártérítési eljárást kezdeményezett a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (továbbiakban: Cstv.) speciális és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) általános kártérítési alakzatára hivatkozva. A bíróság első- és másodfokon is elutasította a keresetet, a felszámoló kártérítési felelősségét kár hiányában nem tartotta megállapíthatónak. Az indítványozó mindkét bírói fórum előtt indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, a fellebbviteli eljárás során hivatkozott az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (továbbiakban: EUMSZ.) 267. cikk (3) bekezdésére. A másodfokon eljáró bíróság elutasította az indítványt. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a kérdések irrelevánsak a jogvita elbírálása szempontjából, mert a kártérítési igény alapja, a kár hiányzik. Utalt arra is a másodfokú bíróság, hogy az indítványozó által feltett kérdések egy része a magyar bíróság jogértelmezésének uniós joggal vagy alapelveivel való összhangjának a megítélésére vonatkozik, amely nem lehet előzetes döntéshozatali eljárás tárgya.
- [3] Az indítványozó ezt követően az alapperben másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszékkel szemben nyújtott be kártérítési keresetet elsődlegesen a régi Ptk.-ra, valamint közvetlenül az uniós jogra hivatkozva. Az indítványozó szerint a bíróság figyelmen kívül hagyta a letelepedés és vállalkozás szabadságára és a hatékony jogorvoslatra vonatkozó európai uniós jogszabályokat, mert az olyan tagállami intézkedés, amely egy másik tagállamban honos vállalkozás magyarországi fióktelepét elzárja a felszámoló jogellenes eljárása miatt az általa hitelezőként igénybe vett jogorvoslattal kapcsolatos költségei kárként való érvényesítésétől, sérti az EUMSZ. 49. cikkét, továbbá a bíróság eljárása ellentétes a vonatkozó bírósági gyakorlattal és jogirodalmi állásponttal. Az elsőfokon eljáró bíróság elutasította az indítványozó keresetét, és döntésében kifejtette azt, hogy a bírósági jogkörben okozott kár polgári jogi alakzata nem alkalmas a jogellenesnek tartott ítélettel szembeni jogorvoslatra, a téves döntés is csak akkor alapozhatja meg a kártérítési felelősséget, ha a jogalkalmazási tévedés kirívóan súlyosnak minősül, és ez az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az ügyben nem áll fenn. A másodfokú bíróság

az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, ítéletében kifejtette, hogy releváns uniós jogszabály hiányában az uniós jog értelmezését és alkalmazását nem látta szükségesnek. A perben eldöntendő jogkérdés az volt, hogy valamely bírósági eljárásban meg nem térült igényérvényesítési költség olyan, a régi Ptk. szerinti kárelhárítási, illetve kárnyhítési költségnek minősül-e, amely az előzményi eljárás lezárását követően önálló kártérítés iránt indított perben eredménnyel érvényesíthető. A másodfokon eljáró bíróság megállapította, hogy a perköltség és a kártérítés viszonyát illetően sem uniós jogszabály, sem az Európai Unió Bírósága (továbbiakban: EUB) által hozott ítélet nem született; az EUMSZ. 49. cikke pedig nem érinti a kérdést, mert önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó Magyarországon bejegyzett fióktelepének jogvitája keletkezik más társasággal, felszámolóval vagy bírósággal, nem a letelepedés szabadságával kapcsolatos kérdés. A bíróság kifejtette azt is, hogy az indítványozó által felhívott uniós jogi elvek és a régi Ptk. kártérítési alakzata szerinti feltételek között nem áll fenn érdemi különbség. Az alapperral kapcsolatosan megállapította a másodfokú bíróság, hogy a megbízási szerződés alapján járó díj mint ellenszolgáltatás nem minősül automatikusan a régi Ptk. szerinti költségben jelentkező kárnak. A megbízási szerződések tartalmáról és megkötéséről az indítványozó felperes döntött, az abból eredő költségeit csak akkor érvényesítheti, ha azok indokoltak és szükségesek a kár elhárításához. A másodfokú bíróság szerint a félnek nincs alanyi joga meghatározott összegű perköltségre, mert a perköltség meghatározását a jogszabály – bizonyos keretek között – a bíróság mérlegelésére bízta, így az indítványozónak tisztában kellett lennie azzal a szerződés megkötésekor, hogy a megbízási díjak megtérülése bizonytalan, így azok megfizetését saját kockázatára vállalhatta.

- [4] A felülvizsgálati eljárás során eljáró Kúria hatályában fenntartotta a jogerős döntést. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet indokolásában a Kúria kifejtette, hogy az indítványozót az EUMSZ. szerint letelepedési jogának gyakorlása körében korlátozás nem érte, az indítványozó olyan ténybeli körülményre sem hivatkozott, amely a szolgáltatás nyújtásában korlátozta vagy akadályozta volna. Az EUMSZ. vonatkozó cikkei nem jelentenek garanciát arra, hogy az uniós jogalany más tagállamban történt letelepedését követő szolgáltatásnyújtása során nem kerülhet jogvitába a gazdasági forgalom más szereplőivel. Ezeknek a jogvitáknak a rendezésére, bírói út igénybevétele esetén az ítélethozatal rendjére, módjára, különösképpen az eljárási költségek viselésére nem tartalmaznak rendelkezéseket az indítványozó által felhívott EUMSZ. rendelkezések. Az indítványozó által felhívott *Gerard Köbler kontra Ausztria* ügy (C-224/01, EU:C:2003:513, a továbbiakban: *Köbler*-ügy) feltételeit is elemezte a Kúria a régi Ptk. tekintetében és megállapította, hogy a hasonlóságokon túl a régi Ptk. kártérítési alakzata az indítványozó számára a *Köbler*-ügynél előnyösebb feltételeket tartalmaz. A Kúria továbbá az EUB C-331/05. számú ügy elemzése alapján megállapította, hogy az indítványozó által felhívott döntés indokolásából sem következik az, hogy az uniós jog alapján a jogérvényesítési költségek önálló eljárásban érvényesíthetőek lennének. A Kúria osztotta a másodfokú bíróság megállapításait az ügy alapját képező költségek megtérítése kérdésében. A Kúria megállapította azt is, hogy a felülvizsgált ügyben nem merül fel olyan kérdés, amely az EUMSZ. 267. cikk szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indokolná, mert nincs uniós tényállási elem, így ennek hiányában nem merült fel az ügyben olyan releváns, az uniós jog értelmezésére irányuló kérdés, amely az érdemi határozat meghozatalához szükséges lett volna.

- [5] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Az alkotmányjogi panasz kimerítően tartalmazza a korábbi bírósági eljárásokban tett indítványozói beadványokat és nyilatkozatokat, valamint az ügyben eljáró bíróságok döntéseinek indokolását. A Kúriának a Fővárosi Ítéltábla döntését helybenhagyó felülvizsgálati döntése az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, mely szerint a törvény előtt mindenki egyenlő. Valamint a Kúria döntése sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezi a Kúria azon jogértelmezése, mely szerint annak ellenére, hogy az indítványozó egy németországi székhelyű jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság magyarországi fióktelepe, a jogvitáira nem az uniós jogot kell alkalmazni. Az indítványozó részletes uniós jogi joggyakorlatot bemutató indítványában kifejtette, hogy az anyavállalat németországi honossága önmagában megalapozza azt, hogy a kártérítési keresetét az uniós jogi kártérítési rezsím alapján bírálják el. A Kúria alaptörvény-ellenesen szűkítette le a letelepedés és szolgáltatásnyújtás szabadságának értelmezését, mert az indítványozó álláspontja szerint a más tagállamban honos cég számára korlátozást jelent az a jogértelmezés, mely a kártérítés tekintetében a tagállami jogot alkalmazza, az uniós jogi kártérítési szabályok helyett. Az indítványozó szerint ez önkényes félreértelmezése a tényállásra irányadó uniós jogszabályoknak és az EUB joggyakorlatnak. Az indítványozó szerint szintén az Alaptörvény

XV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét valósítja meg az a kúriai jogértelmezés, mely az ügyre irányadó uniós joggyakorlatot annak ellenére nem alkalmazza, hogy ez ellentmond az ügy tárgyához kapcsolódó kúriai joggyakorlat-elemző csoport véleményének (az indítványozó hivatkozik a Kúria „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai” című joggyakorlat-elemző csoport véleményére), és nem az ügyre irányadó *Köbler*-ügyben foglalt feltételeket alkalmazta a bíróság, hanem a régi Ptk. 349. § (1) és 339. § (1) bekezdéseit. Végül az indítványozó szerint a kúriai jogértelmezés a teljes kártérítés elvét sérti, mert a Kúria önkényesen és elfogadható indokolás nélkül mondta ki, hogy a perköltség nem érvényesíthető kárként.

- [7] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is sérti, mert a többször is kezdeményezett előzetes döntéshozatali kérelemnek az eljáró bíróság nem tett eleget. Az indítványozó szerint a Kúriának az EUMSz. 267. cikk (3) bekezdése alapján kötelessége lett volna az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése, mert a tényállásra kétségtől az uniós jogot kellett volna alkalmazni, és az eljáró bíróságok kártérítési jogértelmezése nincs összhangban az uniós jogi jogszabályokkal és joggyakorlattal. Az indítványozó hivatkozott több irányadó EUB döntésre és részletesen elemezte ezeknek az ügygel kapcsolatos relevanciáját. Az eljáró bíróságok azzal, hogy nem kezdeményeztek előzetes döntéshozatali eljárást, elvonták az indítványozót törvényes bírójától. A tisztességes bírósági eljárás sérelmét jelenti továbbá az is, hogy a Kúria mindennemű indokolás nélkül a teljes kártérítés elvét sértő eredményre jutott felszámoló felelőssége körében, amely az indítványozó álláspontja szerint tarthatatlan, hiszen objektíve téves és önkényes jogalkalmazást valósít meg.
- [8] Az indítványozó későbbi indítvány-kiegészítésében felhívta a figyelmet arra, hogy a Kúria döntése nincs összhangban az EUB által előzetes döntéshozatali eljárásban, az alkotmányjogi panasz benyújtását követően hozott C-620/17. számú határozatával, mely határozat az indítványozó álláspontja szerint kifejezetten kimondja, hogy a megtérítendő károk közül az általa megtéríteni kért eljárási jogi költségek kizárása ellentétes az uniós joggal.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„E cikk (1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal, továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [10] 2. Az EUMSz. érintett rendelkezése:

„267. cikk Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Ha egy tagállami bíróság előtt folyamatban lévő ügyben olyan kérdés merül fel, amely valamely fogva tartott személyt érint, az Európai Unió Bírósága a lehető legrövidebb időn belül határoz.”

III.

- [11] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során azt vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [12] Az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be az alkotmányjogi panaszt. A támadott döntés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható, peres eljárásban hozott kúriai ítélet. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll, és az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozik.
- [13] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek részben eleget tesz, tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozók indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); az eljárás megindításának indokait (a bíróságok eljárása és döntése alapvető jogok sérelmét okozta), az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Kúria Pfv.III.22.500/2017/7. számú ítélete); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Az indítvány részletes indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozók álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy az indítványozó álláspontja szerint a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésbe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azzal, hogy nem tett eleget az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének és ezzel az indítványozót elvonta törvényes bírójától, valamint az ügyre nyilvánvalóan nem az alkalmazandó jogot alkalmazta.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az uniós jog mellőzése miatt sérült az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésbe foglalt törvény előtti egyenlőséghez való joga. Az indítványozó a törvény előtti egyenlőséghez való jog sérelmét lényegében a Kúria ítéletének indokolásával kapcsolatban állította, az indítványozó álláspontja szerint a Kúria önkényesen és megengedhetetlenül és jogellenesen szűken értelmezte az irányadó uniós jogszabályokat, mely végeredményben az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését sértette. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető, önálló indokolást, hanem az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés sérelmét lényegében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén keresztül állította. Az indítvány végül kifejezett kérelmet terjeszt elő arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. A két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [15] Az indítványozó által előadottak az Alkotmánybíróság megítélése szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel, mert Az Alkotmánybíróság korábban már több alkalommal szembesült az előzetes döntéshozatali eljárás és a törvényes bíróhoz való jog viszonyának kérdéskörével [lásd például: 3110/2014. (IV. 17.) AB végzés, 3050/2015. (III. 2.) AB végzés, 3082/2016. (IV. 18.) AB végzés, 3250/2016. (XI. 28.) AB végzés, 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat]. A jelen alkotmányjogi panaszban foglaltak, valamint a testület által a perben felhívott nemzeti jog és az uniós jogi érintettség kapcsán alkalmazott eltérő megközelítés [11/2020. (VI. 3.) AB határozat] új megvilágításba helyezték a bíróságok intézményesített együttműködését. Ezért az Alkotmánybíróság jelen eljárásában alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vizsgálta az előzetes döntéshozatali eljárás, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog két részjogosítványa, az indokolt bírói döntéshez és a törvényes bíróhoz való jog összefüggéseit.
- [16] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [17] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [18] Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálata során először áttekintette a törvényes bíróhoz való jog főbb alkotmányos szabályait, és az előzetes döntéshozatali kezdeményezéssel kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlatát, melyeket végül összevetett az alkotmányjogi panasszal.
- [19] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az eljárás egészének minősége alapján vizsgálja: a tisztességes eljárás (*fair trial*) „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [44]}
- [20] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványai közül a törvény által létrehozott bírósághoz (más néven a törvényes bíróhoz) való jog kapcsán a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatban összefoglalta az általa – a nemzetközi jog alapelveire és gyakorlatára is tekintettel – korábban, például a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatban megtett legfontosabb elvi megállapításokat. Az itt rögzítettek szerint az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában megállapította, hogy a törvényes bírótól való elvonás tilalma „»– az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagos megítélése nyilvánvalóan elvárható«. {Idézi a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [38]}
- Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a [...] Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}.” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]–[76]; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [38]} Az indítvány tartalmilag az eljáró bíróság ítéletének indokolását tartja – különböző okokból – alaptörvény-ellenesnek.
- [21] Az Alkotmánybíróság utal az indokolt bírói döntéshez való jog tekintetében folytatott gyakorlatának fontosabb elveire, amelyeket a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban foglalt össze. Eszerint az indokolt bírói döntéshez fűződő jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás elsősorban az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indoko-

- lásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre [3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]; 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [22] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróság nem tett eleget az előzetes döntéshozatali eljárás-kezdemenyyezési kötelezettségének. Az Alkotmánybíróság az eddigi gyakorlatában már vizsgálta az előzetes döntéshozatali eljárás jellemzőit. A 26/2015. (VII. 21.) AB határozatban (továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a magyar bíróság előzetes döntéshozatali eljárási kötelezettsége „az Európai Unióról szóló Szerződés 5. cikkéből, másrészt az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdéséből fakad” (Indokolás [15]). Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az EUMSZ. a tagállami bíróságok és az EUB között teremt kapcsolatot, a peres felek ugyan indítványozhatják előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését, de az eljáró bírónak diszkrecionális joga van annak eldöntésére, hogy megkeresi-e az EUBot. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a bíróság számára lehetőség, azonban az EUMSZ. 267. cikk (3) bekezdése alapján, ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUBhoz fordulni (Abh., Indokolás [17]–[23]).
- [23] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította, hogy azt a „bíróságot tekinti az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére köteles bíróságnak, amelynek ügydöntő határozata ellen nincs helye további hazai jogorvoslatnak” (Indokolás [26]). Az eljáró bíró előzetes döntéshozatali kezdeményezését illetően pedig megállapította, hogy „[a]z Alkotmánybíróság e tekintetben osztja a Bíróság álláspontját, azaz az előterjesztési kötelezettséget nem tekinti automatikusnak és feltétlennek. A tagállami bíró mérlegelési jogkörébe tartozik tehát annak eldöntése, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez, avagy sem.” (Abh., Indokolás [29]) Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az eljáró bíróság elutasító döntése az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről csak indokolt döntésben lehetséges, ugyanis ennek hiánya felveti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – az eljáró bíróságnak függetlenül attól, hogy kötelezettnek minősült-e vagy sem, továbbá függetlenül attól, hogy helyt ad-e a kezdeményezésre irányuló kérelemnek, avagy sem, alakszerű döntést kell hoznia a kezdeményezésről, és azt legkésőbb az ügydöntő határozatban meg kell indokolnia. Az indítványozó peres fél ugyanis joggal számíthat arra, hogy az ügye kapcsán felmerült és annak eldöntése szempontjából releváns közösségi jogi probléma a Bíróság elé kerül. Ennek elmaradása érdemi kihatással lehet a jogvita végeredményére, ezért a bíróság köteles megindokolni az indítvány elutasítását, mivel egyrészt ez garantálja, hogy megalapozott döntést hozott a kezdeményezés tárgyában, másrészt a peres fél innen ismerheti meg a döntés okát.” (Indokolás [60]) Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési kötelezettség tárgyában tehát az eljáró bíróság indokolt döntést köteles hozni [3082/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [36]–[37]; 3003/2017. (II. 1.) AB határozat, Indokolás [27]–[30]; 3142/2019. (VI. 13.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]].

V.

- [24] Az előzetes döntéshozatali eljárás az európai bírósági intézményesített együttműködés része. Az EUMSZ. kötelezően írja elő meghatározott esetekben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem benyújtását, és ez egy kötelező párbeszédet hoz létre az uniós jogot alkalmazó tagállami bíróság és az EUB között. Az Alkotmánybíróság a 22/2016. (XII. 5.) AB határozat alapján „kiemelt jelentőségűnek tartja az Európai Unión belüli alkotmányos párbeszédet [vö. 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, 30/2015. (X. 15.) AB határozat]” (Indokolás [33]). A 2/2019. (III. 5.) AB határozat az uniós és a tagállami jog viszonyával kapcsolatban állapította meg, hogy „[v]élelmezhető ugyanis, hogy mind az uniós jog, mind az Alaptörvényen alapuló nemzeti jogrendszer az E) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott célokat hivatottak megvalósítani. Erre tekintettel az »európai egység megteremtése«, az integráció nem csupán politikai szervek számára jelöl ki célt, hanem a bíróságok és az Alkotmánybíróság számára is, amelynek az »európai egységből« a jogrendszerek harmóniája és koherenciája következik alkotmányos célként” (Indokolás [37]). Az alkotmányos párbeszéd mint eszköz alkalmas arra, hogy a tagállami jog és az európai jog *sui generis* jellegét [vö. 3241/2019. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [18]] egyaránt garantálja; és képes lehet arra, hogy konkrét helyzetekben egyensúlyt teremtsen a tagállami alkotmányjog integráció által érinthetetlen magja és az EUB által kidolgozott alkalmazási elsőbbséggel bíró európai jog között. A kölcsönös és egymás érveire nyitott fenti bíróságok közötti párbeszéd nélkül sem a tagállami alkotmányjog sem az európai jog *sui generis* jellege nem garantálható.

- [25] Az Alkotmánybíróság ebben az intézményesített együttműködésben nem foglalhat el semleges álláspontot. Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése szerint „Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja”. Az EUB az Európai Unió intézményrendszerének a része, az uniós jog hatékony érvényesülését ugyanakkor nemcsak önmaga, hanem az egyes ügyekben, az eljáró bíróság által alkalmazott uniós normákon keresztül a tagállami bíróságokkal együtt biztosítja. Az egységes értelmezés a hatékony jogvédelem garanciája, és ennek szükségképpeni eleme azon eljárás normatív szabályozása, amely biztosítja az értelmezési kérdések egységesítésének eszközét. Az intézményesített együttműködésben való részvétel, melyet mind az Alaptörvény E) cikke, mind az EUMSz. 267. cikke rögzít, a rendes bíróság – és az EUB gyakorlata alapján bíróságnak elismert intézmény [vö. C-393/92 *Almelo önkormányzata és mások v. NV Energiebedrijf Ijsselmij* (1994) EBHT I-1477.] – feladata.
- [26] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény fenti értelmezéséből levezethető az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatali eljárás-kezdeményezési jogosultsága is, így különösen ha az előtte fekvő ügyben az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése szerinti alapvető jogokkal és szabadságokkal való összhang, vagy Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogának korlátozására irányuló veszély merülne fel. E körben irányadónak tekinthető a német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata [vö. BVerfGE 134, 366 és BVerfGE 142, 123; BVerfGE 146, 216 és BVerfG, *Urteil des Zweiten Senats vom 05. Mai 2020 – 2 BvR 859/15.*]
- [27] Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az EUB-nál kezdeményezhető előzetes döntéshozatali eljárás és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa, a törvényes bíróhoz való jog milyen viszonyban állnak egymással. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróság döntése elvonta őt törvényes bírójától, így sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Az Alkotmánybíróság fentiekben idézett gyakorlatából kitűnik, hogy a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat döntően a hazai bíróságok közötti hatásköri és illetékességi, valamint az ügyelosztási szabályok kapcsán fogalmazott meg alkotmányossági szempontokat. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése a törvényes bíróhoz való jog hazai bírósági rendszeren belüli szabályaihoz képest részben más kontextusban érvényesül. Az EUMSz. az EUB számára az előzetes döntéshozatali eljáráson keresztül jogértelmezési monopóliumot biztosít. Az Alkotmánybíróság az EUB előzetes döntéshozatali eljárását az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésén alapuló intézményesített együttműködés részének tekinti. Az indítványozó azon kiinduló érve, mely szerint az uniós jog értelmezése kapcsán az eljáró bíróság az EUB-hoz fordulhat, nyilvánvalóan következik az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdéséből és az EUMSz. 267. cikkéből, így ha az eljáró bíróság ténylegesen kezdeményezte az előzetes döntéshozatalt, akkor ennek elbírálása során az EUB is törvényes bírónak minősül. Mivel az előzetes döntéshozatali eljárás a bíróságok közötti intézményesített együttműködés keretében értelmezendő, az nem a fél perben érvényesíthető alanyi joga, ezért a törvényes bíróhoz való jogát a Kúria ítélete nem sérthette meg.
- [28] Az előzetes döntéshozatali eljárás esetén alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként jelentkezik, hogy amennyiben az előzetes döntéshozatali eljárásban az EUB is törvényes bírónak minősül, akkor hogyan érvényesülhet az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz kapcsolódó részjogosítványa az adott bírósági eljárásban. Az Alkotmánybíróság korábban már erre a kérdésre – igaz más kontextusban – rámutatott, és az Abh.-t követően az Alkotmánybíróság felhívása alapján a jogalkotó módosította az eljárási törvényeket. A módosított szabályok szerint, amennyiben az utolsó fokon eljáró bíróság határozott az előzetes döntéshozatali kérelem benyújtásáról, a döntését indokolnia kell. Az indokolási kötelezettségnek ebben a tekintetben különös súlya van, ugyanis amennyiben a bíróság ennek a kötelezettségének nem tesz eleget, akkor ez önmagában felvetheti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, és az előzetes döntéshozatali eljárás kapcsán ez közvetve a peres felek törvényes bíróhoz való jogát is érintheti. Az Alkotmánybíróság továbbá megjegyzi, hogy az eljáró bíróság előzetes döntéshozatali kezdeményezéséről szóló döntése nem megfelelő indokolásával a bíróság az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésben foglalt intézményi kötelezettségének sem tesz eleget. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvényben biztosított hatáskörében eljárva vizsgálja az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezéséről hozott döntés alkotmányosságát, és ezzel a tisztességes eljáráshoz való jog biztosítása mellett, az Alaptörvény E) cikkéből eredő intézményi felelősségét is teljesíti.
- [29] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szakjogi kérdés (BH2018. 312., BH2016. 338.), de mint minden bírói döntésnek, meg kell felelnie az Alaptörvény követelményeinek. Az Alkotmánybíróság ezen eljárása

körében sem működik szuperbírósként, vagyis az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének általános felülvizsgálati szerveként, így az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szakjogi kérdéseiben nem foglal állást a korábban kialakított gyakorlatának megfelelően {Abh., Indokolás [60]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [44]}. Az Alkotmánybíróság „nem tekinti feladatának a bírósági jogalkalmazás felülvizsgálatát, csupán annak alkotmányos kereteinek betartását ellenőrizni”. {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [29]} Ugyanakkor az Alkotmánybíróság emlékeztet a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményre: a bíróság európai uniós jogi érintettség hiányában a magyar jog alkalmazását nem mellőzheti. Az alkalmazandó jog kérdésében a bíróság feladata a döntés. Az eljáró bíróság az előzetes döntéshozatali kérelem tárgyában indokolt döntést köteles hozni, ugyanakkor nem köteles az előzetes döntéshozatali eljárást automatikusan kezdeményezni, ez alól az EUB is állapított meg kivételeket a *CILFIT-ügyben* (C-283/81 Srl *CILFIT és Lanificio di Gavardo SpA kontra Egészségügyi Minisztérium*). Az eljáró bíróság, amennyiben a *CILFIT-ügyben* kidolgozott kritériumok valamely esete fennáll az ügyben, és ennek indokát adja a döntésben, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme nélkül juthat arra az álláspontra, hogy nem kezdeményez előzetes döntéshozatali eljárást.

- [30] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy más tagállamok alkotmánybíróságai a szakjogi kérdések értelmezésének tiszteletben tartása mellett vizsgálják az előzetes döntéshozatali kérelmekről szóló döntés alkotmányosságát. A német Szövetségi Alkotmánybíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az előzetes döntéshozatalról szóló döntés nem lehet értelmezhetetlen és nyilvánvalóan tarthatatlan, a bíróságnak fel kell tárnia és értékelnie kell az ügyre irányadó uniós jogot [BVerfGE 82, 159 <194>, 1 BvR 1159/08 -, Rn. 4]. Az osztrák Alkotmánybíróság is vizsgálja az előzetes döntéshozatali eljárásról hozott bírósági döntés indokolását, és alkotmányellenes a döntés, amennyiben az ügy szempontjából releváns uniós jogi kérdés értelmezésének kétsége esetén a bíróság nem kérelmez előzetes döntéshozatali eljárást [VfGH 27. 06. 2012, 2.5. pont; U 330/12; vö. VfGH 11. 12. 1995, B 2300/95]. A szlovák Alkotmánybíróság szintén a bírói döntés indokolását vizsgálja, hogy kellően reflektált-e az uniós jogi értelmezési kérdésre, és nem sérült-e a felek tisztességes eljáráshoz való joga [III. ÚS 388/2010, II. ÚS 381/2018, II. ÚS 792/2016], melyhez hasonló gyakorlatot folytat a cseh Alkotmánybíróság is [II. ÚS 4225/16, 26 September 2017, ÚS 1009/08, 8 January 2009 és Pl. ÚS 50/04, 8 March 2006]; továbbá a szlovén Alkotmánybíróság is az uniós jogi kérdésre irányadó indokolás alapján állapítja meg a döntés alkotmányellenességét, ha a felek alapjogai sérültek az előzetes döntéshozatali kötelezettség nem teljesítése miatt [Up-1056/11, 21 November 2013; Up-561/15, 16 November 2017].
- [31] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában és az alapperben, valamint a támadott ítéletekkel érintett perben az uniós jog alkalmazásának mellőzését sérelmezte. Alkotmányjogi panaszában előadottak szerint az eljáró bíróságok megsértették a tisztességes eljáráshoz való jogát, mert nem tettek eleget az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria részletes indokolását adta annak, hogy indítványozó ügyében mely jogszabályt kell alkalmazni. A Kúria ítéletében részletesen indokolta azt, hogy az EUMSz. 49. cikk és 54. cikk (2) bekezdése alapján az indítványozó által sérelmezett ítélet a letelepedés jogának gyakorlásában személyét nem korlátozta és gazdasági tevékenységét zavartalanul folytathatta. A Kúria ezen túlmenően kitért arra, hogy Az Európai Unióról szóló Szerződés 19. cikk alapján a tagállam által biztosított hatékony jogvédelem érvényesült, az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek tartott eljárásban is (Kúria ítélete, Indokolás [30]–[33]).
- [33] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a bíróság megvizsgálta az indítványozónak azt a kérelmét is, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen az EUB előtt, azonban azt nem látta szükségesnek. A bíróság ítélete e körben részletes és kimerítő indokolást tartalmaz. Az indokolás a támadott ítéletben részletes érvelést tartalmaz arra nézve, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban feltenni kívánt kérdés a jogvita szempontjából irreleváns. A Kúria azért tartotta az uniós jog értelmezésére irányuló kérdést irrelevánsnak, mert a jogvita elbírálására az uniós jog nem irányadó, így nem is lehet értelmezésre szoruló kérdés. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó érveire a Kúria részletes indokolást tartalmazott, amikor az uniós jogszabályok mellett az EUB döntéseit is az ügyre vetítve részletesen elemezte (Kúria ítélete, Indokolás [34]–[35], [38]).
- [34] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapítja, hogy a bíróság nem sértette meg az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, amikor nem kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárást, mert indokolásában megállapította az EUB *CILFIT-ügyben* alkalmazott kritériumokkal (10. bekezdés) összhangban, hogy a jogvita elbírálásához az uniós jog értelmezése nem szükséges, azaz irreleváns. Ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét nem állapította meg, és az indítványt elutasította.

VI.

- [35] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján elrendelte határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [36] Egyetértek az alkotmányjogi panasz elutasításával, és annak indokaival is, ugyanakkor fontosnak tartom az alábbiak kiemelését.
- [37] 1. Az EUB következetes értelmezése szerint az előzetes döntéshozatali eljárás az EUB és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek keretében az EUB a nemzeti bíróságok számára az uniós jog olyan értelmezését nyújtja, amely szükséges az előttük folyamatban lévő ügyek eldöntéséhez (lásd többek között a C-231/89. számú *Gmurzynska-Bscher*-ügyben hozott ítélet 18. bekezdését és a C-314/96. számú *Djabali*-ügyben hozott ítélet 17. bekezdését). Ebből következően az EUMSz. 267. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az EUB hatásköre arra terjed ki, hogy valamely uniós jogi norma értelmezését megadja. Nem terjed ki ugyanakkor az EUB hatásköre annak vizsgálatára, hogy a nemzeti bíróságoknak az előttük folyamatban lévő ügyben milyen feltételekkel kell vagy lehet alkalmazniuk az uniós jogot (C-137/08. számú *VB Pénzügyi Lízing Zrt.*-ügyben hozott ítélet 44. bekezdés). Az EUB hangsúlyozta azt is, hogy nincs hatásköre arra sem, hogy megítélje az uniós jogi szabályozás és a nemzeti jog rendelkezéseinek összeegyeztethetőségét (C-128/88. számú *Di Felice*-ügyben hozott ítélet 7. bekezdés). Az EUB kiemelte azt is, hogy ebben az eljárásban nem feladata, hogy értelmezze a nemzeti jogot (C-52/76. számú *Luigi Benedetti*-ügyben hozott ítélet 25. bekezdés).
- [38] Az Európai Unió tagállamai az alapító szerződések aláírásával a lojális együttműködésre vállaltak kötelezettséget, és ennek keretében arra: „A tagállamok segítik az Uniót feladatainak teljesítésében, és tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió célkitűzéseinek megvalósítását.” [EUMSz. 3. cikk (3) bekezdés 3. mondat] Az előzetes döntéshozatali eljárás ehhez az együttműködéshez nyújt segítséget azáltal,

hogy lehetővé teszi az uniós jogi normák autentikus értelmezését a tagállamok bíróságai előtt folyamatban lévő eljárásokban.

- [39] A fentiekből következően megállapítható, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás célja, hogy biztosítsa az uniós jogi normák egységes értelmezését a tagállami bíróságok gyakorlatában. Nem célja ugyanakkor az eljárásnak, hogy az EUB állást foglaljon az uniós jog és a nemzeti jog összeegyeztethetőségéről, vagy a nemzeti jog helyes értelmezéséről.
- [40] 2. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben elismerte, hogy az EUB törvényes bírónak minősül, és ezen keresztül az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése tárgyában hozott döntés felvetheti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének lehetőségét. Ezzel összefüggésben az alábbiak kiemelését tartom lényegesnek.
- [41] 2.1. Az EUMSZ. 267. cikke alapján a tagállami bíróságnak autonóm mérlegelési jogköre van eldönteni, hogy előzetes döntéshozatalt kezdeményez-e [C-166/73. számú *Rheinmühlen* (II)-ügyben hozott ítélet 4. bekezdés]. A tagállami bíróság ezen döntési szabadsága pedig nem kérdőjelezhető meg olyan szabályok alkalmazásával, amelyek lehetővé teszik a fellebbviteli bíróság számára, hogy az EUB előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményező végzést megváltoztassa, e kezdeményezést mellőzze, és az említett végzést meghozó bíróságot a felfüggesztett nemzeti eljárás folytatására utasítsa (C-210/06. számú *Cartesio*-ügyben hozott ítélet 98. bekezdés).
- [42] A tagállami bíróságoknak tehát főszabály szerint döntési szabadsága van abban a kérdésben, hogy kezdeményezik-e az előzetes döntéshozatali eljárást. Az EUMSZ. 267. cikke ugyanakkor e főszabály mellett előírja azt is, hogy ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel értelmezési kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az EUB-hoz fordulni. Az EUB ezen rendelkezés értelmezésével összefüggésben kimondta, hogy a nemzeti fellebbviteli bíróság olyan határozatai, amelyeket a felek a legfelső bírói fórum előtt megtámadhatnak, nem olyan bíróságtól származnak, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség (99/00. számú *Lyckeskog*-ügyben hozott ítélet 16. bekezdés). Ebből következően az EUB gyakorlatában a konkrét jogorvoslati lehetőség kizártságához köti az előterjesztési kötelezettség megnyílását, és nem ahhoz, hogy az érintett bíróság határozatai ellen általában van-e helye jogorvoslatnak (C-210/06. számú *Cartesio*-ügyben hozott ítélet 75–79. bekezdések).
- [43] A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy a tagállami bíróságoknak főszabály szerint döntési szabadságukban áll az EUMSZ. 267. cikke szerinti eljárás kezdeményezéséről dönteni. Ez alól az jelent kivételt, ha a tagállami bíróság határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak, mert ilyenkor a tagállami bíróságnak kezdeményezési kötelezettsége van. A jogorvoslat lehetőségét pedig mindig a tagállam előtt folyamatban lévő konkrét ügyben kell vizsgálni.
- [44] 2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el” [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a törvényes bíró fogalmának meghatározása során jellemzően a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) rendelkezéseiből indult ki. E szerint a törvény által rendelt bírónak azt tekinti, aki az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [Bszi. 8. § (2) bekezdés] [például: 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [45]–[46]].
- [45] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor korábbi gyakorlatában egyértelművé tette, hogy „[a]nnak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak [a bíróságok szervezetéről szóló törvény mellett] ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései” (993/B/2008. AB határozat, ABH 2009, 2352, 2354–2355).
- [46] A fentiek alapján megállapítható, hogy azokban az ügyekben, amelyekben a jogvita érdemi eldöntéséhez valamely uniós jogi norma értelmezése válik szükségessé, az EUB törvényes bírónak minősül, és ezért az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének megtagadása felvetheti a törvényes bíróhoz való jog sérelmét.

Azt ugyanakkor mérlegelni szükséges, hogy az adott eljárásban az eljáró bíróság döntése ellen van-e helye jogorvoslatnak, mert álláspontom szerint a törvényes bíróhoz való jog sérelme elsősorban azokban az ügyekben merülhet fel, ahol az eljáró bíróságnak kötelezettsége az EUMSz. 267. cikke szerinti eljárás kezdeményezése.

- [47] 3. Összeségében egyetértek azzal, hogy az Alkotmánybíróság az EUB vonatkozásában a törvényes bíróhoz való jog alkotmányos tartalmát kiterjesztette. Lényegesnek tartom ugyanakkor hangsúlyozni azt is, hogy az alkotmányos felülvizsgálat csak rendkívül szűk körben lehetséges. Amint azt a Kúria következetes gyakorlata (például: BH 2013.164.) is tükrözi: az alkalmazandó jogszabállyal kapcsolatos értelmezési aggályok tisztázása a jogvitát eldöntő bíró „szuverenitása” körébe tartozik, azaz a bíró egyedi ügy eldöntésében megnyilvánuló függetlenségének a része.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [48] Egyetértek a határozattal. Indokolása III. részéhez, valamint V. részéhez kiegészítő jellegű párhuzamos indokolást kívánok fűzni, a következők szerint.
- [49] 1. A határozat indokolásának III. részében (Indokolás [11] és köv.) az alapvető alkotmányjogi kérdésnek az Abh.-n alapuló és a jelen határozatnak az e részében néhány példával igazolt töretlen gyakorlata által kimondott, az előzetes döntéshozatali eljárás és a törvényes bíróhoz való jog viszonyában irányadó elvi tartalmú alkotmányos megállapítások érvényességét és jövőbeni alkalmazhatóságát a jelen határozat nem érinti.
- [50] A 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban kimondott alkotmányos követelmény ugyanis az Abh.-n alapuló gyakorlatnak kizárólag az itt hivatkozott határozatban foglalt, a nemzeti jog és az uniós érintettség tárgykörében alkalmazandó továbbfejlesztését jelenti a rendelkező részében foglalt megfogalmazása szerint. Mindez a jelen határozattal együtt értelmezve megkönnyíti a bíróságok és az Alkotmánybíróságok számára az EUB mint törvényes bíróra hivatkozó panaszok vizsgálata során az alkotmányos követelmények egységes kezelését a nemzeti jog és az uniós érintettség alkalmazása tekintetében.
- [51] 2. A határozat indokolásának V. részében (Indokolás [25] és köv.) megállapítja a határozat, hogy az Alaptörvény E) cikkének értelmezéséből levezethető az Alkotmánybíróság előzetes jogosultsága is.
- [52] Ezt a megállapítást természetesen nem vitatom. Szükségesnek tartottam volna azonban ezzel összefüggésben rögzíteni – az esetleges félreértések elkerülése érdekében – azt, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságok és az EUB közötti intézményes bírósági együttműködésben jelenleg nem közvetlen résztvevő. Az Alaptörvényből eredően az Alkotmánybíróság az alkotmányvédelem legfőbb és elsődleges fóruma, szerepe tehát a törvényes bíróhoz való jog meghatározása és eldöntése során közvetett és elvi jellegű, célja az alkotmányos követelmények érvényesítésének biztosítása. Ugyanakkor közvetlen részvételéhez ez idő szerint hiányoznak a konkrét feltételek. (Így a kontradiktórius eljárás folytatásának mögöttes törvényi háttere és ebből következően annak uniós elismerése, valamint az uniós jog vizsgálatát kizáró saját ítélkezési gyakorlata.) Ezek a feltételek szükség esetén, ideértve elsődlegesen a jogalkotó szándékát, természetesen megteremthetők, ennek alkotmányos akadálya nincs.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [53] 1. Alapvetően egyetértek a határozat azon elvi konklúziójával, miszerint más európai alkotmánybíróságokhoz hasonlóan, a lojális együttműködés uniós elvére figyelemmel a magyar Alkotmánybíróság fordulhat előzetes döntéshozatali kezdeményezéssel az EUB-hoz. Annak ellenére támogattam a határozat rendelkező részét, hogy a jelen ügy megoldása nem vetette fel az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét. Mindazonáltal a többségi határozat indokolása – véleményem szerint – több releváns kérdést is nyitva hagyott, amelyekre a későbbiekben feltétlenül választ kell majd adnia a testületnek.
- [54] Ilyen kérdésnek tekintem azt, hogy az Alkotmánybíróság mely hatáskörének gyakorlása során kerülhet sor előzetes döntéshozatal kezdeményezésére, illetve, hogy az előterjesztés miképpen illeszthető be az Alkotmánybíróság hatályos eljárási rendjébe (figyelemmel például az Abtv. 60. §-ára is).
- [55] További nyitva hagyott kérdés az is, hogy az előzetes döntéshozatal kezdeményezése az Alkotmánybíróság számára csupán lehetőség, avagy kötelezettség is egyben. Ebben a körben tekintettel kell lenni arra, hogy a nemzeti jogrend oldaláról a jogintézmény alkotmányos alapja az Alaptörvény E) cikke, az intézmény konkrét anyagi jogi és eljárási jogi szabályait az EUMSz. 267. cikke rögzíti. Mindezek mellett utalni kell arra is, hogy az alkotmányjogi panasz jogorvoslati funkciót tölt be {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [117]} és a további jogorvoslat az indítványozó számára már nem áll rendelkezésre. E szempontok vizsgálata pedig befolyással bír nem csupán az Alkotmánybíróságnak az EUB-hoz, de a Kúriához fűződő viszonyára is.
- [56] 2. Támogattam annak elismerését, hogy az EUB – ha az eljáró bíróság ténylegesen kezdeményezte az előzetes döntéshozatalt, akkor ennek elbírálása során – törvényes bírónak minősül, mint ahogy azt is, hogy ennek ellenére az Alkotmánybíróságnak előzetes döntéshozatali kérdést érintő ügyekben kizárólag az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmének megállapítására van lehetősége. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szakjogi kérdéseiben az Alkotmánybíróság eddig sem és a jövőben sem foglal állást, ebben a vonatkozásban a törvényes bíróhoz való jog sérelmének direkt módon történő megállapítására nincs lehetőség.
- [57] Értelmezésem szerint ennek az az alapja, hogy az EUB-t az uniós jog értelmezésére vonatkozó monopóliuma és az érvényességi kérdések eldöntésével kapcsolatos hatásköre teszi – az Alaptörvény hatálya alatt – törvényes bíróvá. A tagállami bíró viszont annyiban, amennyiben uniós jogot alkalmaz az előtte folyamatban lévő ügyben, az uniós jog bírójává is egyben. Következésképpen az EUB a tagállami bíróval együtt minősül törvényes bírónak az uniós tényállási elemet felmutató ügyek eldöntésekor. Ebből a sajátosságból számomra az következik, hogy a tagállami bíró autonóm módon dönt abban a kérdésben, hogy szükség van-e az EUB megkeresésére egy konkrét ügyben, és e döntését tartalmi szempontból más bíróság nem bírálhatja felül, így az Alkotmánybíróság sem.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [58] Az ügyben az alkotmányjogilag jelentős kérdés és így az alkotmánybírósági döntés érdemét kitevő aspektus az volt, hogy az EUB törvényes bírónak minősül-e az előzetes döntéshozatali eljárás peres felek általi kérelmezése esetén. Törvényes bírónak fogalmilag az minősül, melyet törvényi előírások és jogszabályok határoznak meg, és amelyhez így alanyi joga van az érintett félnek. Így a mostani ügyben az EUB ez alá bevonása, vagy ennek elutasítása volt az eldöntendő kérdés. Az indítványozó konkrét problémáját jelentő kúriai ítélet megsemmisítését elutasította a többségi határozat, és azt mondta ki, hogy a Kúria annak ellenére sem volt köteles felterjeszteni az előzetes döntéshozatali kérelmet, hogy döntése ellen már nincs jogorvoslat, és ezzel egyet lehetett érteni. Ám az indokolás más részein olyan érvelés is lefektetésre került, mely elismerte az EUB törvényes bírónak minősülését, és hosszabb távon ez a belső logikai ellentmondás jogbizonytalanságot hozhat létre.

Idézem: „nyilvánvalóan következik az Alaptörvény E cikk (2) bekezdéséből és az EUMSz. 267. cikkéből, hogy ha az eljáró bíróság ténylegesen kezdeményezte az előzetes döntéshozatalt, akkor ennek elbírálása során az EUB is törvényes bírónak minősül” (Indokolás [28]). Mint az érvelésből kivehető, a bíró diszkrecionális döntésétől függ, hogy előterjeszti-e az előzetes döntéshozatali kérelmet, vagy nem él vele, és így a félnek erre nincs alanyi joga. Ezért a törvényes bíró fogalmi eleme eleve hiányzik itt. E fogalmi és logikai ellentmondás azért jelenthet fokozott jogbizonytalanságot a jövőben, mert a hazai jogrend önállósága és a magyar állami szuverenitás megtartása az EU-n belüli együttműködésben a nyilvánosság előtti politikai küzdelmeken túl a jog eljárásain keresztül is állandó küzdelemben áll. Így a magyar jog és bíróságok fokozott uniós alárendelése, vagy ennek ellenállás már a bírói karon belül is törésvonalakat hozott létre. Ennek problémáit épp a határozat által is idézett 11/2020. (VI. 3.) AB határozat meghozatala kapcsán is láthattuk, és így a mostani határozatnak ez az érvelése az EUB törvényes bírónak minősítésével a bírói kar egyes tagjainak a magyar jog és állam Európai Uniónak alárendelését célzó törekvéseit erősítheti fel.

- [59] Így nem támogattam a mostani többségi határozatot, mert nem értettem egyet a határozat érvelési irányával. Ez az érvelés a hazai bíróságok EUB-t illető előzetes döntéskérési lehetőségét a törvényes bíró formulájával a diszkrecionális mérlegeléstől tendenciájában a kötelezettség felé tolja el. A határozat ezzel az érvelési irányával elfogadta az indítványozó kérelmét arra, hogy a peres felek számára hazai bíróságokon túl az EUB-t is mint az Alaptörvény által garantált törvényes bírónak kell tekinteni. Azt most tegyük zárójelbe, hogy a kúriai ítélet megsemmisítését elutasító érvelésében aztán a határozat ezt implicite vissza is vonja, hisz a későbbiekben átfogó érvelési formulaként nem a konkrét elutasítás fontos a kúriai ítélet vonatkozásában, hanem az EUB törvényes bíróként rögzítése. Ezzel az érvelési iránnyal szemben inkább azt tartottam volna szükségesnek az indokolásban rögzíteni, hogy magyar bíróság a hazai jog és az uniós jog esetleges ütközésének felmerülésekor az utóbbit megillető primátust csak akkor mondhatja ki döntésében, ha a felmerült uniós jogi rendelkezés értelme a bevett értelmezési módszerek szerint a magyar joggal ütközést egyértelművé teszi, vagy ebben az kérdésben korábban az EUB kifejezetten az adott magyar jogi rendelkezést illetően ütközést állapított meg.
- [60] Ha ez a primátus a fentiek szerint nem áll fenn az uniós jogi rendelkezés számára, akkor csak mint jogértelmezési segítő támpontot vonhatja be az érintett bíróság az uniós jogi normát, de a döntését a haza jogi rendelkezése alapján kell meghoznia. Ezt mint a minden magyar bíróság számára kötelező szuverenitás-konform értelmezés elvét a határozatunk egyértelműen levezethette volna Alaptörvény Nemzeti Hitvallás önálló magyar államiságot hirdető deklarációiból Ennek védelmében francia minta nyomán felmerülhet, hogy a szuverenitás védelmében Magyarországon is be kellene vezetni az ún. „elsőbbségi alkotmányossági eljárást” az előzetes döntéshozatal kezdeményezés viszonyában, amit az EUB 2010-ben a *Melki és Abdeli*-ügyekben (C-188/10. és C-189/10.) már megvizsgált, és helyben hagyott. De ezentúl ez következik az Alaptörvény E cikkéből is, mely alapján a 22/2016. (XII. 5.) AB döntés már kimondta uniós jogi aktusokkal szembeni alkotmánybírósági fellépés lehetőségét az alkotmányidentitás védelmére és az *ultra vires*, a hatáskörtúllépés esetén. Az előzetes döntéshozatali eljárás mint az EUB uniós aktusának előszaka bele kell hogy tartozzon az alkotmánybírósági ellenőrzési kompetenciába, így most ennek kimondása a 22/2016. (XII. 5.) AB határozat pontosításaként lett volna értékelhető. Ez annál is fontosabb lenne, mert a 2013 végén megjelent kúriai elemző csoport adatai szerint Magyarországon az előzetes döntéshozatali eljárások száma kiugróan magas a többi közép-kelet-európai tagállamokhoz képest, pl. lakosságárányosan a lengyelekhez képest nyolcszoros ez a szám, de a nagyjából azonos lakosságsszámmal rendelkező csehekhez viszonyítva is két és félszeres.
- [61] A többségi határozat sajnálatosan nem érintette ezeket a kérdéseket, hanem ezzel szemben a törvényes bíró formulájával az alapszerződésen túlmenően felértékelte az EUB szerepét. Ez a felértékelés szemben áll egyrészt azzal, hogy a hazai bírósági eljárási szabályozásban a felek erre irányuló javaslata felett a bíróság diszkrecionális jogkörben jogosult saját belátása szerint dönteni, de másrészt azzal is, hogy maga az EUMSz. 267. cikke is csak lehetőségként írja ezt elő az uniós tagállamok bíróságok felé, de nem kötelezettséggként. Ez a lehetőség szinten való rögzítést az említett 267. cikk (2) bekezdésében az alsóbb szintű bíróságok felé kétszeresen is kiemeli, amikor egyrészt már az odafordulás kérdését illetően is a bíró személyes belátására bízta, hogy egy kérdést odafordulásra szükségesnek ítélt-e meg, majd még egyszer a lehetőséget emeli ki, amikor úgy fogalmaz a cikk szövege, hogy ekkor a bíróság „kérheti az EUB-ot, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést”. Ez a kettős lehetőség annyiban csökken zömmel a legfelsőbb bírói fórumnál a (3) bekezdés szerint, ahol már a döntéssel szemben nincs lehetőség jogorvoslatra, hogy ilyenkor, ha értelmezése közben úgy ítéli meg, hogy egy kérdésben szükséges lenne az EUB véleménye, akkor már kötelező számára, hogy megindítsa az előzetes döntéskérési eljárást. Ám itt sem kötelező annyiban, hogy az ilyen bíróság szabad döntésétől függ az, hogy

maga értelmezi-e a felmerült uniós jogot, vagy EUB-döntést és EUB-értelmezést igénylőnek minősít-e egy adott kérdést, és ebben nem köti a peres felek esetleges ilyenfajta igénye.

- [62] Tehát az Európai Unió alapszerződése nem ír elő kötelezettséget egyetlen tagállami bíróságnak sem arra, hogy előzetes döntéskézdeményezési eljárással éljen, hanem erre csak lehetőséget teremt. Így nem lehet egyetérteni azzal a korábbi alkotmánybírósági érveléssel sem az Abh.-ban, hogy az EUMSZ. 267. cikk (3) bekezdése szerint a Kúriát a jelen esetben ún. kötelezett bírósággá teszi az előzetes döntéshozatali kezdeményezés tekintetében (lásd Abh. [21]). Ezt még azzal is súlyosbítja a jelenlegi határozati érvelés, hogy a magyar bíróságokat elzárja az uniós jog értelmezésétől, és ezt kizárólagosan a EUB monopóliumaként deklarálja: „Az EUMSZ. az EUB számára az előzetes döntéshozatali eljárásom keresztül jogértelmezési monopóliumot biztosít.” (Indokolás [28]). Ezzel szemben állítani lehet, hogy nincs ma egyetlen elfogadott jogelmélet sem Magyarországon, sem a nyugati világ egészében, mely a jogot alkalmazó bíróságoktól megvonná a jogértelmezés jogát, és azt csak egyetlen főbíróság monopóliumaként rögzítené. Itt erre azért volt most szüksége a többségi határozati indokolási érvelésnek, mert így tudta az EUB-t törvényes bíróként kimondani az uniós jog nyilvánvalóan értelmezést igénylése miatt. (Egyedi ügyben absztrakt normát ugyanis soha nem lehet értelmezés nélkül alkalmazni.) Monopóliuma miatt csak ő értelmezhet, és a magyar legfelsőbb bírói fórum sem teheti ezt meg nélküle, és így következik az ún. kötelező bíróságként minősülése. A bíróságoknak ezt az értelmezéstől elzárását azonban Magyarországon már Szabó Imre hivatalos szocialista jogelmélete sem vallotta 1960-tól az állampárti diktatúra enyhülése után (lásd részletesen ezt: Pokol Béla: A magyar jogelmélet állapotáról. Magyar Tudomány 1992/11. 1325–1335. p.) Ezt elvetve azonban az EUB-nek nem monopóliuma van az uniós jog értelmezésére, hanem csak hierarchikus elsőbbsége, ha mégis úgy dönt a hazai bíróság, hogy az ő saját értelmezése után még odafordul az EUB-hez is.
- [63] Összegezve az EUMSZ. 267. cikk értelmezését, így ennek szabályozása mellett az az alkotmánybírósági érvelés a mostani határozat indokolásában, mely az előzetes döntéshozatalra tekintettel a peres felek számára a hazai bíróságokon túl a törvényes bírónak deklarálja az EUB-t is, az eddigi szabad belátáson nyugvó diszkrecionális bírói döntést a kötelezés felé tolja el, túlmelve mind a hazai peres eljárási szabályozáson, mind az uniós alapszerződés előírásán. Ez sérti a magyar bírói kar tagjainak bírói függetlenségét, de sérti a magyar jogrend uniós jogtól való önállóságát is. Ezzel a deklarációval és érveléssel a magyar alkotmánybírói testület e határozatot megszavazó többsége az állami szuverenitásunk csökkentése felé tett egy lépést, mely még az uniós alapszerződésből sem fakadt.
- [64] Ezek a kifogások a határozat indokolásában benne levő érveléseket érintették, de különvéleményben ki kell térni arra az ügy kapcsán felmerült kérdésre, melynek fontos alkotmányjogi jelentősége van az uniós jog és a magyar jog viszonyában, ám a határozat nem bontotta ki az összefüggéseit. Ezzel a már idézett 11/2020. (VI. 3.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásomban korábban is foglalkoztam, és ez az uniós jog terjedelmét jelenti. Vagyis azt, hogy ha az adott esetben az uniós jogot kell a felek vitájában alkalmazni, akkor mi tekinthető uniós jognak, melynek elsőbbségét a tagállamok joga felett az európai integrációban 1964 óta már nem vitatják. Látni kell, hogy a korábbi Alkotmánnyal szemben 2012-től hatályos Alaptörvény fokozott hangsúlyt tesz a magyar államiság és a szuverenitás megőrzésére, és így annak a kérdése, hogy mi tekinthető a hazai jog felett álló uniós jognak az egyik legfontosabb aspektust jelenti az Alkotmánybíróság alaptörvényi védelme számára. Egyértelmű, hogy az alapszerződésen túl e körbe tartozik az uniós rendeletek normaanyaga, melyek megalkotását a Bizottság monopoljoggal kezdeményezheti a Miniszterek Tanácsa és az együttdöntési hatáskör esetében az Európai Parlament felé, és ezek fogadják el azt. Az uniós irányelv esetében már több változás ment végbe az elmúlt ötven évben e téren, és mivel ebben a tagállamok önálló alakítási joga is benne van, így a közvetlen hatály sokéves vita tárgya volt. Az EUB ragaszkodott ehhez az 1970-es években, majd visszahátrált a tagállamok ellenállását látva, például a francia Államtanács 1978-ben egy döntésében megtiltotta a francia bíróságoknak, hogy az uniós irányelvekre alapozzanak döntéseket, és 1980-ban a francia Nemzetgyűlés az ún. Aurillac törvénymódosításban egy törvényt is elfogadott erről. Ezen túl az alapszerződés alapján a Bizottság bizonyos esetekben közvetlen hatállyal rendelkező határozatot is hozhat, mely átültetés nélkül is kötelező az érintett tagállamokban.
- [65] Az egyedi EUB-döntések azonban a felek közötti egyedi hatásaikon túl semmiképpen nem tartoznak az uniós jog fogalmi körébe, hanem a gyakorlat szerint a jelentősebb EUB eseti döntéseket a Bizottság beemeli az éppen aktuális rendelet- vagy irányelv-alkotási javaslatába, és így a másodlagos uniós jog jórészt az EUB eseti döntések kodifikálását jelenti. (Lásd ennek leírására: *Björn Schreienmacher: Vom EuGH zur Richtlinie – wie die Eu-Mitgliedstaaten über die Kodifizierung europäischer Rechtsprechung entscheiden. Transtate Working Papers*, 2014. No. 183. Bremen. 22. p.) Ám amíg ezek az eseti döntések nem mennek végig az Európai Parlament

és a Miniszterek Tanácsának jogalkotási gépezetén és kompromisszumkötési eljárásain, addig ezek nem jelentenek uniós jogot, hanem csak arra a tagállamra kötelezőek az egyedi esetben, mely tekintetében ezt az eseti döntést meghozták.

- [66] A különböző EUB eseti döntések így nem jelentenek még olyan uniós jogot, melyek kötelezők lennének Magyarországra, és melyekre a bíróságoknak a hazai jogon túl még figyelniük kellene, nem is szólva arról, hogy ezek alapján a magyar jogot félretehették. Kivéve természetesen azokat az eseti döntéseket, melyeket éppen Magyarország esetében hoztak létre. Ha ezen túlmennek a bíróságok és az EUB tetszőleges eseti döntéseit is mint általános uniós jogot fogják fel, akkor megsértve az alapszerződések tagállami döntési mechanizmusait félresöprik az Európai Parlament és Miniszterek Tanácsának garanciális kompromisszumkötési gépezetét. Ezen az úton a bíróságok az uniós jogra hivatkozva a tagállamok szuverenitását és a tagállami jogok önállóságát megsértve tendenciájában egy föderális Európát hoznának létre az állampolgári tömegek felhatalmazása nélkül.
- [67] Ki kell emelni a hazai jog Alkotmánybíróság általi védelmének fontosságát az uniós jognak alárendelni törekvő jó néhány rendes bíróság döntésével szemben, melyek az uniós alapszerződésen túl egy szélesebb uniós jog felfogást alkalmazva teszik ezt, lásd épp a már idézett 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban tárgyalt esetet. Az elmúlt években ugyanis az Unió föderalista erői részéről az uniós jogot illetően olyan kiterjesztő felfogás is elterjedt a bírák egy része között – mind itthon, mind más tagállamokban is –, mely az alapszerződésben elismert uniós jogforrásokon túl a luxemburgi bírák egyedi döntéseit is, túlmenve azok egyedi döntési hatásain, mint általános uniós jogot igyekeznek alapul venni. Ez sérti a Magyar Állam által az Alaptörvény E cikkében vállalt alávétésének terjedelmét, különös tekintettel arra, hogy e cikk (3) bekezdése kifejezetten rögzíti, hogy uniós jogi általános magatartási szabályt csak az alapszerződés által engedett keretek között ismer el az Alaptörvény: „Az Európai Unió joga – (2) bekezdés keretei között – megállapíthat kötelező magatartási szabályt.”
- [68] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak egyrészt fel kell lépni az ellen, hogy az uniós jogi szabályokat egyes magyar rendes bíróságok alaptörvény-ellenesen a hazai jog háttérbe szorítására használják fel, de másrészt módot kell találni arra is, hogy a luxemburgi bírák egyedi döntéseit csak ebben a státuszban engedjük hatni a magyar igazságszolgáltatásban, és ne engedjük meg ezeket általános uniós jognak felfogni. Általános uniós joggá a luxemburgi uniós bírók eseti döntései csak akkor válnak, ha annak normatartalmát a Bizottság az uniós rendeletekhez és irányelvekhez meglévő javaslati joga alapján beiktatja, és előterjesztése nyomán az arra illetékes uniós szervek elfogadják. Az az alapszerződés-ellenes – és így alaptörvény-ellenes – gyakorlat, mely az egyedi luxemburgi döntéseket is általános uniós jognak kívánja tekinteni, tulajdonképpen a tagállami miniszterekből álló uniós döntési fórumtól veszi el az uniós jogot alkotó kompetenciájuk egy részét. Ezt ismerték fel a lengyel alkotmánybírók is az elmúlt hetekben nyilvánosságra hozott döntésükben, melyben megtiltották a lengyel rendes bíróságoknak, hogy az egyedi luxemburgi döntéseket általános uniós jognak fogják fel.
- [69] Összegezve a különvéleményben kifejtett álláspontot a következőket lehet kiemelni: 1) Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli a magyar bíróságoktól, hogy a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. 2) Az Alaptörvény E cikkéből ered végső fokon, hogy e cikk keretein belül a bíróságok kérhetik a felmerült uniós jog értelmezését az EUB-tól. 3) A gyakorlatban megmutatkozott, e kereteket túllépő előzetes döntéskérelmi esetek szükségessé teszik, hogy az Alkotmánybíróság egy külön eljárásban védje ezeket az alaptörvényi kereteket, ezért felmerül, hogy a franciák „ún. elsőbbségi alkotmányossági vizsgálat” mintája nyomán nálunk is kötelezni kellene a törvényhozót alkotmányos mulasztás konstatálásával a peres eljárás módosítására azzal, hogy az előzetes döntési kérelmet a bíróság köteles az Alkotmánybíróság elé terjeszteni annak az E) cikkel összhangját illető ellenőrzésére. Ez a lépésünk csak tovább bővítené a 22/2016. (XII. 5.) AB határozatban már lefektetett alkotmánybírósági alaptörvény-védelmet az uniós jogi aktusok *ultra vires* kiterjesztésével és az alkotmányidentitást sértő jellegével szemben.
- [70] Az uniós jog terjedelmének alkotmánybírósági rögzítését a jelen ügy kapcsán fontosnak tartottam volna a fentiek szerint a többségi határozatban, de így legalább ebben a különvéleményben kapjon helyet, bízva abban, hogy a jövőben ez valamilyen formában bekerül a közösen elfogadott alkotmánybírósági érvelési anyagokba is.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [71] 1. A határozatban foglalt elutasítással nem értek egyet, mivel álláspontom szerint az indítvány olyan szakjogi, törvényességi kérdésekben kérte az Alkotmánybíróság döntését, amelyek nem indokolták az indítvány befogadását és érdemi elbírálását, valamint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetettek fel. Ebből következően az indítványt vissza kellett volna utasítani.
- [72] 2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódóan rámutatni kívánok arra, hogy az Alaptörvény ezen rendelkezése alanyi jogot tartalmaz. Így amennyiben megállapítható lenne a kapcsolat az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése és a peres felek törvényes bíróhoz való joga között, úgy az eljáró bíróságnak, amennyiben azt a peres fél kéri, mérlegelés nélkül kezdeményeznie kellene az előzetes döntéshozatali eljárást. A perben résztvevő feleket azonban – ellentétben a törvényes bíróhoz való joggal – nem illeti meg az előzetes döntéshozatal iránti igény alanyi jogon történő érvényesítése. Így nézetem szerint az előzetes döntéshozatali eljárással összefüggésben az EUB-t illetően hiányzik az az elem, amely a peres felek viszonylatában ezt a bíróságot (annak tagját) törvényes bíróvá tenné.
- [73] A törvényes bíróhoz való jog fogalmát – mint ahogy azt a határozat is tartalmazza – a Bszi. 8. § (2) bekezdése határozza meg („[a] törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró”); e fogalom meghatározást a magyar bírósági szervezeten kívüli szervekre nem tartom értelmezhetőnek.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [74] Nem értek egyet a többség által támogatott határozatnak sem a rendelkező részével, sem az indokolásával.
- [75] 1. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során – valamennyi előtte fekvő ügyben, így az előzetes döntéshozatallal kapcsolatos alkotmányjogi panaszok ügyében is – következetesen tartózkodott attól, hogy kizárólagosan törvényességi-, és alkotmányjogi relevanciával nem bíró jogértelmezési kérdésekben felülvizsgálja a bíróságok határozatait. E gyakorlatból következően jelen ügyben is vissza kellett volna utasítania az indítványt, hiszen az eljáró bíróságok – így a támadott ítéletében a felülvizsgálati kérelmet elbíráló Kúria is – részletesen indokolták döntésüket. E döntések alaptörvény-ellenességét illetően kétely nem merült fel, mint ahogy – legalábbis az Alkotmánybíróság eddig konzekvens döntései alapján – megítélésem szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel a kártérítési kereset elutasítása sem. Az indítványozó, annak reményében, hogy a felülvizsgálati döntés megsemmisítése révén megnyílik a számára kedvezőtlen döntés megváltoztatására, maga is úgy fogalmaz alkotmányjogi panaszában, hogy az Alkotmánybíróságnak a jelen eljárás keretében „lehetősége nyílna kimondani”, hogy az EUB törvényes bírónak minősül.
- [76] Az indítványozó tehát arra hívta fel az Alkotmánybíróságot, hogy változtasson eddigi gyakorlatán. Az Alkotmánybíróság többsége pedig az alkotmányos párbeszéd jegyében, megfeszítve az Abtv. 29. §-ában foglalt kereteket, eleget is tett e kérésnek – és az Abtv. 55. és 56. §-ában szabályozott külön befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével, Ügyrendjének 31. § (6) bekezdése alapján eljárva, lényegében megelőlegezve a kérdés alkotmányos jelentőségét – meggyőződésem szerint helytelenül –, a panasz befogadása és érdemi vizsgálata mellett döntött.

- [77] 2. Aggályosnak tartom a többségi határozat indokolását is.
- [78] 2.1. A többségi határozat ugyan foglalkozik a törvényes bíróhoz való jog és az indokolási kötelezettség kapcsán kimunkált alkotmánybírói gyakorlat egyes kérdéseivel, azonban a határozat indokolásának V. részében (Indokolás [25] és köv.) a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog e két részjogositványát illetően olyan következtetésre jut, amelynek alkotmányjogi megalapozottsága a többségi határozatban nincs kidolgozva, illetve megindokolva: „Az indokolási kötelezettségnek ebben a tekintetben különös súlya van, ugyanis amennyiben a bíróság ennek a kötelezettségének nem tesz eleget, akkor ez önmagában felvetheti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, és az előzetes döntéshozatali eljárás kapcsán ez közvetve a peres felek törvényes bíróhoz való jogát is érintheti.”
- [79] Az Abh. által már kimunkált (Indokolás [60]) indokolási kötelezettségből úgy kerül előtérbe a törvényes bíróhoz való jog, hogy a többségi határozat előzetesen nem vizsgálta meg, hogy az Alaptörvény alapján mit érthetünk e vonatkozásban „bíróság” alatt, és hogyan pozicionálja mindez a jelen határozat talán két legfontosabb érintettjének – az EUB-nak és az Alkotmánybíróságnak – a tényleges alkotmányjogi helyzetét. A többségi határozat indokolása V. részében (Indokolás [25] és köv.) sommásan az EUB bíróságkénti elismerését az Alaptörvény E) cikkére, az EUMSz. 267. cikkére, és az EUB (saját) gyakorlatára alapítja. Álláspontom szerint azonban „a bíróságokról” az Alaptörvény 25–28. cikke és az e rendelkezések végrehajtására sarkalatos törvényként elfogadott Bszi. (a törvényes bíróhoz való jog tekintetében különösen annak 8–9. §-a) rendelkezik. Nem hagyható továbbá figyelmen kívül az sem, hogy maga az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában milyen kritériumrendszert munkált ki a bíróságokat illetően.
- [80] Nem lehet kétséges: az Alaptörvény által konstituált bírósági (szervezetrendszer) megkérdőjelezhetetlenül bíróság, azonban a 25. cikk (7) bekezdése lehetővé teszi, hogy egyes jogvitákban más szervek járjanak el és hozzanak döntést. Arra a kérdésre, hogy mely szervezet tekinthető ez alapján „bíróságnak”, az Alkotmánybíróság kidolgozott egy szűrőt, ami lényegében nem más, mint egy többes feltételrendszer. E szerint a testület azt a szervezetet tekinti bíróságnak, amelyet (1) törvény hoz létre, (2) igazságszolgáltatási tevékenységet végez, amelynek keretében jogszabályokat alkalmaz, (3) eljárását törvény szabályozza, (4) a végrehajtó hatalomtól független, (5) eljárása nem titkos, (6) határozata kötelező érvényű {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [81] 2.2. Mivel sem az EUB, sem az Alkotmánybíróság nem végez klasszikus értelemben vett igazságszolgáltatási feladatokat, így maradéktalanul e kritériumoknak már csak ennek okán sem felelhetnek meg. Ebből pedig egyenesen következik, hogy a törvényes bíróhoz való jog nem hozható összefüggésbe az előzetes döntéshozatali eljárással (nem véletlen az sem, hogy maga a többségi határozat is a konkrét ügyben, az adott alkotmányjogi panasz kapcsán kizárólag az indokolási kötelezettség teljesítését vizsgálja). A törvényes bíróhoz való jog ugyanis csak perbíróságnál értelmezhető – és a fél, mint ezen alapjog jogosultja oldaláról – csak perbíróságnál, jogorvoslattal kérhető számon (miként a meg nem felelőnek vélt vagy meg nem felelő jogalkalmazás is). Az előzetes döntéshozatal során nem a fél, hanem a bíró kompetenciájába tartozik annak eldöntése, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményez, vagy sem. Alkotmányosan pedig az – és csak az – követelhető meg, hogy ebbéli döntését indokolja. A többségi határozat azonban ezen túllépve a következő megállapítást teszi:
- [82] „Az indítványozó azon kiinduló érve, mely szerint az uniós jog értelmezése kapcsán az eljáró bíróság az EUB-hoz fordulhat, nyilvánvalóan következik az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdéséből és az EUMSz. 267. cikkéből, így ha az eljáró bíróság ténylegesen kezdeményezte az előzetes döntéshozatali eljárást, akkor ennek elbírálása során az EUB is törvényes bírónak minősül. Mivel az előzetes döntéshozatali eljárás a bíróságok közötti intézményesített együttműködés keretében értelmezendő, az nem a fél perben érvényesíthető alanyi joga, ezért a törvényes bíróhoz való jogát a Kúria ítélete nem sérthette meg.” (Indokolás [28])
- [83] Ezt az álláspontot elfogadni nem tudom, megítélésem szerint egy nemzeti bíróság szubjektív döntése nem keletkeztethet – vagy vonhat el – a féltől alapvető jogot (hiszen a törvényes bíróhoz való jogot nem alanyi-, hanem alapjogként vizsgáljuk), ahogyan nem függhet egy ilyen bírósági döntéstől aktuálisan változóan az sem, hogy az EUB törvényes bírónak számít-e, avagy sem.
- [84] 2.3. Végül ugyancsak vitatom a többségi határozat V. részének következő megállapítását:
- [85] „Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény fenti értelmezéséből levezethető az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezési jogosultsága is, így különösen ha az előtte fekvő ügyben

az Alaptörvény E cikk (2) bekezdése szerinti alapvető jogokkal és szabadságokkal való összhang, vagy Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogának korlátozására irányuló veszély merülne fel. E körben irányadónak tekinthető a német Szövetségi Alkotmánybíróság gyakorlata [...]” (Indokolás [27])

- [86] Ez a meghatározás – igaz önkényesen szűkített értelmezéssel és látszólag csak a feljogosítást illetően – valóban az EUMSZ. 267. cikke szerinti kötelezett bírósággá teszi az Alkotmánybíróságot, amely az Alaptörvényből semmiképpen sem vezethető le, és azzal a következménnyel is járhat a jövőben, hogy az Alkotmánybíróságnak végső soron döntenie kell a tekintetben, hogy az Alaptörvényt védi, vagy az uniós jogot. Álláspontom szerint, ha a többségi határozatban a fentiek szerint felsorolt tárgyak (pl. területi egység, népesség stb.) bármelyikére irányuló veszélyt észlel a magyar Alkotmánybíróság, erre csakis az Alaptörvény alapján adhatja meg a megfelelő választ. Ezen alkotmányos kötelezettségének teljesítése pedig nem lehet az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának függvénye.
- [87] A többségi határozat eltávolodik attól az alapvetéstől, hogy az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során az Alaptörvény R cikk (1) bekezdéséből kell, hogy kiinduljon, miszerint az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.
- [88] Erre is tekintettel határozott álláspontom, hogy más tagállami alkotmánybíróságok gyakorlatára irányuló jelleggel a magyar Alkotmánybíróság – mint a szuverén magyar állam alkotmányosságának legfőbb őre – nem hivatkozhat. Hangsúlyozni kívánom, hogy az „irányadó” jelleg többségi határozat általi elismerésének részéről történő kategorikus elutasítása nem jelenti azt, hogy egy-egy tagállami alkotmánybíróság korábbi határozataiban kidolgozott elvek, fogalmak, intézmények – amennyiben az Alaptörvénynek is megfelelnek, illetve abból is levezethetőek – ne lennének felhasználhatóak az Alkotmánybíróság által vizsgált ügyekben.
- [89] 3. Összegezve: a többségi határozat meggyőződésem szerint hibás alkotmányos és logikai érveléssel, az előzetes döntéshozatali eljárás és a törvényes bíróhoz való jog önkényes összekapcsolásával felveti annak lehetőségét, hogy az Alkotmánybíróság egyes kérdésekben ne az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése szerinti alaptörvényvédelmi funkcióját lássa el, hanem – akár nemzeti szuverenitásunkat is sértően – az EUB döntéseinek végrehajtójává váljon.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1051/2019.
Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 266. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3432/2020. (XII. 9.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék I.Pf.20.807/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Cserkeszőlő Polgármesteri Hivatal Jegyzőjének 569-5/2017. számú határozatára kiterjedő hatállyal a Szolnoki Törvényszék I.Pf.20.807/2019/5. számú ítélete, valamint a Kunszentmártoni Járásbíróság 8.P.20.239/2017/83. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az ügy alapja, hogy az indítványozó birtokvédelmi eljárást kezdeményezett annak érdekében, hogy a jegyző tiltsa el a kérelmezettet attól, hogy kamionjával és hűtős félpótkocsijával az indítványozó otthona előtt parkoljon, mivel az ezzel járó zaj és füst zavarja az indítványozó és családja otthonának nyugalma. A jegyző a kérelmet elutasította, a határozatot az indítványozó keresettel megtámadta. A Kunszentmártoni Járásbíróság 8.P.20.239/2017/83. számú ítéletében a keresetet elutasította. Az eljárás során az indítványozó indítványára igazságügyi zaj- és rezgésvédelmi szakértői vizsgálatot rendelt el, a szakértői véleményt azonban – osztva az alperes azzal kapcsolatban előadott aggályait – a bizonyítékok köréből kirekesztette. Erről a tényről az indítványozót nem tájékoztatta, újabb szakértő kirendelésére nem került sor, a bíróság tanúk meghallgatása alapján állapította meg, hogy az indítványozó birtoklásának jogalap nélküli háborítása nem valósult meg.
- [3] Az indítványozó az ítélettel szemben fellebbezéssel élt, elsősorban arra hivatkozva, hogy a szakértői vélemény kirekesztése alaptalan volt. Eljárásjogi kifogásként előadta azt is, hogy a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdésben foglalt kötelezettsége ellenére nem tájékoztatta arról, hogy a szakértői véleményt ki kívánja rekeszteni a bizonyítékok köréből, így bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. Mindezek alapján elsődlegesen az ítélet megváltoztatását kérte, másodlagosan pedig (amennyiben a szakértői vélemény kirekesztése miatt a törvényszék a bizonyítási eljárás nagy terjedelemben történő megismétlését tartja szükségesnek) az ítélet hatályon kívül helyezését.
- [4] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Szolnoki Törvényszék 1.Pf.20.807/2019/5. számú ítéletében megállapította ugyan a fentiekkel összefüggésben az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértését, azonban úgy ítélete meg, hogy az az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki. A fellebbezést elutasító ítéletből kiolvasható álláspontja szerint nem önmagában a zavarás léte, hanem annak szükségtelen mértéke bír jelentőséggel, amelyben a szakértői vélemény csak egy a bizonyítékok közül. A határérték feletti zajszintnek szerinte önmagában nincs jogkövetkezménye, a zajkibocsátás gyakorisága (évi tizenkét alkalom, amelyből három alkalom haladta

meg az egy napot) a konkrét esetben eleve kizárja a szükségtelen zavarás megvalósulását (akkor is, ha a zaj szintje meghaladja a határértéket).

- [5] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a bíróság ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és azon belül a fegyveregyenlőség elvét, a XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jogot, továbbá a VI. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított magán- és családi élet tiszteletben tartásához és az otthon nyugalmához fűződő jogot.
- [6] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozó kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság mulasztása miatt nem tudott eleget tenni bizonyítási kötelezettségének. Emiatt a zaj mértékét nem lehet meghatározni, a meghallgatott tanúk pedig nincsenek azonos helyzetben az indítványozóval. A szakértői vélemény kizárása tehát alapvető jelentőségű volt szerinte, a szakértői vélemény megengedése nagy valószínűséggel az indítványozó pernyertességét eredményezte volna vagy azt nagyban elősegítette volna. Ezzel megítélése szerint nyilvánvalóan hátrányos helyzetbe került ellenfeléhez képest. A másodfokú bíróság pedig állítása szerint nyilvánvalóan az Alaptörvény 28. cikkében foglalt józan ész elvével ellentétes álláspontra helyezkedett, amikor a szakértői véleményt nem tekintette ügydöntő bizonyítéknak, mivel a zaj okozásával bekövetkezett zavarás súlyosságának egyik legfontosabb fokmérője a hangerő. A fegyveregyenlőség elvének értelmében a peres feleknek egyenlő esélyt és alkalmat kellett volna biztosítani a véleményformálásra és állásfoglalásra, ami az indítványozó számára az eljárási szabálysértés miatt nem volt biztosítva. Hangsúlyozta, hogy beadványa nem törvényértelmezési kérdéseket feszeget, ugyanis nem a szakértői vélemény ügydöntő jelentőségének értelmezését támadja, hanem a fegyverek egyenlősége elve megsértésének jogkövetkezmények nélkül hagyását és a gyakorlatilag bizonyítékok nélküli döntéshozatalt.
- [7] 3.2. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a bíróságok a szakértői bizonyítás elmaradásával figyelmen kívül hagyták az indítványozónak a zajszennyezés testi és lelki egészségre káros hatásaira vonatkozó érvelését. A zavaró magatartás szükségtelen mértékével kapcsolatban az indítványozó állításait figyelmen kívül hagyva döntött a másodfokú bíróság, azaz az alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el.
- [8] 3.3. Az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseinek sérelmét az indítványozó arra alapozta, hogy az ítéletek kiüresítik a magánszférához és az otthon nyugalmához való jogot, mivel figyelmen kívül hagyták az ügy lényegi körülményeit, a zajkibocsátás szintjének megállapítása nélkül döntöttek, nem juttatták érvényre az alkalmazott jogszabályok alkotmányos tartalmát. Az az álláspontja, hogy nem csupán a zajszennyezés mértékének és gyakoriságának van jelentősége, hanem annak is, hogy ez az adott személyre hogyan hat. Szerinte a bíróság által vizsgált bizonyítékok alkalmatlanok a kérdés eldöntésére.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[10] 2. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) indítvánnyal érintett rendelkezése:

„5:5. § [A birtokost megillető birtokvédelem] (1) A birtokost birtokvédelem illeti meg, ha birtokától jogalap nélkül megfosztják vagy birtoklásában jogalap nélkül háborítják (a továbbiakban: tilos önhatalom).”

[11] 3. A Pp. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„3. § [...] (3) A jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a feleket terheli. A bizonyítás indítványozása elmulasztásának, illetve a bizonyítási indítvány elkésett voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyításra kötelezett felet terheli. A bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.”

„252. § [...] (2) A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül – végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja, ha az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése.

(3) Ha a bizonyítási eljárásnak nagyterjedelmű vagy teljes megismétlése, illetőleg kiegészítése szükséges, anélkül azonban, hogy az (1) és (2) bekezdésben foglalt feltételek fennállnának, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét – mindenkor a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között – hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasíthatja.”

III.

[12] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság formai és tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.

[13] 1.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

[14] Az indítvány csak részben tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítványozó lényegében az ügy alapjogi érintettségének figyelmen kívül hagyására építette fel az érvelését, azt azonban nem fejtette ki alkotmányjogilag értékelhető módon, hogy jelen ügy vonatkozásában miben rejlik a hivatkozott alapjogi érintettség. Az Alkotmánybíróság ebben a körben hangsúlyozza, hogy az alapügy tárgya a Ptk. 5:5. § szerinti birtokvédelem volt, ami alapvetően a birtokost arra tekintettel illeti meg, ha őt a birtokától jogalap nélkül megfosztják vagy birtoklásában jogalap nélkül háborítják. A birtoklásban való zavarás egyik tipikus esete valóban zajhatás általi háborgatás, azonban a birtokvédelem tekintetében a védett tárgy nem a jogvitában részes fél személyiségi joga, hanem a birtoklás háborgíthatatlanságához fűződő jog. A birtokvédelem tehát a birtokállapot jogalap nélküli megváltoztatásának vagy megzavarásának megakadályozására szolgál, mely eljárásban a zavarás szükségtelenségét kell a bíróságnak értékelnie, és nem pedig (önmagában) azt, hogy a zajszint egy jogszabályban rögzített határértéket meghalad-e. Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy ebben a körben az indítványozó által választott polgári jogi jogcímet nem lehet figyelmen kívül hagyni, hiszen a bíróság is arra tekintettel és annak keretei között hozta meg döntését {ld. hasonlóan 3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]}. Mindezekből következően nem vélelmezhető automatikusan, hogy a birtokvédelmi per jogi tárgya az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésének védelmi körébe tartozna, ennek részletes, alkotmányjogilag értékelhető indokolása az indítványozót terhelte volna.

- [15] 1.2. Az indítvány az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésére vonatkozó indítványi elemet leszámítva megfelel annak a tartalmi feltételnek, hogy – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése az (1) bekezdéshez kapcsolódó intézményvédelmi rendelkezés, amely alapján az állam olyan jogi környezet és gyakorlat kialakítására köteles, amely az otthon védelmét ténylegesen is biztosítja. Ez a bekezdés nem formál alanyi jogot az otthon védelmére, de alapot adhat arra, hogy az állam az otthon nyugalma érdekében fellépjen. A jogalany a magánéletének színhelye (otthona) nyugalmanak védelmét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján kérheti {3308/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [24]}. Mindezek alapján ez az indítványi elem a befogadhatóság tartalmi követelményének nem tesz eleget.
- [16] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. § (1) bekezdés].
- [17] 2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] 2.1. Az indítványozó azt állította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelme azért következett be, mert az ítéletek figyelmen kívül hagyták az ügy lényegi körülményeit, a zajkibocsátás szintjének megállapítása nélkül döntöttek, nem juttatták érvényre az alkalmazott jogszabályok alkotmányos tartalmát. Az indítványozó a vizsgált bizonyítékok alkalmatlanságára hivatkozott, lényegében – állítása ellenére – a bíróság mérlegelési tevékenységét vitatta, mindössze a bírósági ítélettel történő egyet nem értését fejezte ki, a lefolytatott bizonyítást, illetve az ezen bizonyítás alapján megállapított tényállást támadta. A bíróság számot adott arról, hogy a kereseti kérelmet miért nem találta megalapozottnak; döntött e kereseti kérelemről, csak éppen azt alaptalannak találta, és elutasította. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó ebben a körben valójában a számára kedvezőtlen ítélet felülmérlegelését próbálta elérni. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [19] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e. Ugyanígy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], az újabb gyakorlatból például: 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ennek megfelelően az indítvány olyan jogértelmezési kérdéseket kifogásol, melyek törvényességi, nem pedig alkotmányossági kérdések. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételnek, mivel az sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetett fel.
- [20] 2.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben felvetheti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, ugyanis csak érdemi vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy a törvényszék által törvénysértőnek ítélt járásbíró-sági mulasztás a konkrét ügy összes körülményére tekintettel elérte-e az alaptörvényellenesség szintjét, a jogsértés kiküszöbölésére a törvényszék milyen lépéseket tett, ezek a lépések összeegyeztethetőek-e tisztességes bíró-sági eljáráshoz való jog által támasztott követelményekkel.

- [21] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – az Ügyrend 31. § (6) bekezdésének alkalmazásával érdemben bírálta el.

IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [23] 1. Az indítványozó szerint az ítélet azért sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot (ezen belül is különösen a fegyveregyenlőség elvére hivatkozott), mert az elsőfokú bíróság mulasztása miatt nem tudott eleget tenni bizonyítási kötelezettségének (miközben szerinte a szakértői vélemény megengedése nagy valószínűséggel az ő pernyertességét eredményezte volna vagy azt nagyban elősegítette volna), amivel nyilvánvalóan hátrányos helyzetbe került ellenfeléhez képest. Ezt álláspontja szerint a másodfokú bíróság a józan ész elvével ellentétes álláspontra helyezkedve nem küszöbölte ki.
- [24] 1.1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {Legutóbb: 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [56]} Ez azt jelenti, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme akkor állapítható meg, ha a lefolytatott eljárás egészében nem felelt meg a tisztességes tárgyalás követelményeinek. Egyes eljárási hibák önmagukban nem feltétlen vezetnek az eljárás „tiszteletlenségére”. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ezért egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével {ld. például 3372/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az alkotmányossági vizsgálat során nem lehet eltekinteni attól sem, hogy a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelmények nem ugyanazokat a garanciákat jelentik az egyes bírósági szakokban, ezért a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelményeket mindig az adott eljárásfajta és eljárási szak sajátosságaihoz igazodóan értékeli {21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [57]}.
- [25] 1.2. Nem lehet kérdéses, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdésében szabályozott, kellően egyediesített tájékoztatás a felek számára a bizonyításra szoruló tények, a bizonyítási teher, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményei miatt komoly jelentőséggel bír. Erre tekintettel az indítványi elem elbírálásakor az Alkotmánybíróságnak azt kellett első körben megvizsgálnia, hogy az eljárás során történt jogszabálysértés egyúttal megalapozza-e az alaptörvény-ellenességet is. Ennek alapja a perjogi szabályok törvényszék általi betartásának és a jogszabálysértés miatt tett intézkedés alkotmányossági szempontból való elfogadhatóságának vizsgálata.
- [26] 1.3. A polgári peres eljárás sajátosságaira tekintettel a bíróság hivatalból rendelkezésre álló eljárásjogi mozgásteret meglehetősen szűkre szabott. Ugyanakkor a jogorvoslati szakaszra fókuszálva kiemelendő, hogy a Pp. 252. § (2) bekezdése megteremti a bíróság számára a lehetőséget, hogy akár a fellebbezési kérelem korlátaira tekintet nélkül is hatályon kívül helyezhesse a döntést, amennyiben az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése miatt szükséges a tárgyalás megismétlése, illetőleg kiegészítése. Hangsúlyozni kell, hogy ez egy mérlegelésre lehetőséget biztosító szabály, a másodfokon eljáró bíróság a tárgyalás megismétlésének (kiegészítésének) szükségességét mérlegelni tudja, azaz nincs számára hatályon kívül helyezési kötelezettség előírva.
- [27] 1.4. A konkrét ügyben az indítványozó fellebbezési kérelmének vonatkozó részét a törvényszék érdemben megvizsgálta, a bíróság mulasztását ez alapján megállapította, annak körülményeit is feltárta. Az alkotmányjogilag releváns kérdés valójában e körben az, hogy a megállapított jogsértést a törvényszék ítéletével orvosolta-e vagy ehhez további lépésekre (például az ítélet hatályon kívül helyezésére) lett volna szükség? Ebben a körben az Alkotmánybíróság ismételen emlékeztet a jogcímek jelentőségére. A konkrét ügyben az indítványozó a fellebbezésében elsősorban az ítélet megváltoztatását kérte, másodlagosan pedig (amennyiben a szakértői vélemény kirekesztése miatt a törvényszék a bizonyítási eljárás nagy terjedelemben történő megismétlését tartja szükségesnek) az ítélet hatályon kívül helyezését. Ugyan hivatkozott az eljárási szabály megsértésére is, de fellebbezése alapján a hibát maga sem tartotta reparálhatatlannak. Nem kérte kifejezetten az eljárási jogszabály megsértésére tekintettel az ítélet hatályon kívül helyezését, de fentiek alapján ettől a törvényszék nem is volt elzárva. Fontos körülmény azonban, hogy az ítélet megváltoztatására irányuló kérelemre

tekintettel az indítványozó maga nyitotta meg a lehetőséget a törvényszék számára a tényállás és a bizonyítékok felülmérlegelésére.

- [28] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a másodfokú ítélet indokolásának vizsgálatakor figyelemmel kell lenni arra, hogy a törvényszék álláspontja (amelynek értelmében jogszabálysértő volt a tájékoztatás elmaradása, de ez nem hatott ki az ügy érdemére) logikailag két szempont együttes mérlegelésének eredményeként állt elő. Egyrészt megvizsgálta az eljárási kifogást, ami alapján megállapította a törvénysértést, emellett azonban eleget tett annak a fellebbezési kérelemnek is, ami az ítélet tartalmi felülvizsgálatára vonatkozott. Ez alapján a törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a birtokvédelem nem illeti meg az indítványozót. Mivel megítélése szerint a birtokvédelem kérdésében a zaj mértékére tekintet nélkül is döntést lehetett hozni, ezért nem látott okot a jogszabálysértés ellenére sem az ítélet megváltoztatására vagy hatályon kívül helyezésére. Annak vizsgálata ugyanakkor, hogy a jelen esetben a birtokvédelem kérdésében valójában feltétlenül szükséges (lett volna) a szakértő bevonása, az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső törvényértelmezési, bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető.
- [29] 1.5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a törvényszék a felperesi fellebbezési kérelemnek eleget tett, érdemben felülvizsgálta az anyagi jogi kérdést (viszont mérlegelése alapján nem osztotta a felperesi álláspontot), egyúttal az eljárási kifogást is megvizsgálva a jogszabálysértést megállapította. Az indítványozó felperesként nem indítványozta a jogszabálysértés miatt az ítélet hatályon kívül helyezését, amit pedig hivatalból a törvényszék sem tartott indokoltnak, mivel a törvénysértéssel érintett körben újabb bizonyításnak nem látta szükségét, hanem úgy ítélte meg, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok köre elegendő az ügy eldöntéséhez. Ilyen értelemben tehát a másodfokon eljáró bíróság egyértelmű magyarázatát adta annak, hogy álláspontja szerint a törvénysértés jelen esetben azért nem hatott ki az ügy érdemére, mivel az eljárás megfelelő tájékoztatás mellett beszerzett újabb bizonyíték esetén sem vezetett volna eltérő eredményre.
- [30] A járásbíróság tehát megsértette a Pp. 3. § (3) bekezdését, amelyet azonban a törvényszék az eljárási szabályokat betartva azzal orvosolt, hogy a törvénysértés megállapítása mellett (az indítványozó kérelmének megfelelően) érdemben felülbírálta az ítéletet. Ebből adódóan az Alkotmánybíróság megítélése szerint a törvényszék a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szellemében, annak megsértése nélkül orvosolta az elkövetett jogsértést.
- [31] 2. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata eredményeként azt állapította meg, hogy jogszabály előírásával megegyező másodfokú bírói jogalkalmazásra tekintettel az eljárás nem vezethetett az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelméhez az indítványban állított okból. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék I.Pf.20.807/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/596/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3433/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülbírálati bíróság Pfv.VI.21.772/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kodela Viktor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.VI.21.772/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Debreceni Járásbíróság 10.P.22.483/2017/24. számú ítéletére, valamint a Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.015/2018/4. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság pályázatot írt ki egy hortobágyi Natura 2000 országos jelentőségű természetvédelmi terület haszonbérbeadására. Az indítványozó pályázatát az elért pontszámok alapján másodikként rangsorolta az értékelőbizottság; a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság pedig a pályázaton nyertes polgári jogi társaság tagjaival kötötte meg a haszonbérleti szerződést. Az indítványozó pert indított a nyertes pályázat érvénytelenségének megállapítása iránt, mely eljárásban a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.113/2016/4. számú ítéletével megállapította a nyertesnek nyilvánított pályázat és az annak alapján megkötésre került haszonbérleti szerződés érvénytelenségét.
- [3] Hivatkozással arra, hogy a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság jogszabálysértő módon nyilvánította nyertesnek az érvénytelen pályázatot, illetve arra, hogy ezt követően a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság nem nyilvánította nyertessé az indítványozó pályázatát és nem az indítványozóval kötött haszonbérleti szerződést, annak a rangsorban következő, érvényes pályázata alapján, az indítványozó a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság ellen kártérítés iránt indított pert, melyben a kár összegét a pályázattal érintett terület után a 2015. évre járó területalapú támogatás összegében és annak kamataiban határozta meg. A Debreceni Járásbíróság 10.P.22.483/2017/24. számú ítéletével kötelezte az alperes Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságot a kártérítés megfizetésére, tekintettel arra, hogy azáltal, hogy az alperes egy érvénytelen pályázatot fogadott el nyertesnek, az indítványozó elesett attól a lehetőségtől, hogy a pályázattal érintett birtoktestek vonatkozásában haszonbérleti szerződést kössön az alperessel, és ezt követően pedig területalapú támogatást igényeljen. Az alperes fellebbezése alapján másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.015/2018/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.
- [4] Az alperes Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Pfv.VI.21.772/2018/6. számú ítéletével a Debreceni Törvényszék jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét pedig megváltoztatta és a keresetet elutasította. A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok az ügy elbírálásához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatták, de a tényállásból nem megalapozott jogi következtetést vontak le. A Kúria egyrészt kiemelte, hogy a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításának részletes szabályairól szóló 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 18. § (2) bekezdése alapján az alperes igazgatója mérlegelési jogkörében eljárva el is térhetett az értékelőbizottság által javasolt sorrendtől, ezért a rangsor nem értelmezhető akként, hogy az érvénytelenné nyilvánított pályázat hiányában bizonyosan a második helyen végzett indítványozóé lett volna a nyertes pályázat. Másrészt, a Korm. rendelet 23. § (1) bekezdése csak azt rögzíti, hogy a pályázatot a pályázat nyertesével köti meg a szerződést, de sem a Korm. rendelet, sem más jogszabályok, sem pedig az irányadó bírói gyakorlat nem írnak elő szerződéskötési kötelezettséget, így még a nyertessé nyilvánítás tényéből sem vezethető le szerződéskötési kötelezettség. A Kúria éppen ezért úgy ítélte meg, hogy az alperes Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság azon mulasztása, hogy az érvény-

telenné nyilvánítást követően nem kötött szerződést a második helyen rangsorolt indítványozóval, nem volt jogellenes, jogellenesség hiányában pedig kártérítés sem állapítható meg.

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszát, kérve a Kúria Pfv.VI.21.772/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését a Debreceni Járásbíróság 10.P.22.483/2017/24. számú ítéletére, valamint a Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.015/2018/4. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, tekintettel arra, hogy a támadott bírói döntések álláspontja szerint sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [6] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria ítélete az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jogba ütközik, mivel az az indítványozó kártérítési igénye érvényesítésére vonatkozó jogalapot jogszabályellenes indokolással elvonta, mikor megállapította: az alperesi igazgató az értékelő bizottság által meghatározott pályázati sorrendtől függetlenül dönthet.
- [7] Az indítvány szerint a Kúria ítélete azért okozza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, mert a Kúria a Korm. rendelet 18. § (2) bekezdésében foglalt kötelező eljárási szabály mellőzésével, kizárólag a 18. § (1) bekezdése alapján, az első- és másodfokon hozott ítéletek felülmérlegelésével hozta meg jogszabályellenes döntését. Az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal ellentétes, hogy az eljáró bíróság az adott ügyben releváns jogszabályhelynek csak az egyik, a bíróság döntését alátámasztó részét veszi figyelembe, a másik, a bírói döntéssel ellentétes tartalmú részét pedig negligálja.
- [8] Végül, az indítvány szerint a Kúria ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való jogot is sérti, mivel a Kúria a kereset elutasításával elvonta az indítványozótól a pályázatból eredő kára bíróság előtti érvényesítésének lehetőségét.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria ítéletét az indítványozó 2019. december 10. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2020. február 10. napján, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszát. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítvány mind a XIII. cikk (1) bekezdése, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdése, mind pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában eleget tesz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének.
- [11] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [12] 2.3. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmére azért hivatkozott, mert álláspontja szerint a támadott bírói döntés a kártérítési igénye érvényesítésére vonatkozó jogalapot jogszabályellenes indokolással vonta el.
- [13] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a kártérítéshez való jog nem vezethető le alapjogként az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből [elsőként: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [135], legutóbb például: 3128/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [51]]. Ugyanakkor azonban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jognak részét képezi, hogy a törvényhozónak egy olyan kárelosztási (kártelépítési) rendszert kell kialakítania, amely a károkozói és a károsulti pozíciókat egyensúlyban tartja [17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [39]].
- [14] Jelen eljárás keretei között megállapítható, hogy az indítványozó a hatályos jogszabályi keretek között jogosult volt kártérítési igény bíróság előtti érvényesítésének kezdeményezésére, azonban annak megítélése, hogy az irányadó jogszabályok alapulvételével a bíróság által megállapított tényállásra tekintettel az indítványozó

az adott egyedi ügyben ténylegesen jogosult-e kártérítésre, olyan szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg bizonyíték-értékelési kérdésnek tekinthető, mely az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}

- [15] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is hangsúlyozza, hogy a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagában az a tény, hogy a bíróság az indítványozótól eltérően értelmez valamely jogszabályi rendelkezést, illetőleg eltérően értékeli valamely bizonyítékot, még nem ad okot az Alkotmánybíróság eljárására, amennyiben a bíróság által választott jogértelmezés az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományon belül helyezkedik el, ellenkező esetben ugyanis az Alkotmánybíróság egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {legutóbb például: 3163/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján ezért arra a következtetésre jutott, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye nem vetődött fel, és az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel.
- [17] 2.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azért állítja, mert megítélése szerint az eljáró bíróság az adott ügyben releváns jogszabályhelynek csak az egyik részét vette figyelembe, annak másik (az indítványozó álláspontja szerint releváns) rendelkezését azonban figyelmen kívül hagyta.
- [18] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ezen érveléssel összefüggésben visszautal a jelen végzés 2.3. pontjában (Indokolás [12] és köv.) az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdésekkel összefüggésben tett megállapításokra, melyeket az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével kapcsolatosan is irányadónak tekint. Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, azaz a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ennek eredményeként a tényállás, továbbá az ügyben alkalmazandó jogszabályok megállapítása, a jogszabályok értelmezése, illetve a jogorvoslati eljárás(ok) során mindezek bizonyos fokú felülvizsgálata a bíróságok, végső soron pedig a Kúria feladata {lásd például: 3006/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [19] Mindezen szempontok alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem tartalmaz.
- [20] 2.5. Végezetül az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a Kúria ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (7). bekezdésében garantált jogorvoslatihoz való jogot is sérti, mivel elvonta az indítványozótól a kára bíróság előtti érvenyesítésének lehetőségét.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok, mint amilyen a felülvizsgálat is, kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jog védelmi körén {legutóbb például: 3162/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletével összefüggésben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg.
- [22] 2.6. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány sem az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.

[23] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/506/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3434/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 32. § (1) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.054/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben egyrészt a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet (a továbbiakban: Büsz.) 32. § (1) bekezdése, másrészt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.054/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta, utóbbit a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.337/2017/6. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 72.K/P.26.142/2012/80. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó ezen túlmenően kérte a támadott bírói döntések végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint 2004-ben az indítványozónak eltávolították a vastagbele egy részét. A műtétet követő években több sérvműtétet is végrehajtottak az indítványozón (2005-ben, 2007-ben és 2008-ban). Az indítványozó a 2007-ben, illetőleg 2008-ban a műtétet elvégző egészségügyi intézmények (a per I. és II. rendű alperesei) ellen indított peres eljárást, kérve annak megállapítását, hogy az intézmények megsértették emberi méltóságát, testi épséghez és egészséghez való jogát, és kérte a bíróságot, hogy kötelezze az alperes egészségügyi intézményeket nyilatkozattal való elégtétel adására, továbbá vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére. Az indítványozó álláspontja szerint az alperes egészségügyi intézmények által elvégzett műtétek okozati összefüggésben álltak azzal a ténnyel, hogy állapota a műtétet követően rosszabbodott.
- [3] Az ügyben első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 72.K/P.26.142/2012/80. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet megállapítása szerint ugyan az indítványozó a 2007-ben történt műtétjéhez kapcsolódóan a beleegyező nyilatkozatot valóban nem írta alá, azonban a lefolytatott bizonyítási eljárás (így különösen a műtétet végző orvos tanúvallomása, a műtét körülményei, valamint a kereseti kérelem egyes elemei és az indítványozó nyilatkozatai) alapján a bíróság szerint megállapítható volt a tájékoztatás megtörténte és terjedelme is, azaz a beleegyezés alaki hibája nem feleltethető meg a tájékoztatás elmulasztásának. A bíróság szerint a kereseti kérelemben megjelölt további okok sem vezettek az indítványozó személyiségi jogainak sérelméhez. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő azt is megállapította, hogy az elvégzett műtét indokolt volt, és a műtétre a szakmai szabályoknak és az elvárható gondosságnak megfelelően került sor. Ennek megfelelően a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az I. rendű alperes nem tanúsított olyan jogellenes magatartást, amely az indítványozó állapot-rosszabbodásban megjelölt kárát okozta volna.
- [4] A 2008-ban történt műtéttel összefüggésben a bíróság a lefolytatott bizonyítás eredményeként megállapította, hogy a műtétbe való beleegyezésről szóló nyilatkozaton az indítványozó aláírása valódi. A Fővárosi Törvényszék ítélete szerint az indítványozó az emberi méltóságának, testi épségének és egészséghez való jogának állított sérelmét a peres eljárás során nem tudta bizonyítani. Az ügyben kirendelt igazságügyi szakértő véleménye szerint a II. rendű alperes részéről sem szakmai szabályszegés, sem az elvárható gondosság sérelme nem állapítható meg, hiányzik továbbá az okozati összefüggés az indítványozó szakvélemény készítésekor egészségi állapota és a II. rendű alperes egészségügyi intézmény tevékenysége között, melyre tekintettel a bíróság a vagyoni és nem vagyoni kártérítés megítélésére irányuló követelést a II. rendű alperes vonatkozásában is elutasította.

- [5] A per tárgyalása során az indítványozó az eljárás szabálytalansága miatti kifogást terjesztett elő, arra tekintettel, hogy az ügyet négy év elteltével a Fővárosi Törvényszék kollégiumvezetője a felek beleegyezése nélkül szignálta át másik bíróra, anélkül, hogy a korábban eljáró bíróval szemben kizárási ok merült volna fel. A kifogás szerint a Fővárosi Törvényszék kollégiumvezetőjének döntésével sérült a peres felek törvényes bíróhoz való joga, amelyet egyebek között a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8–11. §-ai is garantálnak. A Fővárosi Törvényszék ítéletében rögzítette, hogy az ügy átosztására a Bűsz. 32. § (1) bekezdése alapján került sor az ügyelosztásra jogosult vezető intézkedése nyomán, az eljárás szabálytalansága miatti kifogás pedig a pervitel során esetlegesen bekövetkező eljárási szabálytalanságok orvoslására (és nem pedig a bíró személyének megváltozásából eredő sérelem orvoslására) szolgál, különösen mert az indítványozó az ügyben végül ítéletet hozó bíróval szemben kizárási okot nem jelentett be.
- [6] 1.2. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.337/2017/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó azon érveléssel kapcsolatosan, hogy az elsőfokú bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, a Fővárosi Ítéltábla rögzítette, hogy a tanács összetételének változására a Bűsz. 32. § (1) bekezdésének megfelelően került sor, azt pedig az indítványozó nem tudta valószínűsíteni, hogy a kijelölt bíró részrehajlással, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdését megsértve járt volna el. Tekintettel arra, hogy sem a kijelölt bíró nem jelentett be kizárási okot, sem pedig a peres felek nem hivatkoztak ilyen okra, ezért a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint helyesen jutott a Fővárosi Törvényszék arra a következtetésre, hogy az eljárás szabálytalansága miatt előterjesztett kifogás nem a bíró személyének változása miatti sérelem orvoslására szolgáló eszköz. A 2017. szeptember 13. napján megtartott tárgyalásról készült jegyzőkönyv az indítványozó állításával szemben azt is egyértelműen rögzítette, hogy a kijelölt bíró jogszabályi kötelezettségének eleget téve a peres iratokat ismertette. Ennek megfelelően a Fővárosi Ítéltábla úgy ítélte meg, hogy nem valósult meg olyan eljárási szabálysértés, amely az elsőfokú bíróság ítéletének kötelező hatályon kívül helyezését eredményezné.
- [8] Az ügy érdemével kapcsolatosan a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen értékelve hozta meg döntését, részletesen kifejtve, hogy mely bizonyítékokat miért fogadott el, és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az I-II. rendű alperes intézmények az indítványozó személyiségi jogát nem sértették meg.
- [9] 1.3. A Fővárosi Ítéltábla ítéletével szemben az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen a jogerős ítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, valamint a megismételt eljárásra a perben korábban eljáró bíró kijelölését, másodlagosan pedig a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetnek helyt adó ítélet meghozatalát kérte.
- [10] A Kúria Pfv.III.21.054/2018/8. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria megítélése szerint a Bszi. 11. § (2) bekezdése azt tartalmazza, hogy az ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni, a Bűsz. 32. § (1) bekezdése pedig éppen az ügyelosztási rendtől igazgatási úton történő eltérést szabályozza. Ennek megfelelően a bíróság összetételének megváltozása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően történt és nem sértette meg az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, illetőleg Bszi. 8. § (1) bekezdése szerinti törvényes bíróhoz való jogát. A Kúria azt is hangsúlyozta, hogy az ügy átszignálását követő folytatódó tárgyaláson az eljáró bíró ismertette a peres iratokat, melyet a tárgyalás jegyzőkönyve is rögzít, a jegyzőkönyv kijavítását vagy kiegészítését pedig korábban az indítványozó nem kérte.
- [11] Az ügy érdemével kapcsolatosan a Kúria ítélete is arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntése szempontjából releváns tényállást a bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg, és azt a fellebbezés elbírálásakor a másodfokú bíróság is irányadónak tekintette, a bizonyítékok okszerű mérlegelése hiányában pedig a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. A Kúria álláspontja szerint továbbá az indokolási kötelezettségét mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság teljesítette, az elsőfokú bíróság ugyanis a felajánlott bizonyítás mellőzésének okait is tartalmazza, továbbá a kereset elutasításának okait is egyértelműen megjelölte.

- [12] 1.4. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben egyrészt a Bszi. 32. § (1) bekezdése, másrészt a Kúria Pfv.III.21.054/2018/8. számú, a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.337/2017/6. számú és a Fővárosi Törvényszék 72.K/P.26.142/2012/80. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [13] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában az indítványozó a Bűsz. 32. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét állította, az ugyanis megítélése szerint ellentétes az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseivel, II. cikkével, IV. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, az alábbiak szerint.
- [14] A Bűsz. 32. § (1) bekezdése azért sérti az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdését, mert a bíróság kollégiumvezetőjének jogkörét nem törvény szabályozza, márpedig a törvényes bíróhoz való jog korlátozására az I. cikk (3) bekezdésével összhangban kizárólag törvényben lenne lehetőség. Az indítványozó ezzel összefüggésben egyfelől azt állítja, hogy a konkrét ügyben a Bűsz. 32. § (1) bekezdése alkalmazásának feltételei sem álltak fenn, másfelől pedig a Bűsz. ezen rendelkezése valójában nem tekinthető ügyviteli kérdésnek, ezáltal annak megalkotására a törvényi felhatalmazás kereteinek túllépésével került sor.
- [15] A Bűsz. 32. § (1) bekezdése az indítvány szerint azért ütközik az Alaptörvény II. cikkébe és IV. cikk (1) bekezdésébe, mert „az emberi méltósághoz való jog része, hogy a polgár bízhatson abban, hogy az állami szervek a törvényeket betartják, és a jogok védelmét biztosítják”, ami az alkotmányjogi panasz alapját képező perben egyebek között éppen a Bűsz. 32. § (1) bekezdésének alkalmazása miatt nem történt meg.
- [16] A Bűsz. 32. § (1) bekezdésének az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésébe ütközése a panasz szerint azért állapítható meg, mert az egyenletes munkateher biztosítására és az ügyhátralék feldolgozására csak az új, még ki nem szignált ügyek elosztása során lehet figyelemmel lenni.
- [17] A Bűsz. 32. § (1) bekezdése az indítványozó megítélése szerint ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes, időszerű és pártatlan bírósági eljárásról való joggal is. A „tisztességes” eljárás követelménye azért sérült, mert a Fővárosi Törvényszék kollégiumvezetője a Bűsz. 32. § (1) bekezdését olyan esetben alkalmazta, amelyre ez a szabály valójában nem vonatkozik. Az „időszerű” eljárás követelménye azért sérült, mert a bíróság kollégiumvezetőjének a pertartamot illető elképzelése nem adhat alapot valamely ügynek az ügyintéző bírótól való elvonására. A „pártatlan” eljárás követelménye pedig azért nem teljesült, mert az eljárásra kijelölt új bíró a kijelölését követően a bizonyítási eljárást félbeszakította, és a pert nyomban ítélettel befejezte, miközben még az ügyet sem ismerte, ráadásul az is megállapítható, hogy az egyébként másodfokon tárgyaló bíró az elsőfokú ítéletet is a másodfokú ítéletekre vonatkozó szerkezetben készítette el.
- [18] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz az Alaptörvény I. cikk (2) bekezdésével és a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben indokolást egyáltalán nem tartalmaz.
- [19] Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszában az indítványozó azt állította, hogy a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, II. cikkét, III. cikk (2) bekezdését, IV. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [20] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítvány szerint azért állapítható meg, mert a bíróságok nem úgy gyakorolták hatáskörüket, hogy a polgár alapvető jogai érvényesüljenek, amit a szükségtelen, indokolatlan és alaptörvény-ellenes bíróváltás ténye, továbbá az a tény is igazol, hogy az új bíró az ügyet nem ismerte, de ennek ellenére egy tárgyaláson azt befejezte a kereset teljes elutasításával.
- [21] A II. cikk és a III. cikk (2) bekezdése az alkotmányjogi panasz szerint azért sérült, mert az alperes egészségügyi intézmények a műtétet az indítványozó beleegyező nyilatkozata ellenére végezték el, ráadásul még az is vitatott, hogy valóban az az orvos végezte-e el a műtétet, akit az alperes intézmények a dokumentációban feltüntettek. A IV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is lényegében ugyanezen okból állítja az indítvány.
- [22] A támadott bírói döntések azért ellentétesek az indítványozó megítélése szerint a XIII. cikk (1) bekezdésével, mert a bíróságok az indítványozót ért vagyoni és nem vagyoni károkat nem térítették meg, ráadásul ezen túlmenően még perköltség viselésére is kötelezték.
- [23] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szerint azért sérült, mert a Fővárosi Törvényszék kollégiumvezetője a peres felek között a pertartam alapján tett különbséget, ugyanis kizárólag az indítványozó perében élt a másik bíró kijelölésének lehetőségével, más, hasonló hosszúságú, folyamatban levő perekben nem.
- [24] A XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben az indítványozó részben arra hivatkozott, hogy a bíróságok nem indokolták meg az ügy eldöntése szempontjából releváns kérdésekben az álláspontjukat, továbbá nem felel meg a valóságnak a Kúria ítéletének azon megállapítása sem, hogy az indítványozó a felülvizsgálati

kérelmét jogszabállyal nem támasztotta alá. Az indítványozó ugyancsak a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben állítja a törvényes bíróhoz való jogának megsértését az első fokon eljáró bíró személyének megváltoztatása miatt, továbbá úgy ítéli meg, hogy az elsőfokú bíróság több olyan súlyos eljárási szabálysértést is elkövetett (így különösen a periratok nem megfelelő ismertetését, a tárgyalási jegyzőkönyv valótlan tartalmát, a szakértői bizonyítás indokolatlan lezárását), melyek ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezettek. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog pedig álláspontja szerint azért sérült, mert a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla, valamint a felülvizsgálati eljárásban eljáró Kúria feladata az indítványozó jogorvoslati kérelmében megjelölt ténybeli és jogi állítások helytállóságáról való döntés lett volna, és nem pedig az elsőfokú bíróság döntésének további jogi érvekkel való alátámasztása. Azáltal, hogy a Fővárosi Ítéltábla és a Kúria „eltúrte” az elsőfokú bíróság szabálytalanságait, ezen fórumok nem nyújthattak érdemi és hatékony jogorvoslatot az indítványozó számára.

- [25] Az Abtv. 27. §-a szerinti panasz az Alaptörvény I. cikk (2)–(3) bekezdései, a XIII. cikk (2) bekezdése és a XV. cikk (2) bekezdése állított sérelmére vonatkozóan indokolást nem tartalmaz.
- [26] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is megjegyzi, hogy mind a támadott bírói döntések, mind pedig a Bűsz. 32. § (1) bekezdése ellentétes az Alapjogi Charta 1., 6., 20., 21. és 47. cikkeivel, azonban ezzel összefüggésben az indítvány indokolást nem tartalmaz, csupán azt rögzíti, hogy ezen rendelkezések alapján is megállapítható az alaptörvény-ellenesség.
- [27] Az indítványozó kérte a támadott bírói döntések végrehajtásának felfüggesztését is, az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően.
- [28] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [29] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók jogi képviselője a Kúria ítéletét 2019. december 5. napján vette át, alkotmányjogi panaszát pedig 2020. február 4. napján, a 61. napon (elkésetten) nyújtotta be elektronikusan az elsőfokú bíróságon. Az indítványozó által előterjesztett igazolási kérelmet az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban elfogadta.
- [30] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogi képviselője az eljárás során az Alkotmánybíróság felhívása ellenére sem csatolt olyan meghatalmazást, amely az Alkotmánybíróság előtti eljárásban való képviselőre vonatkozna, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 25. § (6) bekezdésének megfelelően az eljárását úgy folytatta le, mintha a jogi képviselői meghatalmazás nem jött volna létre, azaz úgy tekintette, hogy az indítványozó személyesen járt el.
- [31] 2.2. Az indítványozó mind a támadott bírói döntések, mind pedig a Bűsz. 32. § (1) bekezdése Alapjogi Chartába, mint nemzetközi szerződésbe ütközését állítja. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben egyfelől rámutat arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f* pontja alapján kizárólag jogszabályok (és nem pedig bírói döntések) nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára lehet az Alkotmánybíróságnak hatásköre [3315/2020. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [17]]. Másfelől az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozók kezdeményezhetik, alkotmányjogi panasz eljárás keretében valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát az indítványozó nem kérheti. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapítja, hogy a Bűsz. 32. § (1) bekezdése nemzetközi szerződésbe ütközése vizsgálatának kezdeményezésére az indítványozó nem jogosult.
- [32] 2.3. Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind pedig az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 26. § (1) bekezdés *a* pont, Abtv. 27. § (1) bekezdés *a* pont, Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b* pont], hogy az indítványozó a panaszban valamely Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdései az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért

ezek állított sérelme sem veheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét {az I. cikk (1) és (2) bekezdésére legutóbb például: 3287/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [14], az I. cikk (3) bekezdésére legutóbb például: 3341/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy a panasz ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés *a*) pontja, illetőleg Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti követelményt. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban megjelölt további alaptörvényi rendelkezések az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait tartalmazzák.

- [33] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg, és az alábbiakat állapította meg.
- [34] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az *e*) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben egyáltalán nem tartalmaz indokolást, míg a II. cikkel, a IV. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást.
- [35] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel {legutóbb hasonlóan például: 3338/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az indítvány a II. cikkel, a IV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben ilyen alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz, míg a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó valójában nem a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét indokolta meg, hanem annak egyedi ügyben történő téves és alaptörvénytörtő alkalmazását állította, ennek megfelelően az indítványban szereplő indokolás az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszban a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz ezen elemeiben nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja szerinti követelményt.
- [36] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [37] 4.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem tartalmaz indokolást az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése, valamint a XV. cikk (2) bekezdése állított sérelmére vonatkozóan.
- [38] Az Alkotmánybíróság azt is megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető indokolással nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza az Alaptörvény II. cikke, III. cikk (2) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, valamint a XV. cikk (1) bekezdése sérelmét. Az Alkotmánybíróság kiemeli: a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet {lásd például: 3300/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [39] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá valamely ügy csupán azért, mert abban az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett és ezért vagyonszertést szenvedett el {lásd például: 3266/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény II. cikke, III. cikk (2) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) és (2) bekezdése, XV. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét állító elemében nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja szerinti követelményét.
- [41] 4.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági

feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

- [42] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az alábbiakkal indokolta: az eljáró bíróságok az indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget; az eljáró bíróságok számos eljárási szabálysértést követtek el; a Kúria tévesen állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazza a szükséges jogszabályi rendelkezést; és végezetül, a Büsz. 32. § (1) bekezdése alkalmazásának eredményeként az indítványozó megfosztásra került a törvényes bírójától.
- [43] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. A Kúria felülvizsgálati ítéletének [34] bekezdése részletes indokolással rögzíti, hogy az indokolási kötelezettségét mind az elsőfokon, mind pedig a másodfokon eljáró bíróság az indítványozó állításával szemben valójában miért teljesítette. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indokolási kötelezettség állított megsértésével összefüggésben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, és az indítvány e körben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.
- [44] Az eljáró bíróságok által elkövetett eljárási szabálysértésekkel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: állandó gyakorlata szerint „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki az indítvány azon elemének vizsgálatára, miszerint az eljáró bíróságok adott esetben a polgári perrendtartásról szóló törvény valamely rendelkezéseinek megsértésével döntöttek az ügy valamely kérdésében {legutóbb például: 3159/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [25]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az indítványozó által állított eljárási szabálysértések önmagukban sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétegyre nem adnak alapot, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek nem tekinthetőek.
- [45] A felülvizsgálati kérelem tartalmi megfelelőségével kapcsolatos indítványozói érveléssel összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli: annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem valamely eleme érdemben vizsgálható-e (jelen esetben ezzel összefüggésben lásd a Kúria ítéletének [27] bekezdésében foglalt megállapításokat), olyan szakjogi-törvényértelmezési kérdésnek tekinthető, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {legutóbb például: 3344/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az indítvány e vonatkozásban éppen ezért sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegyét nem veti fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg.
- [46] A törvényes bíróhoz való jog állított sérelmével összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság az alábbiakat rögzíti. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összhangban a Bszi. 8. § (1) bekezdése is rögzíti, hogy senki nem vonható el törvényes bírójától. A 8. § (2) bekezdése értelmében a törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró, a 11. § (2) bekezdése alapján pedig az ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni.
- [47] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az eljárás folyamán, de még az elsőfokú ítélet meghozatala előtt a Büsz. 32. § (1) bekezdésének megfelelően a Fővárosi Törvényszék ügyelosztásra jogosult kollégiumvezetője akként rendelkezett, hogy az ügy átszignálásra került a 6. tanácsról a 72.K/P. tanácsra. Az átszignálást követően megtartott folytatólagos tárgyalás jegyzőkönyve egyértelműen rögzíti, hogy „a bíró személyében

történő változásra is figyelemmel az eljáró bíró ismerteti a peres iratokat”, a jegyzőkönyv kijavítását vagy kiegészítését pedig az indítványozó nem kezdeményezte. A Büsz. 32. § (1) bekezdése egyértelműen meghatározza azokat az okokat, amelyek esetében az ügy intézésével másik tanács vagy másik bíró jelölhető ki, ezen okok között szerepel (a kizárás, a bíró szolgálati jogviszonyának megszűnése, a bíró tartós távolléte, valamint az ügy jellegére tekintettel a bíró távolléte mellett) az egyenletes munkateher biztosítása és az ügyhátralék feldolgozása is. Ahogyan arra a Kúria is rámutatott ítéletének [28] bekezdésében, mind az egyenletes munkateher biztosítása, mind pedig az ügyhátralék feldolgozása olyan indoknak tekinthető, melyre tekintettel az ügy elintézésére másik bíró kijelölésére jogszerűen kerülhetett sor. A Kúria ítéletében azt is rögzítette továbbá, hogy a kijelölt bíró kizárását az indítványozó az eljárás során nem indítványozta. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy jelen ügyben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességi kétely, sem pedig alapvető alkotmányjogi kérdés nem merült fel a törvényes bíróhoz való jog állított sérelmével összefüggésben sem.

- [48] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli: a jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}, melyhez a közigazgatási döntések vonatkozásában társult a bírói út rendelkezésre állásának követelménye is {14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [16]}. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ezzel összefüggésben feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [49] Az Alkotmánybíróság egyfelől kiemeli, hogy a következetes gyakorlatának megfelelően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra, így nem hozható összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel {legutóbb például: 3344/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően pedig azt is megjegyzi, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásban élhetett és kétséget kizáróan élt is a jogorvoslathoz való jogával. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot biztosítja, és nem pedig azt, hogy a jogorvoslati kérelem az indítványozó számára pozitívan kerüljön elbírálásra {hasonlóan például: 3289/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [23]}. Mindez pedig azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány ebben az elemében sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.
- [50] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [51] 5. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételeivel az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *c)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.
- [52] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemlről.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/291/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3435/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 4.Pf.20.166/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Feldmájer Péter ügyvéd) eljáró indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Szegedi Törvényszék 4.Pf.20.166/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Szentesi Járásbíróság 8.P.20.120/2019/36. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint az alapügy felperese (a perben érintett egyik ingatlan 2/3 arányú tulajdonosa) már 2010-ben birtokvédelemért fordult Kecskemét Megyei Jogú Város Jegyzőjéhez, az indítványozók (a per alperesei) azon, a felperes megítélése szerint számára birtoksértő magatartása kapcsán, hogy az indítványozókkal közös telekhatárán lévő drótkerítés borostyánnal van befuttatva, melynek levelei átnyúlnak a kerítésen a felperes ingatlanára, továbbá az indítványozók ingatlanán telepített tuják, fenyők, gyümölcsfák árnyékot vetnek az ingatlanára, és a fákról lehulló levelek eltakarítása is gondot jelent a felperes számára. A jegyző eljárásában azt állapította meg, hogy a sérelmezett állapot már több éve fennáll, így hatáskör hiányában a felperes birtokvédelmi kérelmét elutasította, a felperes pedig a jegyző határozatával szemben nem nyújtott be keresetet a bírósághoz.
- [3] A felperes ezt követően, 2018. június 18. napján ismételten birtokvédelemért fordult Kecskemét Megyei Jogú Város Jegyzőjéhez, a jegyző pedig határozatában ismételten megállapította, hogy a birtoksértő állapot több, mint egy éve fennáll, így a jegyző ismételten hatáskör hiányában utasította el a felperes birtokvédelmi kérelmét.
- [4] A felperes ezt követően keresetet nyújtott be a Szentesi Járásbírósághoz az indítványozókkal mint alperesekkel szemben birtokháborítás megszüntetése iránt. A Szentesi Járásbíróság mind a felperesi, mind pedig az indítványozói ingatlanon helyszíni szemlét tartott, továbbá beszerezte egy okleveles kertészmérnök, igazságügyi szakértő szakvéleményét is, és a lefolytatott bizonyítás eredményeként meghozott 8.P.20.120/2019/36. számú ítéletében kötelezte az indítványozókat arra, hogy a felperes ingatlanára átnőtt növényeket a föld felszíne alatt (helyesen: felett) és a gyökérzetet a föld alatt 25 cm mélységig távolítsák el, továbbá az indítványozók házának a felperesi ingatlan felőli oldaláról a vadszőlőt teljes egészében távolítsák el annak visszavágásával. A bíróság ezen túlmenően arra is kötelezte az indítványozókat, hogy minden évben négy alkalommal a felperes telkére átnőtt növényeket távolítsák el, a felperest pedig kötelezte arra, hogy ezen munkák elvégzése érdekében az alpereseket és az általuk megbízott személyeket az ingatlanára előzetes írásbeli értesítés alapján engedje be. A bíróság ítéletében kiemelte: a perbeli eset, mint szomszédjogi vita „annyiban speciális, hogy a bíróságnak nemcsak a peres felek érdekeit kellett összevetnie és érdekegyensúlyt megteremteni, hanem figyelembe kellett venni a növények »érdekeit« is, azaz az ökológiai szempontokat”.
- [5] 1.2. Az indítványozók fellebbezése alapján az ügyben másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 4.Pf.20.166/2020/8. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét egy, a rendelkező részt érintő nyilvánvaló elírás pontosításával helybenhagyta.
- [6] A Szegedi Törvényszék ítéletében megállapította, hogy az indítványozók ugyan kezdeményezték az első fokú eljáró bíró kizárását, ám a bíró úgy nyilatkozott, hogy nem érzi magát elfogultnak, ezért a kizárási kérelmet az elsőfokú bíróság korábban elutasította. A Szegedi Törvényszék ítéletében rögzítette: a rendelkezésre álló peradatok alapján nem volt megállapítható olyan tény vagy körülmény, amelyből objektív következtetést

lehetett volna levonni arra vonatkozóan, hogy a jogvita pártatlan elbírálása az elsőfokú eljárás során ne lett volna biztosított.

- [7] A Szegedi Törvényszék az indítványozók jogszabálysértéssel kapcsolatos érvelését csak egy elemében, annyiban találta megalapozottnak, hogy megállapította: a Szentesi Járásbíróság a 8.P.20.310/2016/50. számú jegyzőkönyvnek a 8.P.20.120/2019/11. számú jegyzőkönyvbe foglalt kijavítása kapcsán az indítványozók által előterjesztett eljárási kifogást az elsőfokú bíróság nem bírálta el, és a kifogás figyelmen kívül hagyásának indokait az elsőfokú ítélet sem tartalmazza, ezért a másodfokú bíróság az ezen jegyzőkönyvben foglaltakat a tényállás megállapításánál mellőzte.
- [8] A Szegedi Törvényszék az indítványozók fellebbezésében foglaltakra reagálva ítéletében azt is kiemelte, hogy bár a felperes nem tartózkodik életvitelszerűen az általa 2/3 arányban tulajdonolt ingatlanban, azonban a birtokvédelem a tulajdonost általános szabályként is megilleti a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseinek megfelelően, ennek megfelelően a felperes a perben aktív perbeli legitimációval rendelkezett.
- [9] A másodfokú ítélet az ügy érdemével kapcsolatosan rögzítette: az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése és XXI. cikk (1) bekezdése alapján a peres feleknek egyaránt jogukban áll ingatlanjaikon az ízlésüknek megfelelő kert kialakítása, de csak a jogszabályi rendelkezések (így különösen a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 5:23. §-a, mely a dolog használatának általános magánjogi korlátját rögzíti, valamint a szomszédjogok és a tulajdonjog korlátainak különös szabályairól szóló 2013. évi CLXXIV. törvény) szabta határokon belül.
- [10] 1.3. Az indítványozók ezt követően nyújtották be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat, melyben a Szegedi Törvényszék 4.Pf.20.166/2020/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Szentesi Járásbíróság 8.P.20.120/2019/36. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Érvelésük szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésével, XXI. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [11] Az indítvány szerint ugyan kétségtelen tény, hogy a tulajdonjog abszolút természetű és a tulajdonos szabadon gyakorolhatja a jogait, de ezt csak olyan mértékben teheti meg, amely nem veszélyezteti többek között az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében nevesített környezetvédelmi szempontokat, és ezáltal az indítványozókat vitathatatlanul megillető, az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti egészséges környezethez való jogukat. Az indítványozók az Alkotmánybíróság 3223/2017. (IX. 25.) AB határozatára hivatkozással hangsúlyozzák: a XXI. cikkben foglalt alapjog érvényesülését biztosító P) cikk olyan normatív kötelezettség, melynek alkalmazása nemcsak a törvényalkotó, hanem a jogalkalmazó kötelezettsége is, márpedig az eljáró bíróságok ítéleteik meghozatala során kizárólag a felperes tulajdonhoz való jogára voltak tekintettel, és figyelmen kívül hagyták az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése szerinti környezetvédelmi szempontokat, valamint az indítványozók XXI. cikk (1) bekezdése szerinti egészséges környezethez való jogát, azaz alaptörvény-ellenesen értékelték az egymással konkuráló alapjogokat, alaptörvény-ellenessé téve ezáltal magukat a támadott bírói döntéseket is.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét az alkotmányjogi panasz azért állítja, mert az elsőfokú bíróság egyáltalán nem vizsgálta a felperes keresetjogi jogát, és e körben a határozatát nem is indokolta, a másodfokú bíróság pedig azáltal, hogy nem helyezte hatályon kívül erre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét, elvonta az indítványozók jogorvoslathoz való jogát, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet hiányosságait úgy pótolta, hogy azzal szemben az indítványozók számára további jogorvoslat már nem állt rendelkezésre.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók jogi képviselője a Szegedi Törvényszék ítéletét 2020. április 24. napján vette át, az alkotmányjogi panasz pedig határidőben, 2020. június 19. napján került benyújtásra. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselője a meghatalmazását csatolta.

- [15] 2.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozók valamely Alaptörvényben biztosított joguk sérelmére hivatkozzanak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése „az állam és mindenki kötelességét” rögzíti, mely azonban az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért annak állított sérelme nem vetheti fel az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét sem {lásd például: 3200/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság ezért megállapítja, hogy az indítvány ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [16] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az egészséges környezethez való jogot a jogalkalmazónak a fennálló jogszabályi környezet keretein belül kell érvényre juttatnia, részben a hatályos jogi szabályozás betartásával és betartatásával, részben a többféle döntést lehetővé tevő szabályozás esetén a környezeti és természeti szempontok megfelelő (egyebek között a szükségességi-arányossági tesztre is tekintettel levő) figyelembevételével {3223/2017. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően „a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Ez a megközelítés a jogszabályok bírósági értelmezésére is megfelelően irányadó: „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki”, különben az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbírósággá” válna, és hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasszal érintett konkrét ügyben kizárólag annak megítélésére lehet hatásköre, hogy az eljáró bíróságok tekintettel voltak-e a környezet védelmének sajátos szempontjaira, és az indítványozók Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti Alaptörvényben biztosított jogára, melyre az indítványozók az eljárás során is kifejezetten hivatkoztak, vagy pedig döntésüket oly módon hozták meg, hogy ezen szempontokat figyelmen kívül hagyták, és nem ismerték fel az ügy alapjogi vonatkozásait {ennek jelentőségére lásd például: 3296/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [72]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az ügyben első fokon eljáró Szentesi Járásbíróság egy okleveles kertészmérnök, igazságügyi szakértő szakvéleményének alapulvételével járt el, ítéletében pedig külön is kiemelte, hogy „szükségtelen zavarás fennállása esetén a birtokvédelem módját a szemben álló érdekek összevetésének figyelembevételével, annak eredményeként kell megszabni”. Mindezen túl a bíróság pedig azt is rögzítette, hogy a konkrét peres eljárás során a bíróságnak „nemcsak a peres felek érdekeit kellett összevetnie és érdekegyensúlyt megteremteni, hanem figyelembe kellett venni a növények »érdekeit« is, azaz az ökológiai szempontokat”. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az eljáró bíróságok döntésük meghozatala során a környezeti szempontokat nyilvánvalóan figyelembe vették. Az Alkotmánybíróság pedig következetes gyakorlatának megfelelően nem vizsgálja, hogy a bírói döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, hogy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {legutóbb például: 3331/2020. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel azt állapította meg, hogy az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítvány sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességi kértelyt nem valószínűsített, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel, ekként nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli: a jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen

lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}, melyhez a közigazgatási döntések vonatkozásában társult a bírói út rendelkezésre állásának követelménye is {14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [16]}. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ezzel összefüggésben feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.

- [22] Az Alkotmánybíróság rámutat: az alkotmányjogi panasz alapját képező peres eljárásban az indítványozóknak lehetőségük volt arra, hogy jogorvoslattal éljenek a számukra sérelmesnek tartott elsőfokú bírósági döntéssel szemben, és ezen jogukkal kétséget kizáróan éltek is, az ügyben másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék pedig az indítványozók fellebbezésében foglalt érvek érdemi vizsgálatát követően hozta meg ítéletét. A másodfokú ítélettel szembeni további jogorvoslat biztosításának kötelezettsége ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vezethető le. Mindez pedig azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány ebben az elemében sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kértelét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg, azaz a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1192/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3436/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2013. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról szóló, 2016. december 31. napjáig hatályos 22/2013. (IV. 8.) VM rendelet 16. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Prokopovitch László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 41. § (3) bekezdésére – alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a már hatályon kívül helyezett, de a konkrét ügyben még alkalmazandó Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2013. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról szóló 22/2013. (IV. 8.) VM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 16. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte.
- [2] 1.1. Az indítvány alapjául szolgáló ügyben az indítványozó egységes területalapú támogatás iránti kérelmet nyújtott be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kirendeltségéhez, amelynek az elsőfokú hatóság részben helyt adott. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Földművelésügyi Minisztérium az indokolási kötelezettség megszegése miatt a határozatot megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [3] A megismételt eljárásban az indítványozó kérelem-módosítást nyújtott be, amelyben igénylését némileg megemelte. Az elsőfokú hatóság az indítványozót adategyeztetésre hívta fel, az ezt követően is fennálló túligénylés miatt helyszíni ellenőrzést végzett, de az érintett területek vonatkozásában fizikai elkülönülés hiányában nem volt módja területmérést végrehajtani. Az indítványozó a földhasználók között fennálló birtokvitára tekintettel vitatta a földhasználati lapok adatait. A túligényléssel kapcsolatos problémát nem sikerült feloldani, ezért a hatóság az igény alapjául szolgáló területeket arányosan csökkentette. Mindezek alapján az elsőfokú hatóság az indítványozó kérelmének csak részlegesen adott helyt. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság a támogatás jogszerű csökkentésére tekintettel az elsőfokú határozatot helybenhagyta, kiemelve, hogy az ügyfelek a köztük lévő jogvita elbírálására irányuló eljárás megindítását sem igazolták.
- [4] Az indítványozó kereseti kérelmét a bíróság elutasította, hangsúlyozva annak jelentőségét, hogy a Rendelet 16. § (5) bekezdése alapján a felek igazolták jogosultságukat, de kérelmeiket együttesen nem helyesbítették és a jogvita elbírálására irányuló eljárás megindítását sem igazolták. A felülvizsgálati eljárás során a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, megállapította, hogy amennyiben a túligénylés a feloldására szolgáló eljárási rendben sem szüntethető meg, akkor annak minden kérelem vonatkozásában a jogosulatlan igénylés megállapítása a jogkövetkezménye.
- [5] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban és annak kiegészítésében arra hivatkozott, hogy a támadott jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatosan a jogalkotó mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet idézett elő, ami az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdését sérti.
- [6] Arra hivatkozott, hogy sem a Rendeletben, sem egyéb jogszabályban nem jelölt ki a jogalkotó a támadott jogszabályi rendelkezés szerint megkövetelt jogvita elbírálására jogosult szervet, ehhez hatáskört bíróságnak vagy hatóságnak nem adott, ennek következtében pedig mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn.

Az ismert jogérvényesítési eljárások – így különösen a birtokvédelem – e célra szerinte alkalmazhatatlanok, mert birtoklásban zavarás vagy sértés nem történik. A jogszabályi rendelkezés így teljesíthetetlen feltételt követel meg szerinte, mely feltétel azért nem teljesíthető, mert a jogalkotó elmulasztotta megalkotni azt.

- [7] Az az álláspontja, hogy a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való joga azért sérült, mert nincs a jogalkotó által kijelölt, eljárásra feljogosított hatóság vagy bíróság. Ennélfogva az indítványozó ügyét a hatóságok nem tudták tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézni.
- [8] A XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét abban látja, hogy az érintett ügyfélnek a jogvita elbírálására egyébként illetékes hatóság vagy bíróság jogerős határozatával kell igazolnia jogosultságát. Az a körülmény, hogy a jogalkotó a jogvita elbírálására nem jelölt ki hatóságot vagy bíróságot, alátámasztja ennek az Alaptörvényben biztosított jognak a sérelmét.
- [9] A XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérülését szintén a fenti okok alapján látja megállapíthatónak.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg. Ezek közül az Alkotmánybíróság először azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy az indítványozó tartalmilag olyan jogkövetkezmény alkalmazását kérte-e, amelynek kezdeményezésére jogosult.
- [11] 2.1. A 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatban rámutatott az Alkotmánybíróság, hogy „az Abtv. 2012. január 1-jei hatálybalépése óta annak 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, mint az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményt szabályozza, nem pedig önálló eljárásként. Ebből következően külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére az Abtv. hatálybalépése óta nincs jogszabályi lehetőség.” (Indokolás [62]) Az Alkotmánybíróság korábban már azt is megállapította, hogy mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításának indítványozására az indítványozó nem jogosult, erre az Abtv. 46. §-a értelmében kizárólag hivatalból van mód, amennyiben az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes helyzetet észleli [4/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [99]].
- [12] 2.2. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az indítványokat nem elnevezésük, hanem tartalmuk alapján bírálja el [ld. például 16/2019. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [11]]. A tárgyi ügyben az indítványozó úgy vélte, hogy az alaptörvény-ellenesség a Rendelettel összefüggő szabályozási hiányosságok miatt áll fenn. Bár megjelölt olyan konkrét jogszabályi rendelkezést, amelyre az alaptörvény-ellenesség megállapítását alapozza, valójában egész érvelése arra épül, hogy az alaptörvény-ellenességet a jogalkotói mulasztás okozta. Ezt saját maga is egyértelműen kifejezésre juttatta a fentiek szerint, további indokokat pedig nem is sorakoztatott fel.
- [13] Megállapítható tehát, hogy az indítvány – tartalma alapján – alaptörvény-ellenes jogalkotói mulasztás megállapítására irányul, amelyre az indítványozó nem jogosult.
- [14] 2.3. Tekintettel arra, hogy sem magából az Alaptörvényből, sem pedig a Rendelet megfogalmazásából nem vezethető le olyan, az Alaptörvényre visszavezethető jogalkotási kötelezettség, mely alapján a Rendelet 16. § (5) bekezdése szerinti esetre vonatkozóan a jogalkotónak egy külön eljárást kellett volna megalkotnia, ezért az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem látta indokát a támadott szabályozással összefüggésben a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség lehetősége vizsgálatának.
- [15] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2056/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3437/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.643/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Séllei Márton ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.643/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó – mint ingatlanközvetítéssel foglalkozó gazdasági társaság – megbízási szerződést kötött egy magánszeméllyel (a továbbiakban: alperes) arra, hogy közreműködik egy ingatlan értékesítésében. A megállapodás alapján az indítványozó jogosult volt az ingatlant hirdetni, azt az érdeklődők számára bemutatni, az ingatlanról tájékoztatást nyújtani, a szerződés létrejötte céljából egyeztetéseket folytatni. A felek meghatározták az ingatlan irányárát. A megállapodásuk szerint az indítványozót a megbízás sikeres teljesítése esetén 5 000 000 Ft megbízási díj illette meg, az irányár feletti értékesítés esetén pedig ezen túl az azt meghaladó összeg 3%-a. A megbízási szerződés 8. pontja tartalmazza, hogy a megbízás akkor minősül sikeresen teljesítettnek, ha a megbízó és a megbízott által közvetített ajánlatkérő között szerződés jön létre, vagy ha a közvetített ajánlattevő a megtekintési nyilatkozat aláírását követően írásban legalább a limitárat elérő vagy meghaladó vételáron vételi ajánlatot tesz, a megbízó azonban eláll a szerződéskötési szándékától. A sikeres közvetítés tényét nem befolyásolja, ha a közvetített szerződés a megbízónak felróható okból nem jön létre vagy szűnik meg. A megbízási szerződés 14. pontja szerint a szerződés a teljesítésével automatikusan megszűnik. A megbízási szerződésben nem került feltüntetésre a kiköltözési határidő, a szerződésben az alperes akként nyilatkozott, hogy az ingatlan eladását befolyásoló tényező nincs.
- [4] Az indítványozó által közvetített magánszemély az ingatlan megtekintése után az irányarat meghaladó összegű vételi ajánlatot tett, de mivel az ingatlan birtokba adásának időpontjában nem tudtak megállapodni – az alperes hosszabb, 10-12 hónapos kiköltözési határidőt vállalt volna – az adásvételi szerződés nem jött létre. Az indítványozó igényt tartott a megbízási díjra, az alperes azonban azt nem kívánta megfizetni, egyeztetést kezdeményezett az indítványozóval. A felek ennek során írásban rögzítették, hogy a megbízási szerződéssel kapcsolatban semminemű kötelezettség a jövőben a felek egyike részéről sem áll fenn; a felek azon a napon a szerződést megszüntetik (továbbiakban hivatkozás erre az okiratra: nyilatkozat). Az alperes állítása szerint ezzel egyidejűleg 1 000 000 Ft-ot megfizetett az indítványozónak. Az indítványozó ezt követően 5 000 000 Ft összegű megbízási díjat számlázott le az alperesnek, melyet az nem fizetett meg. Az indítványozó fizetési meghagyás kibocsátását kérte az alperes ellen 4 000 000 Ft megbízási díj, kamatok és költségek tekintetében; mellyel szemben az alperes ellentmondással élt, így az eljárás perré alakult át.
- [5] 2.2. Az indítványozó módosított keresetében 5 000 000 Ft megbízási díj, kamatok, valamint a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Álláspontja szerint mivel az általa kiközvetített vevőjelölt az irányarat meghaladó vételi ajánlatot tett, az alperes azonban elállt vételi szándékától, megilleti a megbízási díj. Bár valóban találkoztak, de az aláírt nyilatkozat csak a jövőre nézve rendelkezik, az addig általa kifejtett tevékenységet el kell számolni; vitatta továbbá, hogy az alperestől egymillió forint összegű megbízási díjat átvett volna.

Az alperes a módosított kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a megbízási szerződés megkötésekor közölte az indítványozó képviselőjével, hogy csak hosszabb, 10-12 hónapos kiköltözési határidővel tudja átadni az ingatlant, ez azonban a szerződésben nem került feltüntetésre, nem is tájékoztatták ennek szükségességéről. Így az adásvételi szerződés megkötése neki fel nem róható okból hiúsult meg. Állítása szerint az indítványozó képviselőivel való találkozón a szerződés megszüntetéséről állapodtak meg, az addig kifejtett tevékenységet díjazandó átadott részükre 1 000 000 Ft-ot, ami után a felek úgy nyilatkoztak, hogy további kötelezettségük nincs, a szerződés hatálya azzal a nappal megszűnt.

- [6] Az első fokon eljáró Győri Járásbíróság bizonyítási eljárást folytatott le abban a kérdésben, hogy a megbízási szerződés megkötésekor az alperes tájékoztatta-e az indítványozót a hosszabb kiköltözési határidőről, illetve, hogy a felek találkozásán átadásra került-e az alperes által állított 1 000 000 Ft. Mivel e két állítását nem sikerült az alperesnek kétséget kizáróan bizonyítani, a bíróság P.20.282/2016/17. számú ítéletében a keresetnek helyt adott. A bíróság álláspontja szerint a szokásostól eltérő (extrém) hosszú határidőnek a megbízási szerződésben való feltüntetése az alperes (mint megbízó) kötelezettsége, felelőssége, hiszen az ő érdekét szolgálja; a megbízót e körben tájékoztatási kötelezettség terheli a megbízott felé. Az indítványozó által alkalmazott szerződés nyomtatvány külön rubrikát tartalmaz, ahol fel lehet tüntetni az átadás dátumát. Amennyiben az alperes a szerződés aláírását megelőzően nem kellően figyelmesen tanulmányozta át a szerződés tartalmát, az egyes pontokat, akkor ez olyan felróható magatartás a részéről, amelyre utóbb előnyök szerzése végett nem hivatkozhat.
- [7] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Győri Törvényszék Pf.20.015/2017/3. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [8] 2.3. Az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához a jogerős ítélettel szemben. E kérelemben – többek között – előadta, hogy az indítványozóval a nyilatkozat aláírásakor megegyezett, és ennek megfelelően megfizette azt az 1 000 000 Ft-ot, amellyel kezdetben a kereseti kérelem kevesebb volt. A nyilatkozatban foglalt megállapodással a megbízási szerződést megszüntették, és az okirat aláírásakor egymással elszámoltak, amelyre tekintettel az indítványozónak semmilyen követelése nem állhat fenn. Két tanú (házastársa és munkatársa) az igazmondási kötelezettség terhe mellett tett tanúvallomásában megerősítette, hogy közölte az indítványozóval a 10-12 hónapos birtokba adási határidőt. Az alperes álláspontja szerint ha nem került szóba a birtokbaadás, akkor az indítványozó megfelelően ki sem tudta közvetíteni az ingatlant; ha viszont szóba került a határidő, azt az indítványozónak mint professzionális ingatlanközvetítőnek kellett volna – az indítványozó által kitöltött – szerződési nyomtatványon rögzítenie. Az alperes álláspontja szerint az indítványozó volt az, aki nem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható; az adásvételi szerződés kizárólag az ő hibájából hiúsult meg, mivel nem tájékoztatta a vevőjelöltet a birtokba adás határidejéről. Mivel a vevőjelölttel emiatt nem tudtak az adásvételi szerződés lényeges tartalmi elemeiben megállapodni, ezért nem lehet sikeres közvetítésről beszélni, így jutalék sem jár.
- [9] A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította. A Kúria arra mutatott rá, hogy az felülvizsgálatot megalapozó jogsértést az alperes lényegében abban jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok nem megfelelően vették figyelembe a megbízási szerződés fogalmi elemeit, a szakszerűtlen utasítás esetén a megbízottat terhelő figyelmeztetési kötelezettséget, valamint a szerződés teljesítése körében a felektől elvárható együttműködési kötelezettséget, a jóhiszeműség és tisztesség, és a kölcsönös együttműködés alapelvét, továbbá azt hogy a felek a szerződést közös megegyezéssel megszüntethetik. A Kúria elemzése szerint az ingatlanközvetítői szerződésben a közvetítő arra vállal kötelezettséget, hogy a szerződéskötési lehetőség megteremtése céljából a meghatározott tartalmú ingatlan adásvételi szerződést megkötni kívánó felek között kapcsolatot hoz létre; e tevékenysége ellenében jogosult díjazásra. A megbízásnak fogalmi eleme a megbízó érdekében kifejtendő tevékenység. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 474. § (2) bekezdése a megbízás teljesítését illetően a megbízott számára azt az általános kötelezettséget írja elő, hogy a megbízó utasításai szerint és érdekének megfelelően járjon el; a szerződésben a felek a megbízás teljesítésére vonatkozóan számos kikötést tehetnek.
- [10] A kötelezettségek teljesítése és a kötelezettségek meghatározása között szoros összefüggés áll fenn, ugyanis az utóbbtól függ, hogy mikor lehet elismerni a szerződésszerű teljesítés megtörténtét. Az ingatlanközvetítői megbízási szerződés céljának megvalósulásához az ingatlan bemutatásán túl az adásvételi szerződés megkötése szempontjából lényeges feltételek egyeztetése is szükséges. Ezt tükrözi az indítványozó által alkalmazott általános szerződési feltételei 2. és 13. pontjának kikötése, amely szerint a megbízott a szolgáltatása körében az ingatlan bemutatásán kívül tájékoztathatja az ajánlatkérőket az ingatlanról és egyeztetéseket folytathat

a szerződés létrejötte céljából; az érdeklődőknek az ingatlannal kapcsolatban történő felvilágosítása olyan szolgáltatás, amely benne foglaltatik a megbízási díjban. Az átadás időpontja az eladni és a venni szándékozó számára egyaránt lényeges körülmény, ezért azt a megbízás teljesítése kapcsán a megbízó érdekeinek megfelelő eljáráshoz a megbízottnak ismernie kell. Az átadás időpontja az indítványozó szerint is lényeges volt, hiszen a gyakorlatában azt külön lapon (ingatlan adatlap) maga rögzítette, a megbízási szerződés blankettája pedig az ingatlan adatait illetően tartalmazta az adatlapra való utalást. Ennek ellenére az adatlapon a felperes az átadás/költözés dátumának helyére nem írt be semmit.

- [11] Az alperes azt állította, hogy a 10-12 hónapos beköltözési határidőt közölte; az indítványozó által közvetített érdeklődő nem vitásan olyan ingatlant keresett, amelyet 2-3 hónap múlva átvehet. A Kúria megállapítása szerint mivel a megbízás szerződésszerű teljesítésére az indítványozó alapított jogot, ezért a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján neki kellett bizonyítani, hogy a gondossági kötelem keretein belül megteremtette az alperes igényeihez igazodó szerződéskötés lehetőségét. E körben azonban kizárólag az alperes vételár elvárásának tulajdonított jelentőséget, azt nem bizonyította, hogy az alperes szerződéskötési szándékát egyedül ez befolyásolta; az alperes szándékára abból, hogy az átadásra vonatkozóan az indítványozó nem rögzített az adatlapon határidőt, nem lehetett következtetni. Az indítványozó részéről a megbízási szerződést megkötő személy tanúként úgy nyilatkozott, hogy amikor az alperessel szerződtek, szóba sem került a kiköltözési idő, az ajánlattevő pedig azt adta elő a tanúvallomásában, hogy a 10-12 hónapos határidőről az alperestől hallott az ingatlan megtekintésekor, és azzal a feltétellel tett az irányarat meghaladó vételi ajánlatot, hogy 2-3 hónapon belül birtokba léphet.
- [12] A Kúria álláspontja szerint a megbízás szerződésszerű teljesítését az indítványozó nem bizonyította. „Az adatlap tartalmából következően kifejezett utasítást várt a megbízótól az ingatlan átadásának határidejére vonatkozóan: az utasítás tartalmát illetően a perben nem tett tényállítást, az alperes e körben tett tényállítását vitatta. Az elsőfokú bíróság téves tájékoztatást adott, amikor a bizonyítási kötelezettséget az alperesre terhelte. A felperesnek viszont nem volt olyan tényállítása, amelyre nézve bizonyítást lehetett volna elrendelni, így a téves tájékoztatás az oldalán érdeksérelmet nem eredményezett.”
- [13] A Kúria megállapította továbbá, hogy az eljáró bíróságok a nyilatkozatot tévesen értékelték, az ugyanis arról szól, hogy a felek megszüntetik a megbízási szerződést [Ptk. 319. § (1) bekezdés]. Nem kötöttek volna ilyen tartalommal megállapodást, ha a megbízás a teljesítéssel korábban megszünt volna, mivel a megbízási szerződés 14. pontjában rögzített kikötés szerint a szerződés a teljesítésével automatikusan megszűnik. Ha a felek megszüntetik meg a megbízást, a megbízási szerződés 8. pontjában kikötött díj a megbízottat nem illeti meg. „A megállapodás joglemondást nem tartalmaz, nem is tartalmazhat, mert a felperesnek [indítványozónak] nem volt olyan joga, amelyről lemondhatott volna.”
- [14] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet az Alkotmánybíróság főtítkárának hiánypótlásra való felszólítását követően kiegészített.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a kúriai ítélet és az annak indokolásában foglaltak megsértik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében, illetve a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében meghatározott alapjogait, mivel az ítélet meghozatalakor a Kúria „nem vette figyelembe a tisztességes bírósági tárgyalás követelményét, nem tette lehetővé a hivatkozott ítélet indokolásában egyébként a Kúria által megállapított eljárási hiányosság reparálását, jelesül az elsőfokú bíróság téves tájékoztatásának szintén az eljáró elsőfokú bíróság új eljárásban történő pótlását”.
- [16] Az indítványozó nézete szerint az alapjogai annak következtében sérültek, hogy bár a Kúria megállapította az elsőfokú bíróság eljárásjogi szabálysértését (ld. Indokolás [8]), ám ahelyett, hogy a bíróságot a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján új eljárásra utasította volna, maga hozott – a korábbiakkal ellentétes – döntést. Ez a Pp. 3. § (3) bekezdésének, 1. §-ának a sérelmét is jelenti. Vitatta továbbá a Kúria ítéletének azon megállapítását, hogy az eljárási hiba nem eredményezett érdeksérelmet, mivel nem volt releváns tényállítása e körben. Az indítványozó kiemelőnek tartotta, hogy „a Kúria ezen következtetését a hivatkozott ítélet indokolásában nem indokolta, vagyis az ítéletből nem derül ki, hogy a Kúria miért a felülvizsgálattal érintett ítélet megváltoztatása mellett milyen megfontolásból döntött. Ezen gondolatmenet alapján a felperesnek azért nem lehetett releváns állítása, mivel az elsőfokú bíróság nem tájékoztatta őt megfelelően bizonyítási kötelezettségéről, így nem volt a kérelmező felperes abban a helyzetben, hogy ilyen nyilatkozatot tegyen. A Kúria ezt pedig egyoldalúan a kérelmező felperes terhén értékelte.” Mivel a felülvizsgálati bíróság bizonyítást nem vehet fel, ezért a Kúria a megállapított eljárási jogsérelmet nem reparálhatta, azt csak az elsőfokú bíróság tehetné volna meg; „tehát a Kúria

nem volt olyan adatok birtokában, amely alapján a hivatkozott döntést meghozhatta volna”. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő, a bíróságot terhelő indokolási kötelezettséggel kapcsolatban hivatkozott az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatának [34] bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésének egészéhez kapcsolódóan pedig a 36/2014. (XII. 16.) AB határozat indokolásának [66] bekezdésére.

- [17] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria véglegessé tett egy olyan elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási jogszabálysértést, amely ellen ő nem tud jogorvoslattal élni. Ha azonban a Kúria új eljárás lefolytatására kötelezte volna az elsőfokú bíróságot, úgy az új eljárásban megtehetné a szükséges nyilatkozatait. „A Kúria ezzel a döntésével nem biztosította a felperes részére az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megkövetelt tisztességes eljárás lefolytatásához fűződő alapjogát – nem a megállapításának megfelelő rendelkező döntést hozta meg –, egyben elzárta őt a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslati jogának gyakorlásától. Fontos megemlíteni, hogy a felperes jogorvoslatához fűződő jogának sérülése abban testesül meg, hogy a Kúria jelen döntése következtében felperes [indítványozó] sehogy sem reagálhat a megállapított, elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási szabálysértésre, míg új eljárásra történő utalás esetén pedig reagálhatna, azt érdemben támadhatná is. [...] A Kúria döntésének indokolása nem tartalmazza, hogy az elsőfokú bíróság terhére megállapított eljárási jogszabálysértést miért nem kívánta a Kúria kijavítani vagy kiküszöbölni; azt jelenlegi formájában pusztán ténymegállapításnak értékelte, indokolás nélkül és annak hiányában, amely már önmagában súlyosan sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését; a döntés nem jelöl meg érvet a ténymegállapítás elfogadása mellett. Álláspontom szerint ezen hiányosság alapvetően alkotmányossági kérdés annak törvényességi vonala mellett. Álláspontom szerint a Kúria jelenleg hatályos döntésével lényegében egy általa »megtalált« eljárásjogi hibát konzervált; az elsőfokú bíróság döntésének megváltoztatásával kizárta felperest [indítványozót] a rá nézve őt hátrányosan érintő hiba elleni fellépéstől; ezzel sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített, a felperest is megillető, tág értelmezésű jogorvoslati joga. [...] Azzal pedig, hogy a Kúria az eljárási hibát elkövető elsőfokú bíróság részére új eljárás lefolytatásának kötelezésének mellőzésével nem tette számára az eljárási hiba reparálását, megsértette a felperesnek [indítványozónak] az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, ügyének tisztességes tárgyaláson – és tisztességes eljárásban – történő felperesi igény elbírálását.”
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint az ítélet rendelkező része és indokolása ellentétesek, a rendelkező rész olyan döntést tartalmaz, amelyet a vonatkozó jogszabályok alapján nem hozhatott volna meg a Kúria, és ezért a „bírói döntés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megkövetelt tisztességes és pártatlan bírósági eljárás követelményével, továbbá a (7) bekezdésben meghatározott jogorvoslati lehetőség előírásával, mivel nem biztosított lehetőséget [...] az indítványozónak] arra, hogy a Kúria az általa is észlelt jogszabályi sérelmet az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való kötelezése során bizonyíthassa”. Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a Kúria nem indokolta meg, miért érdemben döntött az ügyben.
- [19] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetőség.
- [20] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [ld. Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja]. Bár az indítványozó felhívta és beidézte az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdését, azonban semmilyen indokát nem adta annak, hogy a Kúria ítéletét miért tartja ellentétesnek ezzel az alaptörvényi rendelkezéssel. Ebből következően az indítványnak csak a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét állító része felel meg ezen törvényi feltételnek.
- [21] 4.2. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy ezen vagylagos feltételnek az indítvány megfelel-e.
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is azon következetes gyakorlatából indult ki, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.

- Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel.” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}
- [23] Az indítványozó az Alaptörvény XXVII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmét alapvetően abban látta, hogy a Kúria – annak észlelése ellenére, hogy az elsőfokú bíróság eljárásjogi szabályt sértett – érdemi döntést hozott az ügyben és nem az elsőfokú bíróságot utasította új eljárásra. A Pp. 275. § (4) bekezdése szerint „[h]a a határozat [...] jogszabályt sért, a Kúria a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és ha a döntéshez szükséges tények megállapíthatók, helyette, illetve az első fokú határozat helyett a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hoz, egyébként az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja”. A Kúria megállapítása szerint az alsóbbfokú bíróságok egyrészt (anyagi jogszabálysértésként) nem megfelelően értelmezték a Ptk.-nak és a Pp.-nek a megbízási szerződésekre vonatkozó egyes rendelkezéseit, másrészt (eljárásjogi jogszabálysértésként) az elsőfokú bíróság egy kérdésben tévesen tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről. Ezt az eljárásjogi jogszabálysértést azonban olyanként értékelte, amely az indítványozó oldalán nem eredményezett érdeksérelmet.
- [24] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a Pp. idézett rendelkezése alapján a Kúria kompetenciája és felelőssége annak eldöntése, hogy az észlelt, a megelőző eljárásban elkövetett jogszabálysértés saját eljárásában való orvoslására fennállnak-e a feltételek („a döntéshez szükséges tények megállapíthatóak”), vagy szükséges az alsóbb fokú bíróság új eljárásra utasítása {hasonlóan ld. 3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [46]}. Ugyanakkor a Kúria felülvizsgálati ítélete tartalmának – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – lehetnek alaptörvényi korlátjai, így pl. nem eredményezheti azt, hogy egy eshetőleges kereseti kérelem valamely elemét egyetlen bírói fórum se vizsgálja meg érdemben {ld. 24/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [22]}. A jelen ügyben azonban nem merül fel ilyen alaptörvényi korlát megsértésének a lehetősége. A Kúria álláspontjából következően az indítványozónak azt kellett volna bizonyítania, hogy a hosszabb átadási határidő rögzítése azért maradt el, mert erről az alperes az indítványozó kifejezett kérdésére sem nyilatkozott (vagy esetleg azt az átlagos, 1-3 hónapos határidőben jelölte meg), azonban a megbízási szerződést az indítványozó részéről megkötő személy tanúként maga nyilatkozott úgy, hogy amikor az alperessel szerződtek, szóba sem került a kiköltözési idő. A Kúria rámutatott továbbá arra is, hogy a nyilatkozat indítványozó általi aláírása is azt bizonyítja, hogy a megbízási szerződést maga az indítványozó sem tekintette teljesítettnek (így nem illeti meg a megbízási díj).
- [25] A fentiekből következően az indítvány – abban a részében, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt állítja, mert a Kúria érdemi döntést hozott – nem veti fel „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” eshetőleges lehetőségét (alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés fennállására pedig az indítványozó nem is hivatkozott), ezért nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételnek. Ugyanez megállapítható az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos indítványról, melyben az indítványozó lényegében azt sérelmezte, hogy nem reagálhatott a jogszabálysértésre.
- [26] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét amiatt is állította, hogy a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének: nem indokolta, hogy miért érdemben hozott döntést és miért nem új eljárásra utasította az elsőfokú bíróságot. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában foglalta

először össze és határozta meg a tisztességes bírósági eljárás részét képező, az indokolt bírói döntéshez fűződő jog alkotmányos tartalmát. „Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárás-jogi szabályokkal. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [33]–[34]) Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {ld. pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

[27] A jelen ügyben egyrészt megállapítható az, hogy a Kúria részletesen megindokolta az érdemi döntését; másrészt az, hogy a Pp. nem írja elő kifejezetten a Kúria számára azon döntésének indokolását, hogy reformatórius, és nem kasszációs joggal él. Ugyanakkor a Kúria azt megindokolta, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértése érdemben miért nem hatott ki az indítványozóra (ld. Kúria döntése indokolásának [25] bekezdése); illetve abban, hogy érdemi döntést hozott, benne foglaltatik annak indirekt elismerése is, hogy a döntéshez szükséges tények megállapíthatóak. Az indítvány tehát ebben a részében sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek.

[28] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára és 52. § (1) bekezdésére, illetve (1b) bekezdésének b) és e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/19/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3438/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.089/2019/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és a perköltségre vonatkozó rendelkezéseinek megsemmisítésére, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésének „A munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemélyek jogi képviselőjük (Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Galambos Károly) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban kérték egyrészt a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.) 3. § (6) bekezdésének „A munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel.” szövegrésze, a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.089/2019/3. számú, valamint a Kaposvári Törvényszék 19.P.21.484/2018/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását valamint – a bírósági ítéletek vonatkozásában kizárólag a perköltségre vonatkozó rendelkezések – megsemmisítését.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozók egy társadalmi szervezet tagjai, amely szervezet 2011. október 20-án Siófokon bírósági ítélettel elrendelt küldöttgyűlést tartott, amelyen tisztújításról határoztak. Az indítványozók már a meghívó kézhezvételét követően, 2011. október 5-én keresetet terjesztettek elő a Somogy Megyei Bíróságon, mivel álláspontjuk szerint a meghívó mint határozat jogszabálysértő. A küldöttgyűlés megtartását követően keresetüket módosították és kiterjesztették a küldöttgyűlésen hozott valamennyi határozat megsemmisítésére. Keresetükben I. rendű alperesként a küldöttgyűlést összehívó személyt, II. rendű alperesként a társadalmi szervezetet jelölték meg. A Kaposvári Törvényszék az I. rendű alperes vonatkozásában a pert megszüntette, majd ennek jogerőre emelkedését követően, a részbeni permegszüntető határozatra figyelemmel 2014. január 28-án a pert megszüntette, és mivel a II. rendű alperes székhelye Budapesten található, illetékessége hiányára tekintettel elrendelte a keresetlevél áttételét a Fővárosi Törvényszékhez.
- [4] A Fővárosi Törvényszék 2014. május 13-án kelt 28.P.21.169/2014/4. számú ítéletével a keresetet elutasította; ezt a határozatot a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.526/2014/8/II. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 122.P.24.949/2015/16. számú végzésével illetékessége hiányát állapította meg és az eljáró bíróság kijelölése végett az iratokat felterjesztette a Kúriához. A Kúria a Pkk.V.25.023/2016/2. számú végzésével az illetékességi összeütközést a Kaposvári Törvényszék kijelölésével szüntette meg. A Kaposvári Törvényszék előtt folytatódó ügyben meghozott 19.P.21.822/2016/6. számú végzést az indítványozók fellebbezése folytán eljáró Pécsi Ítéltábla Pkf.IV.25.024/2017/2. számú végzésével hatályon kívül helyezte.
- [5] A Kaposvári Törvényszék a megismételt eljárásban a 19.P.21.484/2018/14. számú ítéletével az indítványozók keresetének helyt adott, a társadalmi szervezet kifogásolt küldöttgyűlésén meghozott valamennyi határozatát megsemmisítette és 122 250 Ft, az indítványozók számára egyetemlegesen megfizetendő perköltséget állapított meg. Ennek részeként az ügyvédi munkadíjat az IMr. 3. § (3) és (6) bekezdését alkalmazva, mérsékelte

(50 000 Ft + ÁFA) összegben állapította meg. A bíróság ítélete szerint e körben „[a] bíróság figyelembe vette a megjelenések számát továbbá azt a körülményt, hogy a felperesek beadványai nagyrészt alaptalan kifogással voltak kapcsolatosak”.

- [6] 2.2. Az ítélettel szemben az indítványozók nyújtottak be fellebbezést, az ítéletnek kizárólag a perköltség viselésére vonatkozó részében, és kérték annak 494 000 Ft-ra történő felemelését valamint azt, hogy az ne egyetemlegesen, hanem személyenként 247 000 Ft-ban kerüljön megállapításra. Ezen túl az alperestől másodfokú perköltséget is igényeltek személyenként 25 975 Ft összegben. A fellebbezésre az alperes nem tett észrevételt.
- [7] A – fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel – az elsőfokú ítélet jogi indokainak pontosításával az ítéletábrán az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyta.
- [8] 2.3. Az eljárás során az indítványozók a Kúria Pkk.V.25.023/2016/2. számú végzésével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtottak be, melyet az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, IV/290-7/2017. számú végzésével visszautasított, tekintettel arra, hogy „a Kúria kijelölő végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, ebből következőleg – az Abtv. 27. § értelmében – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye”.
- [9] Az indítványozók szintén alkotmányjogi panaszt nyújtottak be a Fővárosi Törvényszék 122.P.24.949/2015/16. számú (az illetékességének a hiányát megállapító) végzése, az ellene benyújtott fellebbezést hivatalból elutasító, a Fővárosi Törvényszék 122.P.24.949/2015/35. számú végzése, valamint az elutasítást helybenhagyó, a Fővárosi Ítéletábrán 1.Pkf.25.420/2018/2. számú végzése ellen. Az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, IV/1284-4/2018. számú végzésével ezt az indítványt is visszautasította, mivel ezek a döntések sem minősülnek sem az ügy érdemében hozott döntésnek, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek.
- [10] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtották be alkotmányjogi panaszukat, melyet az Alkotmánybíróság főtákarának hiánypótlásra felhívását követően kiegészítettek.
- [11] 3.1. Az indítványozók kifejezetten azt kérték, hogy a Kaposvári Törvényszék 19.P.21.484/2018/14. számú, valamint a Pécsi Ítéletábrán Pf.V.20.089/2019/3. számú ítéletének „kizárólag a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit” semmisítse meg az Alkotmánybíróság.
- [12] Az indítványozók álláspontja szerint a jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség egy részét azért állapítható meg, mert egyrészt az alperesek által sem vitatott, jogszerű perköltség iránti igényüknek „az I. fokú bíróság hivatalból való vizsgálat alaptörvény ellenes mellőzésével nem adott helyt, míg a II. fokú bíróság a fellebbezésben foglalt részletesen megindokolt fellebbezési kérelemnek – kellő indokolás hiányában – nem adott helyt; ez nézetük szerint az Alaptörvény V. cikkét, XIII. cikkét, valamint XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését sérti. A bíróságok nem indokolták meg megfelelően a csökkentés „mibenlétét és ténybeli alapjait”, és nem tulajdonítottak jelentőséget a per elhúzódásának. Másrészt az eljárás az időszerűség sérelmén keresztül sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel közel 8 évig elhúzódott. Álláspontjuk szerint az eljárás meghosszabbodásában jelentős szerepe volt a korábbi alkotmányjogi panaszokban megfogalmazott alaptörvény-ellenességeknek. Harmadrészt az indítványozók nézete szerint a korábban visszautasított alkotmányjogi panaszokban foglalt sérelmeket a jelen eljárásban kell az alaptörvény-ellenesség tekintetében megvizsgálni és elbírálni; a kifogásolt döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét idézték elő.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint az ügyben alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként merül fel, hogy miként értelmezhető a bíróság hivatalbóli eljárása a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 78. § (2) bekezdése tekintetében. Nézetük szerint „ez a hivatalbóli eljárás azt jelenti, hogy a bíróságnak az iratok alapján meg kell vizsgálnia, hogy milyen perköltség tekintetében releváns tények [Pp. 75. §] merültek fel a perben (tárgyalás ideje, irat-előkészítés ideje, postaköltség összege, fénymásolás összege, útiköltség összege, lerótt illeték mértéke, bíróság által megállapított perköltség stb.), és a tények alapján kell – az indokolásban feltüntetett összegzés és számítás alapján – figyelemmel a Pp. rendelkezésére – a költséget meghatározni”. Az indítványozók álláspontja szerint „ezt a feladatot az első bíróság tisztességes módon – az ítélete meghozatalakor – nem végezte el”, ez pedig sérti az Alaptörvény IV. cikkében foglalt szabadsághoz és biztonsághoz való alapvető jogot. „Ebből következően a II. fokú bíróságnak a felperesek eljárás szabálytalansága miatti kifogását az első fokú bíróságnak helytadással kellett volna elbírálnia. A II. fokú bíróság megalapozatlanul döntött ebben a kérdésben a fellebbezési eljárás során, mivel az első fokú bíróság hívta fel hiány-

pótlásra a felpereseket. Az első fokú bíróságnak lett volna szükséges az eljárás szabálytalansága miatti kifogást elbírálnia, ennek elmulasztása sérti a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogot. Az eljárás szabálytalansága miatti kifogás elbírálásának hatásköre ugyanis nem devolutív hatályú.”

- [14] Az indítványozók alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdésnek tekintették továbbá, hogy ha a bíróság alkalmazza az IMr. 3. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezést, milyen eljárási szabályok betartásával hozza meg a döntését. E körben részletesen kifejtették, hogy mit tekintenek tisztességes és igazságos eljárásnak. „Indítványozók álláspontja szerint alaptörvény-konformnak csak az a megállapítás minősíthető, amely tételesen bemutatója, hogy az ügyvédi munkadíj a jogszabály szerint milyen mértékű lenne, és ehhez képest a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységhez képest, ez a díj miért nem áll arányban az IM rendelet szerinti díjazással és milyen okból, és miért került sor az ügyvédi munkadíj csökkentésére. Az I-II. fokú ítélet ilyen tényállást és indokolást nem tartalmaz, így a hivatalból való perköltség megállapítás nem felel meg az alaptörvény rendelkezéseinek [Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés, V. cikk, XIII. cikk, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]. A II. fokú bíróság megsértette a felek XV. cikk (1) bekezdésben biztosított törvény előtti egyenlőségét, rendelkezési jogát az által, hogy bár az alperes a fellebbezésben foglaltak szerint a perköltség felemelését nem kifogásolta, annak a II. fokú bíróság mégsem tett eleget, azaz »az alperes mellé állt«.” Ez az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését is sérti.
- [15] Az indítványozók álláspontja szerint az I. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert „az Alaptörvényben foglalt – az indítványozók által hivatkozott alapvető jogokat – az eljáró bíróságok a perköltség hivatalból való megállapítása során nem védték meg felperes indítványozók tekintetében”. Az emberi méltósághoz való joguk azért sérült, mert a bíróságok nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek. Az Alaptörvény IV. cikk (2)–(3) bekezdésében foglalt alapjoguk sérelmét az indítványozók a következőkben látták: „megvalósul a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való alapjog sérelme [amely a B) cikk (1) bekezdésében foglalt demokratikus jogállam működésének egyik alapvető tényezője] ha bírósági eljárásban a tényállást a bíróságok alaptalanul, önkényesen, a fél kérelme hiányában állapítják meg, majd annak alátámasztására önkényesen kiválasztott jogi normával támasztják alá a saját döntésüket.” Az indítványozók a tulajdonuk ellen intézett támadásnak tekintették azt, hogy – álláspontjuk szerint – az I. fokú bíróság hivatalból nem végezte el a feladatát a perköltség megállapítása érdekében, és az ennek elhárítását célzó fellebbezésüknek a II. fokú bíróság nem adott helyt. Az Alaptörvény XIII. cikkéhez kapcsolódóan pedig az alábbiakat fejtették ki: „Sérült a felperes indítványozóknak a tulajdonhoz való joga, mert a perben előlegezett költségeikhez (készkiadások) – azok figyelembe vétele hiányában – nem jutottak hozzá, az ügyvédi költségeket pedig a bíróság nem ítélte meg a ráfordított munkaórák tekintetében. A fellebbezésben nem kérelmezett, sőt kifejezetten megváltoztatni kért – első fokú ítéletben szereplő egyetemleges jogosultság – a felperes indítványozók tulajdonhoz való jogát szintén sérti.”
- [16] 3.2. Az indítványozók kifogásolták, hogy az IMr. 3. § (6) bekezdésének első mondatában foglalt jogszabályi rendelkezést a bíróság hivatalból alkalmazta; az alperes nem kérte a bíróságtól az ügyvédi munkadíj csökkentett összegben történő megállapítását. Nézetük szerint emiatt „alapvető alkotmányossági kérdés, hogy az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján – a XIII. cikkel szemben – hivatalból a bíróság mennyiben hatalmazható fel miniszteri rendeletben a jogszabálytól való eltérésre, különösen az ellenérdekű fél indítványa, nyilatkozata, észrevétele megkövetelése hiányában”. Az indítványozók álláspontja alapján ez a kontradiktórus eljárás követelményét sérti, így ütközik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe arra is tekintettel, hogy nem vették figyelembe a 8 éves pertartamot. E körben hivatkoztak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének a sérelmére is.
- [17] Az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy az IMr. vitatott rendelkezése sérti a felek törvény előtti egyenlőségét is, mert „az érintett fél nem tud védekezni – mivel nem ismert előtte, hogy a bíróság milyen tények alapján egyáltalán alkalmazni fogja majd az ítélete meghozatalánál ezt a rendelkezést – ez a tény ugyanis még a döntés meghozatalát megelőzően a hivatalból eljárás során nem jutott jelen eljárásban a felek tudomására. Ez abban az esetben volna a tisztességes eljárás körébe sorolható, ha az eljárási jogszabályok előírnák, hogy a bíróság ezt az elképzelését a felekkel ossza meg, és a felek nyilatkozatot tudjanak tenni erre a még nem ismert bíróság által hivatalból alkalmazandó elképzelésre.” E körben az indítványozók álláspontja szerint a Pp.-nek a köztudomású tényekre vonatkozó szabályozásához hasonló szabályozás lenne a megfelelő.
- [18] Az indítványozók az IMr. vitatott rendelkezése kapcsán az Alaptörvény I. cikkének, IV. cikk (1) bekezdésének, V. cikkének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének valamint, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmét állították. Álláspontjuk szerint a szabályozás „nem felel meg a szabadsághoz és személyes biztonsághoz való jog azon követelményének, hogy a peres eljárásban a perköltség megállapítása követhető,

átlátható és előre látható legyen. Az ügyvédi tevékenységnek a jogszabályban [3. § (6) bekezdés első mondat] foglalt értékelése ugyanis a megbízó fél alapvető jogait is sérti (pl. tulajdonjog stb.), hiszen az ügyvéd által a díj-rendeletre utalással a féllel történt megállapodás – a bíróság döntése következtében – azt eredményezi, hogy a fél nem jut hozzá a perköltséghez, amit az ügyvédnek megfizet, mert a bíróság az ügyvédi díjat csökkenti (azaz ezáltal a pervesztes felet gazdagítja). A felperes indítványozók úgy vélik, hogy mindez az V. cikkben foglalt tulajdon elleni támadásnak tekintendő bírósági határozat, amelyet a II. fokú bíróságnak a jogorvoslati eljárás során az I. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján helyre kellett volna tennie. Erre azonban nem került sor, mert a II. fokú bíróság a perköltséget – kellő és részletes ténybeli és jogi indokolás hiányában – helybenhagyta. Mindezek alapján a miniszteri rendelet sérti az indítványozók szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonjogot.”

- [19] 3.3. Az indítványozók indítvány-kiegészítésükben nagyrészt a korábbi alkotmányjogi panaszaikban foglaltakra hivatkoztak. A jogerős döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott időszerűség sérelme, az eljárás elhúzódása miatt állították. „Ez a bíróságok által végrehajtott »aktatologatásában« és a Kúria előtti indokolatlan kijelölésben ragadható tetten.” Nézetük szerint a kijelölés nem volt indokolt, a Kúria nem jelölhette volna ki a Kaposvári Törvényszéket, és ezzel elvonták őket a törvényes bírójuktól, így sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított joguk. „Az eljárásban nem érvényesülhetett a felperesek jogorvoslati joghoz való joga sem [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Ez abban nyilvánult meg, hogy nem született két jogerős határozat, mielőtt a Kúria a kijelölés kérdésében határozhatott volna. A Fővárosi Törvényszéknek az illetékessége hiányát megállapító végzése ellen ugyanis a Fővárosi Törvényszék a fellebbezést kizárta.” Az indítványozók megismételték és kérték, hogy a korábban visszautasított alkotmányjogi panaszaikban foglalt érveket az Alkotmánybíróság a jelen eljárásban vegye figyelembe. E körben hivatkoztak az Alaptörvény I. cikkének, II. cikkének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, a B) cikkének, az R) cikkének, a 25. cikkének, a 26. cikkének, a 28. cikkének illetve a Nemzeti hitvallásban foglaltaknak a sérelmére. Az indítványozók hosszan elemezték, hogy a Pp. szabályai alapján miért nem jelölhette volna ki a Kúria az eljáró bíróságot; ez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjoguk sérelméhez kötötték; megismételték továbbá a korábbi alkotmányjogi panaszaikban foglaltakat.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [21] 4.1. Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvánnyal kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; azt, hogy mikor tekinthető határozottnak a kérelem, az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Ennek *f*) pontja szerint az indítványnak kifejezett kérelmet tartalmaznia a bírói döntés megsemmisítésére. Az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntést semmisíti meg; a testületnek nincs tehát lehetősége arra, hogy – ahogyan azt az indítványozók kérték – csak az ítélet egy részét semmisítse meg. Erre tekintettel már önmagában az is kétséges teszi a határozottság feltételének való megfelelést, hogy az indítvány kifejezetten azt kéri: az Alkotmánybíróság „kizárólag az ítéleteknek a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit” semmisítse meg. Míg az elsőfokú döntés esetén egyértelműen elhatárolható az érdemi és a perköltségre vonatkozó döntés, addig a másodfokú döntés külön nem rendelkezik perköltségről, hanem a fellebbezést bírálja el, és hagyja helyben a megelőző ítéletet, a fellebbezéssel érintett részében. Tartalmilag viszont az egész másodfokú ítélet csak a perköltség megfelelő megállapításáról szól (hiszen a fellebbezés csak erre irányult). Így a teljes másodfokú ítélet esetleges alkotmánybírósági megsemmisítése eleve kizárólag a perköltségre vonatkozó rendelkezésekre hathatott volna csak ki, ezért értelemzavaró, hogy – ha nem az egészre, akkor – a másodfokú ítélet mely részére irányul a megsemmisítési kérelem.
- [22] A korábbi alkotmányjogi panaszok kapcsán az Alkotmánybíróság arra mutat rá, hogy az abban támadott döntések továbbra sem tekinthetők az ügy érdemében hozott vagy az eljárást lezáró döntésnek, így ezek érdemi elbírálására továbbra sincs lehetőség. Ha azonban ezen döntések megalkotása során olyan eljárási szabálysértés történt volna, amely eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét, vagy amely a későbbi eljárásokban nem került

orvoslásra és az egész bírósági eljárásra és a döntésre kihatott, az Alkotmánybíróság ezt a jogerős döntés ellen benyújtott alkotmányjogi panasz elbírálása során értékelhetné és figyelembe vehetné. Ilyen, az egész eljárás alkotmányosságára kiható eljárási szabálysértés lenne, ha az indítványozókat ténylegesen elvonták volna a törvényes bíróiktól. Ugyanakkor az indítványozók kérelme egyértelmű abban a tekintetben, hogy nem az egész – a keresetüknek helyt adó – döntés és a megelőző bírósági eljárások megismétlését kérik, hanem csak magasabb perköltséghez kívánnak hozzájutni. Az indítványozók által megsemmisíteni kért, az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezése valamint a fellebbezés elutasítása, és az indítványozók által állított alapjogsérelem (a törvényes bírótól való elvonás) között nincs ok-okozati összefüggés (vagyis nem azért került csökkentett összegben megállapításra az ügyvédi munkadíj, mert az indítványozókat elvonták volna a törvényes bírójuktól). Az indítványozók pedig az állított alapjogsérelemnek az egész eljárásra történő kihatása Alkotmánybíróság általi figyelembevételét (ti. a jogerős és az azt megelőző elsőfokú döntés megsemmisítését) kifejezetten nem kérték.

- [23] 4.2. Ha az Alkotmánybíróság az *in dubio pro reo* elv alapján el is tekintene az ismertetett, a kérelem határozottságát vitathatóvá tévő indítványi megfogalmazásoktól és úgy értékelné, hogy az alkotmányjogi panasznak lehet olyan értelmezése, mely akár a vitatott ítéletek teljes körben történő megsemmisítését is magában foglalja, az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására az alábbiak miatt akkor sem lenne lehetőség.
- [24] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* és *e)* pontja szerint a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványnak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, II. cikk (1) bekezdésének, IV. cikkének, V. cikkének, XIII. cikkének, XV. cikkének és XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét állító részei nem felelnek meg ezen feltételnek, mivel nem tartalmaznak alkotmányjogilag értékelhető indokolást; a B) cikk, az R) cikk, a 25. cikk, 26. cikk, a 28. cikk és a Nemzeti hitvallás sérelmének vonatkozásában pedig egyáltalán nem tartalmaz indokolást az alkotmányjogi panasz.
- [25] 4.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét az indítványozók három okból állították: egyrészt sérült az időszerűség követelménye, másrészt a döntések nem tartalmaznak megfelelő indokolást, harmadrészt pedig a megelőző eljárásokban olyan eljárási szabálysértések történtek, amelyek az egész eljárás alkotmányosságára kihatottak: az indítványozókat elvonták törvényes bíróiktól és nem biztosították számukra a jogorvoslati jogot.
- [26] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.
- [27] Már a 3237/2012. (IX. 28.) AB végzésében kifejtette az Alkotmánybíróság: „Az ésszerű határidőn belüli eljárás-hoz való jog sérelme a bírói döntés érdemét nem befolyásolja. Az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett jog-sérelem az alkotmánybírói eljárásban nem orvosolható. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében szabályozott alapjog érvényesülésének biztosítéka e tekintetben a [...] Pp.] 114/A–114/B. §-aiban szabályozott kifogás.” (Ld. Indokolás [8]) E döntését már a 3309/2012. (XI. 12.) AB végzésében megerősítette az Alkotmánybíróság: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jog sérelmére az indítványozók azért hivatkoztak, mert álláspontjuk szerint a Kúria eljárásában lényeges szabálysértések történtek, így a per indokolatlanul hosszú ideig tartott, és a bíróság tévesen értékelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Az ésszerű határidőn belüli eljárás-hoz való jog esetleges sérelme azonban nem befolyásolja a bírói döntés érdemét. E jog sérelmének kiküszöbölésére elsődlegesen a polgári eljárásjogban ismert, az eljárás elhúzódása miatt igénybe vehető kifogás jogintézménye szolgálhat sikerrel {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]}.” (Ld. Indokolás [5])
- [28] A 3174/2013. (IX. 17.) AB végzésében a testület ismételtén rámutatott: „Az Alkotmánybíróság az ügy ésszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemeli, hogy az Alkotmánybíróknak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná). A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe. Az Alkotmánybíróság ezen

- utóbbi indítványozói hivatkozással összefüggésben felhívja a figyelmet arra, hogy a [...] Pp. 2. § (1) és (3) bekezdése alapján a panaszos külön kártérítési igénnyel léphet fel a bírósággal szemben, hogy a perének tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.” (Ld. Indokolás [20]–[21])
- [29] Az Alkotmánybíróság ezt követően is számos döntésében hangsúlyozta, hogy polgári perben a per (illetve maga az ügy) elhúzódásának kérdését olyan törvényességi szakkérdésnek tekinti, amely nem tartozik a testület vizsgálódási körébe. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem lát indokot arra, hogy korábbi gyakorlatától eltérjen.
- [30] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában foglalta először össze és határozta meg a tisztességes bírósági eljárás részét képező, az indokolt bírói döntéshez fűződő jog alkotmányos tartalmát. „Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [33]–[34]) Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre (ld. pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]). Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a jelen ügyben mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság megfelelően indokolta, hogy mi alapján határozata meg a megítélt perköltség összegét.
- [31] Az Alkotmánybíróság már a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének egyik részjogosítványaként értékelte a törvényes bíróhoz való jogot és annak tartalmát, és e körben – többek között – az alábbiakat állapította meg (amelyet számos későbbi döntésében is megismételt és irányadónak tartott): „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése [...] értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. [...] A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [...]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró.” (Indokolás [32])
- [32] Ha – mint a jelen ügyben is – az eljárás során kétely merül fel azt illetően, hogy melyik bíróság illetékes eljárni, éppen a törvényes bíróhoz való jog egyik fogalmi eleme („eljárási szabályok szerint [...] illetékességgel rendelkező bíróság”) válik vitatottá. Ezt az esetet – éppen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére tekintettel – általánosságban a jogalkotás szintjén kell rendezni; az erre vonatkozó szabályt a Pp.-nek az eljáró bíróság kijelöléséről szóló rendelkezései (45–46. §) tartalmazták. A konkrét eljáró bíróság kijelölését pedig a Kúria végezte el; így a törvényes bíróhoz való jog szempontjából az illetékes bíróságnak a kijelölt bíróság, a Kaposvári Törvényszék tekinthető. Mindezekből következően önmagában az eljáró bíróság kijelölése fogalmilag nem sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében, foglalt törvényes bíróhoz való jogot. Annak eldöntése, hogy ténylegesen fennállnak-e a kijelölés indokai, az illetékességi problémát észlelő bíróság feladata; ezen döntése ellen a Pp. 46. § (3) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, tehát másik bíróság ezt nem bírálhatja felül. Ezen döntés felülbírálatára, lévén a döntés szakjogi, a konkrét tényálláshoz kapcsolódó kérdés, az Alkotmánybíróságnak sincs hatásköre. E körben az Alkotmánybíróság utal arra a következetes gyakorlatára, mely szerint „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik,

az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}

- [33] A fentiekből következően a jelen ügyben fel sem merülhet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a törvényes bíróhoz való jog sérelmének a lehetősége.
- [34] Az indítványozók hivatkoztak a jogorvoslati joguk sérelmére is, azonban a jogorvoslatot maga a Pp. zárja ki.
- [35] 4.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelem kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá.
- [36] Az indítványozó által sérelmesnek tartott jogszabályi rendelkezés lehetőséget biztosít a bíróságnak arra, hogy az ügyvédi munkadíj összegét indokolt esetben – ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel – mérsékelje.
- [37] Az indítványozó által megfogalmazott érvek nem hozhatók összefüggésbe a hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel, sem az I. cikk (1) és (3) bekezdésével, sem a tulajdonhoz való joggal, sem a törvény előtti egyenlőséggel, sem a jogtalan támadás elhárításához való joggal, ahogy a szabadsághoz és személyes biztonsághoz való joggal sem. Ugyanígy nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéséhez kapcsolódó indítvány, amely azt mutatja be, hogy az indítványozó nézete szerint milyen szabályozást kellene tartalmaznia az IMr.-nek. Az indítványozó által támadott IMr. az ügyvédi díjazás mérséklésének lehetőségéről rendelkezik, nem tartozik tárgykörébe olyan eljárási kérdések szabályozás, mint a felek nyilatkozattételi joga olyan esetben, amikor a fél nem az IMr. 2. § (1) bekezdésének a) pontja alapján (vagyis nem az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött munkadíj összegében) kéri az ügyvédi munkadíj megállapítását.
- [38] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése keretében eljárva érdemi alkotmányossági vizsgálatra a fentiek okán nem látott indokot; a rendeleti szabályozás alaptörvényességének kételye nem merült fel.
- [39] Mindezekből következően az indítvány alapján nem merült fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [40] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének b), e) és f) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2005/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3439/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.903/2018/74. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselő nélkül eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.903/2018/74. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó – perbeli felperes – telkével szomszédos telekre építési engedélyt adott ki az illetékes jegyző. Az indítványozó szerint a telken a beépítettség a megengedett 40%-os mértéket túllépte, amelyet sérelmezett.
- [4] 2017. március 31-én az indítványozó a hatóságtól az ügyféli jogállása megállapítását kérte, és észrevételt tett a beépítettségi előírások megszegése miatt. Ügyféli jogállásának megállapítása után, 2018 márciusában fellebbezést terjesztett elő arra hivatkozva, hogy a két épületből álló ingatlan a telek 40%-os beépítettségét túllépte (minthogy 70%-os), így már nincs lehetőség arra sem, hogy a hatósági határozatban előírt 40%-os zöldfelület biztosítani lehessen. A túlépítés folytán a két szomszédos épület közötti távolság tovább csökkent, így egyéni érdeksérelmet szenvedett nagyobb zajhatás, a benapozottság megszűnése, intimitásvesztés miatt. Állította, hogy az épület nem biztosítja a hatósági engedély szerinti nyolc gépkocsi elhelyezését biztosító garázst (csupán négyet).
- [5] Az illetékes fellebbviteli hatóság, a későbbi per alperese (a továbbiakban: alperes) határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta és megállapította, hogy az építkezés az engedélynek megfelel. A döntés kitért az indítványozó által felvetettekre, a benapozottság, a garázsok, a beépítettség vonatkozásában és megállapította, hogy a munkálatok mind az engedélynek, terveknek, mind az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) előírásainak megfelel.
- [6] A kivitelezési munkálatokat az építésfelügyeleti hatóság hatósági ellenőrzés keretében megvizsgálta, és a tervtől való eltérést a helyszíni vizsgálat során nem tapasztalt.
- [7] 2.2. Az indítványozó az építési engedélyezési tervdokumentáció jogszerűségének vizsgálata tárgyában pert indított. Keresetében a másodfokú határozat – elsőfokú határozatra is kiterjedő – megsemmisítését és a hatóság új határozat meghozatalára kötelezését kérte. Az általa korábban kifogásoltakon túl arra is hivatkozott, hogy az építészeti műszaki tervdokumentáció ellentétes a helyi építési szabályzattal, mert a zöldfelület méretének betartása nem állapítható meg. Jogos érdekének közvetlen sérelmét a benapozottság, a kerthasználat, az intimitásvesztés és a zajhatás csökkenése vonatkozásában tartotta megállapíthatónak. Több vonatkozásban is sérelmezte az alperes eljárási szabálytalanságait.
- [8] Az alperes védiratában a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdés c) pontja alapján a keresetlevél visszautasítását kérte arra hivatkozva, hogy az indítványozónak az építkezéssel érintett ingatlanon fennállott haszonélvezeti joga a 60947/3/2018.07.10. határozattal törlésre

került, így ügyféli jogállása és keresetőségi joga is megszűnt. Az indítványozó állításait műszaki adatokra hivatkozással vitatta.

- [9] 2.3. A bíróság a felperes keresetét elutasította. Döntésében felhívta a közigazgatási jogvita tárgyát megjelölő Kp. 4. § (1) bekezdését, valamint a bíróság döntési jogkörének korlátait meghatározó 85. § (1)–(2) bekezdéseit.
- [10] Az alperes védíratában foglaltakra tekintettel a bíróság az indítványozó keresetőségi jogát megvizsgálta és megállapította, hogy az indítványozó haszonélvezeti jogáról a 2018. július 9-én aláírt ingatlan adásvételi szerződéssel lemondott. A haszonélvezeti jogot a 2018. augusztus 28-án kelt – 60947/3/2018.07.10. számú – földhivatali határozat törölte. Ugyan az ingatlan adásvételi szerződése megkötésére a jogorvoslati eljárás ideje alatt került sor, azonban az alperes határozatát 2018. július 20-án hozta, amikor az indítványozó haszonélvezeti joga még nem került törlésre. Mindezek alapján a bíróság az indítványozó keresetőségi joga hiányát állító, a keresetlevél visszautasítására irányuló alperesi kérelmet nem találta alaposnak.
- [11] A bíróság az indítványozónak az építkezési tervdokumentációtól való eltérésére vonatkozó érvei kapcsán megállapította, hogy azok építésfelügyeleti hatósági hatáskörben lennének vizsgálhatók, míg a bírósági eljárás tárgya az építési engedélyezési tervdokumentáció jogszerűségének vizsgálata.
- [12] A támadott bírósági döntés indokolása szerint a hatóság indítvány által állított eljárási szabálysértései miatt a határozat jogszabálysértő volta – az indítványozó állításával ellentétben – nem állapítható meg.
- [13] Az indítványozó a hatósági eljárással kapcsolatban egyrészt azt sérelmezte, hogy a 2018. február 18-i helyszíni ellenőrzésről készült dokumentációt ő nem kapta meg. Ugyanakkor azt az indítványozó sem vitatta, hogy ezek az iratok a megvalósult építkezésre vonatkoztak, így nem tárgyai az építési hatósági engedélyezési eljárásnak. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 68. § (1) bekezdése alapján az indítványozót megillette az iratokba való betekintés joga, amit állítása szerint nem biztosítottak számára.
- [14] Másrészt azt is sérelmezte az indítványozó, hogy a hatóság döntését 60 napon túl hozta meg, ezért a Ket. 33. § (1) bekezdése szerinti jogkövetkezményt alkalmazta, valamint őt az eljárás megindításáról nem értesítette.
- [15] A bíróság indokolása szerint ezek a körülmények az ügy érdemét érintő lényeges eljárási szabálysértésnek nem tekinthetők.
- [16] A perben az indítványozónak kellett bizonyítania, hogy az építészeti tervdokumentáció sérti a jogszabályi előírásokat. Az indítványozó indítványára a bíróság szakértői bizonyítást rendelt el. A szakértő állásfoglalására az indítványozó észrevételeket tett, majd új szakértő bevonását kérte és maga számára az újabb észrevételei kidolgozására további határidő hosszabbítást kért. Ez utóbbi kérését a bíróság – tekintettel arra, hogy az ügyben soronkívüliséget rendelt el –, elutasította. A szakértő véleményét kiegészítette, amire a tárgyalásról távol maradó indítványozó (aki távollétében kérte a tárgyalás megtartását) a tárgyalás berekesztéséig már nem tudott észrevételeket tenni.
- [17] A bíróság a szakértői véleményt (kiegészítésével együtt) aggálytalannak találta, ezért azt – az indítványozó által kért új szakértő bevonása nélkül – ítélezése alapjául elfogadta.
- [18] A bíróság megvizsgálta a benapozottság vonatkozásában az építési engedélyben foglaltakat, összevetve az OTÉK rendelkezéseivel, következtetésében osztotta az alperes azon álláspontját, hogy az indítványozónak az esetleges benapozottság, intimitásvesztés miatti polgári jogi igénye nem érinti az építési engedély jogszerűségét.
- [19] Rögzítette továbbá a szakértői véleménnyel egybehangzóan azt, hogy az építési tervdokumentációtól való építkezési eltérés nem érinti az építési engedély jogszerűségét. Az indítványozónál esetlegesen felmerülő hátrányok elbírálása nem az építésügyi hatósági eljárás része, így erre hivatkozással a hatósági határozat jogszerűtlen volta nem állapítható meg.
- [20] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.903/2018/74. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, és megjelölve az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmét.
- [21] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tekintetében sérelmét az alábbiakra alapította.
- [22] Lényeges szabálysértésként értelmezte az indítványozó, hogy a helyszíni ellenőrzés során készült dokumentációt részére nem küldték meg. Sérelmezte, hogy irat-betekintési jogát nem biztosították, és sérült a bizonyítékok megismeréséhez való joga is.

- [23] Az indítványozó állította, hogy általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 33. és 34. §-ai szerinti irat-betekintési jogával azért nem élt, mert a hatóság a „HB/11-ÉPO/00083-8/2018. számú végzésében azt a felvilágosítást adta, hogy bejelentés[ét] megküldte a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatalának építésfelügyeleti jogkörben eljáró hatóságához”.
- [24] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét abban látta, hogy a bíróság a tájékoztatási kötelezettségét elmulasztotta vele szemben, mivel az eljárás során a szakértői véleményre érdemi reagálási lehetősége nem volt. A 2019. október 22-i tárgyaláson az indítványozó szabályos idézés ellenére nem jelent meg. Az indítványozó jogértelmezése szerint a bíróság „akkor járt volna el helyesen, ha a Kp. hivatkozott jogszabályai alapján, a tárgyalást elhalasztja és lehetőséget biztosít nyilatkozat[á] megtételére a Kp. 76. § (2) alapján a berekesztett tárgyalást a határozat kihirdetése előtt újból megnyitja”.
- [25] 3.2. Az indítványozó által előadottak szerint „sérült a fegyverek egyenlőségének elve is, mikor a tárgyaláson történő megjelenést és nyilatkozattétel biztosítását [a bíróság] csak az alperesi oldal részére tette lehetővé”. Ezzel összefüggésben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát látta sérülni a bírói függetlenség és pártatlanság hiánya miatt.
- [26] 3.3. Az indítványozó álláspontja szerint a döntés alapos ok nélkül figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot. Az indítványozó szerint a hatóságnak egyrészt az Ákr.-t kellett volna alkalmaznia. A hatályos jog félre tételeként értékelte, hogy a bíróság nem tette lehetővé számára, hogy a szakértői kiegészítő véleményre észrevételt tegyen. Ezzel összefüggésben azt is sérelmezte, hogy a bíróság nem vizsgálta a szakértői vélemény aggályosságát, hanem azt aggálytalannak találta, ezért ítélete alapjául elfogadta.
- [27] Álláspontja szerint a bíróság nem indokolta meg, hogy a szakértői véleményt miért találta aggálytalannak és ezzel nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Az indítványozó szerint „az építési terveket elkészítő tervező véleményére nem alapítható ítéleti döntés”. Panasz szerint „a bíróság a szakvélemény szakmai szempontú megítélésére nem lehet képes, így nem adhat alapot a szakvélemény bizonyítékokból való kirekesztésére, illetve a szakértő lecserélésére az, hogy a felek a szakvéleményt nem fogadják el”.
- [28] Összességében állította, hogy a bíróság jogértelmezésének „nem csupán a módja, hanem annak eredménye is sérti az Alaptörvényt”.
- [29] 3.4. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga sérelmét abban látta, hogy esetében csupán formális jogvédelem érvényesült, tényleges és hatékony jogvédelem azonban nem, mert állítása szerint a „bíróság a sérelmezett döntést nem vizsgálta meg, hanem elutasította” keresetét.
- [30] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [31] Az alkotmányjogi panasznak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító eleme vonatkozásában az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a támadott bírói döntésben helyesen került megállapításra az, hogy a kereseti kérelem korlátai közötti per tárgya szempontjából az indítványozó által állított hatósági eljárási szabálysértések irrelevánsak. Az indítványozó által a per tárgyává tett kérdések a hatósági eljárásban történt lépésekkel nem hozhatók összefüggésbe, a per tárgya szempontjából a hatósági döntésre azok nem voltak kihatással, így vizsgálatuk kívül esett a per tárgyán. Ezért az ezzel kapcsolatos indítványozói érvelés nem vetheti fel a bíróság ítéletén keresztül az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelmét.
- [32] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz-, valamint jogorvoslathoz való joga sérelmét is állította, így mivel Alaptörvényben biztosított jogára hivatkozott, ennek a befogadási formai feltételnek az indítványozó panasz megfelel.
- [33] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.

- [34] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [35] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg. Alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének kételye.
- [36] 5. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét több okból állította. Egyrészt vitatta az eljáró bíróság jogértelmező és jogalkalmazó tevékenységét abban a vonatkozásban, hogy a bíróság a tárgyalást berekesztette akkor, amikor ő szabályos idézése ellenére azon nem jelent meg, és álláspontja szerint a bíróságnak a tárgyalást újra meg kellett volna nyitnia. Mivel a bíróság a tárgyalást nem nyitotta meg újra, ezzel őt a nyilatkozattételtől elzárta, azt állítva, hogy a tárgyaláson történt megjelenést és nyilatkozattételt a bíróság csak az alperesi oldal részére tette lehetővé, nézete szerint sérült a fegyverek egyenlősége és a pártatlan bírósághoz való joga. Másrészt az indokolt bírói döntéshez való joga sérelmét állította amiatt, hogy a bíróság a szakvéleményt aggálytalanként döntése alapjául elfogadta.
- [37] 5.1. Az Alkotmánybíróság rámutat a tisztességes bírósági eljáráshoz és indokolt bírói döntéshez való jog töretlen gyakorlatára, miszerint „a »*fair trial*« olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az indokolt bírói döntéshez való jog az eljárás tisztességességének alkotmányos követelményrendszerén [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] belül azonosított részjogosítvány. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megerősíti azt a gyakorlatát, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. [...] az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}
- [38] A bíróság az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálta, és ennek értékeléséről határozatában számot adott. Az alkotmányjogi panaszról kitűnően az indítványozó érvelése alapvetően a bíróság következtetéseinek a vitatására szorítkozik. Ezek az érvek azonban nem vetik fel az alaptörvény-ellenesség lehetőségét.
- [39] 5.2. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben rámutatott arra is, hogy a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárársban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]}. E követelményt az alkotmánybírósági gyakorlat a polgári perek vonatkozásában is a tisztességes eljáráshoz való jog részeként tekinti {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [99]}. Az eljárásnak az indítványozó által a fegyverek egyenlőségével kapcsolatos minősítése azonban az eljárás adatai alapján nem igazolható. Nem állapítható meg a fegyverek egyenlő-

sége és a tisztességes bírósági eljárás sérelme a szakértői bizonyítással kapcsolatos pervezető döntések okán sem.

- [40] 5.3. Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntés az alkalmazandó jogszabályokat az indítványozó felfogásától eltérően értelmezte és alkalmazta. Ez legfeljebb törvényességi szakkérdés, amely alkotmányossági aggályokat nem vethet fel, és amelynek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [41] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helyállónan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírósági ítélet érvelését tévesnek, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés, és az az indokolt bírói döntéshez való jogra történő hivatkozással sem tehető azzá.
- [42] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítéléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon. „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [43] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét az indítványozó abban látta, hogy keresetét a bíróság elutasította.
- [44] Ezzel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni.” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]} Ugyanakkor a jogorvoslathoz való jog nem garantálja az érintett által sérelmesnek tartott elsőfokú döntés megváltoztatását, és nem biztosít jogot a számára kedvezőnek tartott döntéshez. Amint arra az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott: „Az, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – pervesztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]} Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen ügyben az indítványozó jogorvoslathoz való jogával élhetett és élt is, attól nem volt elzárva.
- [45] A fentiekből következően a bírói döntés alaptörvényességének kételye sem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdése, és a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásban sem merült fel.
- [46] 6. A támadott döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetnék érdemi vizsgálat tárgyát.

[47] 7. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására – mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg – nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/107/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3440/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság (a Pécsi Ítéltábla Bpi.II.248/2019/4. számú végzése, valamint) a Kúria Bpkf.II.1.362/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemélyek jogi képviselőjük (dr. Kollár Károly ügyvéd, Dr. Krasznai és Dr. Kollár Ügyvédi Iroda) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Pécsi Ítéltábla Bpi.II.248/2019/4. számú végzése, valamint a Kúria Bpkf.II.1.362/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozókat költségvetési csalás büntette, folytatólagosan elkövetett számvitel rendjének megsértése büntette, valamint folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt elítélték. Az ezen ügyben (a továbbiakban: alapügy) született bírósági döntések, a Kaposvári Törvényszék 3.B.433/2014/352/III. számú ítélete és a Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróságnak 2019. április 9-én jogerőre emelkedett Bf.III.42/2018/23. számú ítélete ellen az indítványozók – védője – által előterjesztett perújítási indítványát a Pécsi Ítéltábla 2019. szeptember 13-án kelt Bpi.II.248/2019/4. számú végzésével elutasította.
- [4] 2.2. Ezen elutasító végzés ellen az indítványozók védője fellebbezést jelentett be, a végzés megváltoztatása és – mindkét indítványozó tekintetében – a perújítás elrendelése érdekében. A fellebbezés indokolása szerint az indítvány alapjaként becsatolt iratok tárgyalás anyagává tételére az alapeljáráásban nem került sor. Emiatt sem a vádnak, sem a védelemnek nem nyílt lehetősége arra, hogy azzal összefüggésben észrevételt vagy indítványt terjessen elő, illetve hogy azt más bizonyítékokkal összevethesse. A védő sérelmezte, hogy nem történt meg a csatolt közjegyzői nyilatkozat értékelése és egy tanú meghallgatása, továbbá összességében azt, hogy számára nem állapítható meg, hogy a bíróság miként jutott arra a következtetésre, miszerint a közölt adatok nem alkalmasak az indítványozók védekezése alátámasztására, ha ezen iratokat nem ismertette. Vitatta azt az ítéltáblai állítást, hogy az általuk csatolt iratok nagy hasonlóságot mutatnak egy, az alapügyben már értékelt szakvéleménnyel.
- [5] A támadott ítéltáblai végzés a perújítási indítvány tárgyában úgy foglalt állást, hogy a perújítási indítványhoz csatolt iratok „már az ügy jogerős befejezése előtt előtérbe kerültek”, oly módon, hogy azokat éppen az indítványozók meghatalmazott védője bocsátotta a másodfokon eljáró bíróság rendelkezésre. Így ezen a), b) és c) sorszámmal jelzett „bizonyítási eszközök (okiratok), illetve az azokból származtatható tények nyilvánvalóan nem minősülnek új bizonyítéknak”. Kiemelte az ítéltáblai indokolás, hogy „[a] tárgyalás kitűzésének, illetve a bizonyítás felvételének mellőzése nem jelenti azt, hogy a becsatolt okiratok jelentőségének a figyelembevételre, tartalmi sajátosságainak a mérlegelése elmaradt volna. Éppen ellenkezőleg, a jogerős ügydöntő határozat meghozatalára ezen okiratok meglétének, illetve az általuk rögzített adatoknak és tényeknek az ismeretében került sor, melyről a másodfokú bíróság – határozatának 9. oldal 5. bekezdésében – számot is adott.” Az ítéltáblai végzés szerint „[a] perújítási indítványhoz csatolt a) b) és c) sorszámmal jelzett okiratok értékelése már az alapügyben megtörtént”.

- [6] 2.3. A Legfőbb Ügyészség a BF.1356/2019/2. számú átiratában az indítványozói fellebbezést alaptalannak tartotta, és a támadott végzés helyben hagyását indítványozta. Kifejtette, hogy egy bizonyíték nem minősíthető újnak, ha azt a bíróság a tényállás megállapítása során felhasználta vagy értékelte. Annak nincs jelentősége, hogy azt a bíróság perrendszerűen, tárgyalás keretében ismertette, avagy más módon került abba a helyzetbe, hogy a bizonyítékot értékelje. A jelen ügyben a másodfokú bíróság az ítélete 9. oldalán értékelte a védő által csatolt okiratokat és megállapította, hogy azok olyan ügyletekre utalnak, melyek a vád tárgyává tett számlákkal nem állnak összefüggésben. A Legfőbb Ügyészség arra is rámutatott, hogy az indítványozók által sérelmezett, a bíróság által a szakvéleménnyel összefüggésben tett megállapítások helyesek, a fellebbezésben közölt adatok és a szakvéleményben értékelt adatok között megállapítható az átfedés, azok nem tekinthetők új bizonyítéknak.
- [7] 2.4. A Pécsi Ítéltáblának (Bpi.II.248/2019/4. számú) az indítványozói perújítási indítványt elutasító végzésével szemben az indítványozók védője fellebbezést terjesztett elő.
- [8] A Kúria a Bpkf.II.1.362/2019/2. számú végzésével a Pécsi Ítéltábla (Bpi.II.248/2019/4. számú) a perújítási indítványt elutasító végzését helybenhagyta.
- [9] A Kúria indokolásában rámutatott arra, hogy a perújítás a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 637. § (1) bekezdése a) pontja szerinti oka a jogerős ítélettel szembeni ténybeli kifogás lehetőségét biztosítja, azonban nem feltétlenül, hanem három – egymásra épülő – feltétel fennállása esetén. Ez okból ugyanis akkor rendelhető el a perújítás, ha a bejelentett bizonyíték újnak tekinthető; az alapügyben nem merült fel, vagy felmerült, de azt az eljáró bíróság nem értékelte; és az ekként újnak tekinthető bizonyíték alkalmas arra, hogy valamely ténynek – a jogerős határozatban foglaltaktól – eltérő, vagy önmagában új tény megállapítását eredményezze. Végül az újnak tekintendő bizonyíték, az eltérő, illetve új tény megállapítására való alkalmassága folytán perdöntő jellegű, azaz egyben azt is valószínűsíti, hogy lényegesen meg kell változtatni a jogerős határozat bűnösségre vagy büntetéskiszabásra vonatkozó rendelkezését, illetve az eljárást meg kell szüntetni.
- [10] A Kúria kiemelte, hogy a Be. értelmében ebben a sorrendben kell – egyenként és minden új bizonyítékként felmerült körülmény kapcsán – az egyes feltételek meglétét vizsgálni. Ha valamelyik feltétel esetében nemleges az eredmény, akkor a továbbiak vizsgálata már közömbös.
- [11] A Kúria végzésének indokolása szerint a támadott döntés helyesen állapította meg, hogy „a védő által sem vitatottan az alapügy másodfokú eljárásában is becsatolt, és a másodfokú bíróság rendelkezésére állt okiratok nem felelnek meg a Be. szerinti követelményrendszer részben első, részben második lépcsőjének, mert nem tekinthetők új bizonyítéknak, illetve új tény megállapítására nem alkalmasak. Ennek megítélése során annak van jelentősége, hogy az alapügyben eljáró bíróság előtt ismert volt-e a bizonyíték tartalma, és arra tekintettel volt-e a bizonyítás során. Ez azonban nem jelenti feltétlenül a bizonyíték elfogadását, de még csak tartalmi értékelését sem.” Kiemelte a kúriai végzés indokolása, hogy „a bizonyítás részét képezi az olyan (felajánlott) bizonyíték is, melynek tartalmát a bíróság megismerte, azonban nem találta alkalmasnak vagy szükségesnek a tényállás valóság-hű feltárására. Jelen ügyben erről van szó.” A kúriai végzés indokolása szerint kétségtelen, hogy a bizonyítási indítvány elutasítására vonatkozó formális indokolást a másodfokú ítélet nem tartalmaz. Ugyanakkor a másodfokú ítélet 9. oldalán írt indokolásból egyértelműen kitűnik, hogy a másodfokú bíróság az okiratokat ismerte és értékelte is, és ennek eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy azok nem állnak összefüggésben a vád tárgyává tett ügyletekkel, és ezért nem tette a bizonyítás részévé azokat.
- [12] A Kúria felhívta a figyelmet arra a következetes bírói gyakorlatra (utalva a BH 1978.468., BH 2018.41. jogegységi döntésekre), hogy a mellőzött bizonyítási indítvány megismérlése alapján perújításnak nincs helye.
- [13] A másodfokú ítélet indokolásában nem érintett, de a védő által korábban becsatolt és a perújítási indítványban is hivatkozott okiratok kapcsán a Kúria kiemelte, hogy a Pécsi Ítéltábla a támadott végzésében, ezen okiratok tartalmi értékelésével állapította meg azt, hogy az azokban szereplő adatok lényegében megegyeznek az alap-eljárás során más, konkrétan megjelölt bizonyítási eszközökből már az elsőfokú eljárásban is ismert és értékelt adatokkal. Perújítás esetében nem a bizonyítási eszköznek, hanem a bizonyítéknak kell újnak lennie (BH 2015.123., valamint BH 2011.305.). A kúriai végzés kiemelte, hogy az a körülmény, hogy ezen okiratokat a védő a szakvélemény elkészülése után csatolta be, nem érinti a Pécsi Ítéltábla azon megállapításának helyességét, hogy az azokban foglalt adatok jórészt azonos tartalmúak.
- [14] A fentiek alapján a Kúria a Pécsi Ítéltábla döntését helybenhagyta, és az 2019. november 26-án véglegessé vált.

- [15] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtották be alkotmányjogi panaszukat a Pécsi Ítéltábla és a Kúria végzései ellen szemben.
- [16] 3.1. Az alkotmánybírósági előkészítő eljárás során az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra szólította fel az indítványozókat. Az indítványozók kiegészítették indítványukat, és azt egységes szerkezetbe foglalták. Összességében a fellebbezési kérelmükben már sérelmesnek vélt bírósági eljárás alaptörvényességét vitatták az alábbiak szerint.
- [17] 3.2. Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joguk részét képező, a fegyverek egyenlőségének követelményét és a perben való hatékony részvételhez való jogukat, valamint ezzel összefüggésben sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogukat. Panaszukban idézték a 11/2017. (V. 26.) AB határozat [29]–[30] bekezdéseiben megfogalmazott alkotmánybírósági gyakorlatot, amely a jogorvoslati jog hatékony és tényleges érvényesülésének biztosítását követeli meg mind a jogalkotótól, mind a jogalkalmazótól.
- [18] Az alaptörvény-ellenességet nézetük szerint az okozza, hogy a bizonyítékok értékelésének mellőzése révén védelmük korlátozódott és ezáltal a fellebbezési jogosultságuk is („tartalmilag”) kiüresedett. Panaszukban kiemelték, hogy az alapügyben védelmük „indítványozta tárgyalás tartását, a becsatolt tárgyi bizonyítási eszköznek a bizonyítási eljárás részévé tételét, felhasználását, az abból kinyerhető bizonyítékok összevetését a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokkal, és ez alapján a tényállás megállapítását”.
- [19] Az indítványozók sérelmezték, hogy az általuk kiemelt jelentőségűnek vélt bizonyítási eszközök „kirekesztéséről” formális döntés nem született, és értékelésük sem történhetett meg”. Eseti döntésekre hivatkozva állították, hogy perújítási eljárásban „új bizonyíték az az adat, amely a korábbi eljárásban felmerült, de azt az eljáró bíróság nem értékelte”. Panaszindítványuk szerint a Kúria jogértelmezése fosztotta meg őket a védelemhez és a jogorvoslathoz való joguktól, mert az „nem állt összhangban a jog alkotmányos tartalmával”.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány 52. § (1) és (1b) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek megfelel.
- [21] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.
- [22] 4.1. Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét az eljáró bíróságok jogértelmezésében, következtetései levonásában és indokolási hiányosságában látták. Vitatták a perújítási kérelmet elutasító végzések jogértelmezését és a rendelkezésre álló bizonyítékok bíróságok általi értékelését, álláspontjukat saját jogértelmezésükre és a bizonyítékoknak saját vélemények szerinti értékelésükre alapítva; érvelésük lényegében az eljáró bíróságok döntéseinek szakjogi-bizonyíték értékelési vitatására épült.
- [23] Az Alkotmánybíróság – mint azt már több ügyben is hangsúlyozta – tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) Indokolás [5]}. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírósági ítélet érvelését magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés, és az az indokolt bírói döntéshez való jogra való hivatkozással sem tehető azzá.
- [24] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítélésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülvizsgálatára már nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában

szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvény értelmezési kérdésben foglaljon állást. „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

- [25] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben rámutatott: a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson [21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]].
- [26] Az indítványozók által felhozott törvényességi szakjogi kérdések körébe tartozó érvek azonban nem hozhatók összefüggésbe a fegyverek egyenlőségének érvényesülését, a perben való hatékony részvétel és a védelemhez való jog biztosítását is előíró tisztességes eljárás alaptörvényi rendelkezéseivel.
- [27] A másodfokú bíróság döntésének az indítványozók által kifogásolt indokolási hiányai kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a támadott kúriai döntés – ahogy az indokolás [7]–[14] bekezdései bemutatják – egyértelműen és részletesen számot ad arról, hogy a bíróság az indítványozott bizonyítékok megismerésének és egybevetésének, valamint értékelésének és ezzel összefüggésben indokolási kötelezettségének az eljárási szabályok követésével maradéktalanul eleget tett. Az indítványozók által perújítási okként megjelölt okiratok és az ügy összefüggéseit a bíróság feltárta és vizsgálata eredményeként kialakított álláspontját részletesen megindokolta. A fentiekre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a bírói döntések alaptörvényességének kételye a döntések indokolásával kapcsolatosan sem merült fel.
- [28] 4.2. Az indítványozók, állításuk szerint, az indítványban kifejtettek okából, el voltak zárva hatékony és tényleges jogorvoslatához való joguk gyakorlásának lehetőségétől.
- [29] Azon túlmenően, hogy a perújításhoz való jog mint rendkívüli jogorvoslat nem áll az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének védelme alatt, az Alkotmánybíróság rámutat, hogy „[a] jogorvoslatához való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni.” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]} Ugyanakkor a jogorvoslatához való jog nem garantálja az érintett által sérelmesnek tartott elsőfokú döntés megváltoztatását, és nem biztosít jogot a számára kedvezőnek tartott döntéshez. Amint arra az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott: „Az, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – elvesztett lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15], korábban: ABH 2011, 2347, 2352; megerősítette: 3389/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [11]} „A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3123/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}
- [30] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy jelen ügyben az indítványozó a Pécsi Ítéltábla döntésével szembeni jogorvoslatához való jogával élhetett és élt is, attól nem volt elzárva.
- [31] 5. A fentiekből következően a bírói döntések alaptörvényességének kételye sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásban nem merült fel.
- [32] A támadott döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – figyelemmel az Abtv. 29. §-ában foglaltakra, nem képezheték érdemi vizsgálat tárgyát.

[33] 6. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/518/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3441/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.911/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Budapest Főváros Levéltára), jogi képviselője (Soós Andrea Klára Ügyvédi Iroda, ügyintéző ügyvéd: dr. Soós Andrea Klára) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte (valószínűleg elírás folytán) a Kúria Kfv.III.37.911/2017/18. számú ítélete (helyesen 8. számú ítélete) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, miután a kifogásolt bírói döntést ellentétesnek vélte az Alaptörvény X. cikk (1) és (2) bekezdéseiben, továbbá a 24. cikk (2) bekezdésében foglaltakkal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban foglalható össze.
- [3] Egy kutató 2016 márciusában beiratkozott az indítványozóhoz (a közlevéltárba), és kutatói adatlapot töltött ki „korabeli bűnügy” kutatási tárgyban, az 1959-1960-1961-es években keletkezett iratokra nézve, a kutatást „tudományos” kutatásként jelölve meg. Az indítványozó a kutató részére látogatói jegyet adott ki. Ugyanezen a napon az indítványozóhoz érkezett látogatói lapon konkrét családi és utónevekkel megjelölve: „XY, (továbbá) társa – 1960” szerepelt. Az indítványozó az elsőfokú, negyvennyolc oldalas ítéletből tíz, míg a másodfokú, tizenhárom oldalas ítéletből három anonimizált oldalt bocsátott a kutató rendelkezésére. Majd 2016 áprilisában egy weboldalon és onnan átvéve, több médiafelületen arra vonatkozó cikkek jelentek meg, hogy XY-t csoportosan elkövetett erőszakos nemi közönség bűntette miatt ítélték el a hatvanas években. Ezt követően XY azzal a bejelentéssel fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz, az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló közigazgatási ügy alpereséhez (a továbbiakban: alpereshez), hogy egy *online* bűnügyi magazin, továbbá egy internetes portál a hozzájárulása nélkül tette közzé a bűnügyi személyes adatait.
- [4] Az alperes az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 60. § (1) bekezdése, és (4) bekezdés c) pontja alapján hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított „a Fővárosi Bíróság 1962. február 17-én hozott ítéletével” összefüggő adatkezelések miatt. (Míg az alperes a kutató adattovábbítását, illetve a bűnügyi személyes adatok nyilvánosságra hozatalát külön eljárásban vizsgálta.)
- [5] Az alperes 2016. június 21. napján kelt, NAIH/2016/2504/27/H. számú határozatával megállapította, hogy a felperes jogellenesen hozzáférést biztosított harmadik személy számára az ún. 1962-es ítélethez, ezért hárommillió forint adatvédelmi bírság megfizetésére, továbbá arra kötelezte, hogy a jövőben az 1962-es ítélethez való hozzáférés biztosítása során tartsa be a határozatban kifejtetteket, és alakítson ki olyan eljárási szabályokat, amelyek biztosítják a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) 24. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdése a) pontjának megfelelő alkalmazását. Többek között megállapította, hogy az indítványozó mint közlevéltár a személyes adatokat tartalmazó dokumentumok őrzése és kezelése során az Infotv. alapján adatkezelőnek minősül, tevékenysége során több adatkezelési műveletet is végrehajt, amely az Infotv. 3. § 11. pontja szerinti adattovábbításnak minősül (hozzáférés biztosítása), ezért felelősségi körébe tartozik az adatvédelmi tárgyú garanciák érvényre juttatása.
- [6] Megállapította továbbá, hogy az 1962-es ítélet az Ltv. 22. § (1) bekezdése, valamint az Ltv. 24. § (1) bekezdése alapján nem kutatható, mivel az abban még élő természetes személyek bűnügyi személyes adatai szerepelnek. Álláspontja szerint az ítélet teljes egészében bűnügyi személyes adatnak minősül, mivel az az elítélt személyek által elkövetett bűncselekményekhez köthető információkat tartalmaz, amelyet az indítványozó nem ismert fel. Tekintettel különösen arra, hogy a kutató az adatkérőlapon természetes személyeket jelölt meg, ezért fel kellett

volna ismernie, hogy az az anonimizálás ellenére is összefüggésbe hozható az adatkérőlapon általa megjelölt természetes személyekkel, ezért arra az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja nem alkalmazható. Emellett megállapította, hogy az indítványozó nem rendelkezik belső szabályzattal az anonimizálásra vonatkozóan, holott az Infotv. 7. § (2) bekezdése alapján köteles lenne azokat megalkotni.

- [7] Az indítványozó mint felperes, az alperes határozatának felülvizsgálata iránt keresetet terjesztett elő, számos szempontból kifogásolva azt, míg a felperes a kereset elutasítását kérte. A hatósági eljárást megindító, egykori büntetőügy egyik elítélte, beavatkozóként vett részt az eljárásban, és csatlakozva az alperesi állásponthoz, szintén a kereset elutasítását kérte.
- [8] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.32.793/2016/15. számú ítéletével az alperes határozatát hatályon kívül helyezte. Indokolásában kifejtette, hogy szemben az alperes álláspontjával, a személyes adat fogalma nem függhet a „tudattartalomtól”, azaz nem lehet különbséget tenni egy kutatási kérelem elbírálásakor aszerint, hogy a kutató milyen információval rendelkezik, adott esetben mit tüntet fel az adatkérőlapon. Álláspontja szerint az alperes a perbeli esetben olyan kiterjesztően értelmezte a személyes adat és a bűnügyi személyes adat fogalmát, amely nem felel meg az Infotv. 3. § 2. és 4. pontjában foglaltaknak. Nézete szerint az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerinti anonimizálás megvalósíthatóságát a kutatás szempontjából kell értelmezni, azaz a kutatás anonimizált másolattal akkor valósítható meg, ha az nem jár a szöveg sérelmével. Az elsőfokú bíróság indokolása szerint az Infotv. rendelkezéseinek való megfelelés szempontjából az vizsgálandó, hogy az anonimizálás nem megfelelő elvégzése – és nem a kutató eleve meglévő ismeretei – okán a kutató, illetve bárki, a konkrét természetes személy és az anonimizált irat közötti kapcsolatot megteremthette-e. Erre tekintettel megállapította, hogy az alperes az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontjának helytelen értelmezése és a kutató rendelkezésére bocsátott iratok tekintetében helytelenül megállapított tényállás alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a konkrét kutató, konkrét kérelme kapcsán jogalap nélkül biztosított hozzáférést harmadik személy számára az 1962-es ítélethez. (Az elsőfokú bíróság nem rendelt el új eljárást, mivel a közigazgatási eljárásnak nem volt tárgya a kutatással érintett iratokkal kapcsolatban elvégzett anonimizálás tényleges vizsgálata.)
- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és új határozat meghozatalát kérte. Az indítványozó felperesként az elsőfokú bíróság ítéletével szemben csatlakozó felülvizsgálati kérelmet, az alperes felülvizsgálati kérelmével szemben felülvizsgálati ellenkérelmet terjesztett elő. Az alperesi beavatkozó csatlakozott az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltakhoz.
- [10] A Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét és az alperes határozatát hatályon kívül helyezte, és az alperest új eljárásra kötelezte. A Kúria döntésében kifejtette, hogy abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy még élő természetes személyek bűnügyi személyes adatát tartalmazó büntetőítéletek kutatása a védelmi idő lejártá előtt anonimizált másolattal megvalósulhat-e az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja alapján abban az esetben, ha a kutató az ítéleteket az elítéltek nevének és a bűncselekmény elkövetése évének feltüntetésével kéri ki. Hangsúlyozta, hogy az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja a versengő alapjogok és alkotmányos értékek, a tudományos kutatás és a személyes adatok védelme között egyensúlyi helyzetet kíván teremteni, annak érdekében, hogy a tudományos kutatás a védelmi idő alatt is megvalósulhasson, azonban az ne járjon a személyes adatok sérelmével. A jogalkotó az anonimizálás technikájának alkalmazásával tartja elérhetőnek az egyensúlyt. Az anonimizálás ugyanis technikailag valamennyi olyan személyes adat kitarakását jelenti, amely alapján az érintett kilétére lehet következtetni. Az anonimizálással a levéltári anyagban szereplő, a korábban természetes személyhez kötődő adatokat elszakítják a természetes személytől.
- [11] A Kúria ítéletében megállapította, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben, a kutatási kérelem elbírálásakor jelentősége van annak, hogy a kutatási kérelemben milyen adatok, információk szerepelnek. Amennyiben azok alapján az érintett beazonosítható, akkor a levéltár bármennyire szakszerű és gondos anonimizálás mellett is bocsátja az ítéleteket a kutató rendelkezésére, a kutató a kutatni kívánt (személyes adatot tartalmazó) anyag tartalmát egy lépésben összefüggésbe tudja hozni a kérelemben megjelölt természetes személlyel. Utóbbi ellentétes az anonimizált másolattal történő kutatást megteremteni kívánó jogalkotói céllal. Mivel ez esetben fogalmilag kizárt az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerinti kutatás, ezért az nem engedélyezhető.
- [12] A kúriai ítélet először azt vizsgálta, hogy a kutatási kérelemben feltüntetett adatok és információk alapján azonosíthatóak voltak-e az érintett természetes személyek. A Kúria erre vonatkozóan azt állapította meg, hogy bár az elsőfokú ítélet helyesen utalt arra, hogy XY (a beavatkozó) neve hazánkban gyakori név, és önmagában nem elegendő a beazonosításhoz, azonban a perbeli adatkérőlapon nem önmagában ez a név, hanem egy büntetőügy két elítéltejének és egy számnak a kombinációja szerepelt, amely információk révén a természetes személy

a többi azonos személytől megkülönböztethetővé, azonosíthatóvá vált. Az indokolás utalt továbbá arra, hogy az alperes nem a kutató tudattartalmának vizsgálatát várja el az Infotv. 3. § 9. pontja szerinti adatkezelőnek minősülő felperestől, hanem (a kutatási kérelemben foglalt adatokból) annak felismerését, hogy amennyiben a kutatási kérelemben valamely természetes személy azonosításához elegendő adattartalom kerül feltüntetésre, akkor a személyes adatot tartalmazó levéltári anyagban (a védelmi idő fennállása alatt) az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerinti anonimizált másolattal történő kutatás nem engedélyezhető.

- [13] A Kúria – a csatlakozó felülvizsgálati kérelem alapján – azt is vizsgálva, hogy az alperes elmulasztotta-e a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. § (1) bekezdése szerinti tényállás tisztázási kötelezettségét azzal, hogy nem vizsgálta meg a felperes őrizetében lévő ítéletekről készült, anonimizálással érintett példányokat – hangsúlyozta, hogy jogsértést megállapítani csak a kutatónak ténylegesen átadott anonimizált másolatra vonatkozóan lehet. Ezért kiemelt jelentőséggel bír, hogy a felperes mit továbbított a kutatónak. Emiatt a tényállás feltáratlanságára tekintettel az alperes az ügy érdemére kihatóan megsértette a Ket. 50. § (1) bekezdését. Továbbá megerősítette a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmének azon hivatkozását, hogy a tényállás feltáratlansága a szankció alkalmazása szempontjából is jelentőséggel bír. Utalt arra, hogy az alperesnek a bírság megállapítása során a fokozatosság elvét kell követnie, az eset összes körülményeinél figyelemmel kell lennie arra, hogy a perbeli esetre nézve nem volt kialakult bírói joggyakorlat, illetve hogy a jogsértés a felperes téves jogértelmezése (amely miatt a kutatást anonimizált másolattal megvalósíthatónak tartotta) okozta, nem pedig a jogszabályok szándékos megszegése.
- [14] A Kúria a fentiekre tekintettel a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az alperes határozatát hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra utasította. Egyben kiemelte, hogy az új eljárás során az alperesnek a fentiek szerint tisztázni kell a tényállást, mely során be kell szereznie (amennyiben rendelkezésre áll) a felperestől az ítéletekről készült, anonimizálással érintett példányokat, és azokat meg kell vizsgálnia abból a szempontból, hogy az anonimizálás teljes körben megvalósult-e, majd az anonimizált másolatok kiadására vonatkozóan meg kell állapítani a jogsértést, és ehhez képest kell vizsgálni, hogy a felperes eljárási szabályzata biztosítja-e az Ltv. 24. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdés a) pontjának megfelelő érvényesülését, alkalmazását. Míg annak eldöntésénél, hogy a felperessel szemben indokolt-e szankció alkalmazása, utalt az általa indokolása erre vonatkozó rendelkezése figyelembevételére.
- [15] 1.2. Az indítványozó – jogi képviselője útján – ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.III.37.911/2017/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, miután nézete szerint az sérti az Alaptörvény X. cikk (1) és (2) bekezdéseiben, továbbá a 24. cikk (2) bekezdésében foglaltakat.
- [16] Kiegészített indítványában előadta, hogy érintettnek tekinthető, miután közlevéltárként közfeladata épp a kutatás szabadságának biztosítása, továbbá az Ltv. 13. § g) pontja alapján maga is végez tudományos kutatásokat, így ebben a minőségében közvetlenül is korlátozza a kúriai ítélet. Előadta továbbá, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, mivel a Kúria mint legfőbb bírói szerv hozott végső döntést, további jogorvoslati lehetősége nincs. Álláspontja szerint a hatályon kívül helyezésre vonatkozó rendelkezése ellenére a kúriai ítélet végleges döntésnek tekinthető az anonimizálás kérdésében, mivel abban, ahogy a kúriai ítélet az Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontját értelmezi, a hatóság már nem kap utasításokat, hanem e körben a döntés végleges (ahogy később fogalmaz, kötelezően követendő útmutatás – lásd: alapindítvány 9. oldal 5. bekezdés).
- [17] Érdemi indokolásában – a tényállás és az Ltv. vonatkozó rendelkezéseinek részletes ismertetése mellett – előadta, hogy a kúriai döntés értelmében (Indokolás [13] és [26] bekezdései), amennyiben felmerül annak lehetősége, hogy az (adat)kérőlapon feltüntetett személlyel a levéltári anyag tartalma összekapcsolható, akkor az anonimizált másolatban történő kutatás nem engedélyezhető. Így anonimizáltan [lásd: Ltv. 24. § (2) bekezdés a) pontja] sem kutatható a még élő személyek bűnügyi személyes adatát tartalmazó büntetőítélet abban az esetben, ha a kutató az ítéletet az elítélt nevének és a bűncselekmény évének feltüntetésével kéri. Az indítványozó álláspontja szerint ez sérti a kutatás szabadságát, mert olyan értelmezéshez vezet, hogy ugyanazt a kutatási anyagot egyes kutatók kutathatják, míg mások nem, továbbá ennek a korlátozásnak az eldöntése az indítványozó kötelezettsége lenne. Másképp megfogalmazva az indítványozó ez alapján nem tud érvényt szerezni az Alaptörvény rendelkezéseinek, és a kutatás szabadságához való jog közvetlenül az indítványozót érintően sérül.
- [18] Az indítványozó érvelésében előadta, hogy a kutatás szabadságához való jog azért is sérül, mert a kifogásolt kúriai ítélet szerint az anonimizálást a kutató „tudattartalma szerint” kellene a levéltárosnak végrehajtania, azonban ez az elvárás egy bizonyos kutatási szakban már teljesen lehetetlenné teszi a kutatást. Továbbá a levél-

táros sem a kutató „tudattartalmát”, sem a korábbi kutatásait nem ismeri, és mérlegelési lehetősége sincs az Ltv. alapján, amennyiben a kutató jogszabályban biztosított jogánál fogva egy kutatási anyagot anonimizáltan kér, azt ki kell adnia. Ezen túl álláspontja szerint a Kúria a döntésében teljesen figyelmen kívül hagyta, hogy a kutató szándékozó személy magát a kérelmlapon „tudományos kutató”-ként definiálta.

- [19] Az Ltv. rendelkezései ugyanakkor nem kívánják meg, hogy ezt a kérelmező ellenőrizze, ezért azt az indítványozónak el kell fogadnia, ellenkező esetben ő korlátozná az Alaptörvény vonatkozó rendelkezésben biztosított jogot. Hivatkozása szerint a Kúria döntése meghozatala során nem vette figyelembe az Ltv. 25. § (2) bekezdésében foglaltakat, amely pontosan meghatározza, hogy milyen esetekben tagadható meg a kutatás (míg az ítéletben megjelölt indok ezek között nem szerepel). Előadta továbbá, hogy büntetőügyekben a peranyagokat a vádlott neve alapján tartották nyilván. A kutatás során pedig ennek megfelelően csak a peranyag főlajstromszáma és a név alapján lehetséges egy adott ügy megkeresése (azaz, ha egy kutató csak az ügyszámot adja meg, akkor is észszerűen feltételezhető, hogy ismeri a nevet, hiszen ez a kutatás tárgya). Egyben utalt arra, hogy a közlévtár, amennyiben betartja az Ltv. 2. § a) pontja rendelkezéseit és minimalizálta az adatkezelést, továbbá anonimizálta az ítéletet, úgy az a GDPR szerint jogszerűnek tekinthető.
- [20] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság fenti vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az alábbi okokra tekintettel – nem fogadható be.
- [22] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott kúriai ítéletet 2020. január 6-án vette át jogi képviselője útján, míg az alkotmányjogi panaszt 2020. február 26-án terjesztette elő az elsőfokú bíróság útján, így az az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidőben került benyújtásra. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, aki meghatalmazását csatolta.
- [23] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [24] A jogi személy indítványozó a panasz benyújtására jogosult [Abtv. 51. § (1) bekezdése]. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed {vö.: 3299/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az indítványozó a konkrét, egyedi ügyben érintett személy, mivel az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy felperese, és a hatósági határozat őt hárommillió forint bírság megfizetésére kötelezte.
- [25] 3.3. Az Abtv. 27. § (3) bekezdése értelmében közhatalmat gyakorló indítványozó esetében vizsgálni kell, hogy az indítványozó panaszában megjelölt Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e.
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság előtt zajló eljárásban a Ket. 15. § (1) bekezdése alapján ügyfélnek minősült, ügyféli jogállását, illetőleg jelen esetben ebből következő keresetindítási jogát és keresetőségi jogát a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, illetőleg a Kúria is kifejezetten elismerte. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó ugyan közfeladatot lát el, azonban jelen alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben egy másik közigazgatási szerv által lefolytatott közigazgatási hatósági eljárásban és az ahhoz kapcsolódó peres eljárásban ügyfélként, illetőleg felperesként vett részt, ekként jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából nem minősül az Abtv. 27. § (3) bekezdése szerinti közhatalmat gyakorló indítványozónak {vö.: 3287/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [16]; 3321/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [19]–[23]}.

- [27] 3.4. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek több szempontból sem tesz eleget. Az indítványozó alapjogi sérelmét az Alaptörvény X. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt tudományos kutatás szabadságára alapította, továbbá a 24. cikk (2) bekezdésében foglaltakat jelölte meg. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése az Alkotmánybíróság hatásköreit rögzíti, erre vonatkozóan alapjogot nem lehet alapítani. Míg az Alaptörvény X. cikk (1) és (2) bekezdéseivel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy értelmezése szerint a tudományos élet szabadságához fűződő jog elvileg mindenkit megillet ugyan, a szabadságjog tényleges jogosultjai azonban a tudomány művelői lehetnek. Ezzel összefüggésben a konkrét ügyben megállapítja, az indítványozó ugyan hivatkozott arra, hogy az Ltv. 13. §-a – feladatkörébe tartozik többek között – annak g) pontja folytán a levéltári és történettudományi kutatások végzése, azonban jelen Abtv. 27. §-a alapján indult alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben nem mint kutató, hanem ahogy azt az indítványában maga is kifejtette, az Ltv. 13. § d) pontja szerinti feladatkörében (az állam intézményvédelmi kötelezettségét ellátva) az Infotv. 3. § 9. pontja szerinti adatkezelőként járt el. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy miután saját alapjogának sérelme a tudományos kutatásra vonatkozóan a támadott egyedi bírói döntés folytán nem merül(het) fel, ezért az indítványozó alapjogi sérelmének hiánya a befogadhatóság akadályát képezi.
- [28] 3.5. Az Alkotmánybíróság továbbá utal arra, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntéssel szemben akkor lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” sérti az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát és a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúriának az alperest a bírói döntés hatályon kívül helyezése mellett új eljárásra utasító döntése nem felel meg ennek a feltételnek, hiszen az eljárás ezt követően folytatódik, melynek lezárását, a jogerős ítélet meghozatalát követően nyílik meg a lehetőség az alkotmányjogi panasz benyújtására. Ugyanakkor amennyiben az indítványozó álláspontja szerint a Kúria által (az alperest új eljárásra utasító döntésében kifejtett,) eldöntött kérdés, a Kúria érdemben már ott kifejtett, érdemi megállapítása miatt sérül az Alaptörvényben biztosított joga, az a jogerős döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszban vitatható {vö: 3307/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [29] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján, tanácsban eljárva az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjaira tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés e) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/584/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3442/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék Bpkf.493/2019/8. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen, majd jogi képviselője (dr. Belcsák Róbert ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó személyesen benyújtott indítványában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján, majd indítvány-kiegészítésében pontosítva azt, az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, melyben a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság Bpkf.493/2019/8. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [3] 1.2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiakban foglalható össze.
- [4] Az indítványozó 2011. december 22. napja óta folyamatosan tölti előbb előzetes letartóztatás, majd letöltendő szabadságvesztés útján a jogerősen kiszabott büntetését. 2015. június 30. napján az embertelen fogvatartási körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) fordult, amely a kártalanítási kérelmét nyilvántartásba vette, azonban a tárgyi kártérítési ügyek elbírálásának felfüggesztése miatt nem ítelt meg részére kártérítést. Az indítványozó 2017. március 30. napján nyújtotta be első kártalanítási kérelmét (majd ezt követően 2017. július 17. napján, továbbá 2018. május 15. napján) az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt. Jogerős büntetését (előzetes letartóztatását, majd szabadságvesztés büntetését) folyamatosan töltötte 2011. december 22. napja és 2018. május 15. napja közötti sérelmes időszakban a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Szegedi Fegyház és Börtönben, a Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Budapesti Fegyház és Börtönben, az IMEI-ben, valamint a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönben.
- [5] A Győri Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja az indítványozó kérelmét részben megalapozottnak találta és a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Szegedi Fegyház és Börtönben, valamint a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönben 2016. november 21. napjától 2018. május 15. napjáig fogvatartásban töltött időtartamból 461 napra az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 578 400 forint kártalanítást állapított meg. Ezt meghaladóan az indítványozó kártalanítási igényét elutasította.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán a másodfokon eljáró Győri Törvényszék az elsőfokú döntést végzésével megváltoztatta, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben, a Szegedi Fegyház és Börtönben, valamint a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönben 2015. június 26. napjától 2018. május 15. napjáig fogvatartásban töltött időtartamból 527 napra mindösszesen 641 400 forint kártalanítást állapított meg. A kártalanítás egy napra eső összegét 482 napra 1200 forintban, míg 45 napra 1400 forintban állapította meg, míg az indítványozó testmozgás és szabad levegőn tartózkodás korlátozottsága vonatkozásában előterjesztett igénye érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.
- [7] A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény által új jogintézményként bevezetett kártalanítás az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. január 1. napjától lépett hatályba. A Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontja lehetővé tette a kártalanítási eljárás megindítását a korábban bekövetkezett jogsérelmek

esetén is abban az esetben, ha az elítélt az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, amennyiben a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének (2017. január 1.) napjáig nyilvántartásba vette. Ugyanakkor e szakasz értelmében, amennyiben a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és e kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől hat hónagnál hosszabb idő telt el, a kártalanítási igény érvényesítésére az elítélt nem jogosult. A Bv. tv. 436. § (11) bekezdése ezen, a hatálybalépést megelőzően bekövetkezett jogsérelmek tekintetében a kártalanítási igény érvényesítésére hat hónapos jogvesztő határidőt állapított meg.

- [8] A törvényszék végzésében, utalva a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésére, a kérelemmel érintett időszak vizsgálata során megállapította, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények érdemi értékelésére 2016. november 21. napjától kerülhetett sor, mivel azt megelőzően harminc napot meghaladóan – 2016. október 16. napja és 2016. november 20. napja között – a jogszabályban előírt mozgáster az indítványozó számára biztosítva volt, míg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási kérelme benyújtására 2016. október 16. napját hat hónapot meghaladóan (2018. május 15.) került sor. Továbbá a másodfokú bíróság – utalva a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésére, valamint a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontjára és annak (11) bekezdésére – megállapította, hogy az indítványozó elhelyezése 2014. november 9. napja és 2015. június 25. napja között nem volt jogsértő, a megszakadás következményei ezen időszak tekintetében már nem alkalmazhatóak. Továbbá az elsőfokú bíróság végzése indokolásának 4. oldal 1. bekezdését ennek megfelelően javította ki.
- [9] 1.3. Ezt követően fordult az indítványozó alkotmányjogi panasszal személyesen, közvetlenül az Alkotmánybírósághoz (2020. április 20-án). Az indítványa a Győri Törvényszék Bv.342/2019/10. számú végzése és a Győri Törvényszék Bpkf.493/2019/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult, miután azokat az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek vélte. Álláspontja szerint a B) cikk (1) bekezdésének sérelme a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik, mivel a bíróságok olyan körülményt értékeltek a terhére, amely kötelezettség az adott időszakban nem is terhel(het)te, mivel a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése csak 2017. január 1-jével lépett hatályba. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1), valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó sérelmét nem indokolta. Az Alkotmánybíróság hatáskörként az Abtv. 26. § (1) bekezdését és a 27. §-át jelölte meg, az indítványa azonban csak az utóbbival összefüggésben tartalmaz indokolást.
- [10] A jogi képviselő által benyújtott indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörét az Abtv. 27. §-ában jelöli meg, kérve a másodfokú bíróság végzése megsemmisítését, annak alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközésében jelölve meg. Érvelése szerint a támadott bírósági másodfokú végzés alaptörvény-ellenessége annak vitás jogértelmezése folytán a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik amiatt, hogy az első- és a másodfokú bíróság olyan körülményt értékelt a kártalanítás során a terhére, amelynek a kifogásolt időszakokban (2014. november 9-től 2015. június 25-ig, továbbá 2016. október 16-tól november 20-ig) nem tehetett eleget, mivel a bíróságok által alkalmazott, a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésében előírt jogvesztő határidő akkor még nem is létezett, mivel az 2017. január 1-től hatályos.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [12] 2.1. Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, továbbá jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére. A kifogásolt másodfokú bíróság által hozott végzés ellen az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nincs biztosítva, ezért az ebből a szempontból is megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak.

- [13] 2.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet előterjeszteni. A Győri Törvényszék Bpkf.493/2019/8. számú végzése 2020. február 3-án kelt, annak kézbesítésére vonatkozóan a törvényszék nem tudott pontos tájékoztatást nyújtani, azt az indítványozó nyilatkozata szerint 2020. február 27-én vette át a büntetés-végrehajtási intézetben. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2020. április 20-án, illetve a jogi képviselője útján április 28-án nyújtotta be. Az indítványozó – jogi képviselője útján – 2020. április 28-án az elsőfokú bírósághoz is benyújtotta az alkotmányjogi panaszát, mellyel együtt igazolási kérelmet is előterjesztett. Az igazolási kérelemben előadta, hogy rajta kívül álló, elháríthatatlan ok, nevezetesen a járványügyi helyzet miatt nem tudott a fenti határidőnek eleget tenni. Az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban az indítványozó igazolási kérelmét – az Ügyrend 28. § (6) bekezdése alapján – elfogadta.
- [14] 2.3. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [ld. Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja].
- [15] A kiegészített indítvány pontosította az Alkotmánybíróság hatáskörét, továbbá az indítványozó jogosultságára vonatkozóan hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény álláspontja szerint megsértett rendelkezéseit [B) cikk (1), XXIV. cikk (1), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdéseit], illetve a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését.
- [16] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó feltételeket ugyanakkor csak részben teljesíti. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [ld. Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány csupán megjelölte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését, azonban egyáltalán nem tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy a kifogásolt másodfokú végzés az általa megjelölt alaptörvényi rendelkezéseket mennyiben és miért sérti.
- [17] Míg az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelme vonatkozásában a visszaható hatály tilalmával összefüggésben, annak sérelmét igazolandó, korábbi alkotmánybírói döntéseket hoz fel példaként. Érvelése szerint a kifogásolt másodfokú bíróság végzése azért ütközik a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, mert a másodfokú döntés olyan körülményt értékelt a terhére (2014. november 9. és 2015. június 25. napja, továbbá 2016. október 16. napja és 2016. november 20. napja közötti fogvatartás esetében), amelynek abban az időszakban nem tehetett eleget, mivel ekkor ilyen kötelezettsége még nem is létezett.
- [18] Az indítványozó érvelésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal következetes gyakorlatára, amely szerint a sérelmezett bírói jogértelmező tevékenység és a jogalkotókkal szemben támasztott, a hátrányos visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára vonatkozó alkotmányos elvárás között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg [vö.: 3198/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 3349/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [16]].
- [19] A bíróság törvényértelmezését kifogásoló indítványi kérelem tekintetében ugyanakkor megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírói szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok

felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.

- [20] Emellett – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában felvetett alkotmányossági kifogásokkal összefüggésben – utal az Alkotmánybíróság arra, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében eljárva a 3295/2018. (X. 1.) AB határozatában már vizsgálta a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése első két mondata, továbbá annak 436. § (11) bekezdése első mondata alkotmányosságát. Ennek során megállapította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések visszamenőleges hatályúnak nem tekinthetők, mert „a Bvtv. új, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanításra vonatkozó [...] szabályai kizárólag jogot megállapító jogszabálynak minősülnek, amelyek nem hordoznak hátrányos tartalmat, a hatálybalépést megelőző időre nem állapítanak meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tesznek terhesebbé, valamint nem vonnak el és nem korlátoznak jogot, illetve nem nyilvánítanak valamely magatartást jogellenessé, jogszerűvé, jogalkotó hatásuk csak a jövőre nézve van” (Indokolás [30]–[31]).
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az indítvány – a fentiekben kifejtettek szerint – nem felel meg az Abtv. 52 § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglalt követelményeknek, így azok hiánya az indítvány érdemi elbírálásának akadályát képezte.
- [22] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/746/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3443/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 14.Bv.2098/2018/13. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.421/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Grabovszky Norbert ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az indítványozó 2013. augusztus 20. napjától – először előzetes letartóztatásának, majd szabadságvesztés büntetésének végrehajtása okán – folyamatosan (jelenleg is tartó) fogvatartását tölti, jelenleg a Márianosztrai Fegyház és Börtönben. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó fogvatartása körülményei miatt 2018. május 7. napján jogi képviselője útján kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be a Márianosztrai Fegyház és Börtönnél a 2013. augusztus 20. napjától 2018. május 7. napjáig terjedő időszak vonatkozásában.
- [3] Az indítványozó kérelmének a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 14.Bv.2098/2018/13. számú végzésében részben – a 2018. február 7. napja és 2018. május 7. napja közötti időintervallum tekintetében – helyt adott és 80 napot érintően kártalanítást állapított meg, míg ezt meghaladón (tehát 2013. augusztus 20. és 2018. február 6. napja közötti időszak vonatkozásában) a kártalanítási igényt elutasította. A végzés indokolásának lényege szerint az elítélt fogvatartása folyamatos volt, tehát a kártalanítás lehetőségének 2017. január 1. napján történt hatálybalépését megelőző egy éven belül nem szűnt meg, valamint nem hivatkozott arra, hogy az EJEB-hez nyújtott volna be kérelmet, ezért a 2017. január 1. napját megelőző időszak tekintetében nem jogosult kártalanítási igény benyújtására. A 2017. január 1-jétől kezdődő időszak vonatkozásában pedig kifejtette a bíróság, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése értelmében ettől az időponttól kezdődően a kártalanítási igény benyújtásának feltétele, hogy háromhavonta a Bv. tv. 144/B. §-ában meghatározott panaszt terjesszenek elő. Mindezt az indítványozó kizárólag 2018. május 7. napján tette meg, ezért ettől az időponttól visszafele számított három hónapos időintervallum tekintetében volt lehetőség az érdemi vizsgálat elvégzésének, amelyből 80 nap tekintetében találta alaposnak a kérelmet.
- [4] Az indítványozó jogi képviselőjének fellebbezése folytán másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 3.Bpkf.421/2019/2. számú végzésében az elsőfokú végzést – annak helyes indokaira figyelemmel – helyben hagyta.
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően – jogi képviselője útján – alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 14.Bv.2098/2018/13. számú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.421/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert a döntések álláspontja szerint sértik az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ismertette a Bv. tv. bíróságok által felhívott rendelkezéseit, illetve felsorolta, hogy a bíróság jogértelmezése az említett Bv. tv. rendelkezéseket miért sérti. Ezenkívül előadta, hogy a támadott döntések indokolásában kifejtettek súlyosan alaptörvény-ellenesek, mert ezzel a teljes fogvatartási időszak helyett csupán a kérelem benyújtása előtti három hónapos időszak vizsgálata vált lehetővé. Az indítványozó álláspontja szerint – szemben a támadott döntésekben kifejtettekkel – a Bv. tv. nem írja elő konkrétan, hogy a kártalanítási eljárás során a panaszt három havonta kellene előterjeszteni. Az indítványozó a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának

a sérelmét összességében abban látta, hogy az eljáró bíróságok a Bv. tv. kártalanítási eljárásra vonatkozó szabályainak – álláspontja szerint szándékosan – a számára legkedvezőtlenebb eredménnyel, azaz a legkisebb összegű kompenzációval járó értelmezést tulajdonítottak.

- [7] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [8] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [9] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, míg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja szerint indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Abtv. említett feltételei – sem az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – nem teljesültek. Az indítványozó csupán megjelöli a sérelmesnek vélt alaptörvényi rendelkezéseket, de nem fejt ki, hogy esetében milyen konkrét, az adott alaptörvényi rendelkezés védelmi körébe tartozó jogosultságot ért sérelem, illetve a bírói döntésekben kifejtett jogértelmezés helyessége kapcsán is csupán a Bv. tv. – és nem az Alaptörvény – rendelkezéseinek megsértését adta elő.
- [10] A fentiek alapján az indítványozó alkotmányjogi panasa érdemi vizsgálatra alkalmatlan volt.
- [11] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1464/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3444/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 10/A. § (6) bekezdése és a 70/A. § (5) bekezdés c) pontja alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.768/2019/6. számú ítélete és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1243/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet nyújtott be alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2019. január 8. napján, 2018. május 2. napjától 2018. augusztus 7. napjáig terjedő időszak tekintetében, hivatkozva a jogszabályban előírt élettér hiányára.
- [3] Az indítványozó a fogvatartása alatt, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt korábban, már egy alkalommal nyújtott be kártalanítási kérelmet. Az eljáró bíróság 2018. december 11. napján véglegessé vált végzésében az elítélt részére 2015. augusztus 6. napjától 2018. május 11. napjáig terjedő időszakra kártalanítást állapított meg.
- [4] Az indítványozó jelen kérelmét az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 4.Bv.768/2019/6. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Indokolásában kitért arra a bíróság, hogy az elítélt korábban már benyújtotta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt, amely a 10/A. § (6) bekezdése alapján a kártalanítás előfeltétele, azonban az már a korábban kelt eljárás megindításának feltételeként került értékelésre. Ennek alapján tehát jelen ügyre tekintettel a kártalanítás ezen törvényi követelménye nem teljesült.
- [5] 1.2. Az indítványozó által előterjesztett fellebbezésben előadta, hogy a 2019. január 8. napján benyújtott kártalanítási kérelméhez egyben az intézet parancsnokához benyújtott panaszt is csatolta, külön beadványon, azt azonban a büntetés-végrehajtási intézet nem továbbította megfelelő helyre, és nem hívta fel a panasz benyújtásának hiányára sem, illetve annak pótlására. Kifejtette, hogy mindezek alapján rajta kívülálló okból nem tudta panaszjogát érvényesíteni, amely a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésének értelmében nem róható a terhére, így az nem eredményezheti a panaszjog elvonását esetében.
- [6] A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék a fellebbezést alaptalannak találta, és az elsőfokú döntést a 4.Bpkf.1243/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Az eljáró bíróság kiegészítette az elsőfokú végzést azzal, hogy korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) az indítványozó nem nyújtotta be a kérelmét, valamint indokolásában hangsúlyozta azt is, hogy a 2017. január 1. napját követően is folyamatosan fogva lévő kérelmezők esetében a kártalanítás kötelező előfeltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása, amelyet a rendelkezésre álló iratok alapján az indítványozó elmulasztott.
- [7] 2. Az indítványozó ezután fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése és a 70/A. § (5) bekezdés c) pontja, a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja

4.Bv.768/2019/6. számú ítélete és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1243/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdését, a T) cikk (3) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését.

- [8] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdését támadta, amely deklarálja, hogy a kártalanítási kérelem előfeltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása, a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Ezen kívül sérelmes szakaszként jelölte meg panaszában a Bv. tv. 70/A. § (5) bekezdés c) pontját, amely az előzőekben részletezett rendelkezés feltételének nem teljesülése esetére elrendeli a kérelem büntetés-végrehajtási bíró általi érdemi vizsgálat nélküli elutasítását.
- [9] Az indítványozó előadta, hogy álláspontja alapján a 2017. január 1. napjával a fogvatartottak kártalanítása kapcsán hatályba lépett jogszabályok nem biztosítják az elítéltek számára a hatékony jogorvoslat lehetőségét. Erre tekintettel példaként utalt az EJEB korábbi gyakorlatára is.
- [10] Szerinte egy olyan panasz benyújtása, amelyről a benyújtója nem kap semmilyen igazolást, nem lehetne a kártalanítás előfeltétele, mert – ahogy jelen esetben is, egy elveszett panasz esetén – ez a kártalanítási kérelem elutasításával járna, amivel elvonják az indítványozó kártalanításhoz való jogát és kiüresítenék a jogintézményt. Kitért panaszában arra is az indítványozó, hogy a panasz önmagában nem szünteti meg a sérelmes helyzetet, csak annak súlyát csökkenti. Véleménye alapján mindez ellentétes az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésében foglalt nemzetközi jog és magyar jog összhangja biztosításának követelményével, a (3) bekezdésben foglalt nemzetközi szerződésbe ütközés tilalmával, valamint a T) cikk (3) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, miszerint jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.
- [11] 2.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszban az indítványozó az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.768/2019/6. számú ítélete és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.1243/2019/2. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [12] Az indítványozó állítása szerint a kérelemmel egyidejűleg benyújtotta a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt is, azonban az „ismeretlen körülmények között eltűnt”, ezért került elutasításra a kérelme. Mivel a panasz benyújtását semmilyen módon nem lehet igazolni, csak a bíróság felé történő továbbítás után tudta meg, hogy az hiányzik. Kifejtette, hogy fogvatartottként nehezebb a joggyakorlás, ahogy a példája is mutatja és a büntetés-végrehajtási intézeteknek inkább segítséget kéne nyújtani, mintsem hátráltatni a hasonló helyzetben lévőket.
- [13] Mindezzel véleménye az eljáró bíróságok a végzések meghozatala során sértették a hivatkozott jogszabályhelyeken keresztül a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát is, valamint azzal, hogy a kártalanítástól elesett, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát is.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [15] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbi kivételekkel, részben megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett jogszabályi rendelkezéseket, valamint bírói döntést és kifejezetten kéri azok megsemmisítését.
- [17] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz elengedhetetlen feltétele, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében alkalmazza [lásd például: 3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [8]; 3262/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3048/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó ügyében a Bv. tv. kifogásolt rendelkezéseinek

alkalmazására sor került, azonban a panasz nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.

- [18] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a sérelmezett alaptörvényi rendelkezésekkel kapcsolatosan utal következetes gyakorlatára, miszerint az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdésével kapcsolatban az Abtv. 32. § (2) bekezdése megállapítja azon lehetséges indítványozók körét, akik valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozó nem tartozik az itt felsoroltak közé, ilyen indítvány előterjesztésére tehát nem jogosult.
- [19] Az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésére pedig önmagában nem lehet hivatkozni alkotmányjogi panaszban, mivel az nem foglal magában Alaptörvényben biztosított jogot [lásd például: 3296/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Abtv. 27. §-a szerinti panasza – az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tekintetében – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [21] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tulajdonhoz való joga sérelmére, de ahhoz csupán annyi indokolást fűzött, hogy a bíróságok döntése miatt „nem fizették ki a kártalanítást” részére, így az nem meríti ki az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettség követelményét [lásd hasonlóan például: 3082/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [22] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [23] Az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában előadott indokolással összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot rögzíti, vagyis a közigazgatási hatóságok eljárásának alkotmányossági mércéjét határozza meg. Az adott ügyben nem indult közigazgatási eljárás, ezért az Alaptörvény e rendelkezése a jelen ügyben nem alkalmazható. Az indítványok tartalom szerinti elbírálása elvének megfelelően ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadottakat a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot deklaráló – konkrétan meg nem jelölt – XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó indokolásként értékelte [lásd például: 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]].
- [24] 3.3. „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]].” [3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [27]] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az eljáró bíróságok végzéseikben a rendelkezésekre álló iratok alapján megállapították, hogy az indítványozó nem nyújtotta be a kártalanítási kérelem érdemi

elbírálásához szükséges panaszt. Az a tény tehát, hogy az indítványozó állítása szerint benyújtotta a szóban forgó panaszt, csak az „elveszett”, nem vet fel alkotmányos aggályokat.

- [25] Erre tekintettel a panasz Abtv. 27. § szerinti része nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kérdését.
- [26] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1585/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3445/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó 2020. március 25-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2020. május 20-án benyújtott indítványkiegészítésében kérte a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó felperesként vett részt egy sérelemdíj, továbbá vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt indított perben. A per alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] 3. Az indítványozó egy, az egykori Debreceni Városi Bíróság előtt folyamatban volt polgári perben (a továbbiakban: első per) pervesztes lett, egyebek mellett egy szakértői véleményre alapozva. Az indítványozó nem értett egyet ezen ítélettel, ezért kártérítési pert indított az első perben eljáró szakértővel szemben (a továbbiakban: második per). Mind a második perben első fokon eljáró Debreceni Járásbíróság, mind az ugyanezen ügyben másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék elutasította a felperes indítványozó keresetét, megállapítva, hogy a szakértői vélemény a jogerősen lezárt pert követően nem tehető vitássá, és arra kártérítési igény nem alapozható. Ezen második perben az indítványozó felperes szakértő kirendelését kérte, azt azonban az eljáró bíróságok mint alaptalan elutasították, megállapítva, hogy az első perben született ítélet mint ítélt dolog egy újabb perben nem támadható; az ítélet anyagi jogereje kizárja, hogy a jogerős ítéletben elbírált tény- és jogkérdéseket, ezen belül egy konkrét szakértői vélemény megalapozottságát egy újabb perben eljáró bíróság újraértékelje. A második perben született, a kereseti kérelmét elutasító ítéletek miatt az indítványozó újabb pert indított, immáron a második perben első fokon eljáró Debreceni Járásbíróságot is magába foglaló Debreceni Törvényszékkel mint jogi személlyel, valamint a másodfokon eljáró Miskolci Törvényszékkel szemben (a továbbiakban: harmadik per, avagy alapügy), melyben a kijelölés folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszéktől kérte, hogy az kötelezze elsődlegesen a II. rendű alperes Miskolci Törvényszéket, másodlagosan az alpereseket egyetemlegesen húszmillió forint sérelemdíj, valamint bírósági jogkörben okozott kár címén összesen mintegy hét és fél millió forint vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére. A kártérítést arra hivatkozással kérte, hogy az alperesek szerinte téves jogértelmezésükkel, helytelen ítéletükkel kisebb részben vagyoni, nagyobb részben nem vagyoni kárt okoztak számára; a sérelemdíjat pedig arra hivatkozással, hogy az eljárás elhúzódása és az eljáró bíróságok tisztességtelen eljárása miatt – alapjogainak sérelem okán – húszmillió forint sérelemdíj jár számára.
- [4] 4. A harmadik perben első fokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék 1P.22.119/2017/33. számú első ítéletét úgy hozta meg, hogy a II. rendű alperes Miskolci Törvényszéket nem kötelezte elektronikus kapcsolattartásra, noha az költségvetési szerv volt, ezért a fellebbezés folytán másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.717/2018/5. számú végzésében a per újabb tárgyalására utasította az elsőfokú bíróságot. A megismételt elsőfokú eljárásban a Nyíregyházi Törvényszék, figyelemmel a Debreceni Ítéltábla végzésében foglalt szempontokra, a pert egészében újratárgyalta, új bizonyítást folytatott le, melynek alapján 1.P.20.104/2019/31. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [5] 5. A törvényszéki ítélet indokolása szerint a bíróság kártérítési felelősségét csak a kirívóan téves jogalkalmazás, kirívóan súlyos jogszabálysértés alapozza meg. Nyilvánvalóan alaptalan az a bírósági jogkörben okozott kár

megtérítése iránti igény, amely jogerős ítélet tartalmát jelöli meg a kereseti kérelem alapjaként. A jogerős ítélet anyagi jogereje azt jelenti, hogy a bíróságok a keresettel érvényesített jogot véglegesen elbírálták, s azt a felek többé vitássá nem tehetik; a nem vagyoni kártérítési per sem jelenthet új jogorvoslati fórumot a fél számára a kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálatára. Mivel a felperes lényegében az első perben született ítélet által számára okozott kiadások, meg nem ítélt kereseti követelés, valamint a peresztesége folytán elszenvedett eljárási költségek megtérítését kérte, és az e harmadik eljárásban elbírált második perbeli kereset is már kizárólag erre irányult, így a kereseti követelés ítélt dologra vonatkozik, amely viszont vitássá nem tehető.

- [6] A második pernek a felperes által hivatkozott eljárási jogszabálysértései tekintetében a törvényszék arra a megállapításra jutott, hogy azok nem valósak, így sérelemdíj iránti igényt sem alapozhatnak meg. Az eljárás felperes által állított észszerűtlen elhúzódsával kapcsolatban a Nyíregyházi Törvényszék megállapította, hogy az I. és II. rendű alperes eljárása együttesen kevesebb mint két évet vett igénybe, nem számítva az eljárás felfüggesztésének és az iratok beszerzésének időtartamát, amely nyilvánvalóan nem róható az alperesek terhére. Nem hivatkozhat az eljárás elhúzódsára továbbá az a fél, aki ahhoz maga is hozzájárult; mivel a felperes egyrészt a második per – az első per másodfokú eljárásának folyamatban léte mint előkérdés lezárása miatt szükséges – felfüggesztése ellen nem jelentett be jogorvoslati kérelmet, másrészt kereseti kérelmét számos alkalommal kiegészítette, újabb és újabb igényeket megfogalmazva, így az első- és másodfokú eljárás összesen 1 év 11 hónapnyi időtartama – figyelemmel az ügy komplexitására is – nem volt észszerűtlenül hosszú mértékű. Továbbá a per elhúzódsága esetére rendelt jogorvoslati joggal, az eljárás elhúzódsága miatti kifogással a felperes a második eljárásban nem élt.
- [7] Az egyéb eljárási kifogások is megalapozatlanok voltak, de megalapozottságuk esetén sem jelentenének olyan alapjogi sérelmet, amely az eljárás tisztességtelensége miatti sérelemdíj iránti igényt megalapozná. Így a jegyzőkönyvvezéssel, azaz a második eljárásban készült jegyzőkönyvek elkészültével és tartalmával kapcsolatos, a harmadik eljárásban sérelmezett, de a jegyzőkönyvek tényleges elkészülte után még nem sérelmezett – és ezért utólag nem megállapítható megalapozottságú – panaszok a húszmilliós sérelemdíj iránti igényt nem alapozhatják meg. Annak a felperesi hivatkozásnak sincs jelentősége, hogy a felperes a felfüggesztő végzéssel szemben miért nem nyújtott be jogorvoslatot, annak egyéni szempontjai szintén nem alapozzák meg a második perben eljáró bíróságok által lefolytatott eljárás tisztességtelenségét. A perköltség viseléséről szóló, egyébként jogszabályszerű ítéleti rendelkezés, amit a felperes szintén kifogásolt, úgyszintén nem tartozik az eljárás tisztességtelenségét megalapozó okok közé. Végül az, hogy az alperes Miskolci Törvényszéket nem személyesen a törvényszék elnöke, hanem az általa esetileg meghatalmazott polgári kollégiumvezető képviselte a perben, illetve hogy a meghatalmazás mikor érkezett be a perbírósághoz, szintén nem eredményezi sem az ítélet megalapozatlanságát, sem az eljárás alapjogi vagy bármilyen más értelemben vett tisztességtelenségét.
- [8] A Nyíregyházi Törvényszék ítéletével szemben a felperes fellebbezett a Debreceni Ítéltáblához, azt kérve, hogy az elsődlegesen kötelezze a II. rendű alperest, másodlagosan az alpereseket egyetemlegesen a már a kereseti kérelmében is megjelölt húszmillió forint sérelemdíj, valamint bírósági jogkörben okozott kár címén több mint hét és fél millió forint vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére, illetve harmadlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő kötelezését. Harmadlagos kereseti kérelmére külön indokokat nem hozott fel, arra nézve az első két kérelem indokolásától eltérő, külön indokolást nem adott, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását az elsődleges és főként a másodlagos kereseti kérelmet megalapozni hivatott érvek (a Debreceni Járásbíróság szerinte elkövetett eljárási hibái és téves anyagi jogalkalmazása) alapján kérte.
- [9] A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – az indokolás apróbb kiegészítésével – helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a kereseti követelés érdemi elbírálásához szükséges mértékben feltárta, az ehhez szükséges bizonyítást lefolytatta, és helyálló ténybeli alapokon, helyes jogértelmezéssel jutott arra a következtetésre, hogy a kereseti kérelem megalapozatlan. Az ítéltábla egyetértett a törvényszékkel abban, hogy a felperes valamennyi kártérítési igénye a második perben megalapozatlanul előterjesztett igényének összetevőiből, valamint az annak megalapozatlansága miatt őt terhelő perköltségekből állt. Bár bírósági jogkörben okozott kár címén igényelni lehet olyan károk megtérítését, amely a támadott perben valamely kirívó anyagi jogi vagy eljárási, a bíróság által elkövetett jogszabálysértés okán merült fel, az ott elbírált kereseti igénytől függetlenül, a felperes ilyenre nem hivatkozott, kizárólag a második perben általa érvényesíteni nem tudott, jogerősen lezárt ítélet kereseti követeléseit és az elszenvedett költségeket kívánta újra érvényesíteni. Ezt azonban a kereset ítélt dolog jellege kizárja, mivel a jogerős ítélet

anyagi jogereje miatt a sérelmezett eljárásban elbírált igények nem bírálhatók el újra. Ennek az elsőfokú ítéletben történő megállapításával tehát a Nyíregyházi Törvényszék semmilyen, az ügy érdemére kiható, az elsőfokú ítélet megváltoztatására vagy hatályon kívül helyezésére okot adó jogszabálysértést nem követett el. Úgyszintén nem követett el jogszabálysértést az elsőfokú bíróság azon jogértelmezésével, miszerint sérelemdíjat csak kirívó bírósági eljárási jogszabálysértés miatt lehet megítélni, illet azonban a felperes nem tudott felmutatni. A felperes által hivatkozott eljárási sérelmek még megalapozottságuk esetén sem szolgálnának a sérelemdíj megállapíthatóságának alapjául; hivatkozásai azonban nem is valósak. A konkrétan a törvényszék által az elsőfokú eljárásban a felperes szerint elkövetett eljárási jogszabálysértésekről az ítélőtábla úgyszintén megállapította, hogy alaptalanok, így azt a felperesi bizonyítási indítványt, hogy a törvényszék nem folytatott le bizonyítást arra nézve, hogy a második perben eljáró alperes, a Miskolci Törvényszék jogi képviselője érvényes meghatalmazás birtokában terjesztette-e elő védekezését, jogszabálysértés nélkül utasíthatta el azzal, hogy azon tények tekintetében, amelyekről a bíróságnak hivatalos tudomása van, nem szükséges bizonyítást lefolytatni, mivel az a jogvita elbírálásához szükségtelen.

- [10] 3. Az indítványozó, a harmadik per (a panasz benyújtásának alapjául szolgáló alapper) korábbi felperese mind a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítéletével, mind a Debreceni Ítélőtábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével; továbbá kérte a támadott határozatok végrehajtásának felfüggesztését.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében arra hivatkozik, hogy a sérelmezett döntések sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog több részjogosítványát. Érvéle szerint a bírósághoz fordulás joga azért sérült, mert „a jogvitát a bíróság érdemben nem bírálta el”. Így a Nyíregyházi Törvényszék szerinte nem döntött a kereseti igényről, a sérelemdíj és a kártérítési igény megalapozottságáról, a Debreceni Ítélőtábla pedig emellett a harmadlagos kérelemről. A tárgyalás igazságossága is sérült, mivel a megismételt eljárás során érdemi tárgyalást kell tartani, ám a tárgyalást az elsőfokú bíróság az indítványozó felperes halasztási indítványa ellenére berekesztette, az alperesi meghatalmazás szabályszerűségének bizonyítására vonatkozó bizonyítási indítványának pedig nem adott helyt. A fegyveregyenlőség elvének megsértésére is hivatkozott, azon érveléssel, miszerint az alperesi meghatalmazás érvényességére vonatkozó alperesi nyilatkozatot csak a tárgyalás előtti napokban kapta kézhez, így nem tudott „felkészülni az abban foglaltak megválaszolására”. A pártatlanság követelményének szerinte az elsőfokú bíróság szintén nem tett eleget, mert az érvényes alperesi meghatalmazás beérkezése előtt, az első tárgyaláson nem bocsátott ki kérelmére bírósági meghagyást a követelt mintegy 27 és fél millió forint, hanem az alperes érdemi védekezését elfogadva a per tárgyalását folytatta.
- [12] Hivatkozik a „jogértelmezés alkotmányos követelménye” sérelmére is, melynek értelmében – megismételve ehelyütt már a második és a harmadik perben is rendre felhozott érveit az eljárás és az ítélet jogszabálysértő voltáról – a bíróságok nem az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően értelmezték az eljárási és anyagi jogszabályokat, ezzel az Alaptörvénynek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot biztosító XXVIII. cikkének sérelmét okozva. Végezetül kéri az Alkotmánybíróságtól az indokolási kötelezettség bíróságok általi megsértésének megállapítását is, az alapján, hogy véleménye szerint az eljáró bíróságok nem vizsgálták a sérelemdíj és a kártérítés iránti kereseti igények megalapozottságát, valamint a tisztességes eljárás jogára való hivatkozás körében az eljárás észszerűtlen időtartamán túl az eljárás alapjogi értelemben vett tisztességtelenségére vonatkozó egyéb felperesi érveket sem.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában úgy érvel, hogy a fellebbezését a Debreceni Ítélőtábla érdemben nem bírálta el, nem döntött a kereseti igényekről, ezen belül sem a sérelemdíj megállapíthatósága alapjául szolgáló, az eljárás alapjogi értelemben vett tisztességtelensége megállapítására felhozott indokokról, sem a kártérítés megítélhetőségéről, és különösen nem rendelkezett a harmadlagos kereseti kérelem megalapozottságáról, vagyis az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való kötelezése elutasításának indokairól.
- [14] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti

feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.

- [15] Az indítványozó mindegyik érve az alapperben (illetve a második perben) született döntések szakjogi értelmezését, illetve a bíróságok pervezetését támadja. Az indítványozó az általa felhozott érvek többségében az alapperben benyújtott keresete, illetve fellebbezése érveit, valamint az alapperben felhozott eljárás kifogásait ismétli meg. Lényegében az indítvány nagyobb részt azt sérelmezi, hogy a bíróságok az alapperben (a harmadik perben) ítélt dolognak minősítették a kereseti igényeket, amelyeket a második perben eljáró bíróságok már érdemben elbíráltak. Az eljárás jogszabálysértések állítása ehhez kapcsolódik, melynek keretében az egykori felperes indítványozó egyrészt az eljárás elhúzóására, másrészt a bírósági jogértelmezés és jogszabály-alkalmazás hibás, téves voltára, harmadrészt az indoklás általa állított fogyatékoságaira, negyedrészt a bíróságok pervezetésének kritikájára hivatkozik. Állításainak többsége emellett tényszerűtlen, és konkrétan ellentétes a peradatokkal; így az, hogy a bíróságok érdemben nem döntöttek volna a sérelemdíj vagy a kártérítési követelés megalapozottságáról, hogy nem indokolták volna meg, hogy miért utasítják el a felperes keresetét, illetve fellebbezését, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban nem tartott volna tárgyalást, avagy hogy a másodfokú ítélet nem tartalmazna érvelést a harmadlagos kereseti kérelem megalapozatlanságáról, a becsatolt ítéleti indokolásokból megállapítható módon valótlan. A bíróságok valójában kimerítették a keresetet és a fellebbezést, az indítványozó minden állított sérelmére jogi érvekkel és jogszabályi hivatkozásokkal alátámasztott válaszokat adtak.
- [16] Összességében az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában a bírói döntések alapjául szolgáló jogértelmezést és a bírói pervezetés módját támadja; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek.
- [17] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indoklás [13]}
- [18] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéletábrla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította. A visszautasításra tekintettel a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről az Alkotmánybíróságnak nem kellett külön döntenie.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/619/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3446/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 1.P.20.802/2016/33. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.801/2017/7. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.500/2018/5. számú ítélete alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Szegedi Törvényszék 1.P.20.802/2016/33. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.801/2017/7. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.500/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására okot adó pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. A Debreceni Városi Bíróság előtt a kereskedelmi kft. felperes és az indítványozók mint alperesek között vételár megfizetése iránt per volt folyamatban. A bíróság 2008. június 12-én kelt 15.P.22.422/2006/89. számú ítéletével indítványozókat 1 293 996 forint és járulékai egyetemleges megfizetésére kötelezte. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2008. szeptember 23-án jogerőre emelkedett ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, a fellebbezéssel és a csatlakozó fellebbezéssel érintett részét részben, a késedelmi kamat mértékére vonatkozóan megváltoztatta.
- [4] A jogerős ítéletet a Legfelsőbb Bíróság 2009. május 21-én kelt Pfv.VII.20.188/2009/6. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [5] Ezt követően a Debreceni Törvényszék előtt az indítványozók és a kereskedelmi kft. között újabb per indult, melyben az indítványozók az adásvételi és a vállalkozási szerződés érvénytelenségének megállapítása mellett vagyoni és nemvagyoni káraik megtérítését igényelték. A bíróság 2012. október 17-én a tárgyalást berekesztette, a határozat kihirdetését november 9-re tűzte ki. Ezen a napon a tárgyalást ismételten megnyitotta, majd – szakértői és egyéb bizonyítást követően – 2013. december 18-án kelt 65. számú ítéletével a keresetet elutasította és egyetemleges kötelezte a felpereseket 900 000 forint perköltség, valamint 900 000 forint illeték megfizetésére.
- [6] A Debreceni Ítéltábla 2014. december 8-án jogerőre emelkedett Pf.II.20.333/2014/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.
- [7] Az indítványozók módosított keresetükben vagyoni és nemvagyoni káraik megtérítésére, sérelemdíj megfizetésére kérték egyetemleges kötelezni az alpereseket. Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével a keresetet elutasította.
- [8] Az ítélet ellen az indítványozók terjesztettek elő fellebbezést, elsősorban annak megváltoztatása és a kereset szerinti döntés meghozatala, másodsorban hatályon kívül helyezése érdekében. Az indítványozók fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [9] A Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.801/2017/7. számú jogerős ítélete ellen az indítványozók terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték annak hatályon kívül helyezését és a keresetüknek helyt adó határozat meghozatalát. Kérelmük indokaként előadták, hogy keresetükben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (1) és (3) bekezdésére hivatkozással terjesztettek elő sérelemdíj iránti igényt. Nem értettek egyet az ügyben eljáró bíróságokkal, hogy ezt az igényt nem vagyoni kártérítésként kell elbírálni. Álláspontjuk szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja a jogszabályok, így az eljárásjogi

- szabályok és az Alaptörvény megfelelő alkalmazását is. Állították, hogy az ügyben eljáró bíróságok tévesen értelmezték és alkalmazták a Pp. 2. § (1)–(3) bekezdéseit. Továbbá megsértették a Pp. 206. §-át és 221. §-át, amikor megállapították, hogy az általuk hivatkozott eljárási szabályok megsértése nem eredményezte a tisztességes eljáráshoz fűződő jogok sérelmét, illetve hogy nekik nem volt olyan hivatkozásuk, amely a kártérítést megalapozná. Az eljárás észszerű időn belül való befejezéséhez fűződő jog vonatkozásában kifejtették a szakértő kirendelésével, illetve az eljárási határidők be nem tartásával kapcsolatos jogi érveiket, amelynek folytán álláspontjuk szerint szintén sérült a Pp. 2. § (1)–(3) bekezdései, illetve a 206. §-a. Érvelésük szerint a szerződés érvénytelenségének vizsgálatával kapcsolatos álláspontjukra tekintettel az ügyben eljáró bíróságok szintén megsértették a Pp. 2. § (1)–(3) bekezdéseit, 206. §-át, 221. §-át, illetve a Ptk. 349. § (1)–(3) bekezdéseit.
- [10] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta alaposnak. A Kúria egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal, amely szerint a vizsgált eljárásban a felperesek egyetlen állított eljárási alapjoga sem sérült, így alaptalanok az erre alapított vagyoni és nem vagyoni kártérítés iránti igényeik.
- [11] Erre tekintettel a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Pfv.III.21.500/2018/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [12] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, amelyben kérték a Szegedi Törvényszék 1.P.20.802/2016/33. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.801/2017/7. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.500/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, valamint 28. cikke sérelmére hivatkozva.
- [13] Az indítványozók álláspontja szerint a bírói ítéletek azért sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint 28. cikkét, mert a perek észszerű befejezéséhez fűződő jog kapcsán az első és másodfokú bíróságok téves és okszerűtlen következtetést vontak le az I. rendű alperes előtti per anyagából; a bíróságok csak formálisan, a keresetben megjelölt korábbi ítéletek tartalmára hivatkozva utasították el a kereseti kérelmüket, és a jogvitát a továbbiakban egyáltalán nem vizsgálták. A bíróság – álláspontjuk szerint – azáltal is megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogukat, hogy téves tájékoztatással látta el őket, indokolatlanul figyelmen kívül hagyta a hivatkozott jogszabályokat, az alkotmánybíróági döntéseket, a kialakított normákat. A bíróságok megsértették az indokolt bírói döntéshez való jogukat, mivel nem tettek eleget annak a kötelezettségüknek, hogy az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeiket kellő alapossgal megvizsgálják és annak értékeléséről számot adjanak; továbbá nem indokolták meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazták. A bíróságok kereseti kérelmüket nem vizsgálták meg, nem bírálták el, ezzel nemcsak a tisztességes eljáráshoz fűződő jogukat sértették meg, hanem a jogorvoslathoz való alapvető jogukat is, mivel az eljárást le sem folytatták.
- [14] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették.
- [15] 4.1. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] 4.2. A befogadhatóság feltételeivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság elsőként emlékeztet arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [17] 4.3. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye.

- [18] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó elsősorban az eljáró bíróságoknak a jogértelmezését kifogásolta. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az ítéletek indítványozó által kifogásolt, állítólagos értelmezési hibái a támadott bírói döntéseknek olyan törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó szakjogi kérdések, amelyeknek alkotmányossági felülbírlatára nincs lehetőség.
- [19] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {Elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}
- [20] Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként megindokolt bírósági döntés érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására.
- [21] 4.4. Az indítványozó sérelmezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a bíróságok döntéseinek indokolását is.
- [22] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]} Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelje” (Indokolás [31]). Az eljáró bíróságok részletesen, koherens módon megindokolták döntésüket. Az, hogy ezt az indokolást az indítványozó vitatja, illetve a saját álláspontja szerint annak másra kellett volna kitérnie, nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének a kételyét.
- [24] 4.5. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséhez kapcsolódó indítványi elem tekintetében sem talált az Alkotmánybíróság olyan indokot, amely alapján fennállna a támadott döntések alkotmányosságának kételye és emiatt az indítványt be kellene fogadni. Az indítványozók élhettek és éltek is jogorvoslati jogukkal, így a jogorvoslati jog sérelme nem merül fel, hiszen az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslati jogot biztosítja és nem azt, hogy a jogorvoslati kérelem pozitívan, az indítványozók elképzelése szerint kerül elbírálásra.
- [25] 5. Mindezekből következően az indítvány alapján nem merül fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúja, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [26] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjára, 29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/751/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3447/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.489/2019/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó társasház jogi képviselője (dr. Tóth György ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügyben alperesként vett részt. Az indítványozó 2016. augusztus 20-25. folyamán írásbeli szavazást bonyolított le a társasház egyes ügyeit illetően. Az egyedi ügy felperese nem kapott szavazólapot; általános meghatalmazással rendelkező meghatalmazottja biankó szavazólapot töltött ki. A biankó szavazólap tulajdoni hányadot, nevet és címet nem tartalmazott. A felperes a szavazásra bocsátott szervezeti és működési szabályzat tervezetét (a továbbiakban: SZMSZ-tervezet) nem kapta meg előzetesen.
- [3] A felperes keresetében az írásbeli szavazás során született, szám szerint összesen hét társasházi közgyűlési határozat érvénytelenségének megállapítását kérte. Keresetének a Pesti Központi Kerületi Bíróság a következők szerint adott helyt.
- [4] A bíróság mindenekelőtt arra alapította ítéletét, hogy a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) szűkszavúan határozza meg a társasházi írásbeli szavazás kereteit, e kereteket a szervezeti és működési szabályzatok töltik meg tartalommal. Ennek fényében megállapította, hogy a felperes sem írásban, sem személyesen nem vette át a szavazólapot, illetve annak mellékleteit, az aláírási ív mellett nem szerepelt az aláírása. A szavazólapon nem volt feltüntetve a felperes neve, címe és tulajdoni hányada, ez pedig a társasházi szervezeti és működési szabályzatába (a továbbiakban: SZMSZ) ütközött. Az SZMSZ-tervezetet a felperes nem kapta meg a szavazásra kitűzött határidőt megelőző, a Tht. 14. § (3) bekezdése szerinti 15 munkanapot megelőzően. Az egyik határozati javaslatához az indítványozó nem mellékelte a Tht. és az SZMSZ által előírt számvizsgáló bizottsági állásfoglalást, véleményt. A határozati javaslatok többsége esetében a csatolt árajánlatok nem voltak alkalmasak az összehasonlításra, a javaslatok nem voltak írásbeli szavazásra előkészítve.
- [5] Az indítványozó fellebbezése nyomán a Fővárosi Törvényszék helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. Az indítványozó elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett a per megszüntetését, másodlagosan a felperes keresetének elutasítását, harmadlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, továbbá mindhárom esetben a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani, illetve a pert meg kellett volna szüntetni, mert a felperesi meghatalmazott meghatalmazása nem terjedt ki sem a keresetlevél benyújtására, sem a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 132. § (1) bekezdése szerinti beadvány benyújtására. Álláspontja szerint a felperes nem hivatkozhatott kizárólag más tulajdonostársat érintő jogsértésre. A Tht. és az SZMSZ vonatkozó rendelkezései szerint nem a szavazólapnak, hanem az írásbeli szavazásra való felhívásnak vannak mellékletei, és maga a szavazólap is a felhíváshoz tartozó melléklet, ezért értelmezhetetlen az a megállapítás, hogy a felperes nem vette át a szavazólapot és mellékleteit. A meghatalmazás a felperes képviselőjét az írásbeli szavazáson való képviselőre is feljogosította, ezért azon a felperesnek nem kellett személyesen szavaznia. A felperes a 2016. október 5-én kelt keresetlevelében nem hivatkozott a szavazási anyag kézbesítésével kapcsolatos érvénytelenségi okra, ezt először a 2018. június 12-i tárgyaláson adta elő, ezért a 60 napos igényérvényesítési határidő miatt ez nem volt vizsgálható. Hasonlóképp nem kifogásolta a keresetlevelben a felperes azt sem, hogy nem kapott SZMSZ-tervezetet. A szavazatszámllalással és a szavazás eredményével kapcsolatos vizsgálatával az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen. Továbbá az elsőfokú bíróság nem foglalt

állást arról, lehet-e írásbeli szavazás útján határozni a feltett kérdésekben. Az elsőfokú bíróság bizonyítás és indokolás nélkül állapította meg az árajánlatok összehasonlíthatatlanságát. A felperes keresetében a 2016-os és 2017-es hődíj-elszámolások érvénytelenségének megállapítását is kérte, de az elsőfokú bíróság e tárgyban nem döntött, és nem volt megállapítható, elállt-e a felperes ettől a kérelemtől.

- [6] A Fővárosi Törvényszék ítéletének indokolása szerint a 2016-ban kelt keresetlevélből egyértelműen kitűnik, hogy azt a felperesi meghatalmazott a felperes nevében eljárva utóiratként nyújtotta be. A hődíj-elszámolások kérdésében úgy foglalt állást, hogy az arra vonatkozó kérelmet az elsőfokú bíróság nem tekintette önálló kereseti kérelemnek. A felperes ezzel összefüggésben úgy nyilatkozott, eláll a keresettől, ez a téves szóhasználat azonban nem adott okot a per megszüntetésére.
- [7] A törvényszék a felperes által előadott érvénytelenségi okok közül azt tekintette perdöntőnek, hogy a becsatolt szavazólapok úgy kerültek átadásra, hogy azokon nem szerepeltek a tulajdonostársak adatai. Ezt a Tht. alapján az SZMSZ írja elő, mivel az írásbeli szavazás e szabályok megsértésével történt, ezért a közgyűlési határozatok érvénytelenek. A többi érvénytelenségi ok alapján azonban mellőzte az érvénytelenség megállapítását.
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A felülvizsgálati kérelmet a Kúria hivatalból elutasította a Pp. 271. § (4) bekezdés *b*) pontja alapján, melynek értelmében nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre utalással hagyta helyben a társasház tulajdonostársai közösségének szervei által hozott határozatok tárgyában hozott döntéssel szemben. Az egyedi ügyben a másodfokú bíróság nem azonos érvekkel hagyta helyben az elsőfokú ítéletet, azonban a Kúria szerint ennek ellenére teljesült a Pp. 471. § (4) bekezdés *b*) pontjában előírt feltétel, mert ugyan a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásának egyes elemeit, ezeken túlmenően azonban egyértelműen az elsőfokú ítélet indokaival és jogszabályi hivatkozásaival.
- [9] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz hiánypótlással kiegészített alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria felülvizsgálati végzésének megsemmisítését – a Fővárosi Törvényszék, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéleteire kiterjedően.
- [10] A panasz indokolásában az indítványozó részletekbe menően bemutatja a pertörténetet, valamint tételesen kifejti, álláspontja szerint a Pp. és a Tht. mely rendelkezéseit sértették meg a bíróságok eljárásuk során. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát, mert nem tettek eleget a kellő alapossgal való indokolás követelményének. A Kúria egyáltalán nem adott számot döntése indokairól, továbbá az első- és másodfokú ítéletek tartalmát iratellenesen és hiányosan ismertette. Sérelmezte, hogy a Kúria annak ellenére állapította meg a Pp. 471. § (4) bekezdés *b*) pontjának teljesülését, hogy a törvényszék az elsőfokú ítélet indokainak jelentős részét mellőzte. Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy a felülvizsgálati végzés indokolása nem tér ki a hődíjelszámolások perben elbírálatlan kérdésére, és arra sem, miért nincs helye a per megszüntetésének az indítványozó által előadott okokból. Ezek a mulasztások sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott bírói döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [13] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését következetesen oly módon értelmezi, hogy arra alkotmányjogi panasz csak a visszaható hatály tilalmának vagy a kellő felkészülési idő követelményének megsértése esetén alapítható {3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]}. A jelen ügyben az indítvány a B) cikk (1) bekezdéssel összefüggésben ezek egyikére sem hivatkozik, ezért a panasz e vonatkozásban nem fogadható be. Ugyanebből az okból nem fogadható be a panasz az Alaptörvény 28. cikkére alapított részében sem {pl. 3339/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

- [15] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alapján történő befogadhatóság kereteinek meghatározása körében rögzítette azt az Abtv. 29. §-ának alkalmazása során követett általános elvet, mely szerint az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}; továbbá az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközeknek, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [16] A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz indokolása túlnyomórészt azon alapul, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó álláspontja szerint a Pp. rendelkezéseinek megsértésével hozták meg a döntéseiket; másfelől pedig azon, hogy álláspontja szerint a Kúria helytelenül alkalmazta a Pp. 271. § (4) bekezdés *b)* pontját. Az előadottak azonban nem indokolják a panasz Abtv. 29. §-a alapján történő befogadását. Az indítványban állított jogsértések olyan kérdésekre vonatkoznak, amelyekre az első- és másodfokú bíróságok kitértek ítéleteik indokolásában, és ennek során nem találták megalapozottnak az indítványozó kifogásait. A bíróságok kifejtették jogi álláspontjukat a meghatalmazás terjedelmével, a kereseti kérelem való túlterjeszkedéssel, valamint a hódíjelszámolásokkal kapcsolatosan, az indítvány pedig nem mutatott rá olyan körülményre, amely a pusztán jogértelmezési vitán túlmutató alkotmányjogi jelentőséggel ruházná fel az ügyet. Hasonlóképp, a Kúria a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító végzésében kifejtette, miért nem vizsgálható érdemben a felülvizsgálati kérelem, illetve a konkrét esetben miért meríti ki a Pp. 271. § (4) bekezdését az, ha a másodfokú bíróság mellőzi az elsőfokú ítélet indokolásának számottevő részét, egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet a benne megfogalmazott jogi indokokkal egyetértve hagyta helyben. Mivel a Kúria formai okok alapján ítélte úgy, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának nincs helye, és ennek jogszabályi indokait megjelölte, ezért az indítványozó által állított további jogszabálysértések vizsgálatára nem volt lehetőség.
- [17] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, továbbá egyéb okból nem felel meg a törvényi feltételeknek, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [18] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/865/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3448/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.717/2018/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gaál András Tamás ügyvéd; Dr. Gaál András Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.II.37.717/2018/22. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeként egy lakóingatlan két tulajdonosa – az indítványozó mint biztosítéknújtó, valamint tulajdonostársa mint adós – kölcsönszerződést kötöttek egy hitelezési tevékenységet végző gazdálkodó szervezettel (a továbbiakban: hitelező). Az indítványozó és tulajdonostársa, mint a vételi jog kötelezettjei és a hitelező, mint a vételi jog jogosultja 2007. június 5-én opciós megállapodást is kötöttek, amelynek alapján vételi jogot biztosítottak a lakóingatlan meghatározott vételárán a hitelezőnek. A vételi jogot, annak gyakorlását a megállapodás aláírásától számított öt éves időtartamra kötötték ki, a vételi jog abban az esetben gyakorolható, ha a felperesek által kötött kölcsönszerződés kapcsán felmondási esemény merül fel, és a vételi jog jogosultjának a felperesekkel szemben lejárt és ki nem egyenlített követelése áll fenn. A megállapodásban rögzítették, hogy a vételi jog jogosultja a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 685. §-a alapján mint gazdálkodó szervezet jogosult a vételi jog gyakorlására harmadik személyt kijelölni. A vételi jog jogosultja a vételi jog kötelezettjét a vételi jog gyakorlásának megnyílta után, de a vételi jog gyakorlása előtt írásban értesíteni köteles. Rögzítették, hogy a vételi jog gyakorlására kijelölt személy a kijelölés alapján a jogosult helyébe lép és a vételi jogot a megállapodásban foglalt feltételekkel gyakorolja. A vételi jog gyakorlására kijelölt személynek a vételi jog gyakorlásáról szóló, a vételi jog kötelezettje részére kézbesített nyilatkozata az adásvételi szerződést a vételi jog kötelezettje és a vételi jog gyakorlására kijelölt személy között hozza létre.
- [3] A hitelező a lejárt és ki nem egyenlített követelésre tekintettel a kölcsönszerződést 2010-ben azonnali hatállyal felmondta. A hitelező a vételi jog gyakorlására kijelölt egy harmadik személyt, vele egyúttal engedményezési szerződést kötött. Az engedményes 2012. május 4-én ügyvéd által ellenjegyzett nyilatkozattal tájékoztatta a két tulajdonost arról, hogy az őt megillető vételi jogot gyakorolni kívánja. Az engedményes 2012. május 24-én kérelmet terjesztett elő a Pest Megyei Kormányhivatal Ráckevei Járási Hivatalánál a vételi jog gyakorlása folytán a tulajdonjoga adásvétel jogcímén történő bejegyzése iránt. A tulajdonostársak bejelentették, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt pert indítottak, melyre tekintettel az elsőfokú ingatlanügyi hatóság az eljárást felfüggesztette. A per jogerős befejezését követően az engedményes kérelmére az ingatlanügyi hatóság az eljárást folytatta és a 2016. december 14-én meghozott 58058/2/2016/2012.05.25. számú határozatával a perbeli ingatlanra az engedményes tulajdonjogát adásvétel jogcímén bejegyezte, az indítványozó és tulajdonostársa tulajdonjogát törölte. Ezen túlmenően törölte a hitelező vételi jog bejegyzését, valamint egy, a perben nem szereplő végrehajtási jog bejegyzését is törölte, és ugyanezt a végrehajtási jogot visszajegyezte. Elutasította a végrehajtási jog törlése iránti kérelmet. A határozat indokolása szerint a tulajdonjog bejegyzésére az opciós megállapodás, a vételi jog gyakorlójának kijelölésére vonatkozó nyilatkozat, engedményezési szerződés, a vételi jog gyakorlására vonatkozó egyoldalú nyilatkozat és térítvény, valamint a kölcsönszerződés érvénytelensége tárgyában hozott jogerős ítélet szolgált. A végrehajtási jog törlése iránti kérelmet azért utasította el, mert annak saját hatáskörben történő visszavonására jogszabályi lehetőség nincs.
- [4] A határozat ellen az engedményes a végrehajtási jog visszajegyzése miatt, az indítványozó és tulajdonostársa a tulajdonjog bejegyzése miatt fellebbezést nyújtottak be. A másodfokon eljáró Pest Megyei Kormányhivatal

2017. április 4. napján meghozott 30243/2017. számú határozatával törölte a végrehajtási jog bejegyzését, a végrehajtási jog bejegyzése iránti megkeresésnek a széljegyre történő visszajegyzését elrendelte és a rangsornak megfelelő új eljárás lefolytatását és új határozat meghozatalát írta elő ebben a körben. Az indítványozó és tulajdonostársa fellebbezése folytán megállapította, hogy a benyújtott okiratok alapján az engedményes tulajdonjoga bejegyzésének akadálya nem volt, ezért fellebbezésüket elutasítva egyebekben az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

- [5] Az indítványozó és tulajdonostársa keresetet nyújtottak be az engedményes tulajdonjogát bejegyző rendelkezés felülvizsgálata iránt, és kérték a tulajdonjog-bejegyzés iránti kérelem elutasítását. Az alperes Pest Megyei Kormányhivatal ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta, fenntartva a határozatában foglaltakat. Az engedményes a perbe beavatkozóként az alpereshez csatlakozva a kereset elutasítását indítványozta.
- [6] Az elsőfokú bíróság a vételi jog gyakorlásával összefüggésben a Ptk. 328. § (1) bekezdése, 329. § (1) és (2) bekezdése alapján azt állapította meg, hogy az engedményezéssel az engedményes a régi jogosult helyébe lépett, átszálltak rá a követelést biztosító zálogjogból és kezességből eredő jogok, és ebből az is következett, hogy az opciós szerződésből eredő, a jogosultat megillető jogok nem hárultak át automatikusan az engedményesre. Az alperesi beavatkozó az opciós szerződés alapján a vételi jog gyakorlójának kijelölése folytán a hitelező helyébe lépett, a követelést biztosító zálogjogból és kezességből eredő jogok átszálltak rá az engedményezés által, azonban a vételi jog nem szállt át. Az a körülmény, hogy a hitelező jogosult volt a Ptk. 329. §-a alapján a vételi jog gyakorlására más személyt kijelölni, nem jelentette azt automatikusan, hogy a jog gyakorlására kijelölt személy saját javára kérhette az opciós jog bejegyzését. A vételi jog gyakorlására való személykijelölés nem eredményez jogosulti jogutódlást, mert ez a vételi jog átruházásának minősül, amely a Ptk. 373. § (4) bekezdésében foglalt tiltó rendelkezés alapján semmis. Kifejtette, hogy a hatóságnak észlelnie kellett volna, hogy olyan személy kéri a tulajdonjog bejegyzését, aki nem jogosulti minőségében jár el. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság az alperes határozatát jogszabálysértőnek ítélte, azt ítéletével hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra kötelezte. Az elsőfokú bíróság az elrendelt új eljárásra előírta annak vizsgálatát, hogy a vételi jog gyakorlása folytán az alperesi beavatkozó saját maga javára kérheti-e a tulajdonjog bejegyzését, jogosultja-e a vételi jognak, vagy csak olyan személy, aki a vételi jog jogosultja nevében jár el.
- [7] A jogerős ítélet ellen az alperesi beavatkozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben – a felülvizsgálati tárgyaláson előadott pontosítása szerint – az ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte azzal, hogy a tulajdonjog bejegyzésére jogszerűen került sor. Előadta, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 375. § (1) és (4) bekezdését, 374. § (5) bekezdését, 373. § (4) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 215. §-át. Hangsúlyozta, hogy jogszabály lehetővé teszi a vételi jog gyakorlásának átengedését a vételi jog gyakorlására jogosult kijelölésével, amely nem minősül a vételi jog átruházásának, ezért az nem semmis. A vételi jog gyakorlására kijelölt pedig a vételi jogot gyakorolhatja, az ingatlan egyoldalú nyilatkozattal megvásárolhatja. Előadta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság nem a kereseti kérelem keretei között járt el, amikor azt állapította meg, hogy a felperesek a vételi jogra való jogosultság jogalapját kérdőjelezték meg. Ilyen tartalmú kereseti kérelmet a felperesek nem terjesztettek elő. A bíróságnak az a kijelöléssel kapcsolatos álláspontja is téves, hogy a hatóságnak észlelnie kellett volna, hogy olyan személy kéri a tulajdonjog bejegyzését, aki nem jogosulti minőségben jár el. Az elsőfokú bíróság ítéletét az ügy érdemében is törvénysértőnek tartotta, mert álláspontja szerint a vételi jog gyakorlására kijelölt személy a vételi jog jogosultja helyébe lép és a vételi jog gyakorlására jogosulttá válik.
- [8] Az alperes a Kúriához benyújtott észrevételében bejelentette, hogy a megismételt eljárást lefolytatták, megállapítva, hogy a vételi jog gyakorlására kijelölt személy a vételi jogot saját nevében gyakorolhatta, a vételi jog gyakorlásával az ingatlan tulajdonosává vált, ezért jogszerűen kérte a tulajdonjog bejegyzését a saját nevében, saját maga javára. Mindezekre tekintettel a megismételt eljárásban az alperesi beavatkozó tulajdonjoga bejegyzését jogszerűnek ítélte, ezért az elsőfokú közigazgatási határozatot ebben a részében helybenhagyta.
- [9] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályban tartását kérték. Előadták, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perben az opciós szerződés érvénytelensége is a per tárgya volt és a másodfokú bíróság kimondta, hogy a vételi jogra kötött megállapodás 4. pontja a Ptk. 375. § (4) bekezdése és 374. § (2) bekezdése rendelkezésének megkerülésére irányul, ezért az a kikötés semmis.
- [10] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban konkrétan megjelölt jogszabálysértések körében vizsgálta felül. A Kúria a vételi jog gyakorlásával kapcsolatban kifejtett jogerős ítéleti megállapításokat tévesnek és a Ptk. 373. § (4) bekezdésébe, 374. § (5) bekezdésébe, 375. § (1) és (4) bekezdésébe ütközőnek találta. Az elsőfokú bíróság az engedményezést

és a vételi jog gyakorlására vonatkozó kijelölést tévesen tekintette együtt vizsgálándónak és tévesen ítélte meg a vételi jog gyakorlására kijelölt személy részéről a vételi jog gyakorlását az engedményezés és az engedményezés során bekövetkező jogok átszállása szempontjából. Az engedményezés és a vételi jog gyakorlójának kijelölése két külön jogintézmény, az engedményezéssel nincs összefüggésben a vételi jog gyakorlójának kijelölése és a jog gyakorlására kijelölt személy által a vételi jog gyakorlása. A hitelező a Ptk. 373. § (4) bekezdésében foglalt jogával élt, az opciós megállapodás 5. pontjában foglaltak szerint gyakorolta a vételi jog gyakorlójának kijelölésére vonatkozó jogát. A vételi jog gyakorlójának kijelölése folytán a jog gyakorlására kijelölt személy a vételi jog jogosultja helyébe lép, hiszen az új joggyakorló a jog gyakorlására való kijelölése folytán a vételi jog jogosultjává válik. Mindezekre tekintettel az alperesi beavatkozó jogosult volt a Ptk. 375. § (1) bekezdése alapján, mint a vételi jog gyakorlására kijelölt, a vételi jog jogosultja az ingatlan egyoldalú nyilatkozattal megvásárolni. Az alperesi beavatkozó tehát az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 25. § (2) bekezdése alapján kérhette az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonjoga bejegyzését. Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a Ptk. 375. § (1) és (4) bekezdéseit, 374. § (5) bekezdését, 373. § (4) bekezdését tévesen értelmezte, jogszabálysértő ítéletet hozott, amikor azt állapította meg, hogy az alperesi beavatkozó a saját nevében nem gyakorolhatta a vételi jogot és nem szerezhette meg a saját maga részére az ingatlan tulajdonjogát a vételi jog gyakorlásával. A Kúria a jogerős ítéletet ennélfogva a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a felperesek keresetét a Pp. 339. § (1) bekezdése alapján egészében elutasította.

- [11] Ezt követően fordult az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság főttkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelem, illetve az alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolás tekintetében. A felhívásra – a megadott határidőn belül – az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát, s kérte a támadott kúriai ítélet megsemmisítését.
- [12] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó azt állította, hogy a Kúria ítélete megsértette az emberi méltósághoz való jogát (Alaptörvény II. cikk), a tulajdonhoz való jogát [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés], az emberhez méltó lakhatáshoz való jogát [Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdés], a tisztességes eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint „a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményét” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés].
- [13] Az indítványozó mindenek előtt a kúriai jogértelmezést kifogásolta. Azt állította, hogy a Kúria „a jogalkotó által meghatározottakkal ellentétesen értelmezte és alkalmazta” a Ptk. 328. § (1) bekezdését, valamint 329. § (1) és (2) bekezdését úgy, hogy az engedményezéssel a vételi jog átszáll az engedményesre. Állította továbbá, hogy „a jogszabálynak a céltól eltérő értelmezése alaptörvény-ellenes értelmezésnek minősül”, s a Kúria alaptörvény-ellenes jogszabályértelmezés útján megfosztotta a tulajdonhoz való jogától. Megsértette ezáltal az emberhez méltó lakhatáshoz való jogát, egyben az emberi méltósághoz való jogát is. A tisztességes eljáráshoz való joga sérült azáltal, hogy a „Kúria döntése meghozatala során majdnem kétszeresen túllépte az ítélet írásba foglalására és kézbesítésére vonatkozó határidőket”. A Kúria ítélete sérti szerinte továbbá a jogbiztonság követelményét, mert a Kúria és az elsőfokú bíróság eltérő következtetéseket vont le ugyanazokból a bírói döntésekből.
- [14] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [15] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt, számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [16] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria felülvizsgálati ítéletének kézbesítése 2019. december 13-án történt, az indítványozó alkotmány-

jogi panaszát 2020. február 11-én, határidőben terjesztette elő az elsőfokú bíróság útján) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadta.

- [17] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele (Abtv. 27. §), hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában többek között állította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét is. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni, mert az nem alapjogi rendelkezés {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [18] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény II. cikke és XXII. cikk (1) bekezdése, valamint XIII. cikk (1) bekezdése, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget.
- [19] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkére és XXII. cikk (1) bekezdésére, valamint XIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással az alperesi beavatkozó tulajdonjoga ingatlannyilvántartási bejegyzésének, s egyúttal a vételi jog gyakorlásának jogszerűségét vitatta, tévesnek, helytelennek minősítve a Ptk. 328. § (1) bekezdése, valamint 329. § (1) és (2) bekezdése kúriai értelmezését. A támadott kúriai ítélet alapján megállapítható ugyanakkor, hogy a Kúria nem a Ptk. 328. § (1) bekezdését, valamint 329. § (1) és (2) bekezdését alkalmazta és értelmezte a felülvizsgálati eljárásban. A Kúria a Ptk. 373. § (4) bekezdését, 374. § (5) bekezdését, 375. § (1) és (4) bekezdéseit értelmezte és alkalmazta a felülvizsgálati eljárásban, és a Ptk. e rendelkezéseibe ütközőnek találta a vételi jog gyakorlásával kapcsolatban kifejtett elsőfokú ítéleti megállapításokat. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozó csak állította, de nem indokolta, hogy a támadott kúriai ítélet miért alaptörvény-ellenes. Nem indokolta azt, hogy a tulajdonjog-bejegyzés jogszerűségének kúriai megítélése miért sérti az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében garantált emberi méltósághoz való jogát, illetve XXII. cikk (1) bekezdésében garantált, az emberhez méltó lakhatáshoz való jogát. Azt is állította csupán az indítványozó, hogy a Kúria „megfosztotta a tulajdonhoz való jogától”, de nem indokolta, hogy az indítványozó állításától eltérően nem a Ptk. 328. § (1) bekezdését, valamint 329. § (1) és (2) bekezdését alkalmazó, hanem valójában a Ptk. 373. § (4) bekezdését, 374. § (5) bekezdését, 375. § (1) és (4) bekezdéseit az ügyben relevánsnak tartó, s e rendelkezéseket alkalmazó kúriai ítélet miért sértette az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogát.
- [20] Az indítványozó állította továbbá a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmét az eljárás elhúzódásával összefüggésben. Az Alkotmánybíróság az észszerű határidőn belüli eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatban többször is úgy foglalt már állást, hogy az a bírói döntés érdemét nem befolyásolja, és az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}, illetve megállapította, hogy az indítványozó által sérelmezett pertartam az adott pert jellemző körülmény, olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 3066/2019. (III. 29.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem indokolta, hogy a sérelmezett eljárási időtartam mennyiben tette a bíróság döntését érdemben alapjogsértővé.
- [21] Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek felhívása nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására, az indítványban azt is meg kellett volna jelölni, hogy a megtámadott kúriai ítélet az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit milyen okból sérti. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ennek hiányában az indítvány – a tartalmi követelményeknek meg nem felelő volta miatt – nem bírálható el.

[22] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/470/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3449/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.239/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője, dr. Berényi Tamás ügyvéd (BERÉNYI Ügyvédi Iroda), útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kfv.V.35.239/2019/5. számú ítélete ellen, alaptörvény-ellenesség megállapítása és megsemmisítés iránt.
- [2] 2. Az alapul szolgáló ügy lényege az indítványozó beadványa, valamint a rendelkezésre álló iratok alapján a következő: az indítványozóval szemben adóellenőrzési eljárás volt folyamatban, valamennyi adóra és költségvetési támogatásra kiterjedően 2010-2013 évre vonatkozóan, mivel az indítványozó társaságainál – ismeretlen személy feljelentése nyomán tartott adóellenőrzés során – az adóellenőrzési eljárás kezdetén azok könyvelésében jelentősebb összegű tagi kölcsönöket talált az adóhatóság. Az adóhatóság elsőfokú határozatában adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, és adóbírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot megsemmisítette és új eljárást rendelt el, további bizonyítási cselekmények előírása mellett. A megismételt eljárásban első fokon ismét adókülönbözet és adóbírság került megállapításra, melyet – az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró – másodfokú hatóság helyben hagyott. Az indítványozó kereseti kérelmet terjesztett elő az adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata iránt. A bíróság elsőfokon arra az álláspontra jutott – részint az indítványozó által benyújtott bizonyítási eszközök, részint a bíróság által beszerzett bizonyítékok, szakértői vélemény alapján –, hogy az indítványozó bizonyította a kereseti kérelmében foglaltakat.
- [3] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az adóhatóság részben tévesen állapította meg a tényállást, amikor nem fogadta el túlnyomórészt valósnak a felperesi hivatkozást arra vonatkozóan, hogy a korábbi kölcsönügyletekből származó bevételei 2010. január 1. napján rendelkezésére álltak. Utalt a bíróság a perben felvett bizonyítás eredményének értékelése körében arra, hogy nem banktisztá bankjegyköteggel a tanúk által előadott módon a kölcsönösszegek nem voltak elhelyezhetők a bérelt széfekben. Szemben a felperes által videófelvételen dokumentált, banktisztá bankjegykötegek felhasználásával végzett kísérlettel, mely szerint a korábban felvett kölcsönösszegek elhelyezhetők voltak a két bérelt széfben. A perben vitássá tett becslés alkalmazásának kérdését illetően az elsőfokú bíróság úgy vélte, hogy a tagi kölcsön nyújtása önmagában nem valósít meg vagyongyarapodást, és nem minősül életviteli kiadásnak sem, ezért nem álltak fenn a becslés alkalmazásának feltételei. Erre tekintettel az első fokon eljáró Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.173/2107/72-II. számú ítéletével az adóhatósági határozatokat hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárásra kötelezte azzal, hogy az adóellenőrzést becslés alkalmazása nélkül kell elvégezni. Az alperesi adóhatóság a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [4] A Kúria a felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás körében részletezte a felperes 2010-2013. évekbeli pénzforgalmát, és külön kitért a korábbi években a felperes/indítványozó és élettársa által felvett kölcsönösszegekre is. A felülvizsgálati bíróság rögzítette, hogy az adóhatóság 2010-2013. évekre vonatkozó bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzés alapján – megismételt eljárásban – személyi jövedelemadó, és százalékos egészségügyi hozzájárulás adónemekben adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, és adóbírság, valamint késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte a felperest/indítványozót. A fellebbezés folytán eljáró adóhatóság másodfokon az elsőfokú határozatot helybenhagyta, indokolása szerint a vizsgált években a felperes vagyongyarapodásával, életvitelére fordított kiadásaival nem volt arányban az adómentes, bevallott és bevallási kötelezettség alá nem eső, de megszerzett jövedelmének együttes összege, így az nem nyújtott fedezetet a tagi

kölcsönökre, a banki befizetéseire, a megélhetési- és egyéb kiadásaira, ezért az adó alapját becsléssel állapította meg. Ugyanakkor 2010. január 1-jei megtakarításként a felperes a bankszámláin szereplő összeget ismerte el, készpénzvagyon, illetve a vizsgált időszak előtt felvett kölcsönök mint fedezet rendelkezésre állását az adóhatóság nem találta bizonyítottnak.

- [5] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Előadása szerint az elsőfokú bíróság az adóalaptól való eltérésre vonatkozó álláspontját egyrészt alkalmatlan bizonyítékokra alapította, másrészt a rendelkezésre álló bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül értékelte.
- [6] A Kúria Kfv.V.35.239/2019/5. számú ítéletében a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta, a bíróság jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és a keresetet elutasította. Leszögezte, hogy a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozatot a rendelkezésre álló iratok alapján, a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül, bizonyítás felvételének nincs helye. A Kúria rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen vélekedett úgy, hogy a tagi kölcsönbefizetések nem igazolják a felperes vagyongyarapódását. Ezzel szemben nyilvánvaló, hogy a felperes csak vagyona terhére teljesíthette azokat, a befizetés időpontjáig az általa nyújtott kölcsönösszeg a vagyonába tartozott készpénzben, a társaságok részére történő befizetést követően pedig követelés formájában. A vizsgált években a felperes által nyújtott kölcsönök összege, valamint a visszakapott összegek tekintetében az évente jelentkező különbözetre az adózott jövedelme nem nyújtott fedezetet.
- [7] A felperes nem vitatta, hogy a vizsgált időszaki adózott jövedelme kiadásaira nem nyújtott fedezetet, a Kúria álláspontja szerint tehát a becslés feltételei fennálltak. A Kúria kitért arra is, hogy az alapellenőrzés során 5 millió forint készpénz megtakarításról nyilatkozott a felperes, csak az ellenőrzési jegyzőkönyv megismerése után hivatkozott az ellenőrzés előtti időszakban felvett kölcsönből származó jelentős összegre, mint forrásra. A fedezet vonatkozásában a bizonyítási kötelezettség a felperest terhelte, azonban az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta a bizonyítás szabályait, mivel a kölcsön felvételét maga a felperes sem vitatta, azt kellett volna bizonyítania, hogy a széfekből mikor, milyen összegű készpénzt vettek ki. Ezért mellőzte a Kúria a bizonyítandó tény hitelt érdemlő igazolására alkalmatlan bizonyítékok figyelembe vételét, és megállapította, hogy a felperes a vizsgált időszakra magasabb nyitó pénzkészletet nem bizonyított. Ezen túlmenően döntése elvi tartalma-ként rögzítette, hogy az eljárási határidők megtartottsága, a becslés jogalapja, az adózott jövedelemmel nem fedett vagyongyarapodás vagy költségek felmérése, a hatályos jog és az adóeljárás szabályainak megsértésének megállapítása nem szakértői kompetencia, ezen kérdések megítélése a bíróság feladatát képezi.
- [8] 3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kfv.V.35.239/2019/5. számú ítélete ellen, beadványát az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására az indokolást illetően – határidőben – kiegészítette. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria nem megfelelő bizonyítási szabályok szerint járt el a „kötött bizonyítás” alkalmazása révén. A felülvizsgálati eljárás során felülmérlegelést követett el, valamint nem tett eleget indokolási kötelezettségének, ezáltal sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, a T) cikke, valamint 28. cikke. Alkotmányjogi panaszában kérte a sérelmezett kúriai ítélet alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [10] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben felperes volt, személyét hátrányosan érintő döntés született, érintettsége tehát fennáll, alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezésére jogosult. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Kfv.V.35.239/2019/5. számú ítéletét 2019. november 26. napján – elektronikus úton – kézbesítették a jogi képviselő részére, ellene az alkotmányjogi panaszt 2020. január 24-én – határidőben – terjesztették elő. Az ügyben perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [12] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontját, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján

az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint feltüntette az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági ítélet miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, és kifejezett kérelmet adott elő a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és azt semmisítse meg, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.

- [13] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó – többek között – az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [14] Hasonlóan az Alaptörvény T) cikke sem biztosít az indítványozó számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot, így arra alkotmányjogi panasz nem alapozható {3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]; 3302/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére az indítványozó által a jogállamiság megsértésére vonatkozó tartalommal szintén nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}. Az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszát a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem ezen esetek valamelyikére alapította. A panasz tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek.
- [15] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [16] Az indítványozónak jelen alkotmányjogi panasz beadványában az alaptörvény-ellenesség tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panaszbeadvány, bírósági ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel.
- [17] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, és ezen keresztül a jogbiztonság sérelmét vélte megvalósulni azáltal, hogy később hatályba lépett, szigorúbb kritériumokat előíró bizonyítási szabályokat alkalmazott a Kúria a felülvizsgálati eljárás során. Az indítványozó által sérelmezett kúriai ítéletben valóban szerepel a kötött bizonyítási rendszert rögzítő jogszabályi rendelkezésre utalás, azonban a bíróság döntését nem az ennek révén szerzett bizonyítékokra alapozta, hanem éppen arra mutatott rá, hogy az első fokon eljáró bíróság előtt nem a megfelelő tények kerültek igazolásra. Ezen túlmenően az indítványozó szerint a Kúria felülmérlegelt a felülvizsgálati eljárásban, azonban a támadott ítéletben rögzítésre került, hogy a bíróság a tényállást a felek előadása és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékok egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat összességükben értékeli, és meggyőződése alapján bírálja el, azonban a bizonyítékok hiányos, kirívóan okszerűtlen vagy logikátlan mérlegelése, illetve a bizonyításra vonatkozó rendelkezések mellőzése jogszabálysértést valósít meg. A Kúria éppen ez alapján látta helytállónak az adóhatóság által alkalmazott becslési módszert, és rekesztette ki a bizonyítékok köréből a nem releváns tények igazolására szolgáló bizonyítékokat. Az Alkotmánybíróság már korábban kimondta, hogy önmagában az, ha a bizonyítékok felülmérlegelésével jut a Kúria az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontra, nem vet fel alaptörvény-ellenességet {3249/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság azt is rögzítette, hogy a Kúriának törvényben biztosított joga, hogy jogszabálysértést állapítson meg a felülvizsgált ítéletben megállapított tényállással összefüggésben, amennyiben az nyilvánvalóan helytelen, kirívóan okszerűtlen vagy logikai ellentmondást tartalmazó következtetésen alapul {3085/2013. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [16]; idézi 3249/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az, hogy a Kúria a felülvizsgálat során milyen tényállást vesz alapul, vagyis milyen tényekre alapozza az ítéletét, az Alkotmánybíróság eljárása során nem vizsgálható, az ugyanis nincs összefüggésben a tisztességes eljáráshoz való alapvető joggal. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése ugyanis nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően, beleértve azt is, hogy melyik jogorvoslati fórum mennyiben mérlegelheti (mérlegelheti felül) a bizonyítékokat. Sem a felülmérlegelés abszolút tilalma, sem az az alól meghatározott körű kivételek léte a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jogból nem vezethető le {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]; 3195/2015. (X. 14.)

- AB határozat, Indokolás [25]; 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]; összefoglalóan: 3249/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [18] Az indítványozó sérelmezte az indokolási kötelezettség elmulasztását is, azonban a Kúria sérelmezett döntése részletekbe menően foglalkozik a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal, így – többek között – a becslés módszerének alkalmazhatóságával, a szakértői kompetenciával, illetve a bizonyítandó tények körével. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálat szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, vagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottságát, így a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozottságát sem. Szintén nem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. A bíróságok indokolási kötelezettségéből továbbá nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [19] Ezen túlmenően, az indítványozó által állított jogorvoslathoz való sérelmét illetően az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az alapeljárás során az indítványozó többször is élt fellebbezéssel, melyeket érdemben elbíráltak, tehát a „valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás” lehetősége {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]} biztosított volt az indítványozó számára.
- [20] A fentieket összegezve, az alkotmányjogi panasz valójában a támadott bírósági döntés törvényességi és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg, és arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság az adóhatóságoktól eltérő módon értékelje az adózási szakkérdéseket, törölje az indítványozó adóhiánynak minősülő adókülönbözését, és mentesítse az adóbírság, valamint a késedelmi pótlék megfizetésé alól.
- [21] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panáson keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [22] 4. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/471/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3450/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.278/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Kfv.IV.37.278/2019/6. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt.
- [2] 2. A Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara 2011. november 15-én panaszt terjesztett elő az indítványozóval szemben, mivel egy televíziós műsorban, majd egy szaklapban a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar legitimitásának hiánya mellett érvelt. Az indítványozóval szemben indult fegyelmi eljárásban a Budapesti Ügyvédi Kamara a 2012.F.202/21. számú határozatban megállapította, hogy az indítványozó szándékos vétséget követett el, ezért megrovás fegyelmi büntetéssel sújtotta. A Magyar Ügyvédi Kamara az elsőfokú határozatot jóváhagyta. A döntéssel szemben az indítványozó a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz fordult, amely a 2.K.33.839/2013/11. számú ítéletében eljárási szabálysértéseket állapított meg, ezért a kamarai határozatokat hatályon kívül helyezte, és a kamarákat új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [3] A megismételt eljárásban – a Budapesti Ügyvédi Kamara elfogultsági kifogása miatt – a Pest Megyei Ügyvédi Kamara fegyelmi tanácsa járt el, amely a fegyelmi eljárást az F.64/2015. számú határozatával megszüntette, azonban a fegyelmi tanács elnöke elmulasztotta a határozatot kézbesíteni a Pest Megyei Ügyvédi Kamara elnökének. A Pest Megyei Ügyvédi Kamara elnöke fellebbezése folytán a Magyar Ügyvédi Kamara az FF/092/2016. számú határozatával az elsőfokú fegyelmi határozatot hatályon kívül helyezte, és a fegyelmi tanácsot új eljárásra utasította. Rögzítette, hogy az elsőfokú határozat nem vizsgálta ki teljeskörűen a bíróság által megállapított szabálysértéseket, nem tárta fel az összefoglaló jelentés ellentmondásait, és nem tért ki az eljárási határidők alakulására sem.
- [4] A Magyar Ügyvédi Kamara határozatát az indítványozó keresettel támadta meg a Fővárosi Törvényszéken, hivatkozva a határozat semmisségére és eljárási jogsértésekre. A Fővárosi Törvényszék 2019. január 15-én meghozott ítéletében a keresetet elutasította. A Fővárosi Törvényszék döntése szerint sem az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény, sem a Magyar Ügyvédi Kamara 3/1998. (VI. 27.) Fegyelmi Eljárási Szabályzata nem tartalmaz rendelkezést a fegyelmi döntés semmisségéről, ezért a keresetet sem lehet erre alapítani. A bíróság álláspontja szerint a másodfokú fegyelmi eljárás pártatlansága, tisztességessége és függetlensége nem vonható kétségbe. A bíróság nem osztotta azt az érvet sem, hogy a jogerős záradék visszavonása a határozat jogellenes visszavonásának minősülne.
- [5] Az elsőfokú bírósági döntéssel szemben az indítványozó felülvizsgálattal fordult a Kúriához. Álláspontja szerint a bíróság nem tárta fel a tényállást, nem vette figyelembe, hogy a fegyelmi vétség elévült, és nem vette figyelembe azt sem, hogy – álláspontja szerint – a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke törvényes alap nélkül avatkozott be az eljárásba.
- [6] A felülvizsgálati eljárásban a Kúria az elsőfokú bíróság jogerős döntését hatályában fenntartotta. A Kúria nem látta megállapíthatónak, hogy az elsőfokú bíróság ne tárta volna fel a tényállást, és a fegyelmi eljárás elsőfokú határozatának kézbesítésével összefüggésben is helyes következtetésre jutott. Nem tartotta a tisztességes eljáráshoz való jogba ütközőnek, hogy a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke eljárási hibákra hívta fel az első fokon eljáró fegyelmi tanács elnökének a figyelmét, mivel a Magyar Ügyvédi Kamara elnökének álláspontja

a másodfokon eljáró fegyelmi tanácsot nem kötötte. Nem látta törvénysértőnek sem az elévüléssel, sem a jogerősítő záradék visszavonásával kapcsolatos bírósági álláspontot.

- [7] 3. A Kúria ítéletével szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a Magyar Végrehajtói Kamara jogi helyzetével kapcsolatos véleményének kinyilvánítását az Alaptörvény IX. cikke védi, így emiatt nem tartozik fegyelmi felelősséggel; különösen, hogy kiemelkedő alkotmányos érdek fűződik az állami feladatokat ellátó szervek és személyek nyilvános bírálhatóságához.
- [8] Hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelme is; álláspontja szerint sérti a hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való jogot, hogy a megismételt fegyelmi eljárásban az elsőfokú határozatot meghozó tanács a jogerős záradékot visszavonta, ráadásul több hónappal azután, hogy a jogerős záradékról őt tájékoztatták. E cikk sérelmének tartotta azt is, hogy az ügyben kilenc éve folyik eljárás, valamint hogy a körülményekből az állapítható meg, hogy a fegyelmi tanács nem volt pártatlan.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét látta abban, hogy a Pest Megyei Ügyvédi Kamara több hónappal az után nyújtott be fellebbezést, hogy az indítványozónak az elsőfokú döntést kézbesítették, és e fellebbezést a másodfokon eljáró fegyelmi tanács és a bíróságok befogadták.
- [10] Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény I., II., VI., XV. cikkére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére is, érdemi alkotmányossági összefüggést azonban nem állított e rendelkezések és a konkrét ügy között.
- [11] 4. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alaptörvény IX. és XXIV. cikkei Alaptörvényben biztosított jogoknak minősülnek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesítése esetén) alapítható alkotmányjogi panasz.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott kúriai ítéletet 2020. május 8-án vette át jogi képviselője útján, és az alkotmányjogi panaszt 2020. június 17-én terjesztette elő, így az az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidőben került benyújtásra. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed {vö.: 3299/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az indítványozó a konkrét, egyedi ügyben érintett személy, mivel az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy felperese.
- [13] Az Abtv. 27. §-a szerinti alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntéssel szemben akkor lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” sérti az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát és a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a Kúriának az alsóbbfokú bíróságot új eljárásra utasító döntése nem felel meg ennek a feltételnek, hiszen az eljárás ezt követően folytatódik, melynek lezárását, a jogerős ítélet meghozatalát követően nyílik meg a lehetőség az alkotmányjogi panasz benyújtására. A Kúria által eldöntött kérdés, nevezetesen az indítványozó áfa-alanyisága – ha az indítványozó álláspontja szerint annak megállapítása miatt Alaptörvényben biztosított joga sérül – a jogerős döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszban vitatható” {3307/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [17]}. Jelen ügyben nem a Kúria utasította új eljárásra az elsőfokú bíróságot, hanem a bírósági döntések helyben hagyták a másodfokon eljáró fegyelmi tanácsnak az elsőfokú fegyelmi tanácsot új eljárásra utasító határozatát. Abból a szempontból viszont nincs különbség, hogy jelen esetben sem született az indítványozóval szemben érdemi döntés, így az Abtv. 27. §-ára alapítva nem lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni.
- [14] Az eljárás elhúzódásával összefüggésben az Alkotmánybíróság megjegyzi: „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a [...] támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná).” {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]}

[15] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjaira tekintettel, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1249/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3451/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Bhar.233/2019/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kiss D. Csaba ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozót az egyedi ügyben a bíróság jogerősen bűnösnek találta rongálás vétségében, ezért őt 200 napi tétel pénzbüntetéssel sújtotta. A pénzbüntetés egynapi tételének összegét 1 200 Ft-ban határozta meg. Az így kiszabott pénzbüntetés összege 240 000 Ft.
- [3] A vádirat szerint az indítványozó 2016. április 29-én ismeretlen eszközzel végigkarcolta a sértett személygépkocsiját. Az első fokon eljáró Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság az indítványozót felmentette.
- [4] Az ügyész fellebbezést nyújtott be a vádlott terhére, ennek folytán a Fővárosi Törvényszék másodfokú ítéletében megállapította az indítványozó bűnösségét rongálás vétségében és pénzbüntetéssel sújtotta őt a fentiek szerint. A törvényszék szerint igaz ugyan, hogy a bizonyítási eszközként bemutatott kamerafelvételek alapján az indítványozó nem azonosítható egyértelműen, azonban a parkolóba történő be- és kihajtásának időpontjából, annak tényéből, hogy a sértett mellett parkolt, valamint a terhelti vallomások egy részéből az az egyetlen okszerű ténybeli következtetés vonható le, hogy az elkövetés időpontjában kizárólag az indítványozó közelítette meg a sértetti járművet és ő volt az, aki szándékosan, a szabálytalan parkolás miatti indulattól vezérelve azt megrongálta.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság az indítványozó fellebbezése nyomán végzésével helybenhagyta a másodfokú ítéletet.
- [6] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz hiánypótlással kiegészített alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdéseinek sérelmére történő hivatkozással kérte a Fővárosi Ítéltábla végzésének megsemmisítését a Fővárosi Törvényszék, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéleteire kiterjedően.
- [7] A panaszban előadottak szerint indokolt a büntetőeljárásban született döntések tartalmának dogmatikai felülvizsgálata, mert az előadott alapjogsérelmek megítéléséhez elengedhetetlen a felhasznált bizonyítékok újraértékelése. Az indítványozó bűnössége, a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekmény indítványozó általi elkövetése nem volt bizonyítható kétséget kizáróan, ennek ellenére őt bűnösnek találta a bíróság, ami az ártatlanság vélelmének sérelmét eredményezte. Az indítványozó sérelmezte, hogy az ítéltábla nem vizsgálta teljeskörűen a másodfokú ítéletben megállapított tényállást.
- [8] Az indítványozó kifogásolta a vele szemben lefolytatott eljárást illetően, hogy a vádat az az ügyészségi fogalmazó képviselte, aki az ügyészségi nyomozást is vezette. Álláspontja szerint ezzel a vádhatóság nem tartotta be az Alaptörvény 29. cikk (2) bekezdés a)–b) pontjait, amelyek külön nevesítik az ügyészség nyomozási és vádképviseleti hatásköreit, amelyből következően azokat a gyakorlatban is élesen el kell különíteni, így nem lett volna megengedhető, hogy e két feladatot egyazon személy lássa el az eljárásban. Ez annak lehetőségétől is elzárta az indítványozót, hogy a nyomozást végző ügyészségi nyomozó tanúkénti kihallgatását kezdeményezze.
- [9] Sérelmezte az indítványozó továbbá, hogy a büntetőeljárás során lefoglalt bizonyítékok tűntek el. Az indítványozó parkolása, amelynek időtartama alatt a Fővárosi Törvényszék megítélése szerint a bűncselekmény történt, nem lett dokumentálva, a rendelkezésre álló felvételek alkalmatlanok az indítványozó bűnösségének alátámasztására. Az eljáró bíróságok a bizonyítékokat önkényesen értelmezték.

- [10] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [12] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében megfogalmazott ártatlanság vélelméből az következik, hogy „a büntetőeljárásban a bizonyítási teher nem a terheltre, hanem a büntető ügyekben eljáró hatóságokra hárul. A hatóságok bizonyítási kötelezettsége nem merül ki a bűnösségre vonatkozó tények feltárásában és értékelésében. A büntetőeljárás törvény [...] előírja, hogy az eljáró hatóságok a terhelt javára szóló körülményeket is tisztázzák [...]. Az ártatlanság vélelmének lényegéből következik végül az a követelmény, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert.” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [57]} Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is rögzítette gyakorlatában, hogy annak vizsgálatára, körültekintő és alapos volt-e a nyomozás, illetve megalapozott volt-e a bírósági ítélet, nincs lehetősége, a büntetés kiszabása ugyanis szakjogi kérdés, az eljáró bírónak a bírói függetlenségből fakadó döntési joga {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [36]–[37]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírói eljárással összefüggésben is megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [14] A jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló egyedi ügyben az elsőfokú bíróság felmentő ítéletét a másodfokú bíróság megváltoztatta, az indítványozó bűnösségét a terhére rótt bűncselekmény tekintetében megállapította, ezt az ítéletet pedig a harmadfokú végzés helyben hagyta. A másodfokú ítélet gondolatmenetének lényege az, hogy a rongálás időpontja kétséget kizáróan igazolható, mert az egyik tanú előadta, mely napon kereste meg őt a sértett azzal, hogy autóját aznap megkarcolták, a felvételeken pedig az indítványozó autójának rendszáma a ki- és behajtások során jól látható. A terhelti vallomásnak az a része, mely szerint volt egy eset, amikor az indítványozó kiszállt és körbejárt egy „pofátlanul” parkoló autót, alátámasztja az indítványozó elkövetéskori jelenlétét. A felvételen az indítványozó által a sértetti jármű körül megtett út, valamint látható kéztartása megfelelnek a sérülés jellegének. Az ítélet táblája végzésében osztotta ezt a gondolatmenetet.
- [15] Az eljáró bíróságok a fentiekből kitűnően indokát adták annak, miért látták – az elsőfokú ítélettel szemben – megalapozottnak az indítványozó bűnösségét. A bírói döntések indokolása tartalmazza azokat a körülményeket és indokokat, amelyekre tekintettel a bíróságok a döntéseikben bemutatott történeti tényállást irányadónak tekintették. Ennek a mérlegelésnek a felülbírálata nem képezheti az Alkotmánybíróság eljárásának tárgyát, ezért az Abtv. 29. §-ának alkalmazása szempontjából az ügyben nem merült fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, a panasz pedig nem befogadható.
- [16] A panaszban előadottak nem tartalmaznak alkotmányjogilag releváns indokokat arra nézve, hogy az indítványozó védelemhez való joga milyen módon sérült az eljárás folyamán. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részlet-szabályban ölt testet. A védelemhez való jog a büntetőeljárás alá vont személy azon jogaiban, illetve a hatóságok azon kötelezettségeiben realizálódik, amelyek biztosítják, hogy a vele szemben érvényesített büntetőjogi igényt megismerje, arról álláspontját kifejtse, az igénnyel szembeni érveit felhozhassa, a hatóságok tevékenységével kapcsolatos észrevételeit és indítványait előterjeszthesse, továbbá védő segítségét vehesse igénybe. A védelemhez való jog tartalmát képezik a védő azon eljárási jogosítványai, illetve a hatóságok azon kötelezettségei, amelyek részéről a védelem ellátását lehetővé teszik.” {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [26]} A panasz indokolásából nem állapítható meg, hogy az indítványozó e jogainak csorbulását milyen módon eredményezte az a tény, hogy az ügyésznyi nyomozást ugyanaz a személy végezte, aki a vádat képviselte. Ezért a panasz e vonatkozásban sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt kritériumoknak.

- [17] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjai alapján visszautasította.
- [18] 5. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/656/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3452/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 26.P.25.417/2015/6. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Grád András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 26.P.25.417/2015/6. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó (az alapügy felperese) a tulajdonát képező ingatlanra vagyonbiztosítási szerződést kötött az alperes biztosító társasággal. Az ingatlanon lakóépület állt, amely nem volt lakott. Az ingatlanon álló családi házban 2009. április 18-án ismeretlen személy jelentős mennyiségű égésyorsító anyagot öntött szét, amelyet meggyújtott, ezáltal a lakóépület földszintje, tetőtere kiégett, az alagsor károsodott. Az épületben 2009. április 20-án ismételtén gyújtogatás történt. A Budapesti Rendőr-főkapitányság a rongálás bűntettének gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folytatott eljárást a 2010. április 6-án kelt határozatával felfüggesztette, mivel az elkövető kiléte nem volt megállapítható. Időközben az épület elbontásra került az önkormányzat határozatára figyelemmel. A felperes kárbejelentését követően az alperes kifizetést nem teljesített.
- [3] 3. Az elsőfokú bíróság a 26.P.20.728/2011/127. számú ítéletével az indítványozó mint I. rendű felperes és egy bank mint II. rendű felperes kártérítés megfizetése iránt indított keresetét elutasította. Az ítéletet a Fővárosi Ítéltábla a 22.Pf.20.461/2015/12. számú részítéletével a II. rendű felperes tekintetében helybenhagyta, míg az I. rendű felperes vonatkozásában hatályon kívül helyezte és előírta az elsőfokú bíróságnak, hogy a megismételt eljárásban a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 3. § (3) bekezdése alapján határozza meg a konkrét bizonyítási terhet.
- [4] 4. Az indítványozó a megismételt eljárásban a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 536. § (1) bekezdésére, (2) bekezdés a) pontjára, 553. § (1) bekezdésére, 567. § (1) bekezdésére és 198. § (1) bekezdésére alapított keresetében az alperest 266 000 000 forint biztosítási összeg és annak 2009. április 20-tól a kifizetésig járó, a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti kamata megfizetésére kérte kötelezni.
- [5] 5. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság újonnan meghozott 26.P.25.417/2015/6. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítéletével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [6] 6. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő, a keresetnek helyt adó határozat meghozatalát, másodlagosan az alperes helytállási kötelezettségét megállapító közbenső ítélet meghozatalát és az összegszerűség vonatkozásában az elsőfokú bíróság új tárgyalásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [7] 7. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz. Véleménye szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, erre

tekintettel kérte az ítéletek alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi a peres eljárás észszerűtlen elhúzódása, a bizonyítási teher 7 év után történő megváltoztatása, a bizonyítási teher meghatározása olyan módon, hogy a felperesnek nemleges bizonyítási indítványt kellett volna tennie. Kifogásolja a Kúria azon álláspontját, miszerint a másodfokú bíróság „csupán” a bizonyítási eljárást helyezte új alapokra, nem a jogvita elbírálását, és helybenhagyta azon megállapítást, mely szerint felperesnek lehetősége lett volna bizonyítania, hogy nem ő tárolta a nagy mennyiségű gyúlékony anyagot. Az e körben tett további bizonyítási indítványát a bíróság teljes mértékben mellőzte, arra hivatkozással, hogy nem lehetett teljes mértékig aggálytalan vallomásként értékelni. Az eljárásban az elsőfokú bíróság elmulasztott eleget tenni tájékoztatási kötelezettségének, melyre az Ítélet táblá részítéletében fel is hívta, azonban a megismételt eljárásban sem a Kúria (korábban Legfelsőbb Bíróság) Polgári Kollégiumának 1/2009. (VI. 24.) PK számon közzétett, a polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló véleményének megfelelően járt el.

- [8] A tulajdonhoz való jog, valamint a tulajdonnal való szabad rendelkezési jog sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a tisztességtelen bírósági eljárás következtében egy jogszerűen megkötött szerződés alapján a biztosítási esemény bekövetkezte után az alperes helytállási kötelezettségének nem tett eleget. Az ítélet meghozatalával a bíróság olyan, fogyasztókkal szembeni tisztességtelen gyakorlatokkal szemben nem lépett fel, mellyel végső soron kompenzáció nélkül hagyott egy súlyos káresetet. A biztosító „házi” szakértője által felbecsült kár összege jóval alacsonyabban került megállapításra, mint később az eljárásban független szakértő által megállapított kár összege. Ennek okán nem fogadta el az alperes jogi képviselője által tett ajánlatot a felperes, bízva abban hogy az eljárás tisztességes volta következtében az igazságszolgáltatás garantálni fogja tulajdonhoz való jogát.
- [9] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott.
- [10] 4.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvénynek az indítványozó véleménye szerint megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont].
- [11] 4.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. „E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.” {Lásd legutóbb: 3329/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [10]}
- [12] A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez

- tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}." {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]; lásd legutóbb például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}
- [13] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]; lásd legutóbb például: 3006/2018. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [22]} A „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének.” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]; egyik legutóbbi megerősítő döntés például: 3329/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}
- [14] 4.3. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvelés szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó abban látja, hogy a bíróság kompenzáció nélkül hagyott egy súlyos káresetet, az alperes biztosító társaság egy jogszerűen megkötött szerződés alapján helytállási kötelezettségének nem tett eleget.
- [15] Amint arra az indítványozó maga is utal, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint különbséget kell tenni az alkotmányjogi és a polgári jogi tulajdonvédelem [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] között; a két védelmi kör nem azonos. Az alkotmányos tulajdonvédelem nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével és „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírói határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el” {lásd például: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [16] 4.4. Azok az érvek, amelyeket az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadott, ugyancsak nem felelnek meg az Abtv. 29. §-ának, mert nem vetik fel annak a kételyét, hogy az alternatív feltételek valamelyike teljesülne.
- [17] Az indítványozó lényegében azt sérelmezi, hogy pervesztes lett, ennek orvoslása érdekében nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben tartalmilag az eljáró bíróságok ténymegállapítási tevékenységét támadja, érvelése pedig részben az ítélet tartalmi kritikáját, részben az ítélet jogi következtetései alapjául szolgáló bizonyításfelvétellel, a bizonyítékok értékelésével és különböző szakjogi szabályok értelmezésével kapcsolatos kritikákat foglal magában; valójában tehát törvényességi felülbírálatot kér az Alkotmánybíróságtól, a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése azonban a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés.
- [18] Az Alkotmánybíróság az ezzel kapcsolatos töretlen gyakorlatának megfelelően – mely szerint alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja – a jelen ügyben is tartózkodott attól, hogy a tényállás megállapítására, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésére, valamint a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ezen tevékenységét felülbírálja. Az Alkotmánybíróság – mint minden szakjogi, törvényességi felülbírálatra irányuló indítvány kapcsán – ismételten rámutat arra, hogy „[a] tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [19] A támadott bírói döntések mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezheték érdemi vizsgálat tárgyát.

[20] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.509/2018/7. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.206/2016/50. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 26.P.25.417/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/809/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3453/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 9.Bv.1545/2017/19. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 1.Bpkf.1096/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Fahidi Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy a következőképpen foglalható össze: a fogvatartott indítványozó védője útján alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. május 22. napján kártalanítási kérelmet nyújtott be a Szegedi Fegyház és Börtönnél, 2013. július 23-tól a szabadulásának napjáig, azaz 2017. július 23. napjáig tartó időszak tekintetében. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is nyújtott be kérelmet 2016. július 14. dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek, majd 2017. december 14. napján kelt levélben tájékoztatták az indítványozót kérelmének elfogadhatatlanságáról.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 70/A. § (5) bekezdés *b*) pontja alapján a kérelem arra nem jogosult személytől származik, tekintettel arra, hogy a kérelmező esetében 2015. július 7. napjától kezdve egészen a 2017. július 23-ai szabadulásáig a Szegedi Fegyház és Börtön kórtermében volt elhelyezve, ahol – a bv. intézet kimutatásai alapján – számára mindvégig biztosítva volt a jogszabályban előírt élettér, így nem volt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között. Az eljáró bíróság ezzel kapcsolatosan megjegyezte azt is, hogy a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések kizárólag a zárkákra, illetve lakóhelyiségekre írnak elő kötelező egy főre jutó négyzetméter arányt, ennél fogva a kórteremben történő elhelyezés egyébként sem alapozná meg a kártalanítást.
- [5] A bíróság emellett kitért az indokolásában arra is, hogy az indítványozó az EJEB-hez intézett kérelmére 2016. július 14. napján, a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontja szerinti sérelmes helyzet megszűnésétől kezdődő 6 hónapos jogvesztő határidőn túl nyújtotta be.
- [6] 1.2. Az indítványozó és védője fellebbezéssel élt, amelyben kifejtették, hogy álláspontjuk alapján a kórteremben töltött fogvatartás idejére az általánosnál szigorúbb szabályok vonatkoznak. Ennek értelmében az alapvető jogokat sértő fogvatartás nem szűnt meg 2015. július 7. napján, azok továbbra is fennálltak, így az EJEB-hez benyújtott kérelem nem tekinthető elkésztettnek. A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 1.Bpkf.1096/2019/2. számú végzésében a fellebbezést alaptalannak találta és az elsőfokú bíróság döntésével minden tekintetben egyetértve azt helyben hagyta.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 9.Bv.1545/2017/19. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.1096/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (1) bekezdését, I. cikkét, II. cikkét és a III. cikk (1) bekezdését.

- [8] 2.1. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó kifejtette, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény által bevezetett ideiglenes rendelkezések értelmezése során az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, ezáltal nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között. Az indítványozó szerint ezen rendelkezéseknek az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikkében foglalt kínzás és embertelen bánásmód megsértését kellene kompenzálnia, a bíróságok téves jogértelmezése folytán viszont nem jut érvényre a jogalkotó akarata, a Bv. tv. preambulumban foglalt alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás intézménye.
- [9] Az indítványozó véleménye szerint az eljáró bíróságok jogértelmezése téves és visszaható hatályú, mert a jogszabály hatálybalépését megelőző időre állapít meg számára kötelezettséget. Ennek kapcsán utalt az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára és hivatkozott a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatban foglaltakra.
- [10] Az indítványozó kifogásolta, hogy utólagosan kialakult és a jogértelmezéssel szembemenő joggyakorlat miatt sok kártalanítási kérelmet elutasítanak, amely gátolja az Alaptörvényben megfogalmazott jog érvényre jutását, valamint veszélyezteti a jogbiztonságot.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a rabkórházi elhelyezés is fogvatartásnak minősül, és az ilyen esetben történő alapvető jogokat sértő elhelyezés esetén jár a kártalanítás, ugyanúgy, mintha az elítélt zárkában töltötte volna büntetését. Ezzel kapcsolatosan utal arra, hogy véleménye szerint ez esetben az általánosnál szigorúbb – a nemzeti kórházzabvány által előírt 6 m²/fő – szabályok vonatkoznak az előírt egy főre jutó négyzetméter minimumára. Hozzáteszi, az egészségügyi szolgáltatást nyújtó egyes intézmények szakmai minimumfeltételeiről szóló 21/1998. (VI. 3.) NM rendeletet kellett volna alkalmazni, amelynek értelmében ágyanként 6, kórtermenként 12 m² minimális mozgástér az előírt törvényi feltétel az ilyen jellegű elhelyezés esetében.
- [12] Mindezekre figyelemmel az indítványozó álláspontja alapján a jogsértő elhelyezési körülmények nem szűntek meg 2015. július 7. napján, azok továbbra is fennálltak, így az EJEB-hez benyújtott kérelme nem minősül elkésettnek és a kártalanítási kérelmét érdemben kellett volna vizsgálnia a bíróságoknak.
- [13] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [14] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [15] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [16] 3.3. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény E) cikk (1) bekezdése, I. cikke, II. cikke és a III. cikk (1) bekezdése tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag releváns értékelhető indokolást, tehát nem teljesítette az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettséget. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [17] 3.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [18] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.

- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [20] 4. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményéből levezethető visszaható hatályú jogalkalmazás kapcsán hivatkozott 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatban foglaltakra. Ezen döntésben – jelen ügygel ellentétben – az indítványozó a Bv. tv. 436. § (10) bekezdése a) pontja alapján volt jogosult kártalanítási igényét bejelenteni.
- [21] Jelen ügy indítványozója a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontjára alapozva nyújtotta be a kártalanítási kérelmét, amelyet a bíróság – ezen jogszabályhely alapján eljárva – érdemi vizsgálat nélkül elutasított.
- [22] Ezek alapján a hivatkozott döntés és a jelen ügy között nincs összefüggés, tehát az indítványozó által – a visszaható hatályú jogalkalmazás kapcsán – előadott érvelés nem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban meghatározott befogadhatósági feltételeket.
- [23] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1583/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3454/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.77/2019/39. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gatter László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozót – mások mellett – a Fővárosi Törvényszék a 24.B.1100/2013/280. számú – a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.77/2019/39. számú ítéletével megváltoztatott – jogerős ítéletével bűnösnek mondta ki három rendbéli adócsalás bűntettében és három rendbéli magánokirat-hamisítás vétségében, amiért öt hét évi börtönbüntetésre és hét évi közügyektől eltiltásra ítélte. Az eljáró bíróságok az indítványozó bűnösségét – részben – titkos információgyűjtés eredményének mint bizonyítási eszköznek a felhasználásával állapították meg.
- [3] 1.2. Az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a korábban engedélyezett titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban bizonyítási eszközként felhasználható volt. Utalt rá, hogy a telefonbeszélgetésekről készült, nyílttá tett hanganyag nem állt rendelkezésre, de az azokról készült jelentések, kivonatok igen és azok a törvényi feltételeknek megfeleltek (lásd a Fővárosi Törvényszék 24.B.1100/2013/280. számú ítélete 60–61. oldalait). Az indítványozó az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezésében – egyebek mellett – kifogásolta azt is, hogy annak ellenére használták fel a titkos információgyűjtés eredményét bizonyítékként, hogy annak a hanganyaga már nem állt rendelkezésre, csupán az írásba foglalt kivonata.
- [4] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla nem találta megalapozottnak az indítványozó említett kifogását és ítéletének indokolásában megállapította, hogy a bizonyíték törvényességét nem érintette a fellebbezésben írt kifogás, mivel a hanganyag írott, közokirati formában rendelkezésre állt (lásd a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.77/2019/39. számú ítélete 9. oldalát).
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.77/2019/39. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban azt kifogásolta, hogy a bűnösségét megalapozó bizonyítékként értékelték a bíróságok a leplezett eszközök alkalmazásával megszerzett hanganyagok (telefonbeszélgetések) nyomozó hatóság általi kivonatolt leiratait, annak ellenére, hogy a hanganyag a bírósági eljárás során már nem állt rendelkezésre, így azt a védelemnek nem volt lehetősége megismerni. Márpedig a nyomozó hatóság által, a hanganyagról készített kivonatok nem a teljes beszélgetést tartalmazzák, hanem a nyomozó hatóság szubjektív döntése alapján fontosnak tartott részeket és így nem derül ki, hogy mi az ami esetleg kimaradt az elhangzott beszélgetésekből.
- [7] Mindez az indítványozó szerint megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát képező fegyverek egyenlőségének az elvét, hiszen a hanganyag nem állt az indítványozó és a védelem rendelkezésére, azt csak a nyomozó hatóság ismerte teljes egészében. Az indítványozó a védelemhez való jog sérelmét pedig abban látta, hogy – bár kifejezetten kérte – az eljáró bíróság nem biztosított lehetőséget számára a hanganyag meghallgatására, mindezt azzal indokolva, hogy az a bíróság számára sem áll rendelkezésre.

- [8] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [9] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [10] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [11] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [12] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben terheltként szerepelt és jogerősen megállapították büntetőjogi felelősségét, illetve szankciót szabtak ki vele szemben.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [14] A fegyverek egyenlőségének elve az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosultságaként részesül alkotmányos védelemben és „a büntetőeljáráshoz azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” {Lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938; 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 563; 3231/2013. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]–[98]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 3265/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [31]; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [107]; 3089/2015. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [114]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]; 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [59]–[60]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [20]}
- [15] A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban leszögezte azt is, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a vád, illetve a védelem és terhelt ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat {lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [61]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [16] Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban közöltek alapján az állapítható meg, hogy a titkos információgyűjtés során rögzített telefonbeszélgetések hangfelvétele nem csupán a védelem, hanem az eljárás egyik szereplője számára sem állt rendelkezésre, azaz nem volt megismerhető a bírósági eljárás során. Az alkotmányjogi panaszról ennek oka nem derül ki és arra vonatkozóan sincs semmilyen adat, hogy az eljárás korábbi szakaszában (így közvetlenül a nyomozás befejezését követően) az indítványozónak volt-e lehetősége és ha igen, kívánt-e élni a hangfelvételek meghallgatásának a lehetőségével. Mindezekre figyelemmel az alkotmányjogi panaszban kifejtettek nem vetnek fel alkotmányossági kételyt a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.77/2019/39. számú ítélete vonatkozásában, az abban kifejtettek valójában az eljáró bíróságoknak a titkos információgyűjtés eredménye felhasználhatóságával kapcsolatos bizonyítékértékelő tevékenységét támadják. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói

mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [17] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [18] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1525/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3455/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 11.Bv.519/2017/31. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.748/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozó – jogi képviselője útján – fogvatartottként kártalanítási kérelmet nyújtott be alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. március 1. napján, 1997. szeptember 9. napja és az elbírálás napja közötti időszak tekintetében a Szegedi Fegyház és Börtönnél.
- [3] Kérelmét az indítványozó a jogszabályban előírt élettér hiányára és az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre alapította.
- [4] Az indítványozó korábban (2015. június 8. napján) az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) is benyújtott már kérelmet.
- [5] Az indítványozó szabadságvesztés büntetésének kitöltését követően, 2018. február 19. napján szabadult a büntetés-végrehajtási intézetből.
- [6] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 2019. április 3. napján kelt, 11.Bv.519/2017/31. számú végzésével a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A végzés indokolásának lényege szerint az indítványozó folyamatos (azaz 2016. december 31. napját követően is) fogvatartását töltötte, ezért esetében nem alkalmazhatók a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) ún. átmeneti rendelkezései [Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdés]. Mindez azt jelenti, hogy a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése szerint az esetében is a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Az elsőfokú bíróság szerint ennek jogalkotói indoka, hogy az esetlegesen fennálló alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményeket elsődlegesen a büntetés-végrehajtási intézetek parancsnokai kíséreljék meg orvosolni. Tekintettel arra, hogy az indítványozó nem nyújtott be panaszt a kártalanítási kérelmét megelőzően, ezért a kérelmének érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség.
- [7] 1.2. Az indítványozó fellebbezését a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék alaptalannak találta és az elsőfokú döntést – annak helyes indokaira figyelemmel – a 5.Bpkf.748/2019/2. számú végzésével helybenhagyta.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 11.Bv.519/2017/31. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.748/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény a III. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [9] Az indítványozó az eljáró bíróságok által kifejtett jogértelmezést alapvetően azért kifogásolta, mert álláspontja szerint önmagában abból a tényből, hogy a magyar kártalanítási szabályok megalkotását megelőzően az EJEB-hez már benyújtott kérelmet, az következik, hogy esetében az ún. átmeneti rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek viszont nem követelik meg a Bv. tv. szerinti panasz benyújtását.

- [10] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a támadott végzésekben kifejtett jogkövetkezmény eredményeként semmilyen kompenzációban nem részesült annak ellenére sem, hogy rendkívül hosszú időt töltött a kínzás tilalmába ütköző fogvatartási körülmények között. Emellett kifogásolta, hogy a korábban EJEB-hez benyújtott kérelmét éppen amiatt függesztették fel, hogy új hazai jogorvoslat került bevezetésre, azonban ez esetben mégsem minősült hatékonynak, ezzel pedig az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmát.
- [11] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán egyfelől az észszerű határidő követelményének megsértését, másfelől *contra legem* jogértelmezés kifejtését, illetve a bírósághoz való jog – mint részjogosítvány – megsértését kifogásolta.
- [12] Az indítványozó sérelmezte, hogy – bár a kérelem elbírálására a Bv. tv. tizenöt napos (harminc nappal meghosszabbítható) ügyintézési határidőt biztosít – esetében az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás két évig tartott, mindez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált észszerű határidőn belüli elbírálás követelményének a sérelmével járt.
- [13] Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok megsértették a tisztességes bírósági eljárásból levezethető *contra legem* jogértelmezés tilalmát, ugyanis a végzések indokolása az Alaptörvény 28. cikkének értelmezési klauzúlijából úgy indult ki, hogy a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz jogintézmény bevezetésének célját vette kizárólagosan figyelembe egy másik jogintézmény, a Bv. tv. 10/A. § szerinti kártalanítási eljárás különös szabályainak alkalmazásakor, így tehát figyelmen kívül hagyta az ún. átmeneti rendelkezések rendszertani és nyelvtani értelmét, ezáltal téves következtetésre jutva.
- [14] Végül az indítványozó kifejtette, hogy az említett *contra legem* jogértelmezés és az észszerű határidő követelményének megsértése azt eredményezte, hogy az Alaptörvény III. cikkében garantált jogainak sérelme miatt nem tud bírósághoz fordulni, azaz a kifogásolt végzések megfosztották őt a bírósághoz való hozzáférés jogától és ezzel összefüggésben a jogorvoslathoz való jogától is.
- [15] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [17] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [18] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [19] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [21] Az Alkotmánybíróság – az észszerű határidő követelménye kapcsán – utal arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság által hozható megsemmisítő döntés azonban – szükségszerű utóidejűsége következtében – már nem lehet kihatással a múltban meghozott bírósági döntés időszerűségére. Az Alkotmánybíróság utólag a bírói döntés esetleges alaptörvény-ellenességének megállapításával, illetve

- megsemmisítésével már nem tudja orvosolni az eljárás résztvevőinek az eljárás elhúzódásából eredő sérelmét {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18], [20]; 3167/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő {lásd például: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]; 3246/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3190/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [15]; 3225/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [10]; 3246/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [24] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1349/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3456/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Körmendi Járásbíróság 6.B.48/2018/46. számú ítélete és a Szombathelyi Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Bf.65/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gaál Róbert ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az indítványozót a Körmendi Járásbíróság 6.B.48/2018/46. számú – a Szombathelyi Törvényszék 8.Bf.65/2019/8. számú ítéletével megváltoztatott – jogerős ítéletével bűnösnek mondta ki vesztegetés büntettségben és lopás vétségében, amiért őt 288 000 Ft pénzbüntetésre ítélte és 48 300 Ft erejéig vagyonek Kobzás intézkedést alkalmazott vele szemben.
- [3] 1.2. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék az ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a korábban engedélyezett titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban bizonyítási eszközként felhasználható volt. Utalt rá, hogy a telefonbeszélgetésekről készült, nyílttá tett hanganyag nem állt rendelkezésre, de az azokról készült jelentések, kivonatok igen és azok a törvényi feltételeknek megfeleltek (lásd a Fővárosi Törvényszék 24.B.1100/2013/280. számú ítélete 60–61. oldalai). Az indítványozó az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezésében – egyebek mellett – kifogásolta azt is, hogy annak ellenére használták fel a titkos információgyűjtés eredményét bizonyítékként, hogy annak a hanganyaga már nem állt rendelkezésre, csupán az írásba foglalt kivonata.
- [4] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla nem találta megalapozottnak az indítványozó említett kifogását és ítéletének indokolásában megállapította, hogy a bizonyíték törvényességét nem érintette a fellebbezésben írt kifogás, mivel a hanganyag írott, közokirati formában rendelkezésre állt (lásd a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.77/2019/39. számú ítélete 9. oldalait).
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.77/2019/39. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban azt kifogásolta, hogy a bűnösségét megalapozó bizonyítékként értékelték a bíróságok a leplezett eszközök alkalmazásával megszerzett hanganyagok (telefonbeszélgetések) nyomozó hatóság általi kivonatolt leiratait, annak ellenére, hogy a hanganyag a bírósági eljárás során már nem állt rendelkezésre, így azt a védelemnek nem volt lehetősége megismerni. Márpedig a nyomozó hatóság által, a hanganyagról készített kivonatok nem a teljes beszélgetést tartalmazzák, hanem a nyomozó hatóság szubjektív döntése alapján fontosnak tartott részeket és így nem derül ki, hogy mi az ami esetleg kimaradt az elhangzott beszélgetésekből.
- [7] Mindez az indítványozó szerint megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványát képező fegyverek egyenlőségének az elvét, hiszen a hanganyag nem állt az indítványozó és a védelem rendelkezésére, azt csak a nyomozó hatóság ismerte teljes egészében. Az indítványozó a védelemhez való jog sérelmét pedig abban látta, hogy – bár kifejezetten kérte – az eljáró bíróság nem biztosított lehetőséget számára a hanganyag meghallgatására, mindezt azzal indokolva, hogy az a bíróság számára sem áll rendelkezésre.

- [8] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [9] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [10] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [11] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [12] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben terheltként szerepelt és jogerősen megállapították büntetőjogi felelősségét, illetve szankciót szabtak ki vele szemben.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [14] A fegyverek egyenlőségének elve az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosultságaként részesül alkotmányos védelemben és „a büntetőeljáráshoz azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.” {Lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938; 166/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 545, 563; 3231/2013. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [97]–[98]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 3265/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [31]; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]; 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [107]; 3089/2015. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [114]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]; 10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]; 3305/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [28]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [59]–[60]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [20]}
- [15] A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban leszögezte azt is, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a vád, illetve a védelem és terhelt ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat {lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95–96.; 209/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 1926, 1938.; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [61]; 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [16] Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban közöltek alapján az állapítható meg, hogy a titkos információgyűjtés során rögzített telefonbeszélgetések hangfelvétele nem csupán a védelem, hanem az eljárás egyik szereplője számára sem állt rendelkezésre, azaz nem volt megismerhető a bírósági eljárás során. Az alkotmányjogi panaszról ennek oka nem derül ki és arra vonatkozóan sincs semmilyen adat, hogy az eljárás korábbi szakaszában (így közvetlenül a nyomozás befejezését követően) az indítványozónak volt-e lehetősége és ha igen, kívánt-e élni a hangfelvételek meghallgatásának a lehetőségével. Mindezekre figyelemmel az alkotmányjogi panaszban kifejtettek nem vetnek fel alkotmányossági kételyt a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.77/2019/39. számú ítélete vonatkozásában, az abban kifejtettek valójában az eljáró bíróságoknak a titkos információgyűjtés eredménye felhasználhatóságával kapcsolatos bizonyítékértékelő tevékenységét támadják. Az Alkotmánybíróságnak ugyanakkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírói döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói

mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [17] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [18] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. november 24.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/206/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK 1008/2020. (XII. 2.) AB TŰ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság háromtagú állandó tanácsának összetételéről és a tanácsvezető személyéről

1. Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló CLI. törvény 49. § (1) és (7) bekezdésében meghatározott jogkörében eljárva – az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tű. határozat 5. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel – az Alkotmánybíróság háromtagú tanácsának összetételét az alábbiak szerint határozza meg.

A háromtagú tanács tagjai:

Dr. Sulyok Tamás tanácsvezető alkotmánybíró,
Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró,
Dr. Szalay Péter alkotmánybíró.

2. Az Alkotmánybíróság e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

3. E határozat a közzétételét követő napon lép hatályba, ezzel egyidejűleg az Alkotmánybíróság háromtagú tanácsának összetételéről és a tanácsvezető személyéről szóló 1001/2019. (IX. 20.) AB Tű. határozata hatályát veszti.

Budapest, 2020. december 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/1978/2020.
Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 266. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK 1009/2020. (XII. 2.) AB TÜ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 50. § (2) bekezdés c) pontja és 70. § (1) bekezdése, valamint a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (1) bekezdés c) pontja alapján az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat módosításáról az alábbi határozatot hozza.

1. Az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat 11. § helyébe a következő rendelkezés lép:

„11. § Az Abtv. 55. § (5) bekezdésében meghatározott egyesbírói eljárásban egyidejűleg öt alkotmánybíró jár el. Az egyesbírókat az elnök javaslatára a teljes ülés választja egy évre.”

2. Az Alkotmánybíróság teljes ülésének e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

3. Az Alkotmánybíróság teljes ülésének e határozata a közzétételét követő napon lép hatályba.

Budapest, 2020. december 1.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/1979/2020.
Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 266. számában.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273